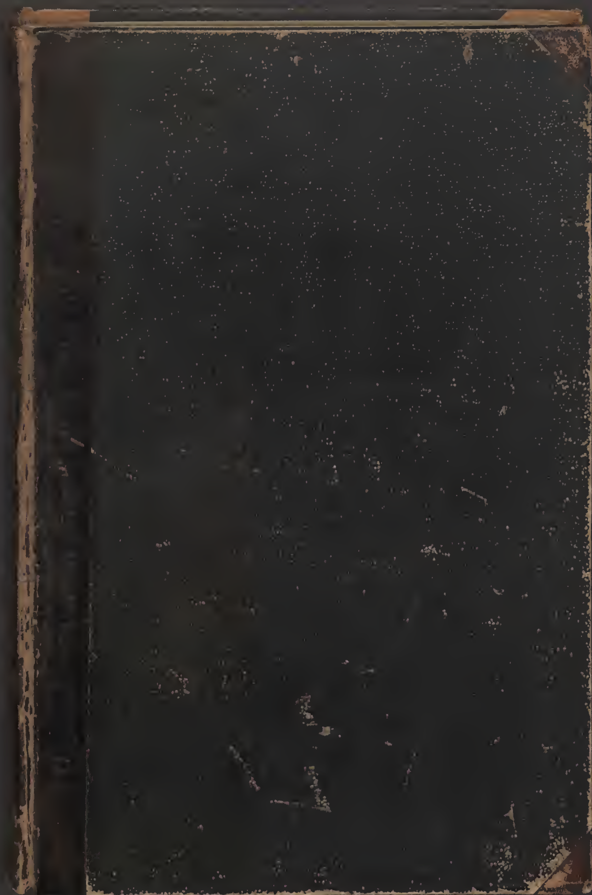

Fox-Expeditionen

i Aaret 1860

over

Færøerne, Island og Grønland,

med Oplysninger om

Muligheden af et nordatlantisk Telegraf-Anlæg.

Af

Th. Zeilau,
Premierlieutenant i Infanteriet.

Med Lithographier og Kort.

Kjøbenhavn.
Fr. Woldikes Forlagsboghandel.
1861.

Thieles Bogtrykkeri.

I August Maaned d. A. sendte jeg til min Hr. Forlægger Manuskriptet til denne lille Bog med et „Forord" saalydende:

„De Oplysninger, som i efterfølgende Blade omhandle det nordatlantiske Telegrafprojekt, støtte sig til en mere udførlig, i Februar d. A. til Finantsministeriet indgivet underdanigst Beretning.

Skulde denne lille Bog have den Lykke at vinde velvillige Læseres Bifald, da vil min Tak herfor tilkomme det Kongelige Artilleries Officeersforening i Kjøbenhavn, idet flere af sammes Medlemmer, efter nogle Foredrag, jeg i dette Foraar havde den Ære at holde i denne hæderlige Forsamling, havde bibragt mig den Mening, at Bogens Indhold vilde interessere en Læserkreds."

Dengang havde jeg ikke tænkt mig, at Bogen skulde udkomme heftevis, og jeg føler derfor nu Trang til at udtale min Tak for den Overbærenhed, hvormed den er bleven modtaget af mine gunstige Læsere saavelsom af den foreløbigt anmeldende Kritik. Jeg paaskjønner denne Overbærenhed end mere, fordi jeg saa levende har følt min Svaghed i stilistisk Henseende, nærmest begrundet i en fleeraarig Fraværelse fra Fædrelandet, og Ingen vil det kunne bedrøve mere end mig, om jeg skulde have forsyndet mig altfor utilbørligt imod det kjære Modersmaal.

Grunden til at ikke flere af de mig givne Vink ere blevne fulgte, er den, at Trykningen af hele Manuskriptet forlængst var paabegyndt.

Min Hr. Forlægger skylder jeg Tak for det Offer han har bragt mit Ønske om at faae trykt „Udtog af Observationerne ombord i „Fox"." Dette er gjengivet efter en egen dertil ført Journal

i tro Overeensstemmelse med de engelske Hovedjournaler ombord, i den Overbeviisning, at De, der mest ville interessere sig for denne Deel af Bogen — og det glæder mig at vide, at disse ikke ere saa ganske Faa — foretrække saadanne Observationer opgivne i de originale Tal. Mine øvrige gunstige Læsere maa jeg bede tilgive mig, at jeg af Hensyn til disse Faa har besværet dem med dette Tillæg.

Kjøbenhavn, Decbr. 1861.

Forfatteren.

Et Par Ord om submarine Telegrafer.

De mislykkede Forsøg fra Aarene 1857—58 paa at forene Amerika med Europa ved en direkte submarin Telegraf-Linie fra Valencia-Bugten, Irland, til Trinity-Bugten, New-Foundland, ere almindelig bekjendte og staae endnu levende for Alles Erindring.

Et større Publikum herhjemme turde derimod mulig være mindre fortrolig med de Forsøg, der for Tiden ere svævende til ovennævnte Øiemeds Opnaaelse.

Det er Hensigten med efterfølgende Blade, blandt Andet, at give Oplysninger i saa Henseende.

Da Problemet: at forene de tvende Hemisphærer ved en Telegrafforbindelse for en halv Snees Aar siden kom under Debat, opstilledes fortrinsvis 3 forskjellige Propositioner. I England og i de Forenede Stater var Stemningen for en direkte submarin Forbindelse: „Den Transatlantiske Telegraf". Syd-Europa, med Frankrig i Spidsen, holdt paa et sydligere Anlæg, over Cap Verds-Øerne, St. Pauls-Klippen og Cap St. Roque i Sydamerika. En 3die Plan søgte en nordligere Route, via Færøerne, Island og Grønland, til Labrador. Denne Plan fandt dengang ingen Anklang i den offentlige Stemning, men blev da saameget ivrigere fastholdt og forsvaret af en enkelt Personlighed, Forslagsstilleren: Oberst Taliaferro P. Shaffner af Kentucky, i de Forenede Stater. Vel har et 4de Projekt været omtalt, hvilket søgte en Forbindelse bragt tilveie gjennem det nordlige Rusland, Siberien, over Aleuterne vestlig ind paa det amerikanske Kontinent, men skjøndt Forbindelsen ad

denne Vei af Sagkyndige antages at kunne physisk (telegrafisk) lettere tilveiebringes end ad nogen af de trende foranførte, saa er dette Projekt dog, paa Grund af de ganske enorme finantsielle Fordringer, som det stiller, traadt i Baggrunden næsten indtil Forglemmelse.

Den førstnævnte Plan: den transatlantiske Telegraf, vandt Prisen og blev forsøgt udført i Aarene 1857—58. Resultatet er velbekjendt: 400,000 Pund Sterling ligge begravede paa Atlanter-Havets Bund, og fornyede Forsøg ad denne Vei ville vel endnu en Stund lade vente paa sig. Det sydlige Anlæg synes for Tiden ogsaa at være gaaet til Hvile. Derimod see vi nu det dengang mest upopulære af Forslagene, det via Færøerne, Island og Grønland til Labrador, arbeide sig frem. Oberst Tal. P. Shaffner har til Dato ufortrøden holdt fast ved sin oprindelige Plan, og vi finde nu denne at være den eneste paa Dagsordenen, for at tilveiebringe en telegrafisk Forbindelse mellem Amerika og Europa. Dersom denne Plans Forkæmper vedligeholder Kraft, Mod og ærlig Stræben til med sin hidindtil udviste Energi at kæmpe for sit store Foretagende, og Publikum da ikke vil lade ham i Stikken, turde han mulig endnu vinde den velfortjente Løn, at see sit kjære Barn komme til Verden og til Ære. Forfatteren heraf, der har deeltaget i nogle af hans Besværligheder, ønsker ham dette af ganske Hjerte.

Nogle faa Bemærkninger angaaende submarine Telegrafanlæg i Almindelighed antages her ikke at være paa urette Plads.

England skyldes Opfindelsen af den submarine Telegraf. Det er vanskeligt bestemt at angive Opfinderen hvor saa Mange gjøre Krav paa denne. Dr. Dionysius Lardner, tidligere Professor i Natur-Videnskab og Astronomi ved »University College« i London, anfører i »The Museum of Science and Art«, at det tidligste Forsøg paa at lede en Voltaisk Strømning under Vand til telegrafisk Brug henføres til Dr. O'Shaughnessy*), der har gjort

*) Udtales: O'Schaa-n-si.

sig fortjent ved at indføre elektriske Telegrafer i Ostindien. Det lykkedes denne i Aaret 1839 at sænke en isuleret ledende Traad, fastgjort til et Ankertoug, over Floden Hoogly, gjennem hvilken en elektrisk Strømning blev ledet fra den ene Bred af Floden til den anden.

Det første større Foretagende i denne Retning blev forsøgt i Europa mellem Dover og Calais af Brødrene Brett, hvis Geni Verden, efter Dr. Lardners Mening, har at takke for Opfindelsen og Iværksættelsen af den submarine Telegraf. Den 27de August 1850 førtes en Telegraftraad lykkelig over Kanalen. Den bestod af en enkelt elektrisk Kobbertraad, der var isuleret med en Beklædning af 3 solide Lag Guttapercha. Traaden blev sænket til Havets Bund ved Hjælp af Blylodder og havde en Længde af 30 Miil (eng.), skjøndt Afstanden imellem Dover og Calais ikkun er 21 Miil (eng.)*).

Dette første, mere experimenterende, Anlæg var forsaavidt heldigt, som man virkelig fik en Kommunikation tilveiebragt, ɔ: telegraferede fra Dover til Calais, og vice versa; men Beklædningen viste sig at være utilstrækkelig, idet Guttaperchaen blev slidt af ved Søens Brydning paa Revene ved Cap Grinez, mod Franske Kysten, hvisaarsag Kommunikationen ikkun med megen Vanskelighed vedligeholdtes, indtil man havde udfundet en mere solid Beklædning af Traaden. Dette blev overdraget til d'Herrer Newall & Co. af Gateshead, de bekjendte Fabrikanter af submarine Telegraftraade. De konstruerede en Traad, der blev lagt over Kanalen den 17de October 1851. Opgaven blev heldig løst, og fra den Dag af var

*) Der gives 2 Slags engelske Miil, hvilket ikke er almindelig bekjendt, hvisaarsag de ogsaa ofte bruges iflæng, nemlig:

1) Engl. geografiske eller nautiske Miil = 1′, altsaa 60 Miil til 1°; derfor akkurat 4 saadanne til 1 Dansk Miil.

2) „ Statut-Miil, hvoraf gaae c. $69\frac{1}{2}$ paa 1°, altsaa nærmere 5 saadanne til 1 Dansk Miil.

Naar man i Land taler om saa og saa mange Miil, da menes altid Statut-Miil, hvis ikke anderledes udtrykkelig fremhæves. Til Søes bruges alene nautiske Miil.

I denne Bog menes altid engl. geografiske Miil, 4 = 1 Dansk, naar engelske Miil anføres.

undersøisk Telegrafi hævet til en Kjendsgjerning. Principet for Konstruktionen af denne Traad var saa heldigt, at det er fulgt ved Fabrikationen af alle efterfølgende submarine Traade, og ikkun faa Forbedringer ere senere indførte.

Nedenstaaende fremstiller, i virkelig Størrelse, en Tegning af denne første submarine Telegraftraad.

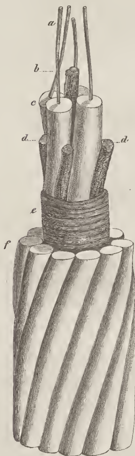

Fig. 1.

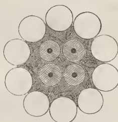

Fig. 2.

Fig. 1. *a* forestiller de 4 Kobberledere.

b er et løst spundet Toug af Hamp, gjennemtrukket af en Blanding af Fedt og Tjære.

c er Guttapercha-Beklædningen omkring Lederen og den egentlige Isulator.

d forestiller Touge af Hamp, liig *b*.

e er et fastere spundet, tyndere Hamptoug, ligeledes tjæret. Det omvikler og fastholder *a*, *b*, *c*, *d*, og

f viser 10 Jerntraade, der, spiralomspundne, sammenholde det Hele og afgive Styrken imod Slid og ydre Beskadigelser.

Fig. 2 viser Traaden fuld færdig i Plan. Denne Traads Længde er 25 Miil (eng.), og dens Vægt 175 eng. Tons, eller henimod 400,000 Pd. (385,000), altsaa 7 Tons pr. Miil. Til sub-

marine Telegraftraade foretrækkes Kobberledere; de gives i Regelen en Tykkelse af $\frac{1}{16}$ Tomme i Diameter. Kobbertraaden isuleres sædvanlig ved en Beklædning af mindst 2 Lag Guttapercha, det ene udenom det andet, for at det sidste kan dække mulig indløbne Feil i det første Lag. Saaledes antages Lederen tilstrækkelig isuleret, da det er meget usandsynligt, at Feil i begge Lagene netop skulde træffe sammen paa et og samme Sted. Den hele øvrige Beklædning tjener til at sikkre Isulatoren mod ydre Paavirkning, samt til at give Traaden den fornødne Styrke og Tyngde, for ved egen Vægt at kunne søge til Havets Bund, og som en Forsigtigheds-Forholdsregel imod Rust eller Søpartiklers Paavirkning blive undertiden de yderste Jerntraade zinkgalvaniserede. Der findes Afvigelser i de forskjellige submarine Traade, men Newalls Princip er dog gjennemgaaende i i dem alle. Til Oplysning i saa Henseende tjener følgende Oversigt over nogle submarine Telegraftraade, der for Tiden ere i Virksomhed.

Telegraf-Linien:	Antal Kobber-Ledere.	Antal Jerntraade.	Længde. Mil.	Vægt, Tons pr. ¼ Mil = 1 eng. Mil.
Dover og Calais	4	10	$6\frac{1}{4}$	7
Holyhead og Howth	1	12	$17\frac{1}{2}$	1
Dover og Ostende	6	12	$17\frac{1}{2}$	7
Portpatrick og Donaghadee	6	12	$6\frac{1}{4}$	7
Orfordness og Haag	1	10	$33\frac{3}{4}$	2
Over Missisippi-Floden ved New-Orleans	1	8	$\frac{1}{2}$	2
Over Zuyder Søen	6	10	$1\frac{1}{4}$	$7\frac{1}{2}$
New-Foundland og Prinds Edwards Ø	1	9	$37\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$
Spezzia og Corsica	6	12	$27\frac{1}{2}$	8
Corsica og Sardinien	6	12	—	8
Algier og Minorca (ligger paa 2000 Favnes Dybde)	1	—	51	—
Lille Belt	3	9	$1\frac{1}{10}$	5
Store Belt	3	9	4	5
Sundet	3	10	c. $3\frac{1}{2}$	5

Efterat det omtalte Anlæg af en Telegraftraad efter Newalls Konstruktion lykkelig var udført over Kanalen og havde bestaaet Prøven i Et og Alt, blev submarine Telegrafanlæg mere almindelige. Det ene fulgte efter det andet; man gik videre og videre og vovede sig til at forlænge Afstanden mere og mere, indtil man endog forsøgte at føre en Linie direkte over Atlanterhavet, i en Længde af mere end 2000 eng. Miil henover Havets Bund.

Men dette var at drive Sagen for vidt, thi man havde allerede Erfaring for sig, at de lange Afstande paa Havets store Dybder frembøde Vanskeligheder, man dengang ikke kunde overkomme, og man blev straffet med et mislykket Forsøg.

Allerede i Aaret 1854 havde Oberst Tal. P. Shaffner hos den Kongelige Danske Regering erholdt Koncession paa at føre en Telegraflinie over de danske Territorier: Færøerne, Island og Grønland, og han erholdt Monopol i 100 Aar paa denne Linie, som han har døbt „den Nord-Atlantiske Telegraf", med Forpligtelse til, for egen Regning og Risiko, at fuldføre samme inden Forløbet af 10 Aar, men i modsat Fald at have Koncessionen forbrudt. Denne Koncession udløber i Aaret 1864, men Shaffner har iaar faaet den fornyet og forlænget.

Taliaferro Preston Shaffner er født i Smithfield, Jefferson County, Virginien, hvor han tilbragte sin Ungdom. Som Dreng fulgte han med en Frænde til St. Charles County, Missouri, hvor han saae Staden Flint-Hill reise sig og hvor han deeltog i alle de Beskjæftigelser, Udvandrerne til „Vesten" selv maae tage Haand med i, snart i Boutiken, snart drivende Kvæg, saa bag Ploven, snart bruge Øxen i Skoven eller med Bøssen paa Nakken opsøge Vildtet. Han søgte til Louisville i Kentucky, hvor han begyndte at studere jus, ɔ: han gik i Lære hos en Advokat, thi i Amerika blive de fleste Jurister uddannede som vore danske Jurister i Almindelighed herhjemme, ved først at beskjæftige sig med juridiske Forretninger, for senere da at lægge sig efter Theorien. I April 1843 erholdt han Adgang til Skranken i Maryland

og gik atter tilbage til Louisville, hvor han da praktiserede. Han fortæller, at han i den Tid dog ikke levede for Blackstone, Coke og Chitty alene, men at han ved Alleghany-Collegiet tillige tilegnede sig forskjellige andre Kundskaber, der senere i Livet ere komne ham til Nytte. I sine ledige Timer skrev han Artikler i forskjellige Tidsskrifter og blev i 1844 Redakteur af Selskabet »Odd Fellows« ledende Tidende. Aaret efter blev han valgt til at redigere Organet for Frimurer Stor-Logen i Kentucky. I 1847 har han udgivet „Kentucky Register“, der siges at have indeholdt nyttige statistiske Oplysninger. Allerede i 1844 var han bleven valgt til Sekretair ved Kentucky's historiske Forening, hvilket han forblev i flere Aar, og samtidig dermed var han korresponderende Medlem for Methodisternes Mission. I 1844 havde han ogsaa været i Baltimore, hvor Morse's Telegraf tildrog sig hans særdeles Opmærksomhed. Han forsøgte derefter at indføre Telegrafer i Kentucky, men dengang — 1846 — var Stemningen for Telegrafer i Kentucky ikke større end senere Stemningen i Almindelighed for en nordatlantisk Telegraf over Færøerne, Island og Grønland, hvilket formlyser deraf, at Kentucky's konstitutionelle Forsamling slet ikke vilde vide Noget af Shaffners Plan; i Senatet var kun een Stemme for Forslaget, og hele Resten afgav slet ingen Stemmer, skjøndt Shaffner meget energisk forsvarede det. I Forbindelse med Oberst William Tanner begyndte han da for egen Risiko at anlægge Telegrafer, og fra 1847 til 1848 fik disse Mænd fuldført en Telegraflinie Syd for Ohio-Floden, fra Louisville, Kentucky, til Nashville i Tennessee. I 1850 deeltog han i Anlæget af Telegrafen fra St. Louis til New-Orleans, og fra St. Louis til St. Joseph, Missouri. Senere, i Foraaret 1852, blev han eenstemmig valgt til Sekretair ved New-Orleans- og Ohio-Telegraf-Kompagniet, hvis Linier beløb sig til flere 1000 eng. Miils Længde. Af praktiske Arbeider, i hvilke han deeltog, maa her ogsaa nævnes de submarine Telegraf-Anlæg over Missisippi, Ohio og Tennesfee Floderne. I Foraaret 1853 blev han valgt til Sekretair ved »American

Telegraphic Confederation», der bestod af Repræsentanter for de forskjellige Telegraf-Kompagnier i Amerika.

I de Forenede Staters fjerne Vesten staaer Shaffner høit anskreven. Man har der seet hans ufortrødne Arbeidsomhed fremvirke store og gode Resultater. De Kompagnier, han tjente, stode høit i Publikums Anseelse, fordi Linierne under denne Sekretairs Ledning arbeidede godt og regelmæssigt, og navnlig fordi disse Liniers Oekonomi af ham blev bestyret saa fortrinligt, at der altid var god Orden i det finantsielle Departement, og det var flere 100,000 Dollars, der aarlig passerede under hans umiddelbare Kontrol.

Tidligt i Aaret 1854 blev der tilbudt Shaffner Sekretairposten ved det Newfoundlandske Telegraf-Kompagni, med 12000 Dollars aarlig Gage. Det nye Kompagni bestod af 10 Entrepreneurer, af hvilke Shaffner var den ene; men da han ikke syntes om Administrationen af dette Kompagnies Affairer, trak han sig tilbage fra det for bestandig, idet han allerede dengang havde fattet sin Plan om et nordatlantisk Anlæg over de danske Besiddelser, hvilket dengang blev fremstillet som umuligt indtil Latterlighed. — Han troede imidlertid sit Projekt praktikabelt fremfor Newfoundland — Irland, eller, som den almindeligt kaldes, den transatlantiske Linie, og han blev end mere bestyrket i sin Overbevisning, da omtrent paa samme Tid Faraday gjorde sin Opdagelse af den elektriske Strøms Hastighedstab, naar den sendes gjennem en Leder under Vand.

Vi træffe nu Shaffner senere, i Aaret 1854, i Kjøbenhavn, hvor han erholdt Koncession paa den „Nord-Atlantiske Telegraf-Linie" over de danske Besiddelser. Af Keiser Nicolaus blev han engageret til Telegraf- og Jernbane-Anlæg i Rusland, og indtil 1857 bereiste Shaffner næsten hele Europa, hvor han samlede Materialier til et stort Værk, »the Telegraph-Manual». — Han har staaet i Forbindelse med de fleste Regeringer i Europa og er vel kjendt i hele den telegrafiske Verden. Siden han i Aaret 1854, paa Forslag af den bekjendte Senator Crittenden, blev admitteret

som Medlem af de Forenede Staters øverste Domstol: »Supreme Court of the United States«, har han udelukkende lagt sig efter Telegrafien, men ved hans mange Forhandlinger med Regeringer og Autoriteter har hans tidligere juridiske og negotierende Løbebane været ham til stor Fordeel.

I Ovenstaaende seer Læseren, foruden en Biografi af Shaffner, et temmelig godt Billede af en Yankees — en Nordamerikaners, almindelige Karriere og Udvikling. Lad os nu see, hvad der hidindtil er foretaget af Shaffner, for at indfrie den ved Koncessionen indgaaede Forpligtelse.

I Begyndelsen søgte Oberst Shaffner*) at formaae de Forenede Staters Regering til at assistere Foretagendet ved at overtage Opmaalingen af Havets Dybder paa den af ham foreslaaede Route. Dette lykkedes ham ikke. Han forsøgte dernæst, efterat have udtømt sine egne Midler, ad privat Vei at forskaffe sig Understøttelse til Iværksættelsen af sit store Foretagende, men var her ikke heldigere. Som Telegraf-Bestyrer og Telegraf-Ingenieur i det vestlige Nord-Amerika, samt som Sekretair ved den amerikanske »Telegraph-Confederation«, havde han erhvervet sig megen Erfaring i sit Fag og ved at bereise og undersøge de fleste af Europas Telegraflinier yderligere beriget sine Kundskaber. Da han mærkede, at hans Projekt slet ikke vilde slaae an hos Publikum, at den „Transatlantiske Telegraf" derimod samlede hele den telegrafiske Verdens Interesse om sig, saa trak han sig tilbage til Worcester i Staten Massachusets og samlede her Materialerne til sin voluminøse Telegraf-Haandbog, hvilken han lod udgive i New-York i Juli 1859, efterat den transatlantiske Telegraf havde endt sin korte, af stærke Krampetrækninger besværede Tilværelse, men endnu dog ikke var erklæret opgivet af dens seige Kompagni. Ak! at Traaden dog havde besiddet lidt af dens Kompagnies vidunderlige Seighed! Shaffner fulgte opmærksomt Foretagendets Gang i 1857—58. Han

*) Shaffner er Oberst i Kentuckys Milits.

deeltog dog ikke i sine Landsmænds vilde Glædesyttringer efter Modtagelsen af Dronningen af Englands Depeche*). Han havde allerede i 1855 sagt: „Jeg vil ikke sige, at en elektrisk eller elektro-magnetisk Strøm aldrig vil kunne sendes fra New-Foundland til Irland, men jeg siger, at paa Videnskabens Standpunkt for Tiden troer jeg den ikke anvendelig til Telegraf-Tjeneste“ **).

Shaffners »Telegraph Manual» anbefales Enhver, der ønsker at studere Telegrafiens Historie; den begynder med Adam og Eva, naaer indtil vore Dage og tæller ikkun 850 Pagina stor 8vo, med Udsigt til ved næste Oplag at naae op til 1000 Pag., med 800 Træsnit.

Efterat have trukket Opmærksomheden hen paa sig igjen ved denne Bog, meente Shaffner, at nu maatte der gjøres Noget, for at drage Publikums Interesse henimod den projekterede „Nord-Atlantiske-Telegraf.“ Han fik da hyret et Barkskib, „Wyman“, som han udrustede til et Undersøgelsestogt paa den af ham projekterede Route.

Den 29de August 1859 seilede Shaffner i „Wyman“ fra Boston, for selv at undersøge de Regioner, over hvilke Præsidenten for det transatlantiske Telegraf-Kompagni og mange Andre udtalte det som „gal Mands Værk“ at ville føre en Telegraf.

Expeditionen udmærkede sig ikke ved elegant Udstyring. „Wyman“ var et almindeligt Koffardiskib, drægtigt 200 engl. Tons, 14 Aar gammelt og uden nogensomhelst Udrustning for Is-Navigation; ja dét førte end ikke de nødvendige Sø-Kort for en saadan Seilads,

---

*) Forfatteren, som dengang netop var i New-York, tør for sit Vedkommende ikke paastaae det samme; han blev reven med af den amerikanske Begeistrings Jubelstrøm, der var saa glødende, at man blandt Andet i New-York om Aftenen paa Celebrationsdagen ved et Fyrværkeri kom for Skade at futte Byens Raadhuus op samtidigt med Fyrværkeriet

**) Blerzy, Telegraf-Inspekteur i Frankrig, siger herom i Annales Télégraphiques for Mai—Juni, 1861, i sin Artikel: Télégraphe Transatlantique du Nord, I: »Nous sommes loin de partager l'opinion exclusive de M. Shaffner sur l'impossibilité d'une exploitation commerciale par un câble direct.»

idet disse ikkun naaede til i Høide med Strædet ved Belle-Isle; Nord for denne Linie maatte der seiles paa Lykke og Fromme, Besætningen var en ægte Yankee-Besætning: »few hands«, og talte ialt: Skipperen, 2 Styrmænd, Kok, Kahytsdreng, 4 Matroser og 2 Drenge, foruden Shaffner selv med Frue og Søn, en Dreng paa 10 Aar, samt d'Hrr. Putnam og Sorrell, hans Assistenter. Fra de Forenede Staters Marinedepartement havde Shaffner erholdt udleveret Instrumenter til Dybdemaalinger i Havet.

Shaffners Togt i „Wyman" findes aflagt paa vedhæftede Nord-Atlanterhavs-Kort.

Expeditionen begav sig den anførte Dag paa Reisen med Yankeens sædvanlige Motto: »Go ahead!« og efter en 14 Dages Seilads var man saa heldig at finde Hamilton Fjorden paa Labrador-Kysten. Man traf her en Mængde Fiskere til Søes paa Fiske-Bankerne, der findes i Mængde i disse Farvande. Shaffner foretog flere Baadexpeditioner og undersøgte Lokaliteterne. Han fandt, at Fjorden strækker sig flere Miil ind i Landet. Ud for Fjorden saaes en Deel Isbjerge paa Grund og i Drift. Fra Eskimo-Øerne undersøgte han Strøinningerne og Isbjergenes Drift og han forefandt i det Hele taget Alt saameget efter Ønske, at han valgte denne Fjord til Udgangspunkt for den eventuelle Telegraf. Han omtaler, at Landet deromkring beboes af Eskimoer og nogle faa fredsommelige Indianere, der alle ere kristnede af en derværende Mission. Der voxer store Enebær- og Birketræer og avles Roer, Kartofler, Kaal og andre Vegetabilier. Han erholdt Oplysning om, at Vinteren er meget streng, men at Fjorden dog sjelden fryser heelt til, paa Grund af Strømmen til Søes, der ogsaa forbyder Isbjerge at drive op i denne. Sommeren er kort, men meget varm. Han fandt i Fjorden og til Søes overalt blød Bund: Sand eller Mudder. Dybden angiver han til 300 Favne i Mundingen af Fjorden og 90 Fv. inde i samme, og han troer med Sikkerhed at kunne føre en submarin Telegraftraad i Land et Sted oppe i Fjorden.

Dersfra begav man sig da atter til Søes, for at opsøge Grønland, hvilket man havde en Anelse om at maatte støde paa et eller andet Sted i Retning af Nord-Øst. Paa Veien øvede Shaffner sig i at foretage Dybdemaalinger i Havet og fandt over Davis-Strædet en Dybde af indtil 2090 Favne med blød Bund.

Det forjættede Land kom i Sigte mellem Kolonien Frederikshaab og Cap Desolation. Shaffner blev meget forbauset over slet ikke at opdage noget af den saa meget omtalte rædselsfulde Drivis, der skulde have spærret ham Veien til Kysten. Derimod saaes endeel Isfjelde, der dreve langs med Kysten eller stode paa Grund. Sagen er den, at Shaffner, hvad man ofte seer forenet med en vis Slags Dristighed, var meget heldig, endog usædvanlig heldig, idet han ikke alene ankom til Grønland paa den rette Aarstid, da Farvandet som oftest er frit for Drivis, men endog var saa heldig at arrivere i et ualmindeligt „godt Isaar." Dette er et teknisk Udtryk i Grønland og betyder et saadant Aar, i hvilket Spitsbergen-Drivisen kun i ringe Mængde kommer omkring Cap Farvel og driver op langs Kysten af Vest-Grønland. Det Modsatte kaldes et „slemt Isaar." Shaffner kom i 1859 endog, som anført, i et usædvanligt godt Isaar. „Det var en rigtig Humbug med den Drivis", meente han dengang. Senere har han dog, hvilket Læseren skal erfare, gjort Bekjendtskab med Drivisen og forandret Mening.

„Wyman" krydsede nu op og ned langs Kysten, men da man ikke havde noget Kort over Grønland, var det vanskeligt at finde Havn. I Frederikshaab havde man seet Barken med »the starspangled banner«, men da man fra Skibet ikke opdagede den Baad, der herfra sendtes ud til det, saa løb „Wyman" fra denne Hjælp. Efterat have krydset Nord op til i Høide med Frederikshaab „Isblinken", og dersfra ned til Øen Nunarsoit, (Cap Desolation), opdagede man, at Landet faldt stærkt af i Øst og anstrengte sig for at naae til en Ankerplads et eller andet Sted, da man pludselig en Dag opdagede en Kajak og fik en Eskimo ombord, der til

Alles Glæde lodsede „Wyman" ind til Kaksimiut i Julianehaabs Distrikt, hvor den i Grønland bekjendte Hr. Motzfeldt boer. Denne har senere fortalt Forfatteren, hvor forbauset han modtog den saa kummerlig udrustede Bark, i hvilken Henseende een Bemærkning vil være tilstrækkelig. Skibe, der havne op i Grønland, maae altid være fortrinlig stærkt fortøiede, paa Grund af de pludselige Orkanstød, der styrte ned fra Fjeldene; de erholde derfor en Krydsfortøining for og agter (svinebindes) foruden Ankerne; men for at faae „Wyman" fortøiet maatte Hr. Motzfeldt, (saaledes fortalte han Forfatteren Aaret efter), paa Grund af Barkens beskedne Udstyring tye til Rigningen af Mangel paa Tougværk! — I Sandhed, det var en Lykke, at „Wyman" traf et „godt Isaar".

Skibet blev liggende i Kaksimiut, og Shaffner-Expeditionen med Frue og Søn begav sig i Konebaade til Kolonien Julianehaab, hvor den blev modtagen med stor Jubel.

Her undersøgtes ligeledes Lokaliteterne, og Shaffner fandt Alting fortræffeligt for den kjære Telegraf. Han foretog ogsaa en Vandring over Indlandsisen, under Ledelse af Lieutenant Høyer, Assistent ved Kolonien Julianehaab. Efter endt Undersøgelse stod „Wyman," d. 10de Octbr., atter til Søes og Syd paa, gik rundt om Cap Farvel og op langs Østkysten af Grønland til i Høide omtrent med Lindenows Bugten, uden at opdage saameget som en Haandsbred Drivis, hverken til Søes eller i Fjordene eller langs Kysterne, — hvilket for "Wyman" og Expeditionen vistnok var saare heldigt, eftersom man i modsat Fald ellers neppe vilde have hørt mere om disse velinstruerede og veludrustede Is-Navigatører. Paa den anden Side beviser rigtignok denne Tour, at der heroppe ikke altid er saa „rædsomt" som i Almindelighed antaget.

Shaffner følte sig efter denne Undersøgelse overbeviist om at kunne lande Telegraftraaden paa den vestlige Side af Grønland, føre den over Land til Østkysten og derfra til Island, hvorhen „Wyman" nu styrede Koursen, forhindret fra at ankre op ved Grønlands Østkyst af en Norden Storm, der drev Skibet til Søes. Det

var Shaffners Hensigt at søge ind til Reikiavik. Imellem Grønland og Island fandt han 1540 Favne Vands Dybde, med blød, muddret Bund. Det var seent paa Aaret, og Veiret var uroligt. Man havde naaet Faxebugten, men blev atter drevet til Søes og tvunget i Retning mod Irland af den samme bekjendte svære Storm, i hvilken »The Royal Charter« forliste i Kanalen. Den 13de Novbr. lykkedes det „Wyman" at naae ind til Glasgow, hvor Shaffner i en Tale, der holdtes for en Kjøbmandsforening derssteds og i sin Tid temmelig udførlig meddeeltes i „Dagbladet", kundgjorde for Verden dette den „Nord-Atlantiske-Telegrafs" første Undersøgelses-Togt. *)

Efter denne Expedition blev Offentlighedens Opmærksomhed vakt for den nord-atlantiske Telegraf. Det var imidlertid i en mindre heldig Retning. Man blev nemlig betænkelig ved Shaffners gunstige Beskrivelser over Grønland og Davisstrædet. Man var vant til kun at høre Grønland omtale som et Land, isomspændt, med næsten utilgængelige Kyster, hvor man ikke kunde seile, uden at blive fanget af Drivisen, eller ynkeligt at blive seilet overende af Isbjerge, og navnlig da paa Østkysten, hvortil intet Skib havde vovet sig siden hiin Hollænderflaade af Hvalfangere i Aaret 1777 blev tagen af Drivisen og omkom paa nogle Mennesker nær, der vare heldige nok til, efterat være drevne rundt om Cap Farvel, at komme i Land paa Vestkysten. Elektriske Uveir, Orkaner, dræbende Kulde, Snee, Isbjerge, Isbjørne m. v. af Polarregionens Rædsler vare hvad man forbandt med Tanken navnlig om Grønlands Østkyst, idet man feilagtig kun tænkte paa Nordpolen og reent glemte, at Grønland naaer saa langt ned mod Syd, at Cap Farvel ligger paa Brede med Christiania og St. Petersborg. Og her kom nu en Mand, der fortalte, at han var løbet lige ind til Land, baade paa Vest- og Østkysten, i et usselt gammelt Seilskib, uden at have saameget som seet Drivis, ja,

*) Dagbladet Nr. 285, Aar 1859.

endog paastod, „forgjæves at have søgt efter saamegen Snee blot som behøves til en Sneeboldt!“ Dette var vistnok en mindre forsigtig Bemærkning af Shaffner, (skjøndt maaskee fuldkommen sand), thi han gav ved saadan Tale sine Antagonister altfor gode Vaaben ihænde, hvilke ogsaa bleve benyttede ivrig imod ham og hans Projekt, og navnlig da af saadanne Rivaler, der vare interesserede i den endnu ikke opgivne transatlantiske Linie. Føi nu hertil, at Shaffner er en Amerikaner, en Yankee, (hvilket han iøvrigt ikke er: han er en „Southerner,“ eller nok egentlig, ligesom hans sidste Hjemstavn, Kentucky, for Tiden, Noget midt imellem begge), og det vil ikke forundre at høre, at Mange endog antog denne hele Shaffner-Expedition for en Fiktion, der skulde udbredes for at skaffe det nord-atlantiske Telegraf-Projekt Indpas hos Publikum.

Vi kunne dog ikke frikjende Shaffner for at have anlagt temmelig stærke Farver i sit Maleri af denne Expedition, hvorved han oftere har arbeidet sig ind i Modsigelse og paadraget sig endeel fortjent Mistanke; men det er for stærkt at ville mistænke ham for at have tilsigtet forsætlige Forvanskninger enten ved denne eller ved andre Leiligheder, med Hensyn til den nord-atlantiske Telegraf. Forfatteren, der har havt rig Leilighed til at lære Manden at kjende, føler sig overbevist om, at Shaffner er opfyldt af den mest hæderlige Alvor for sit store Foretagende, som enhver den er, der som Shaffner har sat Livet ind for Udførelsen af en stor Idee. At Mistænksomheden dog har vundet Indpas, kan let forklares, idet Shaffner selv, som enhver Amerikaner i lignende Tilfælde, altfor ofte blotter sig imod Angreb, paa Grund af det glødende Billedsprog, der er eiendommeligt for hans Landsmænd, hvis Svada er uopnaaelig for en Europæer endog blot tilnærmelsesvis at følge, og som navnlig skader en saadan ligeoverfor et faa praktisk Folkeslag som Englænderne, der vil have »facts« og »matter«.

En Mand, der fra først af var optraadt mere matter-of-facts-mæssig, vilde vistnok, det antages, nu have staaet Maalet

meget nær, i alt Fald meget nærmere end Shaffner, der imidlertid, det bør udtales, har været udsat for megen Mistro, mange Ydmygelser og har gjennemgaaet mange Lidelser aldeles uretfærdigt — mest fordi han er fra hiinsides Atlanterhavet. Shaffner har selv indseet dette og har nu levet sig saameget ind i det europæiske Samfund, at han neppe i Fremtiden vil gjøre sig skyldig i slige Blottelser. Oberst Shaffner maa have havt en Fornemmelse af at staae paa svage Fødder i Publikums Anseelse, med Hensyn til den omtalte Reise, thi vi see ham omsider, efter mange forskjellige Anstrengelser for sit Projekt, d. 14de Marts 1860 underkaste sig en Examination af Handelskomiteen i London (the Board of Trade). Han blev meget skarpt examineret om Togtet i „Wyman", navnlig af Kaptain Washington af den Kongelige engelske Marine, Hydrografist under Admiralitetet. Da en trykt Beretning om denne Examination udkom, og man saae Shaffners Opgivelser konstaterede af en saa respektabel Autoritet, begyndte omsider hans Anseelses Aktier at stige. En opmærksom Læser vil dog opdage adskillige Uovereensstemmelser ved at sammenligne denne Beretning med Shaffners Tale i Glasgow. To Maaneder senere, d. 14de Mai, see vi ham i en Forening af flere ansete Mænd, hvoriblandt Ministeren, the Right. Hon., Milner Gibson, flere Parlaments-Medlemmer og endeel af Englands første arktiske Sømænd, samt den berømte Geograf, J. Arrowsmith m. Fl., ved en Audients hos Englands Premierminister, Lord Palmerston, for at ansøge om den engelske Regerings Assistance til Opmaalingen af Havets Dybder paa den nord-atlantiske Route.

Den gamle store Statsmand med det vidunderlig unge, klare Blik paa Tiden og dens Fordringer, lovede sin Assistance, og den engelske Regering, der altid med stor Interesse omfatter Foretagender, der kunne tjene det almene Vel, beordrede Krigsdamperen Bulldog til et Togt, for at udføre den attraaede Dybde-Opmaaling.

Shaffner havde erholdt Assistance af en Landsmand af sig, Kjøbmand J. R. Crosskey i London, og Huset J. R. Crosskey &

Emp. udrustede en anden Expedition til Undersøgelse og Opmaaling af Landingsstederne og Landrouterne for den projekterede Linie. Imidlertid arbeidede Shaffner af alle Kræfter, med Tunge og Pen, for sin Yndlingsidee. Snart holdt han Foredrag i »The Royal geographical Society« i London, en hæderlig Forening, der til dens Ære har taget sig varmt af hans Sag, efterat der forelaa »facts«; — saa var han i Oxford og talte for en udvalgt Forsamling, »The British Association for the advancement of Science, — snart igjen var det en Polemik i Bladene, der fordrede hans Nærværelse paa Valpladsen, hvor han dog nu fandt Allierede, navnlig en meget betydelig i Kapitain Sherard Osborn, C. B., der i Pressen varmt forsvarede Shaffners Projekt. Kort sagt: Den nord-atlantiske Telegrafs Udviklingshistorie begyndte en ny Æra.

Huset Crosskey & Emp. kjøbte til den Expedition, som det udrustede, et Skib, hvis Historie indtil da er danske Læsere velbekjendt fra vor hæderlige Landsmand, Carl Petersens, Beskrivelse af den sidste berømte Franklins-Expedition: den lille Damper „Fox".

Planen for de 2de Skibe, Bulldog og Fox, paa de forestaaende Undersøgelse-Expeditioner var følgende:

Bulldog skulde opmaale Havets Dybder paa den ofte omtalte Route og ved Grønland søge at træffe sammen med Fox, for at det kunde blive afgjort, fra hvilket Punkt Telegraftraaden skulde gaae ud fra Grønlands Vestkyst.

Fox skulde gaae til Færøerne, Island, Grønland og Labrador, for at vælge og undersøge de mest passende Landingssteder, og lade Landrouterne afsøge af Land-Expeditionen ombord. Der skulde navnlig søges Landgangspunkter paa Grønlands Østkyst, i Nærheden af Prinds Christians-Sund og paa Islands Sydkyst ved Portland, hvilke sidste Punkter Instruxen fremhævede.

Lad os imidlertid, forinden vi begive os paa Reisen i den lille Fox, følge Krigsdamperen Bulldog, under Kommando af Sir Leopold M'Clintock, den Samme, der i den samme lille Fox, gjorde

sit verdensberømte Franklins-Togt. — Ja, — Læseren vil i denne Bog træffe endnu flere Bekjendte.

Bulldogs Route findes aflagt paa vedføiede Kort.

Hvo, der forstaaer sig paa Dybdemaalinger i Verdenshavene, vil ved et Blik paa Kortet lettelig være istand til at beundre den Masse Arbeide, der er bleven udført fra Bulldog, navnlig under saa ugunstige Omstændigheder, som af det Efterfølgende vil fremlyse.

Bulldog forlod i Juni Portsmouth for at gaae til Skotland og begyndte Togtet fra Stornawah, d. 1ste Juli 1860.

Imellem Skotland og Færøerne fandtes meget lavere Vand end antaget; istedetfor henimod 700 nemlig ikkun 254 Favne som største Dybde. Bulldog gik til Thorshavn, men foretog her ingen Undersøgelser, saasom dette var Fox's Arbeide. Capt. M'Clintock angiver dog Strømmen her til c. 3 Miil i Vagten, hvilket observeredes d. 4de Juli. I Vestmanhavn, paa Østsiden af Stromø, (see Kortet over denne Ø) fandtes derimod meget stærkere Strøm.

Sir Leopold siger, at Færøernes Topografi er nøie nedlagt paa de danske Kort af Kapt. Born, men at Positionen af Klipperne imellem Øerne ikke er nøiagtig nok anlagt for Sømanden. Den 6te Juli forlod han Færøerne og maalte Havets Dybde over til Island. Hver 4de Time omtrent udførtes en Maaling, og paa hele Linien 24 Maalinger i Retning mod Ingolshófde. Jalmindelighed fandtes lavere Dybder end 300 Favne, og kun et Sted, paa en Afstand af 35 Miil (engl.) fandtes en vexlende Dybde af fra 360 til 680 og atter 368 Favnes Dybde. M'Clintock fandt ingen Vanskeligheder for et submarint Telegrafanlæg imellem Færøerne og Island.

Den 11te Juli ankom Bulldog til Reikiavik, og afgik derfra d. 14de næstefter. I 5 Dages heldigt, stille Veir, fandtes Leilighed til at føre en Maalelinie til 25 Miil (engl.) nær Cap Valløe paa Grønlands Østkyst. Videre Fremgang blev forhindret af Drivis, der strakte sig tæt til Kysten. Den største Dybde mellem Island og Grønland fandtes at være 1572 Favne, næsten midt

imellem begge. Dette stemmer med Shaffners Opgivende (1540 Fv.). Fra dette Punkt stiger Havets Bund regelmæssigt mod Land til begge Sider, og Bunden er blød: Sand, Skaller og Leer. Ved at nærme sig Østgrønlands-Kysten stiger Havets Bund pludselig fra 806 til 227 Favne, paa en Afstand af $3\frac{1}{4}$ Miil (engl.). Derfra fortsattes Opmaalingen ned imod Prinds Christians Sund, hvor en Storm nødte Bulldog at staae til Søes, og fra d. 19de Juli til d. 18de August maatte Arbeiderne standses, paa Grund af Stormen. I Forløbet af den Tid gik Bulldog omkring Cap Farvel, op i Davis-Strædet, og efter at Sir Leopold ufortrøden men forgjæves havde forsøgt paa at trænge igjennem den Masse af Storis (saaledes kaldes i Grønland Spitzbergen-Drivisen), der fandtes paa Grønlands Vestkyst, for at naae ind i en af de sydlige Fjorde, gik Bulldog d. 7de August ind til Godthaab gjennem en Rende i Storisen, der strax lukkede sig, efterat Skibet vel var kommet i Havn. Den 13de August fandt Bulldog Leilighed til atter at smutte ud i Strædet og stod Syd paa. Fra d. 18de August, da Veiret stillede af, førte Sir Leopold M'Clintock en Dybde-Lodningslinie 45 Miil (engl.) fra Cap Farvel over Davis-Strædet til Hamiltons Fjord paa Labrador-Kysten. Det første Lodkast gav 1177 Favne til Bund med Skaller. Dybden tiltog jevnt indtil Midten af Strædet, hvor der fandtes 2032 Favnes Dybde. Dette er det dybeste Lodkast paa hele Routen. — Shaffner har noget liguende (2090 Fv.) — Fra dette Punkt stiger Havets Bund ligesaa jevnt til den modsatte Side indtil 870 Favne, da Dybden hurtig tager af imod Labrador-Landet. Ankommet til Hamiltons Fjord, foretog Sir Leopold en Opmaaling af denne og Havet deromkring, men søgte forgjæves efter Shaffners 300 Favnes Dybde i Mundingen af Fjorden. Han raader til en mere nøiagtig Undersøgelse og Opmaaling end den, han kunde foretage. I det Hele taget synes M'Clintock dog ikke rigtig om Hamiltons Fjord paa Grund af de ringe Dybder, men han fandt iøvrigt Shaffners Beskrivelse af Egnen overensstemmende med Virkeligheden. Fjorden strækker sig 118 Miil (engl.) op i

Landet. Han mener dog, at Labrador ingen Vanskeligheder vil kunne byde, og troer, at en nøiagtig Undersøgelse vil lede til et heldigt Resultat.

Da Kapt. M'Clintock længtes efter at see Fox, forat erholde Underretning om, imod hvilket Landingspunkt paa Vestkysten af Grønland han skulde føre en Maalelinie, saa stod han, efterat have indtaget Kul i Sidney Nova Scotia, atter over Davis-Strædet. Efter længe forgjæves at have søgt efter en Lysning i Storisen, opdagedes omsider en Rende i samme. Sir Leopold anstillede sine Observationer og meente, at denne Rende, efter alle mulige Beregninger i det næsten alle Beregninger kuldkastende Grønlands Nærhed, maatte føre i Retning af Julianehaab. Sir Leopold M'Clintock, Verdens største Isnavigatør, lod da staae til og gik midt ind i Storisen. Bulldog er en Hjuldamper, og Hjulkasser og Hjul bleve slemt medtagne i Isen. Men ganske rigtig, Renden førte lige lukt ind i Julianehaabs Havn, og dette dristige Forsøg kronedes med velfortjent Held. Den 29de September kastede „Bulldog" Anker i Julianehaabs Havn. Capt. M'Clintock erholdt imidlertid her ingen Kundskab om „Fox". Det formodedes, at den sad fast et eller andet Sted paa Østkysten, dette alle Grønlænderes Rædslernes Land, da Aaret 1860, ganske i Modsætning til 1859, var et usædvanligt „slemt Isaar," ja saa „slemt," at Grønlænderne ikke kunde mindes et saa slemt Isaar. Alle vare enige i, at idetmindste de sidste 30 Aar ikke kunde opvise Mage til Aaret 1860, med Hensyn til den Masse af Is, der var drevet om Cap Farvel op i Davisstrædet. Kapt. M'Clintock erholdt Underretning om Fjordenes store Dybder, navnlig nævntes Tessermiut-Fjord, Syd for Nennortalik. Den 3die October forlod Bulldog Kolonien Julianehaab og stod Syd paa, for at undersøge Tessermiut-Fjord, men Storisen spærrede Veien, hvisaarsag det, efter flere determinerede Forsøg, blev opgivet at gaae dertil, saameget mere som Sir Leopold fandt Vinteren i stærk Anmarch; da Nætterne nu varede mere

end 12 Timer, antog han desuden Is-Navigationen for standset i dette Aar.

For at komplettere Maalingerne paa den øvrige Deel af Linien, nærmede Bulldog sig atter Grønlands Østkyst, og d. 8de October fandtes saa lidt Storis der, at en Opmaaling kunde begyndes ved Prinds Christians Sund, 1 dansk Miil nær Land, men samme Nat sprang en voldsom Storm op, der varede i 3 Dage og drev Bulldog til Søes.

Den 9de October, siger Sir Leopold, blæste det en fuldkommen Orkan fra Kl. 7 Morgen til Kl. 1 Eftermiddag. „Bulldog" maatte i 30 Timer hive til Vinden med fastslaaede Seil, da intet kunde føres, og Skibet drev Syd af Cap Farvel, dog klar af Land og Storis, men Maskineriet holdtes gaaende, for at man kunde undgaae Isbjergene, hvoraf der heldigvis ingen mødtes, da Stormen var paa det Høieste. Sir Leopold har senere fortalt Forfatteren, at han aldrig havde oplevet saa voldsomme, intensive Vindstød som paa den Dag; „Maskineriet (Skibet er en Fuldkrafts-Damper) syntes slet ikke at udøve nogensomhelst Virkning paa Skibet." — „Bulldog" led meget i denne Storm. Hjul og Kasser bleve næsten ødelagte. Jagerbom og Bugspryd gik overbord, en Baad skylledes bort, og to andre bleve ruinerede. Dele af Reilingen med Støtter vadskedes overbord, og Rigningen led betydelig Skade. Den 19de October naaede „Bulldog" Reikiavik, lignende et Vrag. Paa Veien havde man givet Lodbet ud nogle Gange paa en Linie fra Cap Farvel mod Rockalls Bankerne (mellem Irland og Island ud i Atlanterhavet), saa langt Øst som 26° V. L. Lodbet faldt ikkun mellem store Afstande, men disse Lodkast ere af en ganske særegen Interesse, ikke alene fordi man kun fandt 748 Favnes Dybde, hvor man havde ventet 2000, men navnlig fordi man gjorde et et interessant Fund i naturvidenskabelig Retning. Da et Lodkast paa 1260 Favnes Dybde viste Tegn paa animalsk Liv paa Havbunden, (der fandtes i denne 95° rene Globigerina-Skaller), lod man atter Linen give ud, og da Sænkeren havde naaet Bund, gav man

endvidere 50 Favne Line mere ud, i Haab om, at denne skulde sprede sig paa Havbunden og mulig bringe Noget op. Da Linen atter haledes ind, fandtes virkelig netop paa de 50 Favne Line flere Exemplarer af Stjernedyr af Genus Ophiocoma. De levede næsten $\frac{1}{4}$ Time over Vandet og bevægede sig livligt. Et aldeles komplet Exemplar, der havde grebet om Linens nederste Deel med sine fine tornede Arme, sikkrede man sig in situ paa Touget og opbevarede det saaledes i Spiritus. Paa en Dybde af over $\frac{1}{4}$ Miil under Havets Overflade, hvor Trykket kan regnes til over 3000 ℔ pr. □ Tommen og hvor det neppe tør antages, at den ringeste Lysstraale kan naae ned, — findes altsaa høit organiseret, straalende animalsk Liv og i øiensynligt Velbefindende, da de røde og blegrøde Farver vare ligesaa klare og glimrende som hos dem af deres Slægt, der leve under det lave Vand, hvor Solens Straaler trænge igjennem. Man skulde antage, at deres indre Organisme var forskjellig, men Dr. Wallich fandt ved Undersøgelse ingen Forskjel med Hensyn til den indre Anatomi mellem disse og Slægten, der findes ved Kysterne i lavere Vand. I Fordøielsesorganerne fandtes mange Globigerina-Skaller, hvis bløde Indhold var mere eller mindre udtømt. Det bør bemærkes, at disse Ophiocoma fandtes 125 Miil fra Cap Farvel og 62—63 Miil fra Blinde-Skjær under Island, for at det ikke skal antages, at de vare drevne med Strøm eller paa anden Maade ankomne fra Nærheden af Land. Desuden er Stjernedyret et krybende, ikke et svømmende Dyr, kun skabt til at krybe henover Havbunden. De rene Stjernedyr, Urafter, Goniafter, Solafter etc. hjælpe sig frem ved Sugeorganerne. Ophiorida have ingen saadanne; deres Bevægelse udføres kun ved Hjælp af deres torneklædte Arme, deraf Navnet: Spinigrada. Ved en Slags roende Bevægelse formaae de at vandre hen over Havbunden. Vægten af Legemet og Armene forbyder dem at svømme eller flyde, ja selv endog blot at hæve Legemet fra Bunden. Hvor en saa udviklet Organisme findes, kunne flere mulig følge efter. Hvilken Udsigt for Geologien og Palæontologien?

I Reikiavik indtog „Bulldog" Kul og afgik d. 28de October hjem efter. Paa Hjemtouren mødtes atter Storme og Uveir, dog fik Sir Leopold fortsat de begyndte Opmaalinger imod Rockall-Bankerne. Den 8de Novbr. førtes en Maalelinie over disse, og d. 9de fandtes mellem dem og Vidal-Banker 1310 Favnes Dybde, hvilket var Bulldogs sidste Lodkast, thi Vinden vedblev at være imod, og Kuloplaget var næsten forbrugt, hvisaarsag Bulldog satte Seil til og søgte ind til Killibegs Havn i Connty Donegal (Irland), den eneste Plads, der kunde naaes. De Bestanddele af Havets Bund, der bleve optagne i „Bulldog," gave følgende gjennemsnitlige Resultat: Imellem Færøerne og Island fandtes fint Sand eller Leer og Skaller, nærmere Island med en ubetydelig Tilsætning af vulkanske Partikler. Her viste Vandet, 100 Favne under Havets Overflade, en Temperatur af 46° Fahrenheit. Imellem Island og Østgrønland fandtes fint Leer, indeholdende en lille pCt. Deel organiske Stoffer; nærmest Island vulkansk Leer og Sand. Her var Vandets Temperatur, fra Island 46° til Østgrønlandskysten 39° F., 100 Fv. u. H. O. Imellem Grønland og Labrador fandtes ikkun blødt fint Leer, indeholdende færre mikroskopiske Organismer end man havde fundet paa de andre Steder. Vandets gjennemsnitlige Temperatur fandtes her at være 40° F., 100 Favne u. H. O. Bulldog har havt svære Storme d. 21, 22, 24, 27 og 28 September, den 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 19, 21, 22, 29 og 30 October, foruden Uveirene paa Hjemtouren fra Reikiavik, saa at man maa beundre, at M'Clintock har udført sit Arbeide saa tilfredsstillende.

Han fører Klage over det Instrument, der var leveret ombord til at optage Bestanddele af Havbunden. Dr. Wallich, naturkyndigt Medlem ombord i „Bulldog" (en Søn af Wallich i Calcutta), og Ingenieurerne ombord fik dog dette Instrument saaledes forbedret, at det giorde god Tjeneste. Med Lodlinen derimod var Sir Leopold meget vel tilfreds, og han anfører, at den bragte en Jernvægt af 118 Pd.s Tyngde op fra en Dybde af 1913 Favne.

— Efterat have fulgt Sir Leopold M'Clintock paa hans besværlige, men vel udførte Togt, gaae vi nu over til at give en Beskrivelse af Fox-Expeditionens Arbeider. I den Anledning skifter Forfatteren Rolle. Efter hidtil at have været blot Meddeler, fremstiller han sig nu for den velvillige Læser som Deeltager i selve Expeditionen.

Ifølge Finantsministeriets Ordre af 29de Juni 1860 havde jeg den Ære, i Forening med Hr. Althingsmand Arnljótr Ólafsson, at blive udnævnt til, som „Delegeret for den Kongelige Danske „Regjering, at deeltage i den Expedition, der med Dampskibet Fox, „Kapt. Allen Young, i Henhold til den Allerhøieste Concession af „16 August 1854, hvorved der meddeeltes Oberst Tal. P. Shaffner „af Kentucky, i de Nordamerikanske Fristater, Tilladelse til, for- „saavidt det danske Monarchies Territorium angaaer, paa egen „Regning og Risiko, at anlægge en Telegraflinie fra Nord-Amerika „over Grønland, Island og Færøerne, til Europa, — agtes udsendt for at anstille Undersøgelser med Hensyn til Udførbarheden „af et saadant Telegrafanlæg."

Efterat have modtaget Instrux, afreiste min Hr. Kollega og jeg d. 30te Juni over Fastlandet til London. Vi bleve modtagne med megen Forekommenhed af d'Hr. Crosskey & Co. og henviste til et af Byens bedste Hoteller: »Golden Cross, Strand, W.,« hvor ogsaa Koncessionairen, Oberst Shaffner, havde Bolig. Fox skulde afgaae fra Southampton d. 16de Juli, og vi forberedte os til Foretagendet ved legemlig, saavelsom ved aandelig Udrustning, hvortil vi høiligen trængte, da vi paa Grund af det korte Varsel havde forladt Kjøbenhavn aldeles uforberedte i enhver Henseende. Jeg havde da navnlig i denne Retning en heel Deel at varetage, eftersom jeg nogle Dage forinden min Afreise fra Kjøbenhavn var kommet hjem fra et længere Ophold i et tropisk Klima og nu stod i Begreb med at gaae til Isens Hjem.

Ved at tænke tilbage paa London, medens jeg nedskriver disse Linier, føler jeg en Trang til — med den gunstige Læsers Tilladelse

— at udtale min Erkjendtlighed for den særdeles Velvillie og gode Assistance, der blev os beviist af den Kongelige Danske Gesandt dersteds, Hs. Høivelbaarenhed, Hr. Kammerherre Torben Bille.

Den Kongelige Danske Regerings Delegerede vare indbudne til en »Banquet« d. 14de Juli, som af »the Mayor of Southampton« blev givet til Afsked for Fox-Expeditionen og blev afholdt i Southamptons »Royal Victoria Rooms«. Denne Banket bivaanedes af henimod 200 Personer, mest Videnskabsmænd, navnlig af Telegraf-faget. Den høist fortjente tidligere Præsident for »The Royal Geographical Society,« Sir R. Murchison, var ogsaa tilstede, tilligemed flere andre bekjendte Navne, saasom Admiral Fitzroy, Sir E. Belcher, den transatlantiske Telegrafs berømte Ingenieur, Sir Charles Bright og Mr. F. Cook m. Fl. Væggene i Salen vare dekorerede med engelske, danske og amerikanske Flag. Paa Fløiene saaes Flag med Motto: »M'Clintock and Young, Par nobile fratrum«, og modsat »America and England: Nec nos mare separat ingens.« Servicen var elegant, kort, det var en ægte engelsk »Banquet« med alt Tilbehør, og »Mr. Wyatt officiated as toastmaster.« Hvori Mr. Wyatts Forretning egentlig bestod, var mig dengang ikke ganske klart. »Toastmaster«, tænkte jeg, — „skal han udbringe Skaalerne? Vel! Det er maaskee den bedste Maade at holde en bestemt Fyr til den Forretning, der da ved Øvelse omsider maa være blevet saa veltalende, at man undgaaer at høre en heel Deel Vrøvl." Mine Tanker beholdt jeg dog hos mig selv, for ikke muligen at protistuere mig. Det er den bedste Philosofi under slige Omstændigheder. Jeg skulde snart oplyses om min Vildfarelse. Da Dineren var forbi, blev efter almindelig engelsk Skik Bordet klaret og nye Glas opstillede paa dette, hvorefter min mysteriøse Mr. Wyatt steg op paa en Tribune og — tænk min Forbauselse istedetfor den forventede Tale ikkun raabte, men rigtignok med en Stentor Røst: »The Mayor! — The Queen!«, hvorpaa hele Forsamlingen reiste sig op, »The Mayor« udbragte Dronningens Skaal, og Orchestret spillede »God save the Queen.«

— Lidt efter hørtes Mr. Wyatt igjen: »The Mayor! — »The President of the United States!« — hvorpaa »The Mayor« atter reiste sig og udbragte den annoncerede Skaal. Ochesteret spillede: »Hail Columbia«. — Derpaa raabte »the toastmaster« igjen: »Mr. Bailey of New-York!«, hvornæst jeg saae et Menneske reise sig i den anden Ende af Salen. Han holdt en smuk Tale, i hvilken han besvarede Skaalen. — Nu begyndte jeg at fatte Sammenhængen. Strax efter lød atter Mr. Wyatts Røst: »The Mayor!« — »The King of Denmark!« — hvorpaa »the Mayor« reiste sig og sagde, ordret oversat: „Jeg skal dernæst proponere en „Skaal for en udmærket Monark, der regerer over et tappert og „udmærket Folk, — et Folk, historisk tappert, historisk frit, ikke alene „i dets Institutioner, men i enhver Ting, der konstituerer Nationers „Storhed (cheers). Kongen af Danmark har bevilget en liberal „Koncession paa dette Foretagende, og det glæder mig, at Han „er repræsenteret her i Aften ved to gentlemen, som Hs. Majestæt „har udvalgt til at ledsage denne Expedition, — den ene en Dansker, „den anden en Islænder (applause). Jeg er stolt af at have dem „her som mine Gjæster. Mine Herrer, lader os være enige i at „drikke: „Længe leve Kongen af Danmark, og Held for Alle, der „staae i Forbindelse med dette Foretagende. (Drunk with enthusiastic „cheering.)" — Orchestret spillede: »Skandinavian March«, en mig ubekjendt Komposition.

Strax efter hørte jeg i mit venstre Øre det Spørgsmaal: „Hvorledes udtaler De Deres Navn, min Herre?" — — Jeg vendte mig om og saae lige ind i Mr. Wyatts glindsende Ansigt, og da jeg nu vidste, hvad Klokken var slaaet, udtalte jeg mit Navn for ham langsomt og tydeligt, hvorpaa han stak mig en grøn Plakat i Haanden og løb sin Vei. Denne grønne Plakat var en Liste over Skaalerne, hvor jeg ganske rigtig fandt: »The Mayor: the King of Denmark, responded to by Lieut. Von Zeilau.« Jeg var nu fuldkommen paa det Rene med Hr. Wyatts Forretning som »toastmaster«, men det skurrede dog lidt ubehageligt i mit

Øre, da han brølte, ligesom stolt over at kunne udtale et saa uengelsk Navn: »Lieutenant Von Zeilau, Royal Danish Army!« — hvorefter jeg naturligvis øieblikkelig var paa Benene, ligesom jeg havde seet New-Yorkeren gjøre det. Hele Salen udbrød i Applaus, da jeg reiste mig, hvilket forundrede mig noget, thi jeg havde endnu ikke sagt et Ord. Da det varede noget, inden jeg kunde komme til Orde, havde jeg Tid til at gjætte efter Grunden til denne Applaus. Var det fordi jeg skød iveiret som en Vibskelæders Boldt og strax mødte paa Pletten? Eller var det min danske Uniform? (jeg var i fuld Galla naturligvis, paa Standens og Fædrelandets Vegne, hvilke Vegne jeg i Udlandet med udsøgt Iver, efter Evne og med en berettiget Stolthed, troer jeg at turde sige, altid strengt har holdt paa) ..... Ja, senere vidste jeg jo, hvad Applausen gjaldt, naturligvis en smuk Imødekommen imod den Fremmede, der applauderes Mod til, og hvem denne strømmer imøde som en forekommende Velvillie, der gjør, at man føler sig hjemme, slet ikke som Fremmed. Men i hiint very moment var jeg ikke saa taknemmelig, som jeg nu føler mig, mod hiin udvalgte Forsamling, hvilken jeg herved aflægger min forbindtligste Tak. Men til min Undskyldning tjener dog, at jeg ikke kjendte den smukke Liberalitet, som i England tillader en Fremmed, der f. Ex. ikke taler Sproget, eller af andre Grunde føler sig generet, at besvare en Skaal blot ved at reise sig og bukke for Udbringeren og Selskabet. Da jeg dengang var uvidende herom, bukkede jeg imidlertid ikke, men havde (Lige for Lige), Noget at sige. — Hvad jeg sagde? — Nu! dersom min gunstige Læser ønsker det saa sagde jeg (ordret oversat): »Sir and Gentlemen!« „Det er mig en stor Glæde, at besvare den Skaal, der blev proponeret og modtaget paa en saa smuk Maade; men tillad mig at appellere til den Overbærelse, der aldrig, i en Forsamling som denne, nægtes en Fremmed, der forsøger at tale i Deres Sprog (great Cheering). Jeg tør sige, at Hs. Majestæt Kongen af Danmark glæder Sig over at være istand til at kunne afstaae saa mange

Punkter af Hans Besiddelser, til denne Telegraflinie, der skal forene de Forenede Stater med Danmark, Stor=Britannien og hele Europa. Det er et mærkeligt Tilfælde, at denne Linie paa alle dens Punkter skal finde Folkefærd, der stamme fra den samme Slægt; — ved den ene Ende Skandinaverne, fra hvem nedstamme Anglo=Saxerne, og ved den anden Ende disses Efterkommere: Amerikanerne (applause). Denne Linie gaaer igjennem trende Lande, hvis Folkeslag have det samme Blod i deres Aarer. Men der er endnu en anden mærkelig Overensstemmelse: — alle disse Landes Regeringer ere baserede paa sand Frihed, og det er at haabe, at denne Linie, der naturligvis vil bringe Depecher til andre Lande, med dem ogsaa maa sende noget af den Frihedsaand, af hvilken vi alle ere besjælede (loud cheers). Men for at dette skal kunne skee, er det nødvendigt, at Fred hersker i Verden (hear, hear). Friheden gaaer Side om Side med Freden, og et Land, der regeres liberalt, skuer altid til Freden som sin beste Allierede (applause)." — Men om Forladelse! Det er slet ikke disse Blades Hensigt at holde Taler. En eller anden velvillig Læser, der staaer i Begreb med at besøge England og ikke før har været der, turde dog mulig kunne have lidt Nytte af de Vink, der ere givne i ovenstaaende Linier. Lad os imidlertid byde Mr. Wyatt et hjerteligt Farvel og Tak for dengang; — men siges skal det dog, at mit Hjerte var fuldt af Glæde over den Begeistring, med hvilken min allernaadigste Konges Skaal blev drukken. Enhver reisende Landsmand sympathiserer med mig, det veed jeg; smil da kun I Andre; — det kan man saa nok finde sig i, for at være kommet hjem igjen til det kjære Fødeland. Men den nordatlantiske Telegraf! naa ja, „Fox" kom ikke afsted den 16de Juli, som lovet; der indtraf en Forhindring, men en af de behagelige. Hds. Majestæt Dronningen af England begjærede at see „Fox", den berømte lille „Fox", førend den gik sit nordatlantiske Telegraf=Ærinde. I den Anledning forlod „Fox" Southampton den 18de Juli og kastede Anker udfor Hds. Majestæts Lystslot Osborne, paa Øen Wight. Dagen efter beærede

Hds. Majestæt Skibet med Sin Allerhøieste Nærværelse, tilligemed the Prince-Consort: Hs. Kongelige Høihed Prinds Albert, og Prindsesserne Alice, Helena og Louise. Skibets høiere Officerer, hvoriblandt den Kongelige Danske Regerings Delegerede, bleve enkeltvis, paa Allerhøieste Opfordring, forestillede for Hds. Majestæt. Til min Hr. Kollega blev rettet nogle Spørgsmaal om det kjære Fødeland, Island, og jeg var saa lykkelig at erholde Allerhøieste Roes for mit Engelsk. Da Hds. Majestæt gik fra Borde, entrede vor udsøgte Besætning Rigningen, og vi gave 3 rungende Hurraer!

Dette Besøg af Englands, jeg gad sige, med Rette forgudede Dronning efterlod et dybt Indtryk hos alle Tilstedeværende, hvillet, foruden den naturlige Virkning af Dronning-Majestætens Nærværelse, hovedsagelig dog var begrundet i den Nedladenhed, hvormed det behagede Hds. Majestæt Allernaadigst at begunstige os, og i den Interesse, med hvilken Dronningen syntes at omfatte Expeditionen.

Ikke sandt? — Den nordatlantiske Telegraf havde begyndt en ny Æra!

Næste Dag vare vi ombord i Hds. Majestæts Fartøi »The Royal Yacht», hvis simple men smagfulde Indretning vi beundrede, og navnlig da dets udmærket smukke Maskineri.

Nu var der Intet mere, der kunde forhindre vor Afgang, og den 20de Juli 1860 dampede „Fox" forbi „Osborne" og stod østlig ud i Kanalen.

Forinden vi imidlertid gaae videre i vor Fart, troer jeg det ikke upassende, om vi først gjøre os lidt nøiere bekjendte med Damperen „Fox" og dens Besætning.

Skibet har, som Læseren bekjendt, en interessant Historie. Det blev oprindelig bygget til Lystyacht for Sir Richard Sutton Baronet, af Thomson, Hall & Co. i Aberdeen, i Aaret 1856, efter den diagonale Bygningsmaade som Hurtigseiler med 3 hinanden krydsende Plankelag.

Da Lady Franklin udrustede sin sidste verdensberømte Expedition for at efterspore sin Mands, den ulykkelige Sir John Franklins

Skjæbne, kjøbte hun Fox af Boet efter Sir Richard for £ 2000, og overgav den til nuværende Sir Leopold M'Clintock. Han udrustede den hos d'Hr. Hall & Co. i Aberdeen til sit arktiske Togt, og vel var det, at Sir Leopold havde havt den under Hænder. Dette skete i Aaret 1857. Hele dens elegante Udstyring af Fløiel og Guld og Speile forsvandt, og istedet derfor kom yderligere Fortømringer. Den fik 2 Forhudninger af 3 Tomme Planker og flere og sværere Dæksbjælker, samt en Mængde svære Lang- og Tverskibs-Bjælker og Krydstømmer, Alt forboltet med Kobberbolte og sammenskruet med haarde Træskruer. Indvendig fik Fox endvidere stærke, massive Jernstøtter og blev allevegne forbundet med Jernknæ og Baand. To vandtætte Skotter af Planker deler Skibet i 3 Dele. Den falske Kjøl blev taget af, og en anden indsat. Messing-Propelleren blev ombyttet med en massiv Jern-Propeller, og Kjedlerne forstørrede. Skibets skarpe Bov blev klædt i Jern, saaledes at den fik Form som en Meisel med Eggen udefter. Fortømringen alene kostede £ 1667, næsten 15000 Rd. „Fox", som den nu er, holder 177 Tons og, naar Maskinrummet fraregnes, 155,$_{056}$, — eller resp. c: 86 og 72 Læster. Dens Længde er 122,$_{4}$ Fod, Breden 23,$_{9}$ Fod og Dybden 12,$_{9}$ Fod — eng. Maal. Skibet har nu 2 horizontalt liggende, direkte virkende Lavtrykksmaskiner efter Penns Konstruktion, med Trunke for Stempelstængerne paa Stemplernes Topsider, samt 2de dobbeltvirkende Luftpomper med øvrige for Dampmaskiner nødvendige og hensigtsmæssige Indretninger, blandt andet 2 Fødepomper og 2 Lastpomper og Indsprøitning fra Lasten; den var udrustet med al Omhu for Overvintring i Isen, saaledes havde f. Ex. alle Rør Bundhaner til at udlede Vandet, at det ikke ved Frysning skulde sprænge disse, og alle Haner og Rør laae let tilgængelige for at kunne optøes med kogende Vand, etc. etc.

Maskinerne, der gjennemsnitlig gjøre 86 Omdreininger i Minuten, have c. 25 Hestes Kraft tilsammen og kunne give Skibet

omtr. 4½ Miils Fart i Vagten. Kulforbruget er 1 dansk Tønde i Timen (23 Tønder i 24 Timer).

Skruen kan skilles fra Axlen og tages op paa Dækket i c. 5 Minuter, naar man under god Vind kan hjælpe sig med Seilene alene, ligesom den atter kan nedlades i samme Tid. — Skibet havde 2 Skruer, een i Reserve. Skjøndt de ere af Jern og meget massive, bleve de dog begge beskadigede i Isen, uden at Maskinen dog tog videre Skade; Skaftet har faaet en lille Bøining.

Til vort Togt var „Fox“ rigget som tremastet, 2 Topseils Skonnert og fik lange Topmaststænger paa Fok og Stormast, med faste Bramrææer. Underseilene ere høie og svære, og over Mesanen føres Gaffeltopseil. Seilene kunne hurtig sættes og bjerges. Ved Krydsning i stiv Kuling, naar kun Underseilene benyttes, og Maskinen arbeider, vender Skibet paa 8 Streger, som med det betydelige Opskud i Vendingen, hvilket Maskinen fremvirker, giver „Fox“ en Fordeel over næsten alle Seilere, med hvilke den har været i Flaade. Men Enhver kan ikke vende med „Fox.“ Ombord hos os var Kapitainen den eneste, som den villigt lystrede. Paa Spitsbergentouren i Begyndelsen af Aaret 1860, — hvor „Fox“ var paa Sælhundefangst under Kapt. Sødrings Kommando, skal der have været en dansk Styrmand Iversen, der ogsaa kjendte Hemmeligheden herved og lettelig fik den rundt.

„Fox's“ Indre undergik en stor Forandring til vort Togt. Den havde været indrettet til Sælhundefangst, og vi lede paa hele vor Tour meget af den Stank, Sælhundetranen havde efterladt. Den var formodentlig ikke bleven rigtig udrenset.

Kahytten agter var indrettet meget bekvemt. Officererne havde hver sit Lukaf, og desuden en god rummelig Messe, foruden Arbeidsværelse med Instrumenter og Bibliothek. Mandskabets Lukaf er, som tidligere, forude. Agter om dette er Dampkjedlen og Maskineriet, med Kulrum paa Siderne til c: 200 Tønder Kul. Derfra til Messen fandtes Proviantbeholdningen, der bestod af udmærkede henkogte Sager; Oxe-, Lamme-, og Kalvekjød, Skinker

og Vegetabilier etc. etc. Af Drikkevarer havdes plenty, navnlig Ale, Porter, Sherry, Portvin, Rødvin, Champagne, Cognac, Rum og — Whisky ikke at forglemme, ja, Huset Crosskey havde end ikke glemt Cigarer, hvoraf fandtes en ypperlig Beholdning af Ceruter, og Dessert havdes i Masse. — Underlasten rummer c. 550 Tønder Kul. Kjælderen under Lukafet benyttes til Baadsmandens Gods.

Expeditionen var forsynet med de fornødne Søkort m. m. fra det Kongelige danske Søkortarchiv, — hvis hæderlige Chef, Orlogskaptain H. P. Rothe, omtaltes med megen Anerkjendelse af Skibets Navigatører.

Det engl. Admiralitet havde, navnlig ved den hæderlige Admiral Fitzroy's Omsorg, leveret fortræffelige nautiske Instrumenter til Expeditionen samt et meget smukt Bjergbarometer.

Vi havde fremdeles en rigelig Teltudrustning, 2 Slupper, 1 Hvalfangerbaad, 1 Gig (Redningsbaad), Guttapercha-Baade, Issauge, Slæder — hvoriblandt den samme, som Sir Leopold M'Clintock benyttede paa sin Franklins-Tour —, etc. etc. Maskineriet førte en transportabel Smedeesse med Værktøi; kort sagt: Fox var fortrinlig udrustet med alt Nødvendigt af d'Hr. Crosskey & Co.

Efterat vi nu have gjort vor Vandring i Fox, ville vi aflægge dens Besætning en Visit:

Kaptain Allen Young, Kommandeur for Expeditionen, hæderlig bekjendt fra Sir Leopold M'Clintocks Togt, i hvilket han deeltog som Frivillig, efter først at have givet £ 500 som sin Skjærv til Lady Franklins sidste Forsøg. M'Clintock havde indrangeret ham efter sin Næstkommanderende. Allen Young er Læseren velbekjendt.

Næstkommanderende, Mr. E. E. Davis, af den Kongelige engelske Marine. Han var i sin Tid med Sir James Ross paa Sydpol-Expeditionen.

Han var Navigatør og Maaler ombord.

Oberst Tal. P. Shaffner af Kentucky, Koncessionshaver og Expeditionens telegrafkyndige Medlem.

Dr. John Rae, Kommandeur for Land-Expeditionen, en Skotlænder, den Samme, som fandt de første Spor af Sir John Franklins ulykkelige Expedition, hvorfor han erholdt Admiralitetets Prisbelønning: £ 10000.

Han har levet mange Aar i det nordlige Amerika blandt Indianerne og opholdt sig der to Vintre over, boende i Sneehuse og levende af sin Bøsse, forinden han fandt Sporene af den omtalte forulykkede Expedition.

Mr. J E. Woods, Expeditionens Sekretair, Mineralog og Fotografist, en Broder til Times' »own Correspondent« paa Prindsen af Wales' Reiser i Nord-Amerika.

Dr. J. Slesser, Skibslæge og naturkyndigt Medlem.

Fr. Kindler, en Dansker, Maskinmester ombord; en meget dygtig Mand i sit Fag, theoretisk saavelsom praktisk, — en Mand, hvem det var mig en Glæde at hilse som Landsmand i de fremmede Omgivelser.

Mr. Proctor, 2den Officeer ombord, Styrmand — (Koffardikaptain).

Naar vi nu hertil føie den Kongelige Danske Regerings Delegerede, saa kjender den ærede Læser hele Officeers-Personalet ombord i „Fox". Til „agter om Stormasten" regnedes ogsaa Hovmesteren og hans Betjent, der begge opvartede i Messen.

Besætningen bestod af 1 Baadsmand, 3 Kvarteermestre, 1 Tømmermand, 1 Seilmager, 2 Fyrbødere, Kok og 18 Matroser, Alle udsøgte Folk, af hvilke Nogle tidligere havde været med Kapt. Allen Young og „Fox" under Sir Leopold M'Clintock.

„Fox's" Route findes aflagt paa medfølgende Kort.

„Fox" styrede, som anført, d. 20. Juli forbi Slottet Osborne ud i Kanalen. Veiret var klart og vi nøde fra Skandsen den smukke Udsigt over Øen Wight. Det bekjendte Kanalveir: tyk Luft og Taage, lod imidlertid ikke længe vente paa sig, dog naaede

vi næste Dag med en S. V. til V. Deals Rhed i »the Downs«, — hvor en Baad blev sendt i Land med Breve samt for at hente os de sidste Aviser. Kl. 4 Eftermiddag passerede vi North-Foreland i en øsende Regn og vare Kl. 8 Aften ud for Orfordness. Den 22de gik vi videre Nord paa; tidlig om Morgenen passerede vi Lowestofte og om Aftenen Kl. 8 New-Dudgeon Fyrskib. Vinden gik nordligere, og vi avancerede ikkun langsomt imod samme ved Hjælp af vor lille Maskine. Den 24. mødte vi ovenikjøbet høi Sø fra N. N. O. og havde stadig Regn eller tykt Veir. Endelig naaede vi d. 28. til ud for Aberdeen, hvor vi holdt af og til i 3-4 Kabellængders Afstand fra Byen, medens Kaptainen gik i Land for at afhente Skibslægen, hvem han bragte ud til Skibet henimod Kl. 8 Aften. Dette var den anførte Dr. Slesser, en ung Mediciner fra Aberdeens Universitet. Han havde studeret nogle Aar i Frankrig og netop samme Formiddag tilendebragt sin Examen ved Universitetet, hvisaarsag han saae noget forlæst ud, og da han ikke var søvant, havde han en haard Kamp at udstaae i „Fox," som ruller stærkt. Fra Aberdeen modtoge vi de seneste Aviser, og i et Nummer af »Times« fandt vi en Efterretning, hvilken vi betragtede som et godt Omen for os. Bladet indeholdt nemlig det transatlantiske Telegraf-Kompagnies endelige Erklæring om, at dets Projekt maatte ansees som opgivet. Shaffner raabte naturligvis Hurra!

Den 29. om Morgenen passerede vi Petershead og sendte Hiemmet vor sidste Afskedshilsen; Kl. 12, Middag befandt vi os paa 57° 34′ 29″ N. B., og 1° 42′ V. L. (Greenwich).

Det var Søndag. Paa denne Dags Formiddag blev Mandskabet mønstret paa Dækket og indfandt sig i bedste Paaklædning. — Efter tilendebragt Mønstring ringede Klokken til Gudstjeneste. Denne blev afholdt forude i Matrosernes Lukaf og bivaanedes af alle Tjenstfrie, Officerer incl. Lukafet var i den Anledning pudset op, og et Bord, dekoreret med et Flag, tjente til Prædikestol. Kaptainen begyndte Tjenesten

med at oplæse en Bøn, som Menigheden istemmede, hvorefter han gjennemgik Dagens Text efter de hertil indrettede engelske Bøger for Husandagt. Dernæst oplæste Næstkommanderende et Kapitel af Bibelen, hvorpaa Kaptainen og Menigheden atter holdt Bøn, og hermed var Tjenesten tilende.

Forsamlingen fulgte Tjenesten med Alvor og Andagt, og denne Gudstjeneste, som blev afholdt regelmæssig hver Søndag under hele Togtet — undtagen naar Veiret lagde Hindringer iveien — bidrog væsentlig til den smukke Tone, som herskede ombord mellem Officerer og Mandskab. — Paa Grund af Veiret afholdtes Gudstjenesten nogle enkelte Gange om Aftenen.

Den 31. Juli, Middag Kl. 12, kom Foul Island i Sigte i Nord, i 5 Miils Afstand*), og om Eftermiddagen passerede vi denne i en Afstand af 1 Miil, Øen liggende S. O. til O. — Foul Island er den vestligste af Shetlands-Øerne, en af Havet høit fremragende nøgen Klippe, der beboes af store Fuglesværme. Dens skarpt tegnede, af Solen beskinnede Omrids, som hurtig vexlede under Forbiseilingen, frembøde et meget smukt Skue.

Den 1. August Kl. 12 — ja, det gik kun meget smaat fremad — befandt vi os paa 61° 28′ 3″ N. B. og 2° 21′ V. L. Her undersøgtes Vandet 28 Favne under Overfladen; det viste 53° Fahrh., medens Overfladen var 52° 5. Vægtfylden var 1.0267. Samtidigt viste Hygrometret tør: 50° 5, vaad: 43° 5. Luftens Temperatur var tør: 50.5, vaad: 47.5, og Barometret stod paa 29.93, i Temperatur 60° Fahrh. Samme Dags Aften Kl. 10, da Veiret var stille, blev Vandet undersøgt paa 100 Fods Dybde; det viste 51° 3, medens Overfladen var 51° 5. Vægtfylde 1.070. Her antoges Vandet paavirket af Golfstrømmen*).

*) Alle Maal i det Efterfølgende ere danske Maal, naar ikke anderledes udtrykkeligt fremhæves.

**) De i Fox foretagne meteorologiske, hygrometriske og hydrologiske Observationer m. m. findes bag i Bogen.

Den 3die August styrede vi endelig ind mellem Færøerne, søgende Thorshavn Nord om Naalsø, og nu begyndte „Fox" sin Deel af Expeditionens Arbeide, nemlig Undersøgelserne af Landingsstederne og Landrouten for den nordatlantiske Telegraf.

I en Afstand af 2½ Miil fra Havet til Nordpynten af Naalsø gik Lodbet hele Tiden og gav fra 35 til 26 Favne Vand, med blød Bund af Skaller og Leer. Op ad Dagen blev Veiret smukt, og vi glædede os ret ved Synet af Færøernes steile, dristige Klippevægge, som stolt hæve sig fra Havet, paa sine Steder indtil 2000 Fods Høide. Kl. 10¾ Formiddag faldt vort Anker ved Thorshavn, efterat vi havde været 14 Dage underveis. Matroserne meente: „man skal ikke forlade Havn paa en Fredag, — det bliver en ulykkelig Reise". Langs Kysten opdagede vi en Mængde Fruentimmer, tilsyneladende ifærd med at tage Storvadsken hjem, som havde ligget paa Blegen. Hele Terrainet syntes overfaaet med hvide Skjorter og andet Linned. Dette gjorde et overmaade behageligt Indtryk paa os, da vi ankom med ganske andre Forudsætninger, navnlig da vi Danske, som havde hørt og læst saameget om Færingens mindre Omhyggelighed i Retning af Reenlighed. Da vi imidlertid rettede Kiggerten paa den utallige Masse Skjorter, som forekom os at afgive reent Linned for Thorshavns 900 Indbyggere idetmindste for en halv Sommer, opdagede vi vor Skuffelse: Linnedet forvandledes til opsprættede Fisk, som laae spredte til Tørring. Vi ere ikke de eneste Reisende, der have været udsatte for denne Øienforblændelse.

Expeditionens Officerer vare inddeelte i to Hovedafdelinger: Sø- og Land-Expeditionerne. Den sidste bestod af Dr. Rae, som Kommandeur, Oberst Shaffner og Forfatteren. De øvrige Herrer udgjorde den første.

Efterat være komne i Land, hilste vi paa Stedets Øvrighed, der kom os meget velvillig imøde. Vi bragte i Erfaring, at Bulldog havde været her og var gaaet Nord paa. Kapt. Allen Young begyndte strax Undersøgelserne af Havnen, som blev maalt og aflagt af Mr.

Davis. For at undgaae Nærheden af Ankerpladsen, der jo er saa uheldig for en Telegraftraad, valgtes den lille Bugt, Sandegjær kaldet, c: 500 Fv. Syd for Havnen, til Landingsplads for Telegraftraaden (see Kortet). I Sandegjær Bugt kan Traaden med fuldkommen Sikkerhed føres ind fra Havet enten Syd eller Nord om Naalsø. Den vil der erholde et godt, roligt Leie, da Bunden er sandet, og den vil med Lethed kunne bringes i Land, da Kysten paa dette Sted er lav og fri for Klipper og fører over blødt Jordsmon lige ind i en Dal, som strækker sig op i Landet. Den formeentlig stærke Strøm i dette Farvand, om hvilken man har hørt saamegen afskrækkende Tale, blev forgjæves eftersøgt. Kapt. Young og hans Officerer observerede Strømmen meget nøiagtig, og netop under den stærkeste Springtid, men de kunde ikke opdage nogen stærkere Strøm end — naar den var paa det Høieste —: 3 Miil i Vagten godt og vel, ganske overensstemmende med Sir Leopold M'Clintocks Observationer d. 4. Juli. »The violent currents here are mere bugbears« — sagde Kapt. Young, og i Sandhed, det gik her ligesom i sin Tid med Malstrømmen ved Munken, den Phantasien har forvandlet til et Charybdis, men som ved faktisk Undersøgelse fandtes ikke at være farligere, end at Færingerne jevnlig fare hen over den i deres Robaade.

Strømningerne omkring Færøerne og i disses mange Sunde foranlediges ved Atlanterhavs-Dønningen mod Færø-Klippegruppen, som underordner sig Indflydelsen af Kysternes forskjellige Former. Den Tid, som udfordres for at Sammenpresningen i de smalle Sunde atter kan ophøre, og Vandet, — hvis dette Udtryk maa tillades, — atter blive frit, optager en Tid af c: 6 Timer, i hvilken en regelmæssig Strøm finder Sted, som paa Grund af Sundenes Retning gaaer fra Øst til Vest, og omvendt c: 6 Timer hver. De almindelige fysiske Aarsager til Ebbe og Flod udvikle endmere denne Bevægelse, saaledes at Springtiden ved Færøerne fremtræder meget stærkt udpræget. Færingen kalder disse Bevægelser „Fald", og da enten Østfald eller Vestfald, efter Retningen,

og han veed ypperligt, hvad vi ofte vare Vidne til, at benytte sig af disse Fald for at gaae til Søes som for atter at komme tilbage til det kjære Hjem.

Ved Vestmanhavn skal denne Strømning være stærkest, og da vi desuden vidste, at „Bulldog“ var gaaet dertil, valgte Fox-Expeditionen at undersøge et andet Punkt, Haldersvig, paa Nordsiden af Stromø, for atter at lede Telegraf-Traaden ud i Havet imod Nord. Indrelandet paa Stromø skulde undersøges af Land-Expeditionen. I den Anledning traf denne sine Forberedelser, medens „Fox“ gik gjennem Vestmanhavns-Fjord til Haldersvig, hvor Land-Expeditionen atter skulde optages. Paa Veien dertil var „Fox“ nær forliist under en Storm den 5. August, som i Forbindelse med den stærke Strøm næsten havde drevet Skibet paa Klipperne, da i næstsidste Dieblik et Vindstød fra Land heldigvis kom den til Hjælp, saaledes at den gik fri af Klipperne, men Storraaen paa Fokkemasten knækkede midt over under Manøvren, medens 8 Matroser vare ifærd med at rebe; de faldt ned, men heldigvis slap de derfra med Livet, og kun fire af dem bleve mere eller mindre saarede, Een dog saa alvorligt, at han senere blev efterladt i Reikiavik som Syg. Det var Altsammen Fredagens Skyld, meente Matroserne: „det bliver vistnok en ulykkelig Reise.“

Land-Expeditionen havde engageret 2 Færinger til Lastdragere, og havde d. 4. August om Middagen begivet sig paa Vandring med velpakkede Tornystre og videre fornøden Udrustning. Afstanden fra Thorshavn til Haldersvig er, som Fuglen flyver, c: 4 Miil, men den forlænges paa Grund af Fjordens Indskjæring til næsten den dobbelte Afstand, foruden at Terrainet stadig gaaer Bakke op og Bakke ned. Stromø, ligesom de andre Færøer, har ingen egentlige Dale, med Undtagelse af een, den eneste paa alle Øerne, som fortjener dette Navn, Qvalvig-Dalen; derfor ville vi benytte Ordet Dalfure som Udtryk for de Striber af Fordybninger, der ligge mellem Fjeldstrækningerne. For at komme over Landet, hvis Længderetning gaaer fra Nord-Ost til Syd-Vest, og hvori Fjordene

fra „Sundet" skjære sig ind fra Øst til Vest, maatte vi den hele Vei kravle op og ned: op ad Fjeldene og ned i Dalfurerne, Fjeld om Fjeld og Fure om Fure, hvilket var heelt besværligt, saasom Forskjellen paa vort Op og Ned varierede fra 200 til 2400 Fod. Vi gjorde os derfor til af at have udført dette Foretagende — under hvilket udførtes flere Observationer og nogle Høider maaltes — i 54 Timer, hvoraf ovenikjøbet 12-14 bleve offrede Morpheus. Det var de længste Miil, jeg paa mine mange Fodvandringer indtil da havde oplevet (og jeg har dog prøvet nogle i Amerikas Urskove). Dr. Rae meente det Samme, og han er nok omtrent for Tiden Verdens dygtigste Fodgænger, hvad hans forskjellige Franklins-Fod-Expeditioner kunne bevidne. Vi vare 10 Timer om at tilbagelægge en Miil!

Vi valgte dog, saavidt muligt, at følge Høideplateauerne, for til begge Sider at faae Overblik over Dalstrøgene. Fra Sandegjær strækker sig en Dalfure først Vest og derpaa nordlig rundt under Høiderne Nord for Thorshavn. Vi passerede paa 60 Fod nær Toppunktet af disse Høider, paa en Høide af 1018 Fod over Havets Overflade, maalt med Bjergbarometer.

Om Eftermiddagen passerede vi Kalbaksfjord og ankom om Aftenen til Kollefjord, ved hvis Bund vi fandt den første Bolig, siden vi havde forladt Thorshavn, og da vi syntes at have udført et godt Dagarbeide, besluttede vi at søge Natteleie der. Vi havde en meget brat Nedstigning fra 1143 Fods Høide. Husets Eier, Bonden Ole Christian Dam i Øre-Enge, modtog os med megen Gjæstfrihed. Han syntes at være en velstaaende Mand, der holdt sine Sager i god Orden. Bygningerne saae godt ud, og den megen Ureenlighed, som alle Beskrivelser af Færøerne vrimle af, saae vi her Intet til. Vi fandt tvertimod det Modsatte. Hele Husets Ydre var et Mønster paa Orden og Reenlighed, og „Salen," som blev os anviist, udmærkede sig ved et smukt, hvidtskuret Gulv og et særdeles hyggeligt Udseende. Da Ordsproget „Außen blank, binnen krank" netop faldt mig ind, begav jeg mig paa Opdagelser, efter først at have udbedet mig Værtens Tilladelse til at

see mig om. Han indvilligede strax og førte mig ind i „Røgstuen", hvor hans Døttre vare flittig beskjæftigede med at spinde, karte, strikke o. s. v., — thi han havde mange, hele fem, og ovenikjøbet, nogle saa smukke, at Lieutenanten let kunde været udsat for at glemme at see sig om andetsteds, hvis han nu ikke havde været saa fast besluttet paa at finde idetmindste noget af det saa meget omtalte Svineri. Det maatte dog findes eet Sted; — men nei, skjøndt jeg min Stand værdigt tappert modstod Fristelsen og brugte Dinene godt i den Retning, maa jeg dog henholde mig til min første Sætning og gjentage, at Alt var i mønsterværdig Orden, og det var en sand Fornøielse, efterat have beseet Udhusene, atter at søge til Salen gjennem „Røgstuen", hvor den smukke Louise — jeg mener, det smukke Billede af den saa velbekjendte færøiske Husindustri — afgav et virkelig interessant, originalt og tiltalende Skue, med Skorstenen og den knittrende Ild som Baggrund uden generende Røg, hvilken Skorsteen ved Vintertid gjør samme Nytte som den engelske hyggelige »fireside«, men i dette Dieblik fremstillede Madmoder i storartet Transparent. — Hun brasede op til de „fornemme Gjæster."

Vi nøde vort dampende Maaltid med megen Velbehag, og da saa Louise bragte Kaffen, var Nydelsen fuldkommen.

Dr. Rae, der aldrig havde kjendt anden Kaffe end den Drik, Englænderne præsentere under dette Navn, kunde slet ikke komme sig af sin Forundring over at finde en saadan Gudedrik hos en færøisk Bonde.

Den hjertelige Gjæstfrihed, vi her nøde, kunne vi aldrig glemme, og i min Egenskab af Dansk følte jeg en stor Tilfredshed og Glæde ved Doktorens Udbrud: — „Hvor herligt maa ikke det Moderland være, der har saadanne Bønder at fremvise i sine Bilande: — Indeed, I must go and see it!«, — og hvis dette skulde skee, da haaber jeg, at denne berømte arktiske Vandrer maa nyde en saadan Modtagelse, at Moderlandet ikke skal komme til at staae tilbage for „Bilandets Bønder".

Den megen Tale om Ureenlighed paa Færøerne hidrører vel nærmest fra saadanne Bedømmere, som kun have bevaret Indtrykket fra Fiskerleierne, hvor jo saadan rigtignok altid vil findes, eller Grunden ligger i, at man har anlagt en falsk Maalestok for Bedømmelsen. Den samme Mand, f. Ex., fra Danmark, der stødes over hvad han kalder Færingens mindre Omhyggelighed i denne Retning, vilde muligen blive i høieste Grad forbauset ved at høre en Beboer fra et tropisk Klima, eller maaskee blot en Englænder, forundre sig over ham og hans Sædvaner i samme Retning.

Man bør ikke bedømme en heel Befolkning efter dens nederste Klasser alene. Vi (Dr. Rae, Shaffner og jeg) overraskede Befolkningen uventet med vore Besøg, og vi kom eenstemmig til det Resultat, at den hidtil almindelige Dom her hjemme om Færingen er for streng og ikke retfærdig. Man vil maaskee sige, at vi ikke ere aldeles uhildede Dommere, maaskee endog med en Hentydning til Louise og Kaffen, o. s. v. Nu vel! vi indrømme, at vi elske.... Færingen saaledes som vi saae ham. Hvor kan man andet end holde af en saa god, sund Natur, en saa opvakt Fjeldboer, en saa kjæk Søgut! Hans hele Væsen tiltaler, og hans hurtige Fatteevne gjør hans Omgang behagelig. En af vore Ledsagere, en jevn Bondeknøs, Jacob Jacobsen, 23 Aar gammel, interesserede sig saa meget for vort Bjergbarometer, at han ikke hvilede, førend han havde forstaaet Meningen med det; han følte desuden Trang til at lære det fremmede Tungemaal, han hørte os tale, hvisaarsag Dr. Rae forærede ham en engelsk Bog for Begyndere, den jeg er overbevist om, at han nu kjender udenad, og at han vil kunne klare sig, naar han igjen kommer sammen med Engelskmænd*). Færingen besidder en udviklet, selvstændig Karakteer og et frit, aabent Blik paa Livet. I Omgang er han beleven som kun faa Bønder i Verden, og man kan have megen Glæde af hans Omgang. I Faren er han en brav Kamerat og seer Døden roligt under Øie, hvortil

*) Jeg veed nu, at dette virkelig er saa.

han vænnes paa den farlige Fuglefangst paa Klipperne, der aarlig kræver Menneskeoffere, saavelsom paa Søen i sin Robaad, den han haandterer med en i Sandhed beundringsværdig Færdighed og Ro.

Dertil er Færingen nøisom og, hvad der er bedre, han føler sig lykkelig i sine ringe Kaar og elsker sit magre Fjeldhjem og sine Sunde fremfor nogen Plet paa Jorden. Hvo har vel nogensinde hørt Tale om en Færing, der udvandrede fra sin Fædreneø?

Naar hertil kommer den bekjendte bibeholdte eiendommelige Dragt og det gamle Sprog, saa forstaaes det, at man ligeoverfor Færingen faaer Indtrykket af noget ægte, reent Nationalt, som man kunde ønske at see fremtræde ligesaa kraftigt og sundt i vort, i den Retning desværre, noget forkvaklede Hjem.

Den næste Morgen vare vi tidligt paa Benene. Shaffner skulde med vor ene Ledsager følge Kollefjords Dalstrøg, for i et nogle Timers March fra Øre-Enge beliggende Huus at afvente Dr. Rae's og min Ankomst med vor Ledsager. Vi agtede først at bestige det vestlig for Øre-Enge liggende Skarling Fjeld, det høieste Punkt paa Strømø. Vor Vært vilde absolut vise os Veien, thi det er den vanskeligste Side at bestige Skarling-Fjeldet fra og benyttes ikke af Fremmede paa Grund af den farlige, bratte Opstigning. „Han gad dog nok see de fornemme Herrer gaae til Fjelds." Efter et hjerteligt Farvel til vore Venner og Veninder i Øre-Enge begyndte vi at klattre op ad Fjeldet, hvilket ingenlunde var en let Sag. Snart forsvandt vi i Morgentaagen, der indhyllede Fjeldets øverste Halvdeel og skjulte dets Tinde for vore Blikke. Det var en meget interessant Tour. Scenen forandredes hvert Øieblik under Opstigningen, snart laa Taagen som en Sky under vore Fødder, og intet Øre-Enge var mere synligt. Vi vare vel komne en 1600 Fod tilveirs, da vi stødte paa en saa steil Brink, at det ved første Øiekast syntes umuligt at komme videre. Skridt for Skridt listede vi os opad Fjeldskrænten, følgende i Sporene af vor Vært, en gammel, sikker Fjeldgænger. Vi befandt

os paa et Punkt, hvor vi paa Fjeldets steile Klippevæg ikkun havde et 1 Fod bredt Fodfæste, medens vi maatte støtte Legemet imod Klippevæggen, for ikke at tabe Balancen. I dette Øieblik spredtes den nedenfor hvilende Taage af et Vindstød. Medens man saaledes klattrer hen langs Færøernes bratte Klippevægge, med en Taage under Fødderne, veed man egentlig ikke, i hvilken Fare man befinder sig, thi den underliggende Taage støtter Øiet, idet den forhindrer Synet af den Afgrund, over hvilken man svæver. I det Øieblik derfor, da Taagen forsvinder under Ens Blik og blotter det tomme Rum, Afgrunden forneden, for Øiet, da hører der blot en Anelse af Svimmelhed til, for at bringe den uvante Fjeldgænger ud af Ligevægt; — blot et Sekunds Vaklen, og Offret er paa Veien til Døden mellem Himmel og Jord; ja selv en fjeldvant Mand lukker undertiden Øiet, trykker sig med hele Legemets Kraft ind mod Fjeldvæggen og styrker sig, — saaledes som vi gjorde, — med et dybt, friskt Aandedrag, forinden han begiver sig videre.

Kl. 10 Formiddag naaede vi Fjeldets Top og havde netop fuldendt Maalingen og et Øieblik nydt den pragtfulde Udsigt, da en tyk, tung Taage omspandt os. Vi vare let sommerklædte og meget varme efter den besværlige Opstigning, hvisaarsag vi følte Luften lidt vel klam. Maalingen viste Skarlingfjeldets Høide ganske overensstemmende med vor lærde Landsmand, Konferentsraad Forchhammers Maaling, nemlig 2431 Fod (2506 engelske Fod) over Havets Overflade*).

Da dette Fjeld sjeldent bliver besteget, fulgte vi den i Fjeldlande sædvanlige Skik at yde vort Bidrag til den begyndte Varde, ved at lægge en Steen paa denne for hver Person, hvortil vi endvidere føiede en lille tilproppet Flaske, hvori Datum og vore berømmelige Navne, til Efterretning for Efterkommere. Men snart

---

*) 100 engelske Fod beregnede med runde Tal til 97 danske Fod, giver 2506÷75=2431. Alle de i det følgende anførte Observationer og Høider ere opgivne af Dr. Rae.

efter begyndte det at blive mindre behageligt deroppe. En stærk Storm reiste sig i et Nu (den samme, som nær havde foranlediget Fox's Endeligt). Den hvirvlede rigtignok Taagen bort, men sendte i dens Sted et saa forrygende Sneefog, at vi i et Øieblik, istedetfor sommer=, vare aldeles vinterklædte. Vi begyndte at fornemme nogle Kuldegysninger, ja jeg maa endog bekjende, at mit endnu tropiske Blod forekom mig at stivne, og Tænderne begyndte en Koncert, der efter saa lang Fraværelse fra Norden forekom mig som Noget, jeg dunkelt erindrede fra tidligere Dage. Vi skrev d. 5te August.

For atter at gaae os varme paaskyndte vi vor Nedstigning, der, foruden at den i og for sig jo er vanskeligere end Opstigningen, blev dette end mere paa Grund af, at Sneen skjulte Fodfæstet og gjorde Klippestykkerne slibrige; men naar man er fortrolig med Fjeldvandring og blot har Mod til, naar man føler, at Foden vil glide ud, at gjøre et rask Spring, som da følges af nok et, hvorefter kommer et 3die, 4de, 5te o. s. v., med hist og her en Variation af en Bevægelse à la Rutschbane, — da gaaer det prægtigt nedad. I modsat Tilfælde kan det være livsfarligt: eet eneste Øieblikks Betænkning og derpaa følgende Vaklen har kostet mangen Dilettant Livet. Dr. Rae og jeg naaede ned førend vore Ledsagere, der roste os meget. „**Saadanne** Fjeldgængere „„med **Hæle** paa"" — havde de forhen aldrig seet." — Efterat vi vare komne ud af Sneefoget, kom vi naturligvis ned i en øsende Regn, hvisaarsag vi slap for den Uleilighed at ryste Sneen af vore Klæder, og efterat have budt vor gjæve Vært Farvel, satte vi i smaat Trav mod Stævnemøde=Stedet med Shaffner, idet vi fulgte Kollefjords Dalstrøg, hvorigjennem en temmelig anseelig Aa snoer sig. Vi passerede denne ved et Vadested, hvor Vandet kun gik os lidt over Knæene, men dette, fortalte os vor Ledsager, var og dens laveste Sted.

Kl. 2 traf vi sammen med Shaffner i det omtalte Huus hos Bonden Jens Christian Jacobsen, der havde en stor Familie:

4 Døttre og 4 Sønner. Det var Søndag, og hele Familien var forsamlet, inclusive Børnebørn. De havde netop som vi ankom tilendebragt deres Huusandagt, i hvilken Shaffner havde deeltaget. Han forsikkrede, at han, skjøndt han ikke havde forstaaet Ordene, dog havde følt sig meget andægtig stemt; og hans Udseende bekræftede hans Ord, da han bevæget beskrev os den ærværdige Alvor, hvormed den gamle Bedstefader havde ledet Gudstjenesten, og den Andagt, med hvilken Alle: Kvinder, Mænd og Børn, havde fulgt Handlingen.

Alle vare de i Søndagsklæder trods Regnveiret, og Huset, ja, — her var igjen en mønsterværdig Orden og Reenlighed, og det var os, der forstyrrede denne, idetmindste ødelagde vi (vi havde den bekjendte Lighed med druknede Muus) aldeles det rene, skurede Gulv; men det „gaaer af i Vadsk" meente Huusmoderen, og vi maatte da endelig faae tørret vore Klæder og „nyde Noget."

Det Første kunde vi ikke indlade os paa, da vi skulde videre, men det Sidste gik vi særdeles beredvillige ind paa. Herlig Fisk kom paa Bordet, og en Kop Kaffe blev ogsaa her præsenteret os, der smagte fortræffelig, og det skjøndt Louise ikke præsenterede den; hun hed derimod Rachel og var ogsaa meget net.

Jeg saae mig godt omkring for at finde Svineriet, men forgjæves, og da vi nu igjen ere komne paa dette delikate Kapitel, nødsages jeg at berette, at mit forskende Øie paa Veien fra Krog til Krog, noget tilbage i Stuen, opdagede to unge Mødre, der, medens de gave to smaa, spæde Uskyldige Die, ligesaa uskyldigt blottede sig temmelig stærkt for mit, rigtignok med Hensyn til Øieblikkets Beskjæftigelse profane, men ellers forresten ogsaa temmelig uskyldige, Blik. — Den ene af disse Mødre var overordentlig smuk; der var noget saa fiint og ædelt i denne Bondekones Træk, at man uvilkaarlig følte sig betagen af den Beundringens Alvor, som jo kan være saa stærk ligeoverfor det rene, fuldendt Skjønne, at man standser som fastnaglet, om man for-

søger paa at nærme sig. Under Paavirkningen af denne Alvor glemte jeg ganske at faae hendes Navn at vide, hvilket jeg mange Gange har beklaget, saameget endog, at jeg kunde fristes at gaae til Færøerne for at see hende igjen. Alt dette være nu sagt i Forbigaaende, men da de to unge Mødre, som anført, blottede sig temmelig meget, havde jeg Leilighed til at see deres Klædedragt fra inderst til yderst. Den var udsøgt reen gjennem det Hele, og min unge Skjønne havde ovenikjøbet en Hudfarve saa blændende hvid, en Hud saa skjær, saa krystalreen, at jeg er vis paa, mangen en Dame vilde have givet — hvad siger jeg! — Mange vilde i den Retning have misundt endog den, der sad ved hendes Side.

Efter endt Maaltid toge vi Afsked og gik videre imod Qvalvig, hvorhen vi naaede henad Aften efter megen Op- og Nedstigen — et Sted passerede vi over et Fjeld, 1660 Fod høit, — og efterat have vadet over flere Aaløb, som nu ved den heftige Regn vare blevne smaa rivende Strømme, der ret romantisk styrtede ned ad Klippeskrænterne som Vandfald.

I Qvalvig toge vi ind til Bonden John Johansen, hvis Huus endog overgik hvad vi hidtil havde seet, men som jeg ikke nærmere skal berøre, af Frygt for at blive beskyldt for: ikke at **ville** see **Ureenlighed**.

Landsbyen, der har c. 130 Indbyggere, ligger ved Vigen af samme Navn.

Vi bleve her modtagne med den samme gjæstfrie Venlighed, som overalt udmærker Færingen, og da vi vare pjadskvaade og kun havde det nødvendige Linned med os, maatte vi laane Klæder hos vor Vært, medens vore egne bleve tørrede.

Da skulde man have seet Løier! Hele Landsbyens Personale forsamledes snart udenfor John Johansen, da det rygtedes, at de „fornemme Herrer" vare i Færinger-Klæder. Os selv var det en Kapital-Morskab at trække i den uvante Dragt: uldne Knæbeenklæder og Vest, den korte uldne Vams med behørig Be-

sætning af glimrende Knapper; lange, uldne Strømper, blaa brune og graa, med pyntelige, stribede Strømpebaand, Færinger-Sko af blødt Skind, med Krydsbaand om Anklerne, jo det klædte os godt, naar jeg selv skal sige det, undtagen Shaffner, og ham havde vi da mest Fornøielse af. Han er en høi, svær Virginia Mand, 72 Tommer paa Sokkerne, og var dengang vel ved Magt, navnlig havde han lidt overflødig Mave. Men nu var Dragten i det Hele taget for lille og navnlig aldeles ikke indrettet paa nogensomhelst Overflødighed, hvortil Færingen i ingensomhelst Retning kjender, hvisaarsag Shaffner maatte finde sig i, til vor og Andres store Morskab, at blotte nogle af sine Overflødigheder.

Vi fik mange Besøg af Byens Folk, med hvilke vi underholdt os, og mange gode Oplysninger om Landet, som kom os vel tilpas. Vi erfarede da og, at Kollefjords Dalstrøg fortsætter sig, som af os supponeret, med en jevn tiltagende Hævning mod Qvalvig i en vestlig Bue, thi i det stærke Regnskyl Dagen tilforn kunde vort Øie ikke række til for at see dette. Dog besluttede vi for en Sikkerheds Skyld at see med egne Øine, hvisaarsag vi næste Morgen begave os til Hest paa denne tilbagegaaende Excursion, men Hestene kasserede vi snart, thi vi kunde bevæge os paa Fjeldene med mere Hurtighed tilfods. Hesten paa Færøerne er en lille, daarlig Race og besidder langtfra den islandske Hests fortrinlige Egenskaber, hvilke vi senere droge saa stor Nytte af. Vi fandt en Plads, fra hvilken vi erholdt den fornødne Udsigt over Dalstrøget. Denne Plads findes paa Kortet opgivet med 1237 Fods Høide.

Da jeg kom tilbage til Byen forinden de Andre, foretog jeg en Undersøgelse af samme, men fandt Intet, som i det Væsentlige kunde forandre hvad jeg ovenfor udtalte. Hvad Færingens Levemaade angaaer, troer jeg dog, at flere Forbedringer kunde indføres i samme, navnlig med Hensyn til Brødbagningen og det raste Kjød. Angaaende Færingens Dragt, da har jeg selv paa en Dagmarch forsøgt de meget omdebatterede Sko af blødt Koläder, uden stive

Saaler. Hvis Færingen foretrækker denne Fodbedækning, har han jo rigtignok Erfaringen og Vanen paa Siden af sin Paastand om dens Fortrinlighed; om han i det Hele taget kunde bruge andet Fodtøi ved den farlige Fuglefangst, er et Spørgsmaal; at det maa være en usund Fodbedækning, troer jeg ikke ubetinget tør paastaaes, netop naar man erindrer Øernes Klima og Færingens Beskjæftigelse; men jeg finder den ikke praktisk for mit personlige Vedkommende og vilde aldrig, selv ikke paa Færøerne, ombytte den mod det Fodtøi, jeg nu engang er vant til; man kan „gaae til Fjelds" i Støvler „med Hæle paa", naar saa skal være. Det var iøvrigt øiensynligt, at Folkets Boliger i det sidste Decennium ere undergaaede en Forandring i Retning af Forbedring. Den megen Strid i sin Tid angaaende dette Punkt og Ureenligheden har altsaa dog havt et godt Resultat, hvilket da nærmest skyldes Dr. Panum, der i sin Tid reiste Debatten herover ved sin Indberetning efter den Mæslinge-Epedemi, som havde hærget Øerne.

Den 6te August begave vi os, efter vor anførte détour, paa Veien til Haldersvig, idet vi benyttede Hestene for at vade over Vigen, saaledes at vi kom tørbenede over til den anden Side. Vi fulgte Kysten langs „Sundene". — Henad Aften naaede vi Haldersvig, hvor vi fandt „Fox" og Tømmerfolk ifærd med at forfærdige en ny Raa. Vor Fotografist var i fuldt Arbeide, til Indbyggernes store Fornøielse; det morede dem meget at see deres Portraiter saa hurtig færdige.

Da „Fox" paa Grund af Reparationerne først kunde afgaae næste Dag, havde vi Tiden for os og morede os med at besøge Indbyggerne og Omegnen, hvor endeel smukke Vandfald findes.

Udfaldet af Land-Undersøgelsen viste sig heldigt med Hensyn til Telegrafanlæget. Over Strømø findes en praktikabel Route for Telegraf-Linien. Den kan fra Sandegjær føres over Terrain, som hæver sig jevnt og kun paa 3 Steder støder paa Høidepunkter, som dog ikke ville være vanskelige at overkomme. Jordsmonnet er næsten hele Veien blødt, men kun af ringe Dybde, da Undergrunden

Fr Weldikes Forlagsboghandel

Th. Berghs luth Inst

Vandfald ved Haldersvig

Strömö.

er Klippe. — Linien vil blive udsat for de heftige Vindstød, der styrte ned fra Fjeldene, men imod disse maa sættes et solidt Anlæg af Linien. Disse Vinde ere heller ikke stærkere end de heftige Prairistorme, der i den vestlige Deel af de Forenede Stater tidligere ødelagde saa mange Miil af Telegraflinier, hvilket nu hænder meget sjeldnere paa Grund af de solidere Anlæg.

Det vanskeligste Stykke Vei vil blive det fra Qvalvig til Haldersvig, dersom Veien langs Kysten vælges, da det der oftere hænder, at store Klippemasser brække løs og rulle ned mod Strandbredden, ofte heelt ud i „Sundene". — Dette kan imidlertid undgaaes ved at føre Linien over den anden paa Kortet angivne Vei midt igjennem Landet.

Sundene med de Fjorde, der skjære Vest ind i Landet, afgive en ypperlig Leilighed til at transportere Materialierne til Bestemmelsesstederne. Kalbaksfjord, Kollefjord og Qvalvigen løbe indtil c. 500 Favne nær ind imod den projekterede Landlinie for Traaden, som vil blive ledet ud i Havet fra Haldersvig.

Haldersvig er en Fiskerflække ved den nordlige Ende af „Sundet" mellem Strømø og Østerø. Vigen ligger heelt landlukket fra Havet, har god, blød Bund, mest Sand, og der findes ikkun en ganske ubetydelig Strømning, saaledes at Traaden med Sikkerhed kan enten føres ud fra eller ind i samme. Havets Bund falder nemlig meget jevnt fra den lille Havn ved Byen gradvis indtil c. 195 Favnes Dybde ud i Havet, omtrent 6 Miil fra Land.

Den 7de August, Kl. 4 Eftermiddag, forlod „Fox" Haldersvig (et Fiskerleie, der just ikke, det være sagt inden vi forlade Stedet, udmærker sig ved den allerstørste Reenlighed) og stod Nord paa ad Island til. — Planen at gaae direkte til Portland blev efter Raadslagning forandret derhen, at man skulde benytte Leiligheden til først at undersøge et østligere Punkt. I den Anledning valgtes, nærmest paa Foranledning af min ærede Hr. Kollega, Berufjord, længere Øst paa Islands Sydkyst, nær Østkysten, som det Sted, der skulde undersøges. Vi havde en deilig Fart Nord ud igjennem

Sundene og beundrede den maleriske Klippekyst, navnlig paa Østerø-Siden, hvor Klippevæggene hæve sig lodret i Veiret og hvor Søen i Aarhundredernes Løb har undermineret Klipperne og dannet hine bekjendte smukke, maleriske Grotter, der skjære sig langt ind under Fjeldskrænten, som klippetung ligger over Hvælvingen og føier Rædsel til Maleriet, saa at det synes et dumdristigt Vovestykke, naar Færingen gaaer derind i sin Baad eller vader derind, for enten at fange en Fugl eller at slaae en stakkels Sælhund paa Panden, der har troet sig sikker for Forfølgelse her under Bjerget; — dog, hvad vover ikke Færingen for at skaffe sig Livets Ophold! Nordenden af Østerø danner et fladt Plateau af en betydelig Høide, med en brat, lodret Væg ned i Havet; nedenfor breder Nordatlanterhavet sig for dets Fod og vælter sin tunge Dønningbølge imod Klippevæggen, hvor den preller af med et dumpt Brøl, for derpaa hvinende og pidsket til Støv afmægtig at falde tilbage i sig selv for atter og atter at gjentage det Samme. Men naar saa Nordvestvinden pidsker det vrede, umaadelige Hav til Skum, og det synes, som om hele Massen samlede sig for at tage et knusende Anløb imod den stolte Klippe, der trodser dets Fremtrængen, da udvikler sig en Kamp forneden, som Beskueren histoppe fra det svimlende høie Plateau faa Steder i Verden seer Mage til. Da hører man en Larm, som om Kloder tørnede mod hinanden; Havet hviner af Raseri, naar det hvirvles tilbage fra Klippen, der med majestætisk Ro oppebier det næste Angreb, som samler sig histude i Horizonten; — see! langt borte histudefra kommer det; see, hvilken Masse! Fly, fly for dets fraadende Anfald. Nærmere og nærmere kommer det; ligesom væltet frem af Helvedes-Mørket bagved det kommer det, skummende af Fraade, med hylende Brøl; — see! det hæver sig og samlende sig til Angrebet vælter hele Havets Masse sig ligesom fortvivlet med Hævnens hadefulde Forbittrelse ind paa Klippen, medens Lynene, ligesom betagne af Rædsel under denne Kamp, synes at fare forskrækkede hid og did. Himlen rynker Brynet og brummer fra det Fjerne

sit tordnende Mishag. Vinden synes at have allieret sig med Dybets Magter; i hvinende Stormløb tørner den mod Fjeldet og omspænder dets Tinde. Men see! — der staaer det end, urokkelig som altid; det ligesom blot ryster Lokkerne og viser den klare, haarde og frie Pande, medens Angriberen, atter slaaet, i bølgende Forvirring afmægtig viger tilbage for tilsidst at opgive den ørkesløse Kamp og lade Seirherren beholde Valpladsen, — Seierherren, der har indgydt Fjenden en saadan Rædsel i denne Kamp, at Havet, naar det ikke igjen betages af Furierne, i den paafølgende klare, stille Solskinsdag ydmygt slikker Klippens Fod.

Intet Under derfor, at nu og da en engelsk Lord kommer herhid i sin egen Yacht for at bestige det Fjeldplateau, der frembyder saadanne Scener. Naar man i en vis Afstand fra Færøerne betragter Landet, faaer man et Indtryk af de mange hvide, af Veir og Vind blegede Klippestene, der titte frem mellem Grønsværet, som om Jorden var besaaet med Faareflokke, og min ærede Hr. Kollega, der er en lærd Sagamand, gjorde i den Anledning den dybsindige Bemærkning, at muligen Færøernes Navn havde sin Oprindelse fra dette Syn.

Omsider forsvandt Færøerne for vore Blikke og indhylledes i den Taage, der synes at høre med til Landskabet. Fox styrede nu mod Berufjord. En Nordenvind drev os ud af Koursen, men vi avancerede dog Nord paa og kastede Dybdelodnings-Apparatet nogle Gange. Skjøndt denne Deel af Arbeidet hovedsagelig udførtes af Bulldog-Expeditionen, foretoge vi dog ogsaa nu og da en Maaling paa hele Routen, men Tiden tillod os kun at gjøre dette paa store Afstande. Omtrent midtveis mellem Færøerne og Island fandt vi 624 Favnes Dybde, hvilken Dybde vi antoge for tilnærmelsesvis den dybeste i disse Farvande. „Bulldog" fandt 680 Favne.

Ombord i „Fox" brugte vi Brooks Dybdemaalings-Instrument, som gjorde fortræffelig Tjeneste. Dette Instrument er opfundet af en Midshipman J. M. Brook af de Forenede Staters Marine,

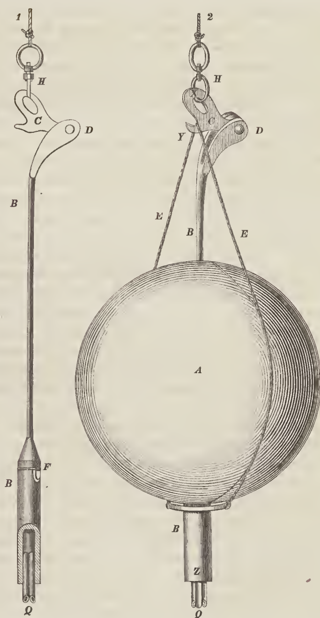
og er vedtaget i omstaaende Tegnings Form, efterat være blevet forbedret af den bekjendte Kapitain M. F. Maury, Direkteur ved National-Observatoriet i Washington. Ved denne Opdagelse aabnedes Havbundens hidtidige terra incognita for den Videnskabsgreen, som kaldes „Havets fysiske Geografi", hvis egentlige Skaber Maury er, og paa hvis Gebeet aarlig større og mere forbausende Resultater indvindes.

Fig. 1 forestiller Sænkeren, en cylindrisk Jernstang, solid foroven B, huul forneden B. Hagen C er bevægelig omkring Tappen eller Bolten D og hænger i H, i hvis Ring Lodlinen fastgjøres. F er en Klap, hvorigjennem Vandet kan søge Udvei, naar Sænkerens hule Rum, Røret, opfyldes af Partikler fra Havbunden, idet den støder ned i denne. Q er opskaarne Penneposer, hvis lukkede Ender ere stukne op i Røret. Fig. 2 fremstiller Instrumentet færdigt til Nedsænkning. A er en Jernkugle, støbt med et Hul, hvorigjennem Sænkeren stikkes, og en Rille, hvori Jerntraaden E finder Leie, bærer Kuglen.

Balancen maa være saaledes beregnet, at Punkterne X, Y og Z, naar Instrumentet nedsænkes, alle ligge i en og samme vertikale Linie. Vægten af Sænkeren vil da ved Vandets Tryk paa Linen forhindre, at Kuglen falder af i Utide. I det Øieblik Instrumentet med Z—Q støder Bund, vil Linen slappes og C falde ned, hvorved Kuglens Vægt bringer Jerntraaden til at slippe af Hagen Y. Kuglen forbliver naturligvis paa Bunden; hvert Lodkast koster 1 Kugle. Denne kan være fra 18 til c. 120 Punds Vægt efter den forskjellige Dybde.

I det Øieblik, Z—Q støder Bund, virker Instrumentet med hele sin Tyngde, og Z—Q borer sig ned i Havbunden, hvis denne er blød, og da fyldes Penneposerne med Partikler af Havbundens Bestanddele; men hvis Bunden er haard, spaltes Penneposerne og Sænkeren faaer et Stød, der kan sees paa samme, idet Cirkelkanten forneden er meget fiin, som Døllen paa et Tapgeværs Ladestok.

Havbundsbestanddelene opbevares prægtigt i Penneposerne til mikroskopisk Undersøgelse, og Partikler, der ikke høre til Bunden,

1
H
C
D
B
F
B
Q
2
H
C
Y
D
E
B
E
A
B
Z
Q

saasom Sø-Partikler eller Infusorier, tvinges igjennem Klappen F, saaledes at man virkelig er sikker paa at erholde Partikler fra Bunden uden Tilsætning af andre Bestanddele, hvilket kunde lede til falske Konklusioner. — Det er af yderste Vigtighed at have en fortrinlig Lodline. Silkeliner ere de hensigtsmæssigste, men kostbare. Franskmændene bruge mest Silkeliner, Englænderne og Amerikanerne Liner af udsøgt russisk Hamp. Hovedsagen er at faae en saa tynd Line som muligt, helst mindre end $\frac{1}{8}$ Tommes Tykkelse. En saadan Opmaaling paa 2000 Favnes Dybde optager c. 3—4 Timer foruden Beregningen af samme, og der hører endeel Øvelse til at tage, hvad Englænderne kalde: »a good sounding.»

Efter nogle Dages Seilads fik vi endelig Island i Sigte den 11te August. Kl. 8 Formiddag saaes hvad vi antoge at være „Vestre Horn" i N. V. $\frac{1}{2}$ N., 2 Miil af. Da vi nærmede os Østre Horn, blev det stærkt taaget og saa tykt, at vi kun kunde see nogle Fod gjennem Taagen, hvisaarsag Kapt. Young ankrede indtil denne vilde klare af, hvilket skete henad næste Daggry, hvorefter „Fox" styrede Kours Syd om Papey-Øerne mod Berufjord. Tidligt om Morgenen opdagede vi et godt Stykke Vei, forinden vi naaede Papey-Øerne, nogle Rev og blinde Skjær, af Islænderne benævnede Hartinger og Bortinger, der ikke findes anførte paa de danske Kort, og som vi nær vare løbne paa, da de laae lige i vor Kours; men heldigvis opdagede vi dem tidsnok til at undgaae dem. De findes som et enkelt Skjær anførte paa et fransk Kort.

Opad Formiddagen styrede vi ind imod Berufjord. Det var stille smukt Veir, og vor lille Dampmaskine gjorde os ypperlig Nytte her som ved saa mange andre Leiligheder. Bunden er jevnt stigende fra Havet ind til Fjorden; den bestaaer af Sand og Skaller, og Fjorden har en gjennemsnitlig Dybde af 30 Favne, hvori Telegraftraaden sikkert og bekvemt kan ledes ind. I selve Fjorden findes flere fortræffelige Landingssteder. Indløbet til Fjorden er smalt, og dens Indre er vel beskyttet ved et Klipperev, som danner et Bolværk mod Havet. Indenfor Revet udvider Fjorden sig til en

betydelig Brede og indskjærer en lille bekvem Havn paa Vestkysten, hvor Handelsstedet Djupivógr er beliggende, ud for hvilket vort Anker faldt den 12te August, Kl. 11 Formiddag. Vandet i Fjorden indenfor Revet er temmelig roligt selv i Storm. Syd-Ost og Syd-Vest Vinden sætte stærkest Sø ind, dog havde vi den 13de August f. Ex. en rebet Mersseilskuling (5) af S. V. med Sø i Havet, uden at vi dog sporede denne videre i Fjorden. I Fjorden var Vandets Vægtfylde den 13de August Kl. 12 Middag 1.0254, medens det lige Syd for Østre Horn viste 1.070, og sandsynlige Tegn paa Indvirkning af Golf-Strømmen.

Nu befandt vi os altsaa paa Island, „det beste Land, som Solen skinner paa", Sagaernes hellige Land.

Da Vatna-Jökull med dets 154 □ Miil store Areal afspærrede os fra Islands vestlige Deel og umuliggjør et Telegrafanlæg langs den Deel af Sydkysten, der beherskes af denne evige Iismasses Indflydelse, saa skulde Land-Expeditionen fra Djupivógr begive sig ind i Landet, for at søge en Landlinie for Telegrafanlæget Nord om Vatna til Reikiavik, med andre Ord: Land-Expeditionen skulde foretage en Reise fra Islands sydøstlige Kyst, gjennem hele Landets ubefærdede og ubeboede Indre indtil Vestkysten, en Reise altsaa paa c. 100 Miil over ubekjendte Egne, bedækkede med Iisfjelde (Jökler) og Lavamarker, gjennemstrømmet af Floder, der fra flere Tusinde Fods Høide styrte ned fra Fjeldene og i rivende Fart søge til Havet, — et Bjergland uden Veie, uden Boliger, saaledes som Havet under Jordens vulkanske Fødselsveer har givet det fra sig*).

Indbyggerne paa Stedet korsede sig, da vi meddeelte dem denne Plan og gjorde vore Forberedelser til at iværksætte den; men da vi endvidere meddeelte dem, at vi kun kunde anvende c. 14 Dage til dette Foretagende, vare de nær besvimede af Forfærdelse over

*) Denne Bemærkning og efterfølgende lignende Bemærkninger maae ikke ansees som „Paastande"; det overlades Sagkyndige at afgjøre:
„Ob Feuers- oder Wassersmacht
Island an den Tag gebracht." —

vor Uvidenhed om deres Lands forfærdelige (rigtignok af dem selv ogsaa aldeles ubekjendte) Indre.

Imidlertid begyndte vi vore Forberedelser. Den almindelige Reisemaade i Island er som bekjendt til Hest. Hestene maatte først indkjøbes, men paa Stedet selv kunde ingen faaes, hvisaarsag vi maatte sende Stafetter omkring til de langt fra hinanden spredt liggende Bøndergaarde, Bær, som de kaldes paa Islandsk. Men vi kom naturligvis i den alleruheldigste Tid for at kjøbe Heste. Det var Høsttid, og hver Mand havde Brug for alle sine Heste til Høets Indhøstning. En Hrepstyrer (Sognefoged) ved Navn Bjørn tilbød sig imidlertid efter langvarig Snak at skaffe os de allernødvendigste Heste, medens vi paa Stedet søgte at tilveiebringe Ride- og Paksadler (klif-beri), med samt al den øvrige Mængde Rekvisiter, der udfordres til Reiser i Island. Vi maae ved denne Leilighed med megen Taknemmelighed omtale Stedets Faktor, Hr. P. E. Weywadt, der gav os god og velvillig Assistance. Dog gik Arrangementet ikkun langsomt for sig. Islænderen er en Typus paa Ro, og jeg oplevede aldrig at see en Islænder tilfods have Hastværk, undtagen naar han var fuld, hvilket jeg en sjelden Gang havde Leilighed til at opleve.

Endelig, den 14de August om Aftenen, arriverede da Bjørn med Heste, men det var umuligt at faae Noget arrangeret med ham, saasom han ankom pærefuld, og Hestehandelen maatte foreløbig opsættes indtil vor Ven Bjørn fik sovet Rusen ud; dog taler til hans Undskyldning, at han havde havt et meget anstrengende Ridt hele Natten i en øsende Regn, hvilket jo vistnok gjorde det vanskeligt at beregne Balancen mellem udvendig og indvendig Fugtighed.

Den 15de August 1860 var der en gyselig Forvirring ved Handelsstedet i Djupivógr.

Dr. Rae og Shaffner skyndte paa for at komme afsted. Sidstnævnte er jo en Amerikaner og viste sig da navnlig her som en ægte Yankee med Hensyn til Going-ahead-Principet. — Blot

„Affted“ — da er det omtrent ligemeget, hvorledes man kommer affted. Ja, undertiden lykkes det jo, som den velvillige Læser maaskee erindrer fra Wymans-Togtet; men meget, meget oftere gaaer det galt. Jeg er temmelig vel bekjendt med dette Princip fra mine Reiser i Amerika, men jeg naaede aldrig at blive nogen Tilhænger af det. — Dette „Hvorledes“ er netop i Island Noget, der ikke tør oversees, og da navnlig under saadanne Omstændigheder som vore, thi i dette Lands ubekjendte, ubefolkede Indre — og det var jo Planen, at vi skulde derigjennem — maatte vi være vel forberedte paa at kunne hjælpe os selv i alle paakommende Tilfælde, altsaa være vel forsynede med alle Nødvendighedsartikler, navnlig da med Hensyn til alt det, der var nødvendigt til at holde vort Transportmiddel, Hesten, paa Benene. Det var imidlertid neppe, at man fik Tid til at tænke derpaa, langtmindre til at udføre det, og den Forstyrrelse, der greb ind i det Hele paa Grund af Hastværket, gjorde, at alle vore islandske Medhjælpere gik aldeles fra Sands og Samling; — Konfusionen lader sig ikke beskrive. Naar man raabte paa en Paksadel, medens vi pakkede Hestene, bragte man os et Telt; forlangte man Smørdaaserne, kom man med Hesteskoene 2c. 2c., Alt i en Hurlumhei. Tilmed regnede det hele Dagen, og undertiden kneb Hestene ud og maatte fanges ind igjen, saa at det varede en Evighed, inden Kavalkaden kom i Orden.

Rigtignok var Tiden rykket langt frem paa Grund af vor hidtidige daarlige Seilads. Vi vare midt i August Maaned, skulde igjennem hele Island, derpaa til Grønland, hvor det største Arbeide ventede os, og til Slutning til Labrador; Alt forinden Vinteren rigtig satte ind, da jo ellers Fjordene i Grønland vilde fryse til, og Drivisen desuden forhindre os i vore Foretagender.

I denne Anledning blev der heller slet ikke tænkt paa Komfort, og kun det Nødvendigste blev taget med, saasom Reserve-Oppaknings-gjenstande, Reb, Hestesko og Søm m. v., og desuden 1 Gutta-percha-Baad, Proviant i Blikdaaser, 6 Flasker Viin og Cognac,

samt et Kampeertelt af en ganske ny opfunden, udmærket Konstruktion, direkte fra London, anskaffet af Oberst Shaffner selv, m. m. Vore 3 Pakheste erholdt hver en Mands Bagage og dertil resp. Telt med Tilbehør, Guttapercha-Baad og Proviant og Instrumentkasse; 3 Heste bleve redne og 2 skulde gaae frit og ubepakkede, hvilket var deres Hvile. Vi havde engageret to Hestevartere, der hjalp sig med 4 Heste foruden vore.

Kl. 2½ Eftermiddag var Karavanen, bestaaende af Dr. Rae, Oberst Shaffner, mig og to Hestevartere med 12 Heste, færdig til Afmarch. Dr. Rae førte Bjergbarometret og jeg en Doublet over Skuldrene. Shaffner turde ikke besværes med nogensomhelst Oppakning, eftersom Hesten havde nok at bære i hans Person.

Afsted kom vi da og gik Nord paa, langs med den vestlige Kyst af Berufjord. Denne Fjord skjærer sig fra c. 64° 40′ N. B. 3 Miil nordvestlig op i Landet, bliver bestandig smallere ind efter og er Udløb for en rivende Elv, der styrter over Fjeldene ned i samme. Denne Elv udspringer fra Axarvatn, c. 1½ Miil N. V. for Fjorden. Vi passerede først Foden af det 3388 Fod høie Bulandstindur, der hæver sig fra Jorden som en kæmpemæssig omvendt Top. Derefter vadede vi over en Elv, Forsá, og ved Bunden af Fjorden vadede vi over denne til den østlige Side, idet vi søgte til Præstegaarden, hvilken vi naaede henad Aften. Der gjorde vi Holdt for at overnatte.

Da vor Vei langs Fjordens Vestkyst havde ført over meget stenet og ujevn Jordbund, snart op ad en steil Fjeldskrænt, snart nedad langs Kystens bratte Klippevægge, var det kun gaaet Skridt for Skridt, saameget mere, som de uberedne Heste vare forenede i en sammenhængende Line, med Reb fra Hale til Hoved. — Dette maa altid skee i de første Dage, naar flere fremmede Heste ere samlede i et Tog, for at vænne dem indbyrdes til hinandens Selskab og til at holde Linie, hvilket er af yderste Vigtighed, da enten slet ingen Vei haves, eller denne kun er et smalt Hestespor. En Hest, der kniber ud til Siderne, standser derfor hele Toget, som maa vente, indtil

Deserteuren er bragt ind, hvilket undertiden koster megen Uleilighed, eftersom Flygtningen altid kan undvige Forfølgerne ved at smutte om bag Klippeblokke, hvor den da forsvinder ligesom i en Labyrinth, saaledes at ofte hele det beredne Personale maa gjøre Jagt paa Deserteuren. Ved slige Extratoure trættes ogsaa Hestene, navnlig da Hestevarternes, og naar Saadant hænder ofte, indsees det, at megen Tid gaaer tabt.

Os hændte det paa denne Dag meget ofte. Vi erfarede allerede paa denne halve Dags Reise, at „Going-ahead-Principet" ikke er det bedste at reise efter, idetmindste ikke i Island.

Da vort hele Arrangement var Hastværksarbeide, sprang hvert Øieblik en eller anden Gjord, eller Rebene, der sammenholdt Linien, løsnedes, Hestene kneb ud, og Jagt maatte afholdes halvtimevis, saa at Toget maatte standse vel de tyve Gange forinden vi naaede Berufjord Kirke. Og regne gjorde det, saa det var en Lyst, ikke just nogen indbydende Forsmag paa Touren. Men vi trøstede os ved denne, som ved saamange andre Leiligheder, ved den Tanke, at Behageligheder jo ikke vare vor Reises egentlige Formaal, og at det forhaabentlig vilde gaae bedre naar vi vare komne i nogle Dages rigtigt Trit.

Ved Ankomsten til Præstegaarden holdt Regnen op. Paa Veien havde vi lagt Mærke til, hvilken uheldig Byrde den Hest, der bar Teltet, havde at drages med, og da dettes nye Konstruktion desuden havde givet Anledning til endeel Reflexioner, foreslog jeg, at vi skulde sætte os ind i denne nye Konstruktion, medens vi endnu havde en Præstegaard i Reserve, — Noget, der mulig ikke vilde findes allevegne i Indrelandets Øde.

Forsøget blev da gjort, men ak! det kostede os utroligt Studium at finde ud af denne splinternye Konstruktion. Den var meget kombineret. Skelettet bestod af 8 flade, lidt buede Askctræes Stokke (og det **var** noget **mageløst** Asketræ!), sammensatte af 2 hver, saaledes at de kunde skydes ud til dobbelt Længde, der da maalte c. 8 Fod. Foroven vare disse Stokke, lig Egerne om

Hjulaxlen, samlede om en stærk Jernring, i hvilken de vare befæstede ved bevægelige Led og som Been i en Rundkreds kunde spredes ud over Jorden. — Saaledes opstillet, blev et Lærredsovertræk kastet over Skelettet, hvortil det var afpasset, og Teltet havde da Form af en Bikube. Selve Overtrækket var yndigt; — deiligt hvidt engelsk Lærred af første Bonitet og meget elegant udstyret med røde Kantninger ved Vinduer og Døre, thi det var forsynet med to Klapper, der kunde aabnes som Vinduer paa de to Sider, medens paa de andre Sider fandtes to Aabninger til Ind- og Udgang. Desuden fandtes vistnok henved halvandet Hundrede Metalsnore til at surre Teltet fast imod Storm, tilligemed en utallig Mængde andre begribelige og ubegribelige Indretninger af ny Konstruktion. Schaffner meente, at det var en stor Fordeel med de to Døre, da man derved kunde værge sig imod Blæsten: blæste det ind ad den ene Dør, da lukkede man denne i og aabnede den anden. Efter den Theori burde et fuldendt Telt bestaae af lutter Døre, da det, som bekjendt, kan blæse fra en hvilkensomhelst Side; — men jeg kan forsikkre, at vort saamæn var luftigt nok med de fire Aabninger.

Det var iøvrigt et meget kostbart og smukt Telt, ypperligt som Leirtelt herhjemme eller til en Skovtour, navnlig for et Herskab, der har Tjenere nok at sende et Par Timers Tid iforveien for at opstille Teltet, men til en Reise i Island, hvor hvert Minut var kostbart, passede det ikke.

Det er derfor mit indstændige Raad til alle Reisende i Island eller Grønland, altid at føre et velbekjendt, i selve Landet brugeligt Telt, om nok saa simpelt af Konstruktion, hellere end at indlade sig med Telte af hvilkensomhelst ny Konstruktion, hvis denne ikke har bestaaet nogen bekjendt Prøve.

Efterat have anvendt henimod et Par Timer paa at løse denne Opgave, søgte vi ind i Præstegaarden, hvilken vi vare inderlig glade over at have i Ryggen.

„Præstegaarden, ah! det lyder ganske anderledes hyggeligt" — tænkte vi og gnede veltilfredse Hænderne efter det overstaaede kjedelige Arbeide. Hvem vil under de foreliggende Omstændigheder fortænke os deri?

Vi ilede da derhen. Men jeg kan forsikkre, at den var alt andet end hyggelig. Dagens Regn havde saaledes opbløbt Jordsmonnet omkring Præstens Bolig, der tilligemed Kirken ligger i en græsrig Eng, at vi vadede i Mudder høit op over Anklerne, førend vi naaede Indgangen. Præsten, Sira Hosias, modtog os overvældende hjerteligt. Han havde solgt os tre af Hestene og var selv fulgt med til Djupivógr, hvor han havde modtaget de smukke engelske Guldstykker, der havde sat ham i godt Humeur, saa at vor Ven Bjørn vistnok havde taget Anledning til at proponere ham at drikke et Glas paa den gode Handel og tilsidst faaet forført Hans Velærværdighed til at drikke endeel flere Glas. Sandsynligvis havde dette ikke undladt at virke paa Præstens Hoved, der neppe var vant til saamange Glas, hvisaarsag vi nu ved at see ham fik en Forklaring over den besynderlige Maade, hvorpaa han sad til Hest, da han, medens vi vare ivrigt beskjæftigede med Teltet, i flyvende Fart sprængte forbi os og ind i Præstegaarden.

Ja, der seer man Vanens Magt. „**Ind** i Præstegaarden" — fløb mig uvilkaarligt af Pennen, men jeg gad have seet den Hest, selv en af de mindste islandske, der vilde have været istand til at komme ind gjennem den Labyrinth af et halvt underjordisk Mørke, hvorigjennem vi stavrende fulgte vor Vært, medens nu og da et eller andet fremspringende Hjørne stillede sig i Veien for os, saa at vi næsten ansaae det for et Mirakel, at vi pludselig befandt os i en lille, lav Stue, uden at have mistet nogensomhelst Deel af vore respektive Hoveder.

Luften i Stuen var temmelig besværet, da Vinduerne, nogle smaa fiirkantede Glasstykker, neppe havde været aabnede i dette Aarhundrede. Selve Stuen med Indhold var alt andet end hyggelig; den var som sagt meget lille og lav, men indeholdt dog en almægtig

stor Seng, en utallig Mængde høie, grønne og brune Kister med store kuleurte Billeder paa og forsvarlige Jernbeslag, en Mængde Herre- og Fruentimmerklæder, der hang omkring paa alle Vægge, samt et Bord og nogle Stole, paa hvilke vi da nedlode os.

Vor yderst venlige og forekommende Vært fik snart sit kvindelige Personale i Gang, og der serveredes Edderfugle-Æg, Smør og Brød, Viin og Brændeviin samt Mælk. Edderfugle-Æggene vare opbevarede fra Foraaret, hvisaarsag de forekom os at have en noget eiendommelig Smag, men vi vare meget fultne og lidet nøieregnende, hvilket turde blive klart, naar jeg, for at krydre Beskrivelsen af dette os hjertelig velundte Maaltid, fortæller, at vi drak Viin af et Snapseglas af en egen mørk-okkerguul-Bundfalds-Kuleur, hvilket Hs. Velærværdighed, som et vistnok sjeldent Offer til Reenligheden og af Opmærksomhed imod de „interessante Reisende", aftørrede i et mindre reent Lommetørklæde, efter først at have vædet samme med en Vædske, der syntes at befinde sig i urimelig Mængde omkring hans Læber, — formodentlig endnu en Følge af Bjørns forførende Overtalelsesevne. — Vor Vært var imidlertid saa forekommende, og vi kunde see, at han saa inderlig glædede sig over at kunne udvise Gjæstfrihed, at vi nøde vort Maaltid uden at lade ham mærke, at vi generedes af flere Smaaomstændigheder. Det var saamæn godt meent Altsammen, og det er jo Hovedsagen. Efterat Hs. Velærværdighed havde anbefalet sig og vi befandt os ene i Stuen, gik Naturen dog over Optugtelsen, og vi anstillede da en almindelig Jagt paa flere Smaaskabninger, der i den Grad havde generet vore respektive Legemer, at det havde kostet os en overordentlig Selvbeherskelse, ikke at tabe Taalmodigheden i Hs. Velærværdigheds Nærværelse. Ved nøiere Eftersyn fandtes bemeldte Smaaskabninger at være et temmelig almindeligt lille Huusdyr der paa Stedet. Sengen — hvis Indhold saae lidt mistænkelig ud og navnlig førte vore Tanker tilbage til vore Venner Færingerne — overlod jeg, som den Yngste, naturligvis til de to ældre Herrer, der meente at afskjære alle natlige Uhyrers Angreb

ved at bedække Sengen med deres Oliekapper, hvilket ogsaa fuldkomment lykkedes, til behagelig Efterretning og Jagttagelse for Reisende, under lignende Forhold altid at føre en Gummi-, endnu bedre en ægte Oliekappe med sig, hvis Stof synes at holde hiint farlige Kryb fra Livet. — Jeg lagde mig paa en af de store Kister, og vi sov Alle fortræffeligt, men gispede efter Veir, da vi vaagnede, og søgte derfor strax det Frie.

En ligesaa udmærket Kaffe, som vi havde lært at skatte paa Færøerne, erholdt vi ogsaa her i Præstegaarden til Morgendrik.

For blot at komme afsted i nogenlunde betimelig Tid om Formiddagen, maa man paa Reiser med flere Heste i Island være meget tidlig paa Benene om Morgenen. Den, der ikke selv har bereist dette Land, kan neppe ved selv den livligste Beskrivelse sættes ind i al den Hurlumhei, der gaaer forud for Afreisen. Arrangementet tager flere Timer. Hestene, der ere slupne løs om Aftenen, for efter Dagens Anstrengelser at kunne bevæge sig frit omkring for at søge de bedste Græsgange til Vederkvægelse og Hvile, gjøre under Græsningen imellemstunder saa lange Natte-afstikkere, at det tager Timer alene at fange dem ind og bringe dem til Stedet. Dette er Hestevarternes Pligt, og disses Tjeneste begynder derfor i Regelen Kl. 3—4 om Morgenen og varer hele Dagen til Aften, undertiden Natten med. En saadan Hestevarters Post er i Sandhed ikke misundelsesværdig. Lovet være Hr. Weywadt i Djupivógr, thi hans Anbefaling af vore 2 Hestevartere, Gudmundur og Gudbrandur, kunde ikke været givet to flinkere Fyre; de vare utrættelige i Opfyldelsen af deres besværlige Kald. Efterat Hestene ere indfangede, begynder Oppakningen, og det er i Island en Skik, en smuk Skik, at alle Nærværende ere behjælpelige med denne meget besværlige og tidsspildende Beskjæftigelse. Det hører med til Gjæstfriheden at hjælpe de Reisende paa Vei.

Naar man som vi har rustet sig til en Reise gjennem Islands øde og ubefolkede Indre paa et saa slet forsynet Sted som det tyndt befolkede og fattige Djupivógrs Omegn, da har man

endnu flere Vidtløftigheder, forinden man bliver arrangeret og færdig til at begive sig paa Vei. Hestene maae skoes; alle Reb og Remme eftersees eller remplaceres med nye; Pakningen maa overhales, kort sagt, Hundrede Ting ere at besørge, forinden man er færdig, og navnlig da, naar man har saadanne Sager som Telt af ny Konstruktion m. m. — Nu har man da endelig sadlet og pakket op. Men i Island rider man ikke, naar man har sadlet; man har endnu meget at varetage, forinden man kan begive sig afsted. Først skal man ind for at tage en Hjertestyrkning med paa Reisen: den uundværlige „Hestesnaps", som den der kaldes. Saa tager man da endelig Pidsk i Haand, stikker Foden i Stigbøilen, griber Tømmen, — ikke for at sætte afsted, — nei, vent lidt! — nu begynder Afskedsceremonien. Denne bestaaer i, at alle Nærværende paa det Hjerteligste sige hinanden Farvel, og det er en utrolig Mængde, der i dette Øieblik netop er kommet til Syne fra en Mængde usynlige Døre og Ind- og Udgange; navnlig seer man nu hele „Bærens" talrige kvindelige Besætning, der indtil da har været næsten uopdagelig, hvilket vækker Mistanke om, at den har været skjult for den Besøgendes profane Blik. Afskedstimen slaaer. Man omfavner hinanden, Mænd og Kvinder og Børn hænge de Bortdragende om Halsen, og Enhver maa have kysset rundt, førend Farvellet er rigtig sagt. Maaskee staaer Manden for høit i Stigbøilen for at kunne udvexle dette Kjærtegn med behørigt Eftertryk; han stiger derfor naturligvis af igjen, omfavner vedkommende Femininum eller Masculinum og besegler Afskeden med en saa inderlig og langvarig kyssende Omfavnelse, at Schaffner, Rae og jeg heelt betuttede vexlede betydningsfulde Øiekast ved denne vor første Overværelse af denne Hulken, Omfavnen og Kyssen, som i den Grad naaede det Hjertegribende, at vi forundrede spurgte hinanden, om de da troede, at vi virkelig begave os paa en Vandring til Evigheden, eller muligen idetmindste agtede at begive os til den i Landet saa vel bekjendte „Reisen ad Hekkenfelt til"? — Paa Grund af Omstændighederne deeltoge vi ikke i denne almindelige,

eller maaskee rettere, ualmindelige Hjertelighed, men vore Hestevartere maatte gjøre Touren rundt. Mænd og Kvinder, det gaaer endda an, men at see to unge Labaner af Karle omfavne hinanden og kysses Smadsk i Smadsk flere Sekunder, ja „for at komme rigtig til" at aftage Hatten eller Kaskjetten, hvis Skygge jo undertiden ved et ubehageligt Stød paa Næsen kan forstyrre Nydelsen, det fandt vi mildest talt at være et mindre mandigt Syn. Imidlertid: Hvert Land, sin Skik.

Endelig kom vi da afsted. Vor venlige, hjertelige Vært havde forøget vor Bagage med en nydelig Present: et stegt Lam, en meget velkommen Gave for os, men mindre paaskjønnet af den Hest, der fik denne Addition i Byrde; det var vor uheldige Ven fra Gaarsdagen: Telt-af-ny-Konstruktion-Drageren, og vi vare naturligvis neppe et Kvarteer fra Udrykningsstedet, førend Oppakningen, og da navnlig Teltdragerens, kom ud af Balancen; en og anden Rem sprang og Toget standsede for atter at tilveiebringe Orden i Karavanen. Sligt arriverer fremdeles saa stadigt paa hele Touren, at det bedes holdt i venlig Erindring som Noget, der hører naturligt med til Dagens Orden.

Vi forlode nu Berufjords-Dalen og begyndte at stige „til Fjelds", følgende en Overgang midtveis mellem Kistufell og Axarvatn. Fra Fjorden Nord paa hæve Fjeldene sig temmelig brat, og de stakkels Heste havde et haardt Arbeide. Vi stege af og gik tilfods for at hjælpe paa Ridehestene, hvilket vi gjorde os til Regel ved alle Fjeldstigninger, for at bidrage vort til at konservere vort Transportmiddel.

Efterat vi havde naaet Høideplateauet, viste Bjergbarometret paa c. 64° 49′ N. Br., 1243 Fod over Havets Overflade (see Islandskortet). Vi fortsatte Veien imod Nord, imod hvilken Retning Landet falder indtil Skriddalen. Paa c. 64° 56′ N. B. og 14° 40, V. L., nær den paa Kortet angivne lille Sø, viste Barometret en Høide af 413 Fod over Havets Overflade, hvilken Høide Landet beholder næsten uforandret indtil Thingmuli. Vor Vei

førte os i Begyndelsen over et meget knuddret ubanet Terrain, og vi slæbte os ikkun langsomt fremad over den øde Fjeldhøide, indtil Hestene fik Øie paa Engen i Dalen, til hvilken de søgte i fuldt Fiirspring. — Ankomne til Engen, lagde de sig ned og begyndte at rulle sig omkring i Græsset, hvilket er et Kneb, den islandske Hest kjender meget godt som Middel til at befrie sig fra Oppakningen. Snart laae vore Sager spredte i alle Verdenshjørner, og vi havde megen Møie med at faae Karavanen i Orden og i Gang igjen. Heldigvis kom vore Instrumenter uskadte fra den Fare, de havde svævet i. I Anledning af denne Forstyrrelse ankom vi meget seent om Aftenen til Thingmuli, hvor vi søgte hen til Præsten, Sira Biarni.

Hs. Velærværdighed modtog os meget venlig og bød os Kirken til Hotel, som bekjendt en almindelig Skik i Island. Da Kirkerne ere rene og luftige, og man ikkun betaler en ganske ubetydelig Leie af dem, saa bør man i de fattigere Egne i Island altid foretrække disse Bygninger fremfor nogetsomhelst andet Logis.

Vi arrangerede os meget komfortabelt i Kirken og hvilede herligt paa vore udpustede, vandtætte Matratser, der ere fortrinlige paa saadanne Toure, da de ikkun optage liden Plads og ere meget let transportable; men med et Korpus som Shaffners har man ikke megen Glæde af dem, thi den svære Tyngde presser Luften ud, og man vaagner da liggende paa det haarde Gulv, stiv og øm i Hofterne, saa at man neppe kan reise sig. Sira Biarni viste os al fornøden Opmærksomhed og blev end gladere i Anledning af vor Ankomst, da Dr. Rae gav ham gode Raad og Medicin til en Søn, der laa med en stærk Feber i et Værelse, hvor det neppe var muligt at drage Aande. — Alting forekom os dog imidlertid her at staae lidt bedre til end hos vor glade Ven Sira Hosias, hvis Omstændigheder sikkert høre til de sjeldnere Fremtoninger i Landet.

For mit specielle Vedkommende nød jeg her en stor Glæde; vi fik nemlig vort Telt af ny Konstruktion simplificeret saaledes, at

vi i Løbet af nogle Minuter kunde faae Tag over Hovedet. Vi bortkastede de 5 Been og den svære Jernring, og opstillede de 3 Been med Overtrækket over saaledes, at det ved Hjælp af store Stene kunde fastholdes til Jorden; Steen ere nemlig Noget, man aldrig kan gaae Feil af i dette Land.

Den næste Morgen tidlig gik vi Nord om den Fjeldryg, der ligger imellem Thingmuli og Lagarfloden, fordi Fjeldet er meget steilt, og Omveien, der fører langs dets nordre Fald, ikkun er ubetydelig.

Kl. 3 Eftermiddag (vi skrev den 17de August) ankom vi til Hallormstadr, hvor paa c. 65° 6′ N. B. og 14° 45′ V. L. fandtes 512 Fods Høide over Havets Overflade.

Sira Hjalmar, udenfor hvis Præstegaard vi gjorde Holdt, fordi der var god Græsning og frisk Vand til Hestene, bød os ind i sin Gaard og trakterede os med den berømte Skyr og Mælk. Det var en meget venlig gammel Herre, der hvert Øieblik opfordrede os til at tale Latin med sig, skjøndt vi flere Gange havde forsikkret ham, at vi ikke besad denne Munkefærdighed, udi hvilken han iøvrigt selv heller ikke syntes meget stiv.

Men trods hans Venlighed og trods hans Latin, var samme gamle Herre dog den største Barbar, det faldt i min Lod at træffe sammen med i Island. — I Nærheden af hans Bolig findes nemlig et ikke ubetydeligt Areal Land, der yttrer den største Tilbøielighed til at føde og opelske Træer. Enhver kjender Islands fattige Træ-Vegetation, og man skulde nu troe, at et Klenodie som dette Stykke Land vilde blive fredet som en Helligdom, men Sira Hjalmar er af en anden Mening. Hvergang et Træ har naaet en saadan Udvikling, at det kan afgive nogle Læs Brændsel, lader han det fælde og hugge i Stykker og sælger da Brændet med god Profit til Omegnens Beboere. De kjære Skillinger, han strax seer glimre i sin Haand, lade ham glemme, at han, der gav os Indtryk af at holde meget af Skillinger, vilde staae sig bedre ved at frede Skoven, i hvilken der ved vor Visit fandtes Træer i Opvæxt, som med

lidt Pleie kunde bringes til at yde mere end blot Brændsel. Vi passerede til Hest i Skyggen af en Mængde unge Birketræer, der kun havde behøvet nogle faa Aars længere Udvikling, for at afgive ypperligt brugbart Gavntømmer til Omegnens Boliger, et Materiale, der nu møisommeligt til Hest og med stor Bekostning maa hidbringes fra de fjernt liggende Handelspladser, men Øxen havde alt mærket dem til snarlig Brændehandel. Man føler sig sørgelig skuffet, naar man, efterat have trættet Øiet ved Synet af det øde, tørre Fjeldlandskab, og da oplives ved at see en frodig ung Skov pludselig springe frem, hvor Øiet ikke havde ventet en saadan Vederkvægelse, det gjør et sørgeligt Indtryk, siger jeg, da i samme Øieblik at skulle berøves Nydelsen af denne Glæde ved at opdage en Vandalisme som denne, der med Gjærrighedens saa ofte slet beregnede Griskhed øieblikkelig kaster sig over Naturens milde velgjørende Gaver, som omhyggeligt fredede vilde give end mere rundeligt og, foruden selve den materielle Vinding, afgive den ubetalelige Nydelse, en Skov i Island maa berede den taknemmelige Beskuer. Jeg er overbeviist om, at Islands Jordbund, efter hvad jeg erfarede ved Hallormstadr og andre Steder, kan frembringe Træer paa flere Steder. At der i tidligere Dage har været Skovvæxt af forholdsvis Betydning i Island, er jo afgjort. Skulde det ikke være muligt nu at kunne fremhjælpe den paa saadanne Steder, der synes blot at trænge til en venlig Haandsrækning for at fremelske den med saadant Held, at en taalelig Skovvegetation og deraf i sin Tid flydende materiel Nytte blev Resultatet? Jeg troer det, og jeg troer, at det vilde være ønskeligt, om Islands Befolkning vilde offre denne Sag fornøden Opmærksomhed. Hvo formaaer at beregne den Indflydelse, en saadan Vegetation i andre, vigtigere Retninger vilde udøve. Foruden den værdige Anvendelse af Tiden til Arbeidet i denne Retning, turde dette Arbeide muligen blive kronet med stort Held for Landet, thi hvo turde vel indlade sig paa bestemt at bestride et saadant Arbeides Betydning for den klimatiske Udvikling, og de gavnlige Følger, der i saa Henseende turde ventes; —

bestemt at forudsige Noget i den Retning, det tør vel heller Ingen. Under alle Omstændigheder var det vel en Prøve værd, i hvilken Anledning jeg tillader mig at opfordre Landets hæderlige Althing til at gjøre Begyndelsen med at tage saadanne Steder af Landet, jeg har henpeget til, under sine beskyttende Vinger, men først og fremmest at standse Hallomstadr Barbarens ødelæggende Øxe blot noget i Farten, og der, det drister jeg mig til at forudsige, skulle Beviserne for min Paastand ikke længe lade vente paa sig. Man indvende ikke herimod, at hiin tidligere Skovvæxt, hvis Efterladenskaber i Bruunkulsformationerne ere os saa interessant belyste ved Professor Steenstrups Studier heroppefra, tilhører en ganske anden Tidsalder af den organiske Skabelse, og at Islands nærværende Dannelses-Periode fremviser ganske andre Formationer end dengang. Jeg tør ikke indlade mig paa det naturvidenskabelige pro et contra i denne Sag, men ganske afseet herfra, vover jeg at fremføre den Paastand, at selv et ikke-videnskabeligt Øie flere Steder i Island vil kunne see Beviser paa Jordbundens Tilbøielighed til at frembringe Trævæxt, der fredet vilde kunne lede til et nyttigt Udbytte, selv om det kun tør antages, at Dvergbirken vilde give Hovedudbyttet; thi at Islands gamle Trævegetation af 24 forskjellige Løv- og Naaletræsorter, navnlig Ahorn og Egen m. Fl., nu ikke kunne trives, det vide vi jo paa Grund af Klimaets og Jordbundens store Forandring siden hiin Periode.

Ved Hallormstadr er Lagarfljót meget bred: henimod 3000 Fod, og næsten 50 Favne dyb. — Den store Flod, der her ligner en lang Indsø, de frodige, rige Enge, den grønne, livsglade unge Skov, de alvorlige Fjelde, der i Baggrunden hæve sig op i Skyerne, og de hist og her paa begge Sider af Floden spredte Bønderboliger gjøre denne Egn til en af de smukkeste og hyggeligste i Island.

Efterat vore Heste vare blevne affodrede, forlode vi dette Sted og søgte under Skovens Skygger, med et vemodigt Farvel til dens mishandlede Børn, mod Floden, over hvilken vor Vei førte. Vi

forsøgte flere Steder forgjæves at komme over samme, men den var altfor bred, dyb og rivende i sit Løb, saa at vi bestandig bleve tvungne Syd paa, indtil vi langt om længe fandt en Færgebaad, imellem Vesseſtadir og Valthjorfsſtadr. Denne laa imidlertid paa den modsatte Side af Floden, der her var en endnu mere rivende Strøm, da der paa dette Sted findes en Snevring, hvor Vandet presser paa.

Vi maatte finde os i at vente en god Stund, forinden det lykkedes os at hidkalde Folk til at bringe os Baaden fra den modsatte Side. Den nærmeste Bolig laa vel en Fjerdingmiil fra os, men da vi befandt os i en Dal med to modstaaende Fjelde, lykkedes det os dog at faae Opmærksomheden henledet paa os ved forenede at raabe af fuld Hals og klappe den flade Haand imod de aabne Læber i det Øieblik Raabet udstødes, hvorved en stærk Gjenlyd frembringes; en almindelig Skik i Bjerglande, naar man vil forplante Lyden til et fjerntliggende Sted.

Baaden blev bragt over og Flod-Overgangen paabegyndtes. — En saadan Flod-Overgang over en af Islands rivende Floder er et heelt interessant lille Foretagende. Først afpakkes og affadles alle Hestene, der ved først givne Leilighed strax knibe ud, da de meget godt vide, hvad der foreſtaaer, og nødig ville ud i Floden, hvor de skulle kæmpe mod den rivende Strøm. Man samler alle Hestene i een Linie, hver Hest løs og bar. Hestene, der meget vel vide, hvad det nu gjælder om, slutte af sig selv tæt sammen, for at forene hele Massens Kræfter samlede imod Strømmen; ja vi lagde endog ved flere meget vanskelige Flod-Overgange Mærke til, at de Stærkeste stillede sig paa Fløiene og toge de Svagere i Midten, medens den Allerstærkeste tog Frontpladsen direkte imod Strømmen. Den islandske Hest er i sin Hjemstavn et ualmindelig klogt Dyr, der er udrustet med mange gode Egenskaber, udviklede i en mærkelig høi Grad, af hvilke mange dog tabes ved Klimaforandring. Den er vel kjendt med det Arbeide, vi nu fordrede af vore. Linien drives ud i Vandet og forfølges med Steenkast, Raab og Støien,

indtil Hestene have tabt Fodfæste, fordi de trykke sig stærkt ved frivillig at begive sig ud i Dybet, og et eller andet yngre uerfaren Dyr ellers let ved Flugt kunde bringe Hul i Linien. Have de først tabt Fodfæstet og Svømningen begynder, da behøves ingen Trusler mere; de vide, at det nu gjælder at komme over til den anden Side, og det er i Sandhed beundringsværdigt at see, hvor trofast Linien holder sammen, og hvorledes enhver Hest gjør sit Yderste, for at de i Forening kunne naae det fælles Maal. Man forbauses over den — jeg gad sige — Beregning, med hvilken hele Massen udfører Manøvren, som om hver enkelt fuldkommen forstod, at en enestes Feil kunde forstyrre Planen; thi kommer en eneste blot ud af Geleddet, gribes den strax af den rivende Strøm, og der er da Fare for at flere og, naar Uheld skal være, Alle kunne følge med.

Man opdager strax det Øieblik, i hvilket Linien taber Fodfæstet og gribes af Strømmen. I samme Nu nemlig svinger alle Hestenes Bagpart i Retning med Strømmens Løb, og alle Hovederne vendes mod Strømmen, men Linien holdes saa nøiagtig sluttet, at man kunde trække en Snor gjennem alle Biddene. De ere under Svømningen formerede ganske som Hestene i en Kavalleri-Deling ved „Trækning til Høire eller Venstre", dog med en noget skarpere Vending, thi det gjælder om, at Strømmen ikkun virker umiddelbart imod den forreste Hest, og imod en saa lille Deel af dennes Forpart som mulig, medens den da trolig understøttes af de øvrige, der slutte tæt an, Bringe mod Bringe og Flanke mod Flanke. Alligevel er dog Strømmen for stærk, til at de kunne naae over ad den korteste Vei, men denne den lige Linie, eller den modsatte Kyst offre de heller intet Blik, thi et eneste Sideblik kunde blive fordærveligt; derimod arbeide de udholdende paa at holde Hovederne imod Strømmen og arbeidende imod denne drive de da, forskjelligt efter Strømmens Styrke naturligvis, men i Reglen i de islandske Floder i Retning efter en Diagonal i et skjævvinklet Parallelogram, til den modsatte Side af Floden. Naar de atter faae Fodfæste

der, ile de ikke med at forandre Stilling, nei, de ere klogere end som saa; den bageste begiver sig først op paa Fodfæstet, træder lidt frem og gjør Holdt, hvorefter næstbageste gjør ligesaa, og saaledes videre fremad til den forreste, der som den Stærkeste sidst søger Bundfæste. Da først ile de i Land, hvor deres første Beskjæftigelse bestaaer i at rulle sig i Sandet, Græsset eller paa Klippestenene, hvad som forefalder, — den islandske Hest har nemlig en haard Hud, — hvorefter de i fuldt Fiirspring søge en Plads, helst en Græsseplads, hvis en saadan findes i øinelig Afstand, men en Plads dog, under alle Omstændigheder, der er langt nok borte for enten — thi jeg har aldrig rigtig kunnet komme paa det Rene med Motivet — for enten at udhale Sadling og Oppakning saa længe som muligt, eller for at ærgre Hestevarterne, der faae en god Extratour tilfods ved at indsamle Banden.

Denne hele Scene følges fra denneside Floden med den mest spændte Opmærksomhed, thi det gjælder om ikke at tabe en eneste af de dyrebare Skabninger, der i dette Land forrette Tjeneste som Ride- og Pakdyr, Fragtvogne og Diligencer, Jernbaner, og — nær havde jeg sagt — Dampskibe, hvilket ikke vilde være saa overdreven galt endda som det ved første Øiekast synes, thi mangen en god Gang bare disse fortræffelige Smaadyr os over Floder, hvor ganske vist en „Portumnus“ eller „Steen Bille“ vilde have gjort herlig Nytte, om ikke anden, saa dog forskaanet os for at sidde i Vand til Sædet.

Efterat Hestene ere vel landede paa den modsatte Bred, begive Hestevarterne sig over med saamegen Bagage, som den skrøbelige Baad kan tage, og begynde Oppakningen; dernæst følger Resten af Bagagen og tilsidst de Reisende. — Hele Selskabet tager Haand med i Oppakningen og assisteres trolig af Færgemændene, der undertiden ere hidkaldte langveis fra og blive overordentlig glade, naar man giver dem en Ubetydelighed mere end den beskedne Godtgjørelse, de fordre for deres strenge Arbeide.

Undertiden sættes en eller flere Heste til ved vanskelige Flodovergange, dog er dette sjeldnere, end man skulde antage, men vilde sikkert ofte skee med enhversomhelst anden Slags Hest end den islandske.

Det var silde paa Aftenen og vor sidste Baad gik over Floden i Halvmørke. Det gik lidt langsomt med Arrangementet for at komme videre, da Snore, Remme og Gjorde vare blevne meget vaade og derfor vanskelige at behandle, slet ikke nogen behagelig Beskjæftigelse for Fingrene; — derfor naaede vi temmelig seent og meget trætte til Valthjorfsstadr.

Vi fandt Alt her i dybeste Ro og undsaae os ved at vække Forstyrrelse, hvilket imidlertid ikke kunde forhindres, eftersom Hundene larmede op. Vi befandt os udenfor Sira Pietr's Præstegaard og Kirken i Valthjorfsstadr. — Der kom dog snart Liv i Præstens Bolig, og Sira Pietr bød os velkommen i egen Person. Skjøndt denne Herre gjorde et heelt andet Indtryk paa os end de foregaaende Velærværdigheder, kastede vi dog længselsfulde Blikke til Kirken, der var stor og saae meget indbydende ud, men vor venlige Modtager vilde absolut have os ind i Huset. Vel! vi fulgte da Indbydelsen og gik ind, thi skjøndt det var mørkt, var Passagen dog saa rummelig, at vi kunde gaae ind. — Et eneste Blik paa Stuen, i hvilken vor Vært førte os ind, forjog imidlertid strax vore bange Anelser, thi vi befandt os i en net, hyggelig, vel oplyst Sal, i Selskab ovenikjøbet med to unge Damer, Præstens vakkre Døttre, der vare beskjæftigede med at dække et meget tiltalende Bord, og det er neppe nødvendigt at tilføie, at vi med ubeskrivelig Glæde toge Plads ved dette.

Sira Pietr var en flink, oplyst Mand, af hvem vi fik mange gode Meddelelser. Det var os jo af Vigtighed at komme til nøiagtig Kundskab om alt det, der stod i Forbindelse med Telegraf-Anlæget; hvorledes Aarstiderne vise sig paa de forskjellige Steder, Oplysninger om Flodernes og Landskabets Karakteer, Arbeidskraften og øvrige Ressourcer i de forskjellige Distrikter, Transportmidler

etc. etc., — de Hundrede Spørgsmaal, hvorom Alt Sira Pietr vidste saa god Beskeed, at det blev silde Nat, forinden vi fik vore Notitser paa Papiret, udregnet Observationer og ført den tørre Dagbog. Jeg tør forsikkre, at efter et saadant Arbeide, som det vi udførte i de Dage fra Kl. 4—5 Morgen til seent paa Natten, hele Dagen saa at sige i Sadlen, eller stigende til Fjelds, Maalearbeiderne, de utallige Besværligheder og Ærgrelser, som Oppakningen foraarsagede, etc. etc., hvortil for mit Vedkommende desuden kom Tolkens kjedsommelige Forretninger, der havde endeel Vanskeligheder, eftersom jeg ikke var stiv udi Islandsken, og vore Venner Islænderne, navnlig vore Hestevartere, med hvilke vi jo havde meget at gjøre, oftest vare stillede paa samme Maade med Henſyn til Danſken, jeg tør forsikkre, gjentager jeg, at efter saadanne Dage vurderes først rettelig en Gjæstfrihed som den, der blev os tildeel i Valthjorfsstadr Præstegaard, og efter saadant Dagværk, — med hvilke Følelser begiver man sig da ikke til Hvile i en god, indbydende Seng, klædt i det reneste, hvide Linned, saaledes som Anna Thorin og Thorin Sigridur (de unge Damer) havde opredt den til os; .... dette vil en gunstig Læser let forstaae, navnlig hvis ikke vore Erfaringer fra Dagene forud ere ganske glemte.

Det blev silde næste Dag, forinden vi kunde begive os videre; vore Heste vare nemlig forsvundne og Udsigten over Engene forhindredes af en stærk Taage, der hvilede over dem. Efter lang Søgen, ved hvilken vor gode Vært assisterede med Folk til Hest, fandtes vore Undvegne omsider flere Miil borte. De havde fortsat deres Græsning hele Natten, skridtende langs Flodbredden, hvor der voxede ypperligt Græs. Taagen faldt, og vi fik meget smukt Veir, hvisaarsag vi, da vi dog vare blevne forsinkede og maatte give Hestene, der vare blevne jagede i fuldt Fiirspring til Præstegaarden, Stunder til at faae udpustede, overhalede vor hele Ride-Ekvipering. I Skriddalen havde vi allerede indkjøbt en Hest og forsynet os med nogle Reservepaksadler, og Sira Pietr overlod os

endvidere en god stærk Hest, saaledes at vi nu talte 14 Heste, hvisaarsag vi fordeelte Bagagen paa fire, saaledes at hver Pakhest ikkun bar en ringe Last, der ikke behøvede at omskiftes, thi den evindelige Afpakning og Oppakning for at skifte Hestene stjæler paa Reiser i Island en uhyre Tid; man staaer sig derfor altid ved at have flere Heste meget let bepakkede, og man vinder i Tid og Behagelighed langt mere end Udgiften til nogle faa Heste. Den islandske Hest kan bære 200 Pd., men med en saadan Last kan man ikkun reise langsomt, og Hestene maae jevnlig pakkes af og skiftes. Alle vore 14 Heste kostede os ikke 400 Rdl. R. M., og vi skylde Bjørn den Anerkjendelse, at han havde leveret os gode Varer for Pengene, skjøndt vi i Djupivógr havde havt ham mistænkt for at have drukket vel mange „Hestesnapse" under Indkjøbet, for mulig under Rusens Dække at benytte Leiligheden til en indbringende Handel. Vist er det, at han om Aftenen, under Rusens Paavirkning, forlangte nogle ublue Priser og opgav nogle mærkværdige Aldere og andre gode Egenskaber hos Hestene, men ligesaa vist er det, at han Dagen efter var meget rimelig i sine Fordringer, og at Hestene hele Veien beviste, at de besadde de lovpriste gode Egenskaber.

Vi overhalede altsaa som sagt vor Oppakning, forsynede os med nye Reservereb, lagde Skoe under Hestene etc. etc. og bleve herved assisterede af vor gode Vært og hans Søn Bjørn Pietrson, Althingsmand, en vakker ung Mand af et athletisk Udvortes, ret en Typus paa en ægte nordisk Personlighed.

Kl. 10 Formiddag bleve vi færdige og satte afsted. Jeg bør vel ikke skjule, at vi her som en Undtagelse fulgte Landets almindelige Skik, at kysse Farvel, men vi indskrænkede os dog til det kvindelige Personale, det vil sige, Præstens gamle, vakkre Huusfrue og de to vakkre, unge Døttre, skjøndt jeg maa bemærke, at vi, derom føler jeg mig overbeviist, selv om det ikke havde været Skik i Landet, alligevel under Omstændighedernes Paavirkning, vilde have taget Affked paa denne Maade. Det hjertelige Velkommen,

hvormed vi her vare blevne modtagne, og den hjertelige Gjæstfrihed, vi her havde nydt, paavirkede os, efter vore hidtil havte Erfaringer, i saadan Grad, at vore taknemmelige Følelser maatte give sig tilkjende paa en hjertelig Maade, ganske affeet fra de unge Damers Elskværdighed og indtagende Ydre, thi indtagende vare de unge Piger med det lyse, nordiske Aasyn og de yndige blonde Lokker, der bølgede frem under den lille bekjendte sorte, lette islandske Hue, med den nedhængende, kokette Kvast.

Vi toge her en Fører for at lede os den bekvemmeste Vei over Fjeldene, og Præsten og hans Søn fulgte os heelt op ad Dalen, indtil Stedet, hvor vi skulde stige til Fjelds. Paa Veien dertil, paa c. 64° 58′ N. B. og 15° 20′ V. L., viste Barometret Dalens Høide at være 463 Fod over Havets Overflade.

Her i Valthjorfsstadr hørte jeg Yttringer om en islandsk Udvandring til Amerika, Noget, som senere flere Gange paa Touren dukkede op. Det er vistnok ikkun en øieblikkelig Utilfredshed, som giver sig Luft paa denne Maade. Saadan Udvandring antager jeg aldrig vil komme til Udførelse; Islænderen holder for meget af sit magre Fjeldhjem, hvor fattigt og lidet indbydende det end er, ja selv hvor sørgelig en Tilværelse han der end stundom henlever, til at han for Alvor skulde kunne tænke paa Udvandring. Det er kun saadanne unge Mænd, som have lært at skatte andre Egne af Klodens Tillokkelser, der maaskee nødig drage hjem igjen til den under saadanne Omstændigheder rigtignok næsten afskrækkende fædrene Jordbund. Ei heller troer jeg, at en saadan Udvandring vilde baade dem, der forføgte sig i den Retning. Islænderen, denne mærkværdig rolige, i sig selv indesluttede Natur, der umiskjendelig er præget af selve Landets mørke, tunge Karakteer, vilde kun daarlig lære at forme sig efter den nye Verdens vilde, bevægede „fremad“, under hvilken han aldrig vilde kunne finde et eneste Øiebliks Ro. Han vilde blive saaledes skubbet, stødt og tumlet omkring, at han vilde blive aldeles konfus og ør i Hovedet. Men den, der er konfus i den nye Verden, kan ikke følge den Be-

vægelsens Vorden, som der lader alt det tilbage, den ikke kan rive med sig. Men hvad der i den nye Verden er „bagefter", forsvinder, hvisaarsag der dog maaskee ligger noget mere til Grund for Principet der, det almægtige Princip: »Go-ahead!«, hvis Udvikling imidlertid ikke hører herhen.

Jeg forsøgte at sætte Udvandrerne ind i de amerikanske Forhold, med hvilke jeg er bekjendt af Erfaring, og gav dem det Raad, naar intet Andet hjalp, og det havde jo sine Vanskeligheder at gaae lige til Sagen, ikkun da at udvandre, naar hele Landet blev enigt om at følges ad, og da at nedsætte sig i et nyt Distrikt, heelt vesterude, og der i et smukt Klima og paa en taknemmelig Jordbund, følgende hiin Erik den Rødes Vink til „Viinland", atter at kalde til Live den gamle, frie, nordiske Republik, og da endelig ikke glemme at tage Sagaerne med.

Ideen **fandt** iøvrigt Gjenklang, men jeg veed jo meget vel, at Islænderen i det Hele taget er fornuftigere end som saa.

Vi gik altsaa igjen til Fjelds. Ankomne paa Høideplateauet mellem Fljótsdalr og Hrafnkellsdalr, fandt vi Græs og Vand til Hestene og gjorde Holdt, fordi vore Heste havde havt en besværlig Opstigen og en meget anstrengende Tour som Følge af en meget tyk Taage, der pludselig omspændte os, da vi vare naaede til Toppen, under hvilket Anfald vi maatte standse Karavanen og binde Hestene sammen, der nu vare blevne vante til hinandens Selskab og derfor ellers gik løse, for ikke at tabe nogen af dem, da Taagen omgav os saa tæt, at vi ikkun kunde see Fod for Fod. Medens Hestene græssede, klarede det op, og vi befandt os paa circa 65° 1′ N. B., 15° 19′ V. L., 1835 Fod over Havets Overflade.

Paa dette Høiland bevægede vi os over en blød Jordbund, hist og her endog Mosegrund: Myri (Bjergmose), der afvexlede med enkelte stenede Strækninger. Vi saae heroppe meget betydelige Vandsamlinger paa selve Høilandet, navnlig imod Nord-Ost, og

havde en vidtomfattende Udsigt mod fjerne Bjerghøider, navnlig i Syd og Nordvest.

Vi fandt en meget steil, men dog nogenlunde bekvem Nedstigning i Hrafnkellsdalen, hvor vi uden Besvær vadede over en lille Aa, hvilken vi fulgte i nordlig Retning imod Jökeldalen ved Brú. Kort forinden vi naaede denne, fandt vi en „Bær", hvor vi gjorde et lille Holdt, da Husets Eier ikke vilde lade os passere, førend vi havde faaet en Hestesnaps. Den samme Herre var en meget pudsig Fyr. Hans hele Habitus røbede tvende Lidenskaber, der havde overvundet ham. Det var vanskeligt at afgjøre, hvilken af disse der havde vundet den største Seir. Traditionerne tro, brugte han ligesom fordum Fædrene flittig sit Drikkehorn. Hvergang han havde taget en Slurk, kom et nyt, mindre Horn, tilsyne. Han var saa hurtig i sine Bevægelser og saa livlig i det Hele taget, — man skulde neppe have antaget ham for en Islænder, han lignede mere den bekjendte Typus paa en lystig Irlænder — at det ikke var mig muligt at opdage, hvor han havde det lille Horn opbevaret. Det var et lille Oxehorn, indrettet ganske som et gammeldags Krudthorn og som dette indeholdende et mørkt pulveriseret Stof. Med Lynets Fart førte han dette Horn med den venstre Haand imod den høire, hvor han ved at udstrække Tommelfingeren mellem dennes Strækkesener frembragte en Huulning, bekjendt iblandt Rødsteensmadamerne under Navn af Snuushullet, og ved at trykke Klappen fra Hullet fyldte denne Huulning med noget af Hornets Indhold, hvilket han derpaa med samme Hurtighed førte til Næsen, og indgned — idet Velbehaget skinnede ud fra de plirende, smaa, rødlige Oine — begge Næseboer, først det ene, saa det andet, hvorpaa han tog et almægtigt Aandedrag og, gottende sig, udstødte et fra Hjertets Dyb kommende „Ah!", med en lille antydende Rallen af rr mellem a—h gjennem Næsen; — derpaa strakte han Hornet ud imod os og bød: „En Priis! — hvad? — den fineste kan faaes! hm! hører til en Hestesnaps!" — hvilke Ord han udstødte to- tre ad Gangen med en aldeles ubeskrivelig Vir-

tuositet i Maaden, hvorpaa han var istand til at faae disse Ord frem med en saadan Fart, og paa samme Tid dog at faae Pauserne saa mærkværdig distinkt nuancerede. Jeg har flere Gange forgjæves forsøgt paa at efterligne ham, men jeg formaaer ikke engang at udtale Ordene alene saa hurtigt, som han forstod samtidigt at sige baade Ord og holde Intervallerne rene. Der hører som Grundlag for Studiet rimeligvis længere Øvelse til og en flittigere Brug af Drikkehornet, for at naae til denne Hurtighedens Fyrighed, end jeg nogensinde faaer Leilighed til at anvende derpaa; derfor har jeg opgivet at naae til at kunne kopiere ham. Han maa da altsaa have interesseret mig? — Om han gjorde? — Jo, han indtog os Allesammen, thi han var virkelig indtagende for Øieblikket. Han var udsøgt høflig, idel Opmærksomhed og morsom, underholdende, snakkesalig. Noget af Livligheden havde han faaet overført paa Omgivelserne; Malkepigerne kom i halvt Luntetrav, naar han, idet han udstrakte Pegefingeren som et Lynglimt imod os, kommanderede dem til at bringe os Melk, fordi vi kun vilde drikke een Snaps. Han havde blot een mindre behagelig Egenskab, der gjorde det lidt farligt at være ham altfor nær.

Det var ligesom om der var **Noget i ham**, der absolut maatte **ud** af ham; — derfor slog han, naar han da i faa Sekunder ikke fik det ud i Ord, fremad med Armene eller bagud med Benene, men mest udsat var man dog, naar man stod ham for nær paa en af Siderne, thi han havde den besynderlige Vane at spytte skiftevis: Høire — Venstre! Høire — Venstre! i en Uafladelighed gjennem Mundvigene til Siderne, men med fremadvendt Ansigt. Han udfyldte ikke sjelden ovenberørte Pauser med denne Manøvre, og den Appel og Præcision, med hvilken han udførte alle disse forskjellige Bevægelser, stemplede hele Fyren med en saadan Naturkomikers Karakteer, at jeg ingensinde har seet ham overtruffet som Hurtig-Mimiker. Han efterlod et saadant Latterstof hos os til Behandling, at vi glemte vor Træthed og næsten ingen Ro fik hele den følgende Nat, fordi vi hvert Øieblik

vaagnede op i Latter, drømmende om denne Fyr, der saaledes havde bragt os i Latterhjørnet, at jeg endogsaa glemte at erfare hans Navn, eller Navnet paa hans Bær, der iøvrigt, til behagelig Efterretning for Lysthavende, er den sidste Bær i Hrafnkellsdalen, et Kvarteer førend man naaer Brú ved Jökullsá á Brú.

Silde om Aftenen ankom vi paa denne Side af Jökullsá á Brú, hvorover fører en eiendommelig Færge-Hængebro, paa Islandsk kaldet Kláfr.

Den bestaaer af tvende Toug, der ere udspændte fra den ene Flodbred til den anden, adskilte fra hinanden i en Afstand af 4 Fod, i det Smaa efter samme Princip som Suspenderne paa Stephensons Hængebro. En fiirkantet Trækasse med fire Ruller, to paa hvert Toug, hænger i Tougene. Kassen har en Trækline paa hver Side imod Flodbredderne, ved Hjælp af hvilke den trækkes over Vandet, frem og tilbage. Det Hele er en meget simpel Mekanisme, der iøvrigt svarer til Hensigten i Mangel af noget Bedre; men Træværket, der paa Kysterne holder Hængetougene og Kassen paa Rullerne, ja selve Tougene frembringe ved Betragtning Fornemmelsen af en uhyggelig Usikkerhed, der ikke formindskes, naar man befinder sig i selve Kassen, som knager og brager, medens Tougene bevæge sig som slappe Linier og svinge stærkt, idet man trækkes over den rivende Flod. Uhyggeligheden formindskes ikke derved, at man, saaledes som vi, i Bælgmørke farer over Vandet, der skummende og støiende hvirvler afsted c. 20 Fod nedenunder.

Men „saalænge det knager, holder det“ — og dengang holdt det.

En Bonde fra Fljótsdalen havde gjort os Følgeskab hele Veien og viist os megen Forekommenhed. Jeg beklager meget ikke at kunne finde, hverken i mine Notitser eller i min Hukommelse, denne Mands Navn, hvis behagelige, omgængelige Personlighed og belevne Væsen imidlertid staaer levende for min Erindring. Jeg tillader mig fra det Fjerne at sende ham vor Hilsen og hjertelige Tak for hans opoffrende Hjælp. Det var en vakker, under-

holdende Ledsager, der gjorde os megen Nytte med at afstikke den korteste Vei, navnlig over Fjeldene, hvor han syntes at kjende hver Steen. Han offrede os sin Tid, og det var den travle Høsttid, ene af Interesse for Foretagendet, hvilket iøvrigt interesserede alle dem, vi kom i Berøring med. „Strengen", — saaledes hørte vi Telegraftraaden benævnes paa Færøerne og i Island, — vidste man allevegne god Besked om. Lige til denne „Kláfr" havde vor Ledsager fulgt os, men da vi nu havde saaet kaldt Folk hid fra den modsatte Side, Brú, hvor der staaer en Kirke (og jeg synes, at der staaer Kirker allevegne i Island), og vore Pakheste efter en Times Tids Forløb havde naaet os, — vi vare nemlig ilede forud for at faae „Kláfren" i Beredskab, — tog vor venlige Medreisende efter iværksat Overgang Afsked og red tilbage i Nattens Mulm og Mørke. Saadan opoffrende Bistand vistes os mange Gange paa vor Tour over Færøerne, Island og Grønland.

Efterat Bagagen m. v. vel var kommet over Kláfren, dreve vi Hestene op ad Floden, for at finde en Overgang, men Kystbrinkerne vare saa steile og dybe, at vi ikke turde risikere at føre dem over i den mørke Nat, hvisaarsag vi lode dem forblive paa denne Side indtil den næste Dag.

Flodens Navn er, som anført, Jökullsá á Brú. Navnet Brú (ɔ: Bro) har Floden faaet, fordi den i sin Tid var den eneste Flod i Landet, hvorover der førte en Bro, som endnu findes længere nede ad Flodens Løb mod Havet. Den blev bygget i Aaret 1698. Jökelfloden ved Brú er den mest rivende Flod i Island; den har en betydelig Længde og kommer fra Vatna-Jöklen, fra hvilken den styrter ned med bratte Fald, og optager paa sit nordvestlige Løb mod Havet, hvor den udmunder i Nærheden af Lagarfljót, 38 Bifloder eller Elve, der styrte ned fra Fjeldene og vedligeholde Flodens rivende Hastighed. Den fører, ligesom de andre Jökelfloder, mælkehvidt*), udrikkeligt Vañd, der aldrig holder mindre

*) Denne Mælkefarve hidrører fra den hvide Leer, der fra Jöklen føres med af Vandet og opløses af dette.

end 1° Kulde R.; Floden fører kun Is fra Jökelen, saalænge den bevæger sig i dennes Nærhed, indtil c. 64° 45′ N. B., hvor den styrter ned, fortsætter sit mellem steile Klippevægge indsnevrede Løb og først breder sig, naar den har naaet Lavlandets Enge. Men selv om den førte Is lige til Bru, hvor Kláfren findes, vilde dette dog ikke kunne forhindre et Telegrafanlæg, hvilket Færge-Hængebroen beviser. Flodens Brede er paa dens største Længde ikkun mellem 20—30 Alen; ved Kláfren er den c. 25 Alen bred.

Vi naaede Brú paa den anden Side med endeel Besvær, da Landet hæver sig steilt fra Floden. Vi overnattede hos Bonden Einar. Ved Brú, paa c. 65° 6′ N. B., 15° 28′ V. L., vare vi 979 Fod over Havets Overflade.

Om Morgenen d. 18. August lykkedes det os at faae Hestene over Floden og fik i denne voldsomme Strøm atter Leilighed til at beundre vore Yndlinges Færdighed, skjøndt vi nær havde tilsat en af dem.

I Fljótsdalr havde vi holdt Raadslagning, om hvilken Vei vi skulde følge. Den oprindelige Plan var, som det vil erindres, at omgaae Vatna-Jökull i Nord, saa nær som muligt, og søge den korteste og lige Vei til Reikiavik.

Den vældige Vatna-Jökull, hvis Omfang kalkuleres til c. 154 □ Miil, traadte os øieblikkelig spærrende i Veien, hvergang vi forsøgte at tage en lige Linie fra Øst til Vest mod Reikiavik. Paa Veien mellem Valthjorfsstadr og Brú var det blevet os klart, at denne uhyre Jökel, med dens evige Snee- og Istæppe, holdt hele Terrainet i Nord besat med dens for et Telegrafanlæg aldeles uovervindelige Forposter: Skridjöklerne, (skridende Jökler, bevægelige Gletschere), der strække sig imod Vulkanen Herdubreid og Odáda-Hraun, en Lavamark, der indtager $\frac{1}{36}$ Deel af hele Islands Fladeindhold.

Islands bekjendte Geograf, Gunnlaugson, og den danske Naturforsker Schüthe have trængt gjennem dette Landets farefulde Indre, men skjøndt de vare vel udrustede i enhver Henseende, slap de dog

netop kun derfra med Livet. Den Første forvildede sig i Odáda-Hraun, og den Sidste var nær bleven siddende i en Sneestorm. Da „Fox“ ventede os i Reikiavik, og vi endnu skulde søge at naae Grønland itide, forinden Vinteren satte ind, turde vi ikke indlade os paa Vidtløftigheder, saameget mere som det, selv uden fysisk Undersøgelse, efter hvad vi allerede havde seet af Vatnaen og dens Omraade, var os temmelig klart, at Terrainet ad denne Vei vilde frembyde uoverkommelige Hindringer for et Telegrafanlæg. Altsaa forkastedes den første Plan, og vi besluttede foreløbig at følge saa nær Udkanten som muligt af dette barske Terrain indtil Reikialiõ ved Myvatn, hvor da ny Raadslagning skulde finde Sted.

Beviserne for Vanskelighederne ved et Telegrafanlæg gjennem Islands Indre laae nær forhaanden. De stirrede os i Oinene, hvergang vi forsøgte paa at svinge ind Nord om Vatnajökllen, og ikke saa snart fornam vi at være udenfor Vatnajökllen og dens farlige Forposters Omraade, før Vulkanen Herdubreiõ paa Veien fra Brú til Möðrudalr reiste sin sneeklædte Tinde, der ragede op i Skyerne og ligesom advarende talte ned til os: „Kom ikke her med nogen Telegraf; — jeg taaler den ikke! See I hist bag mig Indholdet af mit sidste Udbrud: Aske, Dynd og det forfærdelige Lava-Chaos: Odáda-Hraun, et 10 Miil bredt og mindst 5 Miil dybt Bolværk af Forhindringer, — den største Lavastrøm maaskee, som Vulkan nogensinde udsendte,“ — og sandelig, hvo der har gjort Bekjendtskab med Lavamarkerne her i Islands Indre, vil betænke sig to Gange, forinden han nægter at følge Advarslen. Fra Herdubreiõ strække sig endvidere Skridjökler og Myvatn Oræfi imod Nord og Nordvest.

Vulkanen Herdubreiõ frembyder et af de stolteste Syn i dette paa storartede Naturmalerier saa rige Land. I Sammenligning med Herdubreiõ synes Hekla mig at tage sig meget beskeden ud. Hekla rager ikke saaledes frem mellem Omgivelserne, der hist og her hæve sig til betydelige Høider; Herdubreiõ derimod hæver sig som en uhyre Kegle pludselig til c. 5400 Fods Høide fra det

omliggende lave Sletteland. Naar man fra Nord betragter Herdubreið, sees bag ved den i Syd Vatnaens mægtige Kolos at hæve sig og selv fra denne Afstand at kaste Reflexen fra sit umaadelige Istæppe mod Beskueren ligesom fra en sølvgalvaniseret Flade. Foran denne sølverne Baggrund hæver sig nu som en langt fremskudt Forpost Vulkanen Herdubreiðs imponerende Skikkelse, hvis mørke Omrids tegne sig saa skarpt paa den lyse Baggrund, at Overgangen fra dens Basis til Toppen i nogen Afstand fortoner sig saa regelmæssig, at Øiet troer at see en uhyre, regelmæssig dreiet Kegle. Den gjør et mægtigt Indtryk paa Beskueren, som fra Dalen hæver Blikket op mod dens isklædte Tinde, der straaler i Solen som en diamantbesat sølvvirket Hætte. Hele Landskabet er roligt og tyst, ikke en Vind rører sig; ikke en Sky paa Himlen, ingen Flod eller Elv hverken høres eller sees; Sletten er for stor for Ecchoet, Bjergene for langt borte, saa man ikke engang nu og da hører en Steen rulle ned, — den tørre, visne, gule Sandslette forhøier Taushedens alvorlige Tryk; ikke et Støvgran rører sig, og medens man staaer der hensunken i Beundring over dette eneståaende, øde og forladte Landskabs Natur, synes det, som om det Eneste, der tyder paa Liv i al denne majestætiske Ro, alene findes i den spillende Funklen paa Vulkanens diamantbesatte Tinde. Der er en skjult Rædsel i denne Ro. — Vee Dig! om denne Hvile forstyrres af blot et eneste Suk, et Suk fra Vulkanens hule Indre, da vilde Du blive Vidne til en saa pludselig Overgang fra den skuffende Hvile til Forfærdelsens Forstyrrelse, at neppe noget Sted paa Jorden kunde frembyde Magen.

Imidlertid, der er ingen Fare, — neppe for Øieblikket idetmindste, thi Herdubreið antages at have udrafet, og sandelig, naar man har seet Virkningerne af denne Vulkans sidste Udbrud i Odáða-Hraun, skulde man antage, at den maa have udtømt sig, at der, hvor det kom fra, er Intet mere.

Fra Brú til Möðrudalr passerede vi Jökullsdalr Heiði — et Hedehøiland, himmelvidt forskjelligt fra Jyllands smukke, høitidelig-

romantiske, lyngklædte Sletter. Et forfærdelig vildt og nøgent Terrain, hvor Øiet forgjæves søger en venlig Plet, men saavidt det rækker, ikke seer Andet end Steen og Sand, Bakke op og Bakke ned, Sand og Steen, Støv og Skred i Dalene og graa, tørre, afblegede og ligesom visnede Fjelde, saa vindtørre, at de sprække i lange Revler; — ikke en Draabe Vand, ikke en Fugl, ikke et Dyr, ikke en Plante, Intet, hvori organisk Liv synes at kunne spores, kort, en fuldkommen uddød Egn at see til, og dog, mærkværdigt nok, en af Jordens yngste Formationer, et af Klodens yngste Fostre, men et Foster, som vor Moder Jorden i sine vulkanske Veer har født saa ufuldbaarent, at det maa have Aartusinder for at udville sig til rigtigt Liv, — en Egn, hvor Omgivelsernes Melankoli saaledes indvirker paa Sindet, at det forekom os, som om Hovedet sank et Par Tommer dybere ned mellem Skuldrene; Talen forstummede, ja selv vore muntre Smaadyr hang sørgmodig med Hovederne, medens de stønnede tungt, som om de med hvert Støn vilde forbande os og den Jord, henover hvilken de slæbte os.

Langt om længe vare vi dog saa heldige at finde lidt Vand til de stakkels Heste. Veiret var nogenlunde klart, saa vi dog idetmindste havde Himlen at fæste Øiet paa, skjøndt ogsaa den saae tør, graa og kjedelig ud, som om den sørgelige Egn kastede et Gjenskjær over selve Himlen. — Her var Høilandet, paa c. 65° 15 N. B., 15° 35 V. L., 1547 Fod over Havets Overflade.

Vi ankom tidlig om Eftermiddagen til Möðrudalr, en enligt, affides liggende, større Gaard, der ikke synes aflagt ganske nøiagtig paa Gunnlaugsons iøvrigt fortræffelige Kort.

Möðrudalr tilhører en Bonde, ved Navn Sigurdur Jónsson, der modtog os med stor Gjæstfrihed. Sigurdur Jónsson er en velhavende Mand, der holder 600—800 Faar, foruden Heste og Kvæg, og hans Huus tydede paa den Komfort og Orden, som Velstanden kan frembringe.

Sigurdur Jónsson var en høi og smuk Mand, hvis Træk ere bevarede i hans Datter, en 16—18aarig Pige, med det velklingende

Navn Adalbjörg. Han er stolt af denne Datter, det saae man strax, da han forestillede hende for os; men han har ogsaa Ret til at være stolt af hende, thi hun er virkelig en smuk, nordisk Fremtoning, der midt inde i denne øde, tørre og afsides Egn øver samme Virkning paa den Reisende som selve Mödrudalr, naar den pludselig træder frem som en Oase i Ørkenen. Gaarden og de omliggende Enge danne en lille Verden for sig selv, der er fuldkommen afsondret fra den øvrige Verden ved det Terrain, der igaar havde virket saa nedtrykkende paa os. Førend man stiger ned til Mödrudalr fra Bjerghøiderne, frembringer denne lille grønne Oase, som Øiet pludselig møder, et velgjørende Indtryk; den er den eneste Plet, der, saa langt som Øiet naaer, og det naaer her fra Høiderne mange Miil i Omkreds, tyder paa Liv og Vegetation, og det er næsten ubegribeligt, hvor hurtig Nedstigningen gaaer for sig, næsten vidunderligt, i hvilken Fart Hestene naae det lille Grønsvær, som for faa Øieblikke tilbage syntes at ligge saa fjernt, at det næsten tabte sig i Horizonten.

Adalbjörg Sigurdurdótter interesserede os imidlertid meget; thi er det ikke en Mærkværdighed her i Islands ensomme Indre, fjernt fra al den store Verdens Kultur, at støde paa Folk, som, skjøndt de grumme sjelden komme udenfor deres grønne Asyl, dog ingenlunde synes at være saa langt tilbage med hvad der passerer udenfor i selve den store Verden, Folk, der synes ikkun at være et Par Postdage bagefter Tiden? — Den Reisende føler sig saa fjernt fra den øvrige Verden, at Forandringen synes at have Aarhundreders Virkning. For den, der ikke har seet Mödrudalr med dens triste og forladte Ensomhed, er det maaskee vanskeligt at begribe vor Studsen ved i en saadan Natur at træffe paa et saadant Fænomen, og der hører en bedre Pen til end min, der kun formaaer at lade Ordet falde som det flyder fra den, for at fremstille den for Læserens Fantasi. Dersom jeg troede min Pen istand dertil, vilde jeg forsøge paa at beskrive den unge Kvinde, vi her mødte, men jeg vover det ikke. Lad det være nok at meddele, at Shaffner og jeg vare

Fr. Wøldike's Forlagsboghandel

Th. Bergh's lith. Inst.

Et islandsk Hjem.

ganske enige med Doktor Rae, da han yttrede: „I Sandhed, det er mærkværdigt at træffe Mennesker her midt i dette Øde, og navnlig da denne Kvinde, der er opvoxen ganske udenfor det, der kaldes den civiliserede Verden og dens Paavirkning; og dog, tag denne unge Kvinde, ifør hende »West-Ends« »fashionable« Paahæng og stil hende midt ind i Selskabssalens brogede Vrimmel, og jeg vædder 10 mod 1, hun strax føler sig hjemme og ikke vil vække noget Anstød, uden for saavidt maaskee som hendes Skjønhed vil vække Misundelse."

Vi fandt oftere Leilighed til paa vor Tour gjennem Landet at beundre lignende Fremtoninger, og naar vi da om Aftenen saae Familien samlet og hørte den „Gamle" forelæse Sagaerne for en opmærksom lyttende Kreds*), vare vi enige i at beundre en saadan Bondeopdragelse, fjernt fra den store Verden og Civilisationen! — Ja undertiden fristes man under saadanne Omstændigheder virkelig til at spørge: hvad er vel egentlig Civilisation? Dette Spørgsmaal har paa mine mange Reiser ofte paatrængt sig mig. Er det Civilisationen, der møder Indianeren hist ovre i det fjerne Amerikas Vesten; er det Civilisation, der med den mest raffinerede Raahed forstyrrer disse Heltestammers rolige Wigwams? Jeg har selv levet mellem Indianerstammer, hvis Dyder have aftvunget mig den høieste Agtelse, ja hvis rene heroiske Karakterer endog maae indgyde Ærefrygt; Stammer, der vare langt nok fjernede fra Civilisationen, til endnu ikke at være blevne forgiftede af dens forpestede Uhumskheder; — og jeg har bevæget mig mellem de saakaldte civiliserede Stammer. Du gode Gud! det er kun et sørgeligt Resultat, der opnaaes ved en Sammenligning. Eller lad os tænke os ind i et af de Midtpunkter, hvorom den store Verdens Civilisation bevæger sig, en Centralsol, der sender sine Kulturstraaler til alle Cirklens Punkter i den store Verdens Horizont, London f. Ex., og lad os derefter begive os til Jens Christian Jacobsens beskedne Huus paa Strømø, hvor Shaffner overværede Huus-

*) Ikke dog, som „et islandsk Hjem" ved en Feiltegning viser, ... i Kjøkkenet.

andagten. Lad os anstille en Sammenligning mellem Centralsolen og Færøerne, og siig saa, hvor er Civilisationen! Eller tag Paris, eller for at blive i Nærheden, tag Kjøbenhavn, der jo fører et høist civiliseret Tilnavn (rigtignok i lidt hedensk Retning): tag Nordens Athen og Möðrudalr, — men det er jo sandt, Læseren kjender ikkun Möðrudalr fra min matte Pen, og jeg vil derfor ikke være saa uretfærdig at forlange det Umulige. Mine egne sammenlignende Betragtninger endte da omtrent som saa: Er det saaledes, at fattige, saakaldte udenfor Civilisationen levende Folkeslag bedre formaae at bevare deres nationale Egenskaber rene og ubeskaarne, og derfor ere i Besiddelse af deres rene og ubesmittede Folkeeiendommelighed, Kraft og Heltemod, — o! da beder jeg, at mit elskede Fødeland maa forblive fattigt, Digterens „fattige Land", og at det danske Folk maa blive bevaret mod Civilisationens kosmopolitiske, Nationaliteten dræbende Gift. — Vi skulle maaskee snart faae Leilighed til atter at lade **vor** Nationalitet, der i sin Oprindelse er skjøn og sund og kraftig, træde frem for Dagens Lys, kraftig og stolt som i gamle Dage; gid, at altfor megen Civilisation da ikke maa have udviskel den, thi vi ville sandelig have den behov!

Paa Möðrudalr traf vi sammen med en Reisende Nord fra, Hr. Swein Skúlason, Redakteur af Bladet Norðri, der udgives i Akreyri i Nordlandet, Islands næststørste By. Han skulde næste Dag tilbage Nord paa, altsaa samme Vei som vi, og vi nøde da hans behagelige Selskab til Reikialið. Vi skylde Hr. Skúlason mange værdifulde Oplysninger.

Møðrudalr ligger som anført paa en grøn lille Slette, der skarpt begrændses af den øde Omegn. Østlig bag Stedet hæver sig en Fjeldryg, hvorover et Pas fører ned til Sletten. Paa det Sted, hvor Passet skjærer ind, naar man kommer fra Brú, og hvor vi antoge at være paa dets høieste Punkt, fandtes paa circa 65° 16′ N. B., 15° 48′ V. L. 1938 Fods Høide, hvorfra man i et jevnt Fald, over en Fjeldkløft nu og da, naaer ned til selve

Mödrudalr paa c. 65° 17′ 5″ N. B. og 16° V. L., 1225 Fods Høide over Havets Overflade.

Fra Mödrudalr, hvor vi havde tilbragt en behagelig Eftermiddag og Nat hos vor fortræffelige Vært, gik vi nu videre imod Nord, parallelt med Jökullsá i Axarfirdi, der løb paa vor venstre Side i en Afstand af ½ til ¾ Miil. Jordsmonnet var blødt, mest fast Sand, hele Veien til Vidiedalr, et isoleret Sted paa c. 65° 28′ N. B., 16° 3′ V. L., med et jevnt svagt Fald indtil paa dette Sted: 1161 Fods Høide o. H. O. — Omtrent midtveis mellem Mödrudalr og Vidiedalr vadede vi uden Besvær over Skardsá. Vore Heste vare henrykte over det jevne Terrain med det behagelige Jordlag, den første gode bløde Vei uden Fjelde, vi endnu havde truffet paa. De vare næsten overstadige af Glæde, sloge hvert Øieblik bagud, rullede sig, kort, vare meget kaade og næsten ustyrlige, men fra Vidiedalr blev det endnu værre, idet Veien bestandig holdt sig lige god, og her et Par unge, balstyrige løse Hingste sluttede sig til Selskabet. Vore Heste vilde ikke tillade disse to unge Galninge at søge Plads i Linien, men de Fremmede fandt Selskabet altfor morsomt, til ikke at benytte sig af Leiligheden, og fulgte ubudne med. Alt, hvad vi gjorde for at jage dem tilbage, hjalp Intet, de vilde med, og hvad en Islænder vil, det vil han. Vore Heste vilde derimod ikke taale disse paatrængende Gjæster, og der opstod desaarsag en Kamp, der kunde have været ganske interessant at beskue, hvis den ikke havde standset os i vor Fart, og alligevel tabte vi megen Tid med hvert Øieblik at maatte lægge os imellem de Kæmpende, der ikke sparede paa Kræfterne, men bede og sloge alvorligt til. Den ene af Hingstene blødte endog hist og her, men blev da kun mere og mere stedig, indtil der endelig udspandt sig en saadan Kamp og Forvirring, at vi med Eet saae hele vor Karavane deelt i to Partier, hvoraf hvert forfulgte sin Fjende, den ene nord-, den anden sydpaa, medens Oppakningen henslængtes i alle fire Verdenshjørner, paa et Areal af mindst en Miil i Omfang. Efter en

varm Jagt, der sinkede os et Par Timer, og i hvilken alle 6 Ryttere deeltoge i fuldt Fiirspring, lykkedes det os endelig at faae Karavanen samlet. Med Hr. Skúlasons talte den 17 Heste foruden Urostifterne, af hvilke den ene dog havde faaet saa mange Prygl, at den fortrak hjemefter, medens den anden, efter at have lidt den samme Skjæbne, nu blev taalt i Truppen og fulgte os hele Dagen, indtil vi naaede Grimstadir ud paa Eftermiddagen. I Jagtens Hede, og da vi vare spredte over et saa stort Areal, havde vi nær forlist Shaffner, idet hans Hest i overgiven Vildskab satte med ham ind imellem Fjeldene, men hans svære Person havde dog tilsidst gjort den kjed af Legen, saa at han naaede os, forinden vi stege af i Grimstadir.

Dette er ligesom Mödrudalr en enlig liggende Gaard, der eies af Brødrene Josephson og Sigfus. De vare ivrigt beskjæftigede med Høbjergningen, men viste os ikkedestomindre al mulig Opmærksomhed.

Ved at overhale vor Bagage, fandtes mærkværdigt nok, Instrumenterne ubeskadigede, med Undtagelse af et Thermometer, hvoraf dog havdes en Reserve. Da Alt var løbet saa heldigt af, kunde vi jo kun glæde os over vore Hestes gode Humeur, der viste os, at de endnu, trods flere Dages strengt Arbeide, vare ved godt Mod og kraftige nok til den forestaaende endnu besværligere og længere Reise.

Grimstadir ligger paa 65° 36′ 5″ N. B. og 16° 10′ V. L. 1067 Fod over Havets Overflade. Dette Punkt er en af Gunnlaugsons trigonometriske Maalestationer. Da jeg senere i Reikiavik spurgte den hæderlige Olding angaaende Mödrudalrs Position, fortalte han mig, at det var meget sandsynligt, at den ikke var ganske akkurat, eftersom han aldrig havde været paa selve Mödrudalr, men kun havde aflagt det efter Beskrivelse og Skjøn.

Fra Grimstadir, hvor vi ogsaa havde tilbragt en meget behagelig Tid under vore gjæstfrie Værters hyggelige Tag, begave vi os i nordvestlig Retning imod Jökullsá i Axarfirdi, hvor en

Færgebaad findes paa c. 65° 37′ 5″ N. B. og 16° 17′ V. L. Josephson fulgte os selv hertil for at hjælpe os over Floden, der paa dette Sted var c. 300 Fod bred; Bredderne ere lave og kun i Midten er den dyb og rivende. Hestene havde en lang Vei at svømme, og vi havde nær forlist en af dem, den samme, der tidligere havde været i lignende Fare, den yngste og svageste i hele Toget. Floden viste intet Spor af at føre Is fra Jöklen, hvilket Josephson ogsaa bekræftede. Til dette Sted faldt Terrainet ligeledes jevnt, idet Floden her løber 950 Fod høit over Havets Overflade. Da vi vare ankomne paa den anden Side af Floden, gik det lige i Vest imod Reikialið over Myvatn Oræfi (ubevoxet Hede).

Indtil 1½ Miil Øst for Reikialið er Jordsmonnet paa denne Hede temmelig jevnt. Det hæver sig strax fra Floden, men falder dernæst langsomt, hævende sig paa samme Maade i modsat Retning, saaledes at man passerer ligesom gjennem et stort, fladt Bækken. 1½ Miil Øst for Reikialið og Bjergryggen Dallfjall og Námafjall stødte vi derimod paa en meget knubdret Jordbund, en Lavamark, den første, vi gjorde Bekjendtskab med. Vi traadte nu indenfor den Linie, udover hvilken det nordlige Islands trende store og mægtige Vulkaner have lagt Landet øde ved deres uhyre Udbrud af Lava, Dynd og Aske.

Tre Miil Sydvest for Mödrudalr findes Vulkanen Herdubreið. Nordvest for denne, i 4 Miils Afstand, sees Vulkanen Trolladyngjur, og 6 Miil Nord for denne igjen ligger Vulkanen Leihrnukr. Disse 3 tidligere ildsprudende Bjerge have huseret frygteligt vestlig indenfor den Bue, der fra Nord til Syd kan trækkes gjennem alle tre. Det er imidlertid mange Aar siden, de have ladet høre fra sig. Ifølge Annalerne falde deres stærkeste Udbrud saaledes: Trolladyngjurs i Aarene 1150—51, 1180, 1340, 1359, 1417 og 1510, siden hvilket Aar den har forholdt sig rolig; Herdubreiðs 1340 og 1359 samt efter Nogles Angivelser 1717 (?), medens Leihrnukr rasede fra Aarene 1725 til 1729. — De tvende førstnævnte, blandt hvilke navnlig Herdubreið udmærkede sig ved

en uhyre Lavastrøm, virkede samtidig i Aarene 1340 og 1359 og dannede den omtalte Lavamark Odáda-Hraun, hvilket Navn Islænderen bruger i Lighed med Sicilianerens Siarra riva, men dog nærmest anvender Udtrykket specielt med Hensyn til denne Lavastrækning. Leihrnukr udgød en Lavastrøm mod Syd indenfor den anførte Linie og ødelagde Egnen omkring Myvatn, medens Trolladyngjur sendte sit Indhold imod Nord.

Den Lavamark, over hvilken vi nu vandrede, hører dog ikke til de ufremkommelige, og vor Vei førte os ikkun ½ Miil over den. I populair Forstand gives i Island to meget forskjellige Slags Lavamarker. Den ene Slags fremstaaer — saaledes har jeg tænkt mig det efter opmærksomt at have undersøgt Forholdene — naar Lavaen i ringere Masse bryder frem af Jordskorpen og flyder hen over denne. Den danner da et Overlag, der former sig efter Jordsmonnet, mere jevnt eftersom Jordoverfladen er beskaffen, hvis man iøvrigt tør bruge Ordet jevnt om noget saa Ujevnt som en Lavamark, medens den fremvæltende Masse, — for at sammenligne store Forhold med smaa — fordeler sig ganske paa samme Maade som det overflødige smeltede Støbejern, der i Kæmpestøberierne væltes i Sandet udenfor Formen og under Afkølingen afsætter de pudsigste, ofte heelt symmetriske og maleriske Figurer paa Overfladen. En lignende Overflade kan Lavaen ogsaa antage, naar en ringere, kortvarig Lavastrøm bryder ud fra et høitliggende Krater og finder et nogenlunde jevnt Jordsmon for sig. Paa denne Maade var vistnok den Lavastrækning, vi nu passerede, formet af Vulkanen Leihrnukr. Der findes naturligvis alligevel et fuldstændigt Virvar af Ujevnheder, lange Spalter og Revner, mange Fordybninger og Ansamlinger, mange bratte Overgange i Formerne, selv paa en saa lille Lavastrækning som denne, der vel kunde være en Snees Tusind Qvadratfod i Udstrækning, men man kan dog godt passere den ved Dag, og da navnlig med saa ypperlige og sikkre Fodgængere som den islandske Hest. En Telegraflinie kan føres derover paa forskjellige Maader, dog neppe under-

jordisk uden ganske overordentlige Udgifter; men underjordiske Linier, der mere og mere gaae af Brug, bør da heller ikke ledes under Islands Jordskorpe, som jo paa saa mange Steder, og navnlig her i Nærheden, har en meget høi Varmegrad.

Det andet Slags Lavamarker fremkomme derimod, naar en Vulkan, saaledes som Leihrnukr omkring Myvatn og Herdubreið-Strømmen Odáda-Hraun, udslynger store Masser i længere Tid og breder disse ud over et flere Qvadratmiil stort Areal. Da vælte Dag efter Dag Lavamasser ud over Terrainet, efter hvilket de enten forme sig eller de rive det med. Store Masser udspyes til fjernere Steder, og nye Masser vælte over de tidligere udkastede, der maaskee ere blevne standsede og begyndte at stivne, hvorved de nye fremvæltende Masser møde Modstand og nu i Forening med den begyndende Afkøling, der jo rigtignok tager lang Tid, paa sine Steder Aar endog, udvikle de vildeste Former, man kan forestille sig, saa vilde, at det maa sees for at fattes, thi Fantasien strækker ikke til her. Derimod kan Indbildningskraften hjælpe til at skabe de vidunderligste Figurer paa en Lavastrækning, naar den sees fra en vis Afstand. Saaledes bildte jeg mig engang ind i det Fjerne at see en Armee paa 10,000 Mand med Chakoter og Bajonetgeværer opstillet i den mærkelige Formation af en uhyre stor Fiirkant med ca. 8 Skridts regelmæssig Afstand mellem hver Mand gjennem alle Linierne af Planet ⁝⁝⁝, men da jeg kom nærmere, løb naturligvis Figurerne sammen, og paa selve Stedet var det mig ikke muligt at finde en eneste Mand, medens det var forekommet mig saa tydeligt i Afstand, at jeg under andre Omstændigheder, f. Ex. et andet Sted end i Island, vilde have holdt fast ved min Paastand om Troppernes Tilstedeværelse, om end uden strengt at binde mig til Tallet.

Efterat vi havde passeret den tidt omtalte lille Lavamark, hvor vi beundrede vore Smaaheftes udmærkede Sikkerhed og Adrætthed, græssede vi Hestene ved en Kilde, hvor vi fandt deiligt Vand og Græs og traf sammen med nogle reisende Islændere,

thi vi begyndte nu at nærme os bedre befolkede Egne. Derefter styrede vi vor Kours imod det Pas, der fører over og mellem Dall- og Námafjall [(Svovl)Minefjeldet]. Imellem Kilden og den Bjergryg, som dannes af de to nævnte Fjelde, sees Spor af Vulkanen Leihrnukrs Nærhed; den ligger en god Miil Nord for denne Linie. Egnen frembyder levende Beviser paa vulkansk Liv ved den Solfatara-Tilstand, i hvilken den befinder sig.*) Da vi i nogen Afstand fra vor Vei opdagede de opstigende Dampe fra nogle varme, sprudlende Kilder, toge vi ikke i Betænkning i denne Anledning at standse Toget en kort Tid, medens vi gjorde en Afstikker derhen med friske Heste.

Det lønnede sig fuldkomment, thi vi befandt os snart omringede af disse høist interessante vulkanske Efterveer: Svovlpøle, Dyndvulkaner og hede og varme Kilder, Hverar og Laugar, som de kaldes paa Islandsk, og af hvilke Omegnen tæller henimod 100, det eneste Sted i Island, hvor de forefindes i saadan Mængde og med saa stor Afvexling. Ved Foden og op ad den østlige Side af Námafjall er hele Jorddækket guult og ligesom overtrukket af Svovl. Den ene Kilde laa (thi de undergaae Forandringer) ved Siden af den anden, og Vandet naaede snart ikkun fra 100° til 148° Varme, Fahrenheit, snart indtil henimod 200°; kun een fandtes at have naaet Kogepunktet. I nogle var Vandet reent, i andre guulagtigt eller grønladent. Af Dynd- og Svovlpøle saae vi flere. Vi forsøgte ogsaa at grave dem, men det lykkedes ikke, fordi Jordoverfladen er saa blød og slibrig, at man løber Fare for at glide ud, og da er man redningsløs fortabt. Vi anstrengte os dog paa flere Maader for at grave disse Pøle ved at holde hinanden i Haanden for at understøtte den, der skulde nedlade Thermometret, men forgjæves. Flere af Dyndpølene kunde vi imidlertid see vare i Kog, thi ved at lægge os ned i Legemets

---

*) I Italien kaldes denne Slags vulkanske Fremtoninger: Solfatara eller Suffioni, fordi de ledsages af Svovldannelse.

hele Længde opnaaede vi at kaste et Blik ned i Dyndkjedelen, hvorfra det smudsige, sprudlende Indhold boblede i Veiret. Man lod sig ogsaa nøie med eet Blik, thi Stanken fra denne væmmelige, graasort-skidne, hede Dynd-Masse er saa afskyelig, at man føler Tilbøielighed til at kaste op, og det maa indrømmes, hvad en Reisende*) har sagt om Stedet: „Her er en Plads for Hexene i Macbeth." Luften er paa Stedet opfyldt af Svovllugt, og hele Terrainet er yderst farligt at tumle sig paa, thi man bevæger sig over hule Afgrunde, under hvilke den ene Pøl staaer i Forbindelse med den anden. Jord-Overlaget danner Buer fra den ene til den anden, og om disse Buers Styrke og Skrøbelighed har man ingen Kundskab; man veed ikke, hvilket Øieblik Underlaget brister, og da synker man formodenlig gjennem en bundløs Afgrund lige lukt ned i den Ild, om hvilken Geologerne fortælle os. Islænderne advarede os imod at gaae videre, men Interessen drev os fra Sted til Sted paa denne vidunderlige Jordbund, der giver Anledning til interessante Betragtninger over Geologiens Lære om Jordskorpens forskjellige Tykkelse ved Klodens forskjellige geologiske Formationer, paa nogle Steder af saa og saa mange Miils Tykkelse og her egentlig endnu først i sin Vorden. Vi vare meget ivrige for at samle Exemplarer til Expeditionens forskjellige Samlinger, botaniske, mineralogiske osv. Og som det i Almindelighed gaaer den Uindviede paa et nyt, ikke forhen betraadt Gebeet, at den Fare, man ei kjender, den ændser man ikke, saaledes gik det os ogsaa her, indtil Dr. Rae pludselig sank i med det ene Been til heelt op paa Laaret, og det paa et Sted, hvor vi netop troede at være saa overmaade sikkre. Han havde dog Aandsnærværelse nok til øieblikkelig at kaste sig ned i Legemets hele Længde og med udbredte Arme til Jorden, og ved en Haandsrækning kom han hurtig op igjen. Shaffner, der ligesom Dr. Rae bar Støvler, havde

*) Sartorius v. Waltershausen, saavidt jeg erindrer.

ogsaa ondt ved at bevæge sig over den bløde, glatte, sæbede Jordbund, der som den elastiske Mose over Vandet gyngede under vore Legemers Vægt — maaskee over den omtalte Ild, — men under alle Omstændigheder over de afskyelige, koghede Dynd- og Svovlmasser, der dog vel maae bringes i Kog ved en eller anden Ild i Nærheden. Mig gik det bedre, fordi jeg havde kastet mine Støvler, men jeg raader „Efterkommere", der ville vove sig hen over denne side Masse, enten at opoffre et Par lette Morgensko eller, hvad der er bedre — thi Jordbunden er flere Steder saa varm, at jeg havde Fornemmelsen af at brænde mine Fodsaaler — at forsyne sig med et Par dygtig brede og lette, men dog stive Fodsandaler.

Stedet, hvor Doktorens ene Been gik igjennem, traadte strax i Virksomhed ved at udspye en guulagtig, rygende Masse, af hvilken Doktorens Been var heelt anløbet. — »It was rather warm down there«, sagde han, og da det først nu gik op for os, at det dog nok ikke var det sikkreste Opholdssted, ilede vi — nu kloge af Erfaring — skyndsomst, men naturligvis med overmaade lange, forsigtige, balance-beregnede Skridt, til Stedet, hvor vi havde efterladt vore Heste, der kjendte Landet af Instinct bedre end vi, idet det ikke havde været os muligt at tvinge dem et eneste Skridt nærmere det svovlovertrukne Jordsmon; og hvad en islandsk Hest ikke vil, det vil den ikke, om saa Mr. Rarey i egen Person sad paa den. — Vore Samlinger reddede vi dog.

Vi kastede et ærbødigt Afskedsblik tilbage paa denne ligesaa interessante som uhyggelige Plet og begave os derpaa over Passet imod Myvatn. Hele Egnen bærer tydelige Spor af Vulkanicitet, og flere Steder passerede vi Svovldampe, der fyldte Luften med deres stinkende Røgskyer. Terrainet falder her stærkt fra Fjeldene ned til Myvatn, men er dog af Island at være let passabelt, indtil man nærmer sig Søen, hvor der begynder et af hine vilde Lavastrøg, Leihrnukr har udslynget. Dette vilde meget vanskelig kunne passeres, hvis ikke en „Hestevei" førte derover. Alle Islændernes Veie ere nemlig „Hesteveie", det vil sige, et smalt Spor,

henover hvilket en Hest kan bevæge sig, en „Vei", der kan være saa knudbret, at man i andre Lande vilde finde denne Benævnelse heelt sælsom — saaledes var den, vi nu passerede. Vi kunde ikke noksom beundre vore Hestes sikkre Kravlen henover denne „Vei"; men alligevel gik det ikkun langsomt for sig, saa at vi kom noget seent til Reikialið, en Gaard paa den nordøstlige Side af Søen Myvatn. Den eies af Bonden Pjetr Jonsson, hos hvem vi overnattede og hvor vi fandt det første Gjæstgiversted i Island. Reikialið ligger paa 65° 38′ 5″ N. Br., 16° 58′ V. L., 679 Fod over Havets Overflade, maalt med Bjergbarometer af Dr. Rae. — Robert angiver i Gaimars »Voyage en Islande et au Groenland« Myvatns Høide over Havets Overflade at være: 269,35 mètres (858,21 danske Fod), medens tydske Reisende variere mellem 700 —800 Fod. Reikialið ligger lidt høiere end selve Myvatn.

Myvatn (Mygsøen), saaledes kaldet efter den utallige Mængde Myg, der sværme over og omkring den i saadanne Myriader endog, at de, hvor stærkt det end lyder, kunne brede sig som en Sky og fordunkle Solens Lys. De anfalde ofte Heste, Kvæg og Faar i saa uhyre Sværme, at der har været Tilfælde, hvor Døden blev en Følge af Angrebet. Reisende bedækkes i et Nu af disse Mygsværme, og det er kun ved Anvendelsen af et tæt Slør, at man er istand til at drage Aande under et saadant Sværmanfald, medens man ofte nødsages til at kaste sig med Ansigtet til Jorden for at kunne trække Veiret. Faar og Kvæg maae flygte op i Fjeldene paa visse Tider af Aaret, for ikke at omkomme under disse Plageaanders Braad, og i den hede Sommertid, i Juni Maaned, naar Myggene ret florere, sees Kvæg og Faar formelig at magre af paa Grund af disse Udsugelser. I Anledning af disse Myriader af Myg søge en utallig Masse Fugle hertil. Blot ved en Fart igjennem Luften hente de sig et herligt Maaltid af disse Insekter. Der gives maaskee ikke noget andet Indreland paa Kloden, hvor saa mange Millioner levende Væsner have Ophold paa en saa lille og tilsyneladende øde Plet som netop her ved Myvatn. Det

vil give et Begreb om disse Myriaders uberegnelige Masser, naar man erfarer, at man efter en stærk, kold, pludselig Storm paa en varm Sommerdag finder en saadan Masse af døde og forkomne Myg paa Jorden, at man formelig kan vade igjennem et Lag af dem indtil op over Hælene paa Fodtøiet.

Myvatn er næsten 1½ Miil lang fra Nord til Syd og har en Omkreds af 4—5 Miil med en Dybde af indtil 20—25 Fod. Ved Leirhnukrs Udbrud er Søen bleven mindre, idet dens nordlige Parti fyldtes med Lava, hvilket fremtræder meget tydeligt for Øiet. Den er begrændset af Lavamarker og Fjelde, med Undtagelse af en lille Strækning imod Vest. Ud af selve Søen hæve sig over Vandspeilet, en hist, en her, foruden mange Smaaøer og Skjær, 34 Lava-Øer, som frembyde et høist interessant Skue ved deres mærkværdige, pittoreske Former. Søen har Fisk og en Mængde Fuglevildt, navnlig bygge og boe her talrige Flokke af mange forskjellige Slags Ænder, der ellers i Reglen kun findes enkeltvis i Island, med Undtagelse af Edderfuglen.

Indbyggerne i Omegnen tale meget om „Myvatn Anden", ved hvilket Navn menes en bestemt Slags og ikke de Ænder i Almindelighed, der her opslaae deres Sommerboliger. Egentlig gaae tvende Slags under denne Benævnelse, nemlig Bjerg-Anden (Anas marila) og Is-Anden (A. glacialis); de have den mærkelige Sædvane, at flere Hunner af begge Slags lægge deres Æg i Selskab paa et og samme Sted, som de da alle udruge enten i Fællesskab, skiftevis, og i god Forstaaelse med Hensyn til Afløsning osv., eller ogsaa, naar der nu netop findes et meget herskesygt Gemyt iblandt dem, da af denne ene, der fordriver de andre. De findes beskrevne i Fabers interessante Beskrivelse af islandske Fugle, Kjøbenhavn 1822.

Myvatn med dens Fisk, Fugle og Masser af Æg, er en stor Velgjerning for Omegnens Beboere.

Denne Egn afgiver et høist inreressant Opholdssted for en Naturforsker, og trods det korte Ophold beklagede jeg meget, at

jeg ikkun tør henregne mig selv til „Naturforsuskernes" talrige Slægt. Geologen finder her og i Omegnen en sjelden rig og, saavidt mig bekjendt, lidet besøgt Mark for sin Forsken, og Ornithologen finder intetsteds i Verden et bedre Sted for Studiet af de borealske Anders Økonomi. Egnen vrimler desuden af Insekter, navnlig tovingede; Orme og Bløddyr findes ogsaa.

Det er iøvrigt mærkeligt, at Digteren H. C. Andersen ikke har fundet Veien herop. Det Stof, han her vilde finde til Studiet af det socialske Andeliv, er saa rigt og saa uudtømmelig yndefuldt, at jeg er vis paa, vi vilde faae nogle mageløse Eventyr fra hans Pen om Livet heroppe, bedre, troer jeg, end selv de nu med Længsel ventede fra Italien, — hvilket Land jo for Tiden selv udvikler et saa storartet Eventyr, at Ænder og Skarnbasser rimeligvis ikke kunne komme i Betragtning der.

I Reikialið skiltes vi fra vor behagelige Reisekammerat, Hr. Skúlason, der vilde gjøre Besøg i Omegnen. Vi skulde nu lægge en ny Plan for vor Reise videre frem. Der fandtes tre Retninger at vælge imellem. Den første fra Reikialið, Sydost gjennem Landets Indre, over Skjálfandafljót, holdende Odáda-Hraun i Øst, over Sletten Sprengisandr, imod Thjorsá og derfra lige Vest til Reikiavik. Den anden og tredie følges ad i Retning Vest fra Reikialið, gjennem Nordlandet, til Byen Akreyri ved Eyjafjörðr (kaldet Ørefjord i daglig Tale), hvor de da skilles ad, saaledes at den ene styrer lige i Vest gjennem Hunavatn-Syssel og følger den almindelige Hestevei til Reikiavik, medens den anden derimod gaaer fra Akreyri stik Syd paa, op ad Eyjafjörðarás-Dalen til Holar, derfra over Fjeldene mellem Lángjökull og Hofsjökull, passerende Hvitárvatn og Bláfell til Geisir og derfra den almindelige Vei til Hovedstaden.

Veien over Sprengisandr blev betegnet som den bedste; den kjendes fra Professor Maurers lidet besværlige Reise over samme i Aaret 1858, og er i August Maaned d. A. bleven passeret af Mr. Georg W. Dasent, en af Redacteurerne af »Times« og Hr. Dr.

Grimur Thomsen m. Fl. Man kan lade Hestene „springe i fuldt Fiirspring hele Veien over Sandsletten"; — derfra Navnet „Sprengisandr". — Veien gjennem Nordlandet og Hunavatnsyssel er den almindelige Reisevei til Hovedstaden; derimod rystede man betænkeligt paa Hovedet over den tredie Route over Fjeldene mellem Jøklerne. Denne sidste valgte vi, idet vi sluttede som saa: Hvis denne den mindst anbefalede og mindst kjendte Vei skulde findes praktikabel, da maatte de tvende andre jo være end mere praktikable for Telegraf-Foretagendet.

Den 22de August forlode vi Reikialið, medbringende en stor Samling af Planter fra Myvatns frodige Bredder. Vi fulgte Søen i dens nordvestlige Udkant, svømmede til Hest over Laxá, nær Søen, og skjøndt den her er meget smal, havde vi dog rig Leilighed til at beundre vore Smaadyrs Færdighed i at arbeide imod Strømmen med Rytter og Oppakning. Vi lede forfærdeligt af Mygattakker og ilede for at komme udenfor disse Plageaanders Omraade. Derfra styrede vi i nordvestlig Retning imod Skjálfandafljót, over hvilken Hestene svømmede, lidt Nord for en enligt liggende Gaard Arndisarstadir, paa ca. 65° 38′ N. Br., 17° 38′ V. L., 582 Fod over Havets Overflade. Midtveis mellem Myvatn og Arndisarstadir støder man paa en Fjeldryg, som man passerer over ved Foden af dens sydlige Fald. Vi fortsatte vor Vei lige imod Nord, følgende det jevne Terrain, vadede over Djúpá (der forresten her er temmelig lav) og passerede Nord om Ljósavatn, en venlig, lille Indsø med maleriske Bredder, hvor vi morede os meget med at beundre den islandske lille Faarehunds store Kløgt i ganske rigtig at udsøge de Faar blandt den paa Klipperne spredte Flok, som den netop var sendt ud efter for paa egen Haand at jage hjem til Malkning. Herfra fører Jordsmonnet paa begge Sider, men navnlig paa den sydlige Side af Søen og den lille Elv, der Vest fra løber ud i samme, jevnt og fladt med Grønsvær-Overflade til Háls, hvor vi endte Dagens Reise og toge ind til Præsten Sira Thorstein Pállsen.

Præsten var fraværende i Akreyri, men vi bleve hjertelig modtagne af hans twende Døttre Valgjørdur og Holmfridur, to vakkre unge Damer, der trakterede os med Pandekager og andre rare Sager. De havde ved Selvstudium tilegnet sig det danske Sprog og talte det mærkværdigt reent og flydende. Præsten kom hjem seent paa Aftenen; vi fandt i ham en prægtig Vært og en oplyst Mand, af hvem vi fik mange gode Underretninger med Hensyn til vort specielle Hverv.

Sira Thorstein var Homøopath og havde et velforsynet Apothek. Han forsikkrede, at han havde megen Glæde af sine Kure. Jeg vil gjerne troe ham, skjøndt jeg er meget vantro med Hensyn til Homøopathien. Den store Udbredelse af Smaaonder iblandt Landbefolkningen i Island gjør det rimeligt, at Enhver, der tager sig lidt af den, vil kunne opleve mange glædelige Resultater i saa Henseende. Det var ønskeligt, om alle Præster forstode saameget, eller rettere maaskee saalidt af Lægekunsten, at de kunde afhjælpe lettere Onder. Deres store Antal — 1 paa c. 300 Indbyggere — taler stærkt for dette Ønske.

Det er heelt sørgeligt at see, saaledes som vi paa vor lange Tour, hvor megen Sygelighed der udvikler sig ene af Mangel paa lidt kyndig Hjælp itide. Hele Østerlandet befinder sig saaledes for Tiden uden Læge, og de faa Distriktslæger (4?) for hele Landet kunne ikke, selv med den største Flid, være en Befolkning til Nytte, hvis henimod 70,000 Individer findes spredte paa en smal Yderkant af et 1800 Qvadratmiil stort Areal. En Læge maa her gjøre saa besværlige Reiser under saa ugunstige Omstændigheder at Ingen kan udholde det, men tidlig maa bukke under. Lægen paa Østerlandet, efter Sigende en Mand med en Jernkonstitution, var netop i det sørgelige Tilfælde ganske at have tilsat sin Helbred, fordi han samvittighedsfuldt havde bestræbt sig for at røgte sit Kald. Det hed, at han laa for Døden.

Hvilken Jammer var det ikke at see den Mængde Syge, der flokkede sig om os, fordi vi havde en Doktor i Selskabet. Heldig-

vis førte vi en Medicinkiste med os, og skjøndt det optog os megen Tid nu og da, var det dog en Glæde at see Dr. Rae saa tjenstvillig tage sig af alle dem, det var muligt at overkomme, hvilket rigtignok ogsaa tilsidst tømte vor Kiste. Det var smukt at være Vidne til, hvor nær det gik den berømte Mand til Hjerte, ikke længere at kunne være istand til at bringe Trøst til en eller anden Stakkel, hvem en ringe Ting, nogle Draaber eller et Plaster, kunde have hjulpet og bevaret imod Følgerne af Mangel paa betimelig Hjælp.

Naar enhver Præst havde et Huusapothek og Kjendskab til Brugen af de allersimpleste Midler, ligesom Skipperen ombord i sit Skib, eller Forvalteren paa Neger-Plantagerne i vore Kolonier, der med Held besørger alle saadanne foreløbige lette Helbredelsestilfælde indtil videnskabelig Hjælp i alvorligere Tilfælde kan tilveiebringes, — da troer jeg, at Landbefolkningen paa Island vilde staae sig vel ved et saadant Arrangement; men det burde da vel neppe være i homøopathisk Retning.

Det er glædeligt at erfare, at et Forslag i saa Henseende fra Landsphysikus, Dr. Hialtelin i Reikiavik, nyder god Fremgang, skjøndt Maalestokken, der er anlagt herfor, vistnok er meget for lille.

Háls ligger paa ca. 65° 44′ N. Br., 17° 55′ V. L., 679 Fod over Havets Overflade. En ung Mand ved Navn Eggert, en Elev fra Reikiavik lærde Skole, hvem Ferien eller de unge Damer havde lokket paa Landet, tilbød os sit Selskab op ad Eyjafjördarás-Dalen.

Om Morgenen den 23de August gik vi over Fjeldene mellem Háls og Øxefjord og maalte i Passet, der fører over disse, paa c. 65° 48′ N. Br., 17° 51′ V. L., 1806 Fods Høide over H. O. Nedstigningen i Dalen var temmelig steil, men gaaer dog let for sig, navnlig tilfods, hvilket bragte Dr. Rae og mig ned i Dalen ½ Time førend Karavanen. Her vare vi, første Gang efter vor Afgang fra Berufjord, atter i Niveau med Havet, og da

det var klart, smukt Solskinsveir, bleve Instrumenterne her overhalede; Bjergbarometret havde holdt sig fortræffeligt.

Hr. Skúlason havde inviteret os til at besøge Akreyri, Islands næststørste By med c. 300 Indbyggere. Den har en meget venlig Beliggenhed paa Fjordens vestre Bred. Vi kunde i Byen see danske Flag vaie, ligesom ogsaa Skibene i Havnen flagede, formodenlig i Anledning af en lykkelig ankommen Seiler. Der laa henimod et Dusin mindre Fartøier i Havnen, og det Hele saae meget indbydende ud. Men vi troede dog ikke at kunne forsvare at tabe en heel Dag, som det vilde optage, for at nyde godt af den modtagne Indbydelse af Akreyris gjæstfri Indbyggere, — hvisaarsag vi herfra sende vor Hilsen og Tak.

Altsaa fulgte vi, ledsagede af vor unge Ven, Veien imod vort Maal, Saurbær, opad den deilige, græsrige og velbefolkede Eyjafjördarás-Dal, i hvilken Befolkningen var ivrig beskjæftiget med at bjerge Høet, der voxer saa rigeligt her. Det frembød et smukt Syn at see de mange hvide Telte paa det flade, grønne Tæppe over Engene, indesluttet paa begge Sider af Fjeldvæggene, der rage op i Skyerne, og Floden, der solbeskinnet slynger sig malerisk gjennem Dalen og i et roligt, stille Løb søger mod Fjorden, medens Mændene arbeide flittig med Leen, Kvinderne rive sammen og sætte i Stak, og Smaadrenge trække hjem med en lang Række store Hølæs, der synes at vandre paa fire Been, men ved nøiere Eftersyn findes at være Ponier, bepakkede med et Par Hundrede Pund Hø. Saalænge Høbjergningen varer, boe Høstfolkene herude i Engene under Telte, der saae en heel Deel mere praktiske ud end vort Telt af splinterny Konstruktion, som vi da heldigvis endnu ingen Brug havde havt for.

Omtrent midtveis i Dalen bleve vi venligt modtagne af Hr. Sysselmand Brim, en Slægtning af vor unge Ledsager. Vi nøde her en af disse mageløse Kopper Kaffe, man faaer allevegne i Island, medens vore Heste gjorde sig tilgode i Engen. — „Hvorfra stammer vel egentlig denne udmærkede Kaffe, som Færingen og

Islænderen trakterer med?" spurgte jeg engang. „Fra Agent Clausen!" var Svaret. — Ja, saa maatte den jo ogsaa findes i Kjøbenhavn. Mon det skulde være „Flynderskindene"? de haves jo rigtignok her paa første Haand. Jeg kunde opstille end flere Spørgsmaal i denne Anledning, passende paa færøiske og islandske Forhold, og maaskee kunde de lede til Opdagelsen, men da jeg antager, at De, min Frue, der hidtil og med Rette har været stolt af Deres berømmelige Formiddagskaffe, allerede er bleven lidt uhyggelig tilmode ved „Flynderskindet", skal jeg ikke udsætte Dem for flere ængstende Spørgsmaal i denne Retning, saameget mindre som jeg selv aldrig paa Stedet vandt rigtigt Mod til at gaae dybere ind paa Spørgsmaalet. Saameget er imidlertid vist, at jeg intetsteds har smagt saa fortrinlig Kaffe som paa Færøerne, men navnlig i Island; — dog De kan være ganske rolig, min høitærede Frue, jeg røbede Intet overfor de Fremmede, tvertimod, jeg henviste netop til Dem, min Frue! og sagde til Doktoren: „Aa ja! denne Kaffe er ret god, — men kom til Danmark, Doktor! — og lad mig en Formiddag introducere Dem hos Frue . . . . (her nævnte jeg Deres Navn) . . . . da skal De faae en Kop Kaffe direkte fra Mokka, og tilberedt, oh! . . . ."

Om Eftermiddagen naaede vi Saurbær, hvor vi toge ind hos Præsten, Sira Einar Thorlacius, der modtog os med den hjertelige Gjæstfrihed, der udmærker Nordlandets Beboere.

Sira Thorlacius var en ældre Herre, om jeg mindes ret, godt og vel Halvfjerdsindstyve, men han var endnu ung og frisk paa Sjæl og Legeme. Han var en vel belæst, intelligent og meget interessant gammel Mand, der meddeelte os rigt Stof for vore Dagbøger. Han tog sig i det Hele meget omhyggeligt af os og assisterede os efter bedste Evne ved vor Udrustning til den forestaaende lange og besværlige Tour over Fjeldene og mellem Isjöklerne. Næste Dag ledsagede han os til Holar Kirke, hvor vi skulde træffe sammen med en Fører, der sagdes at kjende Veien over Fjeldene, hvilke han engang tidligere skulde have passeret.

Førend vi tiltraadte Fjeldstigningen, førte Sira Thorlacius os ind i Kirken og hen til Alteret, hvor han tog nogle Glas, som han fyldte med en udmærket god Portvin af en Flaske, han havde taget med i Lommen. Skjøndt vi alt tidligere havde benyttet Kirker som Hotel og vare blevne saa temmelig fortrolige med denne tilsyneladende profane Brug af det hellige Sted, skal jeg dog ikke nægte, at jeg følte mig lidt løierlig ved Synet af en Portvinsflaske og Vinglas paa Alteret. Jeg følte mig paavirket af den Tanke, at det dog egentlig var lidt underligt at drikke „Hestesnapsen" her, og begyndte allerede at anstille beroligende Betragtninger over Forskjellen mellem god gammel Portvin og slet ny Franskvin; mellem Sølvpokaler og den støvede Glasflaske med det gamle Aarstal paa en Lap Papir, den itubrukne Korkprop og den smuldrede Lak, — da mine Betragtninger pludselig bleve afbrudte af den gamle værdige Geistliges alvorsfulde Røst, der sendte os disse Ord til Hjertet: „Mine Herrer! Det har glædet mig „meget at gjøre deres Bejendtskab; det har glædet mig meget at „kunne være et ringe Redskab i Herrens Haand for at tjene Dem, „ved at see Dem saaledes udrustede, at De nu tør begive Dem „paa den farefulde Reise, der nu i nogle Dage forestaaer Dem. „Den Gud, der raader over os Alle, ledsage ogsaa Dem paa „denne Deres Vandring; Han holde Sin Haand over Dem og „tage Dem i Sin velsignede Varetægt! Amen." . . . . . Og da jeg oversatte disse Ord for mine Reisekammerater, var jeg saa dybt bevæget, at Ordene bævede paa mine Læber, og mine Nerver sittrede gjennem hele Systemet. Mine foregaaende Betragtninger vare ikke alene blevne afbrudte, de vare **udviskede**, og jeg følte en nagende Anger, da jeg saaledes blev erindret om, at Formen, det Ydre, ikke er det, det kommer an paa, men at det er det Indre, Aanden, det gjælder om.

Vi trykkede hjertelig den Gamles Haand, takkede ham for hans Godhed imod os, toge Afsked med ham og vor unge Ven

Eggert og begyndte Fjeldstigningen. Snart forsvandt Holar Kirke under vor Synskreds, medens vi stege op i Taageskyerne.

Holar Kirke staaer paa c. 65° 12′ 5″ N. B., 18° 17′ V. L. — Saurbær ligger paa c. 65° 27′ 5″ N. B., 18° 16′ V. L. Indtil sidstnævnte Sted har Dalstrøget ikkun hævet sig 194 Fod over Fjordens Niveau, medens Holar ligger lidt høiere, nemlig 332 Fod over Vandfladen.

Vor Fører, en Bonde ved Navn Sigurdur, der boer ligeoverfor Holar Kirke, mødte os her med 3 raske Heste. Vore egne Heste havde faaet et godt Foder umiddelbart forinden Opstigningen, thi der fandtes kun et Par Pletter for de kommende 2—3 Dage, hvor vi mulig kunde finde lidt Græs og Vand til dem. Det var en besværlig Gang op ad det ubanede Fjeld. Fjeldet er ikke saa brat endda, men det tager alvorligt paa Kræfterne, fordi Stigningen strækker sig omtrent 1 Miil i Længden, med steile Afsatser nu og da. Vi gik tilfods, men kunde neppe følge vore rappe Smaadyr, der ere fortrinlige Fjeldgængere. Da vi endelig efter megen Stønnen og Prusten vare naaede op paa Plateauet, befandt vi os paa c. 65° 17′ 5″ N. B., 18° 23′ V. L. — 2782 Fod over Havets Overflade, altsaa 2450 Fods Opstigning fra Holar.

Nu bevægede vi os paa det Fjeldplateau, der danner et stort Høilandspas imellem de mægtige isklædte Bjerge: Lángjökull i Vest og Hofsjökull i Øst, med Længderetning fra N. O. til S. V. Vor Kours var S. V. paa Langjökel. Naar vi nærmede os denne, skulde vi gaae S. S. V. og holde over imod og tæt ind under Hofsjökel. Naar denne Vei var vel tilbagelagt, da skulde atter den gamle Kours tages, Sydvest paa Bláfell.

Paa en jevn Flade eller i Søen, kort, med Kompasset for Øie, kan man let holde Kours; her var det en meget vanskelig Sag, thi Jordbunden er saa stenet og knuddret, saa ujevn med afvexlende Revner, Kløfter og Hævninger, og de Vendinger, der maatte gjøres blot for at arbeide sig fremad, ere saa mange, at det

var yderst vanskeligt at holde Kourſen, ſaameget mere ſom vi kun ſjelden kunde faae Kjending af Mærkerne. Hvert Øieblik maatte Kompasſet frem. Hiſt og her findes en Varde af Steen, der var os til megen Nytte, men vi maatte ſaa ofte, hvor Jordbunden var ſtyrtet ſammen, eller paa Grund af Elvene fra Jöklerne, gjøre ſaadanne Sving og Zikzak-Bevægelſer, at vi desuagtet hvert Øieblik vare ude af den rette Kours. Her tales ikke om at fare vild; det var jo høi lys Dag, og vi havde Solen og mange andre Hjælpemidler, men det gjaldt om at gjøre ſaa faa Skridts Omvei ſom muligt, om at gjøre Diſtance i den rigtige Retning med ſaa lidt Tab af Tid ſom muligt; thi de Steder, hvor Græs for Heſtene mulig kunde findes, vare, ſom anført, ikkun 2—3 Pletter i flere Dage, og hvis Heſtene ingen Føde fik (thi vi havde ikke kunnet indlade os paa at føre Fourage med), ſaa maatte de, hvor ſeige og udholdende de end vare, dog tilſidſt ſvigte os af reen Mangel, og da ſtod Faren for Døren. Thi Menneſker kunne ikkun tilbagelægge en ubetydelig Strækning om Dagen over ſaadant Jordsmon. Dertil kom Uenighed mellem vor Fører og os; han paaſtod at være paa rette Vei, ſelv naar vi kunde overbeviſe ham om hans Feiltagelſe. Imidlertid gik det dog fremad, takket være vore fortræffelige Heſte.

Det blev Aften, og Sigurdur yttrede, at nu kjendte han da Veien; den Steenblok erindrede han fra tidligere Dage, denne Fordybning havde han forhen pasſeret. Vi troede ham desværre, og han førte os vild. Uheldigvis bleve vi, i ſamme Øieblik ſom denne Opdagelſe blev gjort, omſpændte af en ſaa tæt Taage, der bølgede koldt ned fra Jöklen, at jeg aldrig har oplevet nogen tættere; den var ſaa uigjennemſigtig ſom en Havguſe fra Veſterhavet, og ſkjøndt vi ſtødte paa hinanden, kunde vi dog ikke ſee hinanden. Ved en Cigar kunde jeg ſee mit Lommekompas, men Kourſen var nu næſten ligegyldig, det gjaldt nu blot om at holde Heſtene ſammen. Efter megen Famlen omkring overbeviſte vi os dog om Alle at være ſamlede, og da vi troede at kunne ſpore paa Heſtene, at

de snøftede, som om der var Vand i Nærheden, og at de spidsede Ørerne, som om de hørte Noget, dryssede vi Skridt for Skridt i den Retning, Hestene sloge ind paa. Kort derpaa hørte vi ganske rigtig en Elv risle for vore Fødder. Efter nøiere Undersøgelse fandt vi en Fjeldfure med temmelig bratte Vægge, i hvis Bund løb en Elv med drikkeligt Vand; lidt Mos voxede op ad Fjeldsiderne. Vi stege ned, afpakkede Hestene, der nok skulde holde sig til os og Vandet og det tarvelige Maaltid, de faa, fattige Mosplanter vilde yde saamange sultne Maver, thi siden Holar havde de ingen Føde faaet hele Dagen.

Her reiste vi nu for første Gang vort stolte Telt af allernyeste Konstruktion. Det gjorde dog Nytte, thi det var opstillet i faa Minuter og holdt Taagen ude. Vi kogte Kaffe ved en Spirituslampe og lagde os til Ro efter endt Maaltid, alle Sex i Teltet, og sov fortræffeligt.

Næste Morgen vaagnede vi i deiligt Solskin. Vi befandt os paa c. 65° 8′ 5″ N. B., 18° 53′ V. L. — 2313 Fod over Havets Overflade. Efter et hurtigt Opbrud ilede vi saa stærkt som vore fortræffelige Dyr, der jo egentlig ingen Føde havde faaet, vilde føre os over det knudbrede Terrain. De anstrengte sig kjendelig de smaa Skabninger, som om de vidste, at det gjaldt om blot at komme frem, bort fra denne evindelige Steen- og Gruus- og Gruus- og Steenmasse.

Opad Formiddagen stødte vi paa en lille Sø, hvor der voxede noget dvergagtigt Grønt, som Hestene forsøgte at gjøre det Bedste ud af. Dette Sted var paa c. 65° 5′ N. B., 19° 2′ V. L. — 2297 Fod høit o. H. O. — Derefter hævede Terrainet sig lidt igjen, indtil vi omtrent ¾ Miil dersra, 2387 Fod o. H. O., traf paa en anden lille Sø med samme Vegetation, hvor vi atter lode Hestene puste og æde hvad de kunde finde. Sigurdur kaldte disse Smaasøer Pollar; de findes ogsaa rigtig paa Olsens og Gunnlaugsons fortrinlige Kort.

Denne Dag (det var den 25de Aug.) fik vi Sigte paa Lángjökull, hvis isklædte Tinde hævede sig over Taageskyer, der hang

omkring den. Da vi vare ankomne i Høide med sammes Nord-pynt, holdt vi S. S. V. og fik snart derefter Hofsjökull isigte. Vi holdt lige over under dens isklædte Krone. Istæppet breder sig ud over denne mægtige Jökels Fald lige ned over det Plateau, henover hvilket vi bevægede os. Det er et ubeskrivelig storartet Syn, en saadan aldeles isklædt Kolos frembryder, seet i Nærheden. Dens af Solen beskinnede, ligesom med funklende Diamanter besatte Tæppe, der naaer saa vide som Øiet rækker og hæver sig som en Hvælving mod Himlen, har noget saa fortryllende Tillokkende, at vi under andre Omstændigheder sandelig vilde have forsøgt at bestige den, — men vi turde ikke give en Minut bort af Tiden, for at Aftentaagen ikke atter skulde indhente os. Thi vi havde nu en knudbret Lavamark isigte, som vi maatte søge at faae passeret ved Dag, for ikke at komme paa Vildspor, eller maaskee til noget Værre, medens „Fox" ventede i Reikiavik. Vi skrev den 25de August, og Grønland og Labrador o. s. v., o. s. v. — Alt afhang af os. Thi dersom vi forvildede os i Lavamarken og Taagen, og Hestene, der nu vare mindre kraftige, skulde svigte os, da vilde det have taget os lang Tid forinden vi kunde naae til beboede Egne, medens vi paa samme Tid ikke engang havde Proviant nok, — kun for een Dag endnu, for ei at besvære Dyrene mere end høist nødvendigt. Tilfods vilde man have havt nok i sig selv at bære, og af Vildt saae vi paa hele Touren over disse Fjelde ikkun to unge Svaner, der lettede langt udenfor Skudvidde. I en Lavamark som den, vi nu gik imøde, kan næsten intet Slags Skotøi, undtagen Hestehove og Jernsko, staae sig, og hvorlænge Hosesokker og Fødder da vilde kunne holde ud, er let at udregne; saaledes kunde det, hvis Uheld kom til, let blive et Spørgsmaal, hvorvidt man vilde være istand til at slippe heelskindet derfra. I Aftenskumringen havde vi det Uheld, at en af Pakhestene pludselig brød igjennem en Myri (Bjergmose), og det kostede Alles forenede Kræfter for at faae den bjerget. Vi bandt Liner om Hals og Hale, og fik efter utrolige Anstrengelser, under hvilket det stakkels

Dyr blev græsselig mishandlet, endelig slæbt Hesten op til fast Jordbund. Vi ventede at see den med brækkede Been o. s. v., men bleve glædelig overraskede ved at see Fyren, efterat være bragt paa Benene, først ganske alvorlig ryste Hovedet, derpaa hele Kroppen, og dernæst i fuld Galop at sætte efter de andre Heste. I Sandhed, — der var godt Stof i den Krabat.

Saaledes brød Natten desværre ind, forinden vi kom ud af Lavamarken. Det var meget mørkt, Himlen stærkt overtrukket, men heldigvis tegnede det til, at Nattetaagen, der er saa almindelig paa Fjeldene i Island, vilde udeblive. Hvis Taagen skulde overfalde og indeslutte os, da maatte vi kampere i Lavaen, hvilket ikke vilde have været saa slemt for vore egne Personers Vedkommende, fordi Mennesket i Lavaen let finder en lunn Plads med Tag over Hovedet, ja man kan endog finde ret bekvemt indrettede Værelser, saa at sige, i denne alle mulige Former antagende Masse, — men deraf kunde Hestene ikke leve; de gave tydelig tilkjende at være baade sultne og tørstige. Der hvilede en vis Alvor over denne Nattemarch i Lavaen, en vis Høitidelighed, der ikke lod sig bryde af den Omstændighed, at det syntes, som om vor Fører kravlede heelt besynderligt omkring imellem Lavablokkene, ligesom en forvildet, forstyrret Skikkelse, der hvert Øieblik pludselig forsvandt i et Hul eller rullede ned i en Revle, for da ligesaa pludselig i den nære Horizont atter at komme tilsyne paa Toppen af en Lavablok eller vise sig paa Skarpen af en Skrænt, hvor han da undertiden blev staaende nogle Øieblikke, idet han rakte Armene i Veiret som en Mand, der „strækker" sig halv søvndrukken, hvorpaa han dreiede sig om og saae stift ud imod alle 4 Himmelegne — for da igjen at forsvinde. Hans Adfærd begyndte at interessere mig; den syntes at antyde, at han var noget uenig med sig selv. Hele denne Dag havde vi ikke faaet Sigte paa en eneste Varde, indtil vi nu, netop efterat jeg havde kastet min udelukkende Opmærksomhed paa Sigurdur, — Kl. var henimod 12½ Nat, — pludselig opdagede en tydelig Varde, hvilket var en oplivende Op-

lysning om dog at være paa rette Vei og strax beroligede mig med Hensyn til Sigurdurs besynderlige Springen omkring; det var denne Varde, det havde været ham saa magtpaaliggende at finde, og hans exalterede Tilstand under Bestræbelserne herfor lod sig nu let forklare. Shaffner udbrød netop lige ved min Side: „Upon my word, Lieutenant! han navigerer ikke saa daarligt endda, den Fyr!"

Om det var Glæden over Varden, eller om Spændingen, han havde været betagen af under denne Søgen, paafulgtes af en Slappelse af hans Sandser, nok er det, strax efterat han havde fundet Varden, gav Sigurdur et Hop og styrede strax igjen i en urigtig Retning. Gjort opmærksom herpaa, indrømmede han strax sin Feiltagelse for paany at styre i en falsk Retning, hvilken Manøvre gjentog sig nogle Gange, indtil vi endelig i Mørket opdagede, at Fyren ikke var ganske ædru, og det viste sig da efter nærmere Undersøgelse, at han, foruden at have været istand til at finde rigtig Vei til Varden, samtidig havde fundet Leilighed til ogsaa at finde den rigtige Vei til vore Hestevarteres fyldte Brændevinsflasker, hvilke disse, der ikke drak Brændevin undtagen i Nødstilfælde, paa vor Befaling havde ført med sig; thi da de nu vilde styrke sig ved deres første Snaps, opdagede de, at Flaskerne vare tømte. — Nu forstod jeg, hvorfor han saa ofte var forsvundet i Revlerne, men dette forbedrede ikke vore Sager, thi Rusen, som Sigurdur havde lagt sig til, udviklede sig hurtigt fra Stadium I til do. II o.s.v., indtil han paa kort Tid blev os til Uleilighed, fordi vi nu ovenikjøbet skulde passe paa ham.

Vi droge da saa godt som muligt videre frem Skridt for Skridt. Fra omtrent Kl. 1 til 2 havde vi en meget besværlig Time. Det stærke Mørke kæmpede med Jöklens skinnende Istæppe, og Reflexen fra dette blev brudt saaledes, at vi befandt os i en meget vildledende Belysning. Det er jo bekjendt, hvor vildsom en Sneeflade er om Natten. Her bevægede vi os i selve Mørket henover et forfærdelig knudbret Terrain, hvor et Feiltrin

kunde koste Lemmer, om ikke Liv, og der var hundrede Leiligheder til Feiltrin; udenfor dette Mørke, der indskrænkede sig til en Cirkel med os som Centrum, med en Radius af omtrent 25 Alen,— udenfor denne Cirkel brød Jöklens hvide Flade Mørket for Øiet, der saaledes slet ikke kunde fixere et bestemt Punkt.

Skjøndt Lavaen tvang os til de brattefte Vendinger og nu og da Spring eller Gliden ned ad en Skrænt eller Klavren op ad en Lavablok og holdt os i en bestandig Zigzag, gjorde dog ikke en eneste af Hestene noget Feiltrin under hele denne besværlige March; de glede ofte frem eller tilbage eller faldt igjennem, naar Underlaget brød under dem, men de gjorde ikke et eneste Feiltrin og vare, under al Gliden eller Bryden igjennem m. m., altid ligesom Katten rigtig paa Benene igjen.

Terrainet begyndte dog efterhaanden at antage en mindre barok Karakteer; vi maatte vade over den ene Elv efter den anden, kolde Jökelelve med udrikkeligt Vand, men det forfriskede dog altid vore smaa Stakler at pruste med Næseborene i Vandet, og os var det altid en Variation at faae Støvlerne fyldte med Vand.

Pludselig vare vi ude af Lavamarken og fandt taaleligt Jordsmon, hvorover vore Heste bare os i en Fart, veltilfredse med at være slupne fra Lavaen; kort efter hørte vi en Elv risle for vore Fødder, men da Nedgangen var meget steil, maatte vi endnu en Stund søge efter en passabel Nedstigning, hvilket lykkedes imellem Kl. 2 og 3, da vi endelig fandt ned til en lille Flod med klart, drikkeligt Vand og nogen, om endog kun tarvelig Græsning for vore kjære firbenede Venner. Thi paa saadanne Toure, det indrømmer den gunstige Læser, der maaskee endog selv er Hesteynder i Almindelighed, efter saadant et Samliv og Delen Godt og Ondt udstrækker Kjærligheden sig til selve Dyret, og dette vil end villigere indrømmes, naar jeg fortæller, at disse fortræffelige Skabninger, forsultne, tørstige og anstrengede som de vare fra Gaarsdagens Besværligheder, siden vort sidste Natteopholdssted havde ført os 8 Miil over Terrainet som Fuglen flyver, — og hvilket

Terrain! Vi havde siddet mere end 18 Timer i Saddelen, med ikkun 3 Afsidninger, 2 ved Pollarne og 1 under en Roden omkring imellem Lavablokkene, og dog var ikke een af Hestene trykket, det tør man kalde „gode Varer", ikke sandt? Vi have Grund til endnu en Gang at sende Bjørn vor bedste Tak. Men naar vi opfylde denne Pligt, bør vi heller ikke glemme at mindes Sira Thorlacius, der havde udstyret os med nye, stærke Hestelæders- og Kohaars Reserve-Pakstrenge og mange andre fortræffelige Sager, uden hvilke vi ikke vilde have været istand til at faae vor lille, men nødvendige Bagage med os. Først nu indsaae vi ret Betydningen af hans alvorsfulde Ord og sendte ham en hjertelig Tak fra Stedet, hvor vi nu befandt os, ca. 64° 40′ N. Br., 19° 33′ V. L., 1923 Fod over H. O.

Sigurdur forsvandt pludselig, medens vi opstillede vort Telt, hvorunder vi sov en herlig, sund Søvn. Næste Morgen fandt vi de fleste af Hestene hvilende i liggende Stillinger; det var første Gang, vi havde seet dem gjøre saa, hvisaarsag vi søgte at lette vor Bagage ved at efterlade alle Unødvendigheder, blandt andet de 3 svære Teltstokke, hvilke vi opreiste med Mærke: »North Atlantic Telegraph«, vore berømmelige Navne og Datoen. Mon de skulle forblive Projektets eneste Telegrafpæle? — Jeg haaber det ikke.

Den eneste Hest, der endnu var livfuld og munter, var en lille hvid Hoppe, min Favorit-Ridehest paa Touren; jeg fik den saa kjær og havde lært at beundre dens udmærkede Egenskaber saa meget, at den har fulgt mig til Danmark. Jeg havde den Vinteren over, men det syntes, som om den ikkun befandt sig vel under et haardført Liv; den lærte at elske Havre, hvoraf jeg vistnok gav den for meget, thi i Foraaret blev den desværre syg og døde, enten af Hjemvee eller fordi den ikke kunde taale den gode Pleie, jeg lod den blive tildeel som Løn for de gode Tjenester, den havde ydet mig.

Det gik lidt trevent den Morgen med at komme i Gang, men Dagen var smuk, vor Kours den gl. S. V., Sigurdur havde sovet sin Ruus ud under nogle Klippestene, hvor vi fandt ham om Morgenen, og — hvad der var det bedste — Jordsmonnet blev bedre og bedre, jo mere vi nærmede os Hvitárvatn. Det varede derfor ikke længe, førend der kom Fart i Kavalkaden, og vi lode Hestene strække i fuldt Fiirspring, følgende parallelt midtveis mellem Floderne Svartá og Jökullskvill, ved hvilken sidste vi havde kamperet om Natten. Terrainet faldt bestandigt jevnt imod Hvitárvatn.

Da vi ankom til Hvitá, der har sit Udløb fra Hvitárvatn, fandt vi en Baad paa den modsatte Bred af Floden. Sigurdur svømmede sin Hest over og hentede Baaden, ved Hjælp af hvilken vi snart befandt os paa den modsatte Side. Baaden var meget læk og tog Vand til Midten ved hver Overfart. Hestene, der dampede af Sved, svømmede gjennem den kolde Jökelflod, men dette generer ikke den islandske Hest. Floden er temmelig dyb, men Strømmen er ikke stærk; Overgangsstedet ligger paa ca. 64° 32′ N. Br., 19° 52′ V. L., 1532 Fod over H. O.

Hvitárvatn dannes af Lángjökull, der i Søen udgyder endeel af sin smeltede Ismasse. Det er meget interessant at see, hvorledes Gletscheren fra Jöklens Top fører ned lige til Søens Overflade, ud over hvilken den hænger. Den skrider uden Ophør, men usynligt for Øiet, ned mod Søen, hvor den ca. 500 Fod under Snee- eller Islinien smelter af og danner Søen med Udløb i Floden, der bringer Vandet gjennem Sydlandet til Atlanterhavet. Søen maa være dyb, thi i samme saae vi, hvad vi dengang kaldte „smaa Isbjerge", af hvilke nogle fløde omkring i Søen med ca. 4—6 Fods Høide over Vandfladen. Det er større Isblokke, der, naar de ved Jökelskredet komme til at hænge for langt ud over Vandet, presses af Skredets Tryk og brydes af fra Hovedmassen, eller de blive for overvægtige, brække af og styrte i Søen, ganske

paa samme Maade som Isbjergene i Grønlands Isfjorde. I Grønland kaldes denne Proces: en Kalvning.

Dette Gletscherparti ved Hvitárvatn er et af de smukkeste i Verden, og det frembyder et malerisk Billede. I Afstand seer det ud, som om Søen var fyldt med Svaner, gamle og unge, svømmende omkring. Vi turde imidlertid ikke give os Tid til at undersøge denne Gletscher og Søen nøiere, hvilket nok turde have lønnet sig, men vi maatte passe vor Forretning: at undersøge Floden og dens Bredder i Nærheden af Overgangsstedet. Vi troede at overbevise os om, at den ikke fører Is fra Søen, men selv om saa er Tilfældet, ere de Isblokke, der kunne drive ned ad denne, saa smaa og Kysterne saa høie paa Steder, hvor Floden ikkun er fra 100 til 150 Fod bred, at en Telegraftraad let kan føres over og holdes i Sikkerhed.

Efterat have tilendebragt vore Undersøgelser, under hvilke Hestene havde havt Tid til at puste ud og slikke lidt Mos fra Klipperne deromkring, fortsatte vi vor Vei Vest om Bjerget Bláfell, over Høilandspasset imellem dette og Gletscheren; det kaldes Bláfellsháls. Bjerget, der i det Fjerne fortoner sig til en skjæv Kegle med et blaaligt Skjær, hvoraf Navnet, vilde maaskee interessere Besøgende, der ikke have seet Vulkanen Herdubreið, vi derimod skjænkede det kun liden Opmærksomhed og ilede afsted for at naae beboede Egne.

Vi vandrede nu i sydlig Retning og lode med hvert Skridt fremad det Fjeld-Høiland, hvorover vi havde havt en saa besværlig Tour, mere og mere tilbage, idet Terrainet bestandig faldt nedad mod Dalen, Nord for Arbrandsá, der løber ud i Tungefljót, Nord for Geisir. Vi troede i Horizonten at kunne skimte de opstigende Dampe fra de varme Kilder der i Omegnen. Fra Bláfellsháls havde vi igjen havt en ubehagelig Jordbund at passere, idet Underlaget var lutter store, rullende Stene. For at lette Hestene stege vi af, men kom hurtig op i Sadlerne igjen, thi Stenene rullede saaledes bort under Fødderne, at vi ingen Di-

stance formaaede at gjøre, og meget ofte tumlede omkuld. Da Faldet blev mere og mere skraat, gik det imidlertid rask fremad, eftersom vore dygtige Dyr flinkt satte Benene frem og mere rullede end gik ned ad Skraaningen, uden hverken at glide ud eller at tabe Balancen, som det faldt os vanskeligere at holde i Sadlerne, fordi den stærke Skraaning gjorde, at vi neppe kunde holde Sædet og den længste Tid næsten maatte staae i Stigbøilerne. Man maa have seet disse fortrinlige Dyr paa de islandske Fjelde, selv have siddet paa deres Ryg paa en længere Reise i dette Land, for at være istand til værdig at paaskjønne disse mageløse Dyrs fortræffelige Egenskaber, — og dog vare de her udmattede og nødlidende. Den grønne Dal, der hist langt nede i Horizonten ogsaa var bleven opdaget af dem, gav dem fornyet Liv, og i en Fart vare vi nede i Dalen, men traf ikkun — Sand; Græsset var endnu langt, langt borte. Dog, Veien var jevn og Jordsmonnet blødt og fast, saa at det ikke tog lang Tid, forinden vi i et skarpt Trav naaede Arbrandsá. Vi vadede over denne og gik mod Vest ad Haukadalr til, hvilket vi vidste nu maatte være i Nærheden; men vi kom ind paa en Strækning dybt Flyvesand, Himlen blev overtrukket af sorte Skyer, der hurtig bragte Mørket paa os; det begyndte at blæse op med Byger imod os, ikke Regn, men Sand, der fløi os om Ørerne og pidskede os saa blinde, at Udsigten forhindredes og vi atter vare saagodtsom vildfarne; men vi lode staae til, idet vi holdt Koursen ved at presse imod Vinden, og da Sandmarken var ganske flad og jevn, og Sandets Dybde aftog mere og mere, fore vi afsted i vildeste Fart henover Sandet og vilde vistnok i denne Situation have afgivet et interessant Skue for en Iagttager, der var i Besiddelse af lidt Fantasi og havde lidt Bekjendtskab med Hexe, der, pidskede af Vinden, fare afsted som skræmmede Aander, ridende paa Skyer af Sand og Støv.

I et saadant Ridt naaede vi snart ud af Sandmarken og stødte paa en lille rislende Bæk, over hvilken Hestene sprang i saa vilde Satser, at vi nær Alle vare blevne Græsryttere, ja, thi der

var virkelig Græs, — endelig vare vi atter stødt paa godt, rigt og frodigt Græs, det første, vi havde seet siden vi forlode Holar i Eyjafjördarásdalen, — og Hestene kastede sig over det som hungrige Ulve over et Lam.

Kl. var 12 Midnat. Jeg kunde lugte Hø, frisk Hø, og paastod, at vi vilde finde Huus i Nærheden, dersom man vilde følge min Næse, men da jeg mødte Opposition, og det var meget mørkt og vi meget trætte, saa indhyllede vi os i vort Teltovertræk og lagde os til Ro paa Marken, efter dog først at have sendt Sigurdur paa Opdagelse efter mit Huus. Han blev imidlertid for længe borte. Hestene, som vi havde pakket af, græssede omkring os og prustede velbehagelig, medens vi snart faldt i en tryg Søvn.

Tidligt næste Morgen vaagnede vi ved Sigurdurs Ankomst med en anden Bonde og befandt os, liggende i en Vandpøl, stive og kolde. Det havde nemlig regnet stærkt om Natten, og see! der ligger ganske rigtigt en Bær, ikkun nogle hundrede Skridt fra os, med friske Høstakke omkring paa Engen. Sigurdur havde ikke fundet den „før Dagen brød frem“, — den Slyngel, han havde sovet under Tag Natten over, medens han lod os ligge under aaben Himmel i Regnen!

Egentlig fortjente vi det; thi det var mest af Ondskab, at han om Natten var bleven jaget ud for at finde Huset; de Andre troede ikke paa noget Huus og ansaae denne Extratour for en velfortjent Straf for ham, thi vi vare meget gnavne paa ham for hans Drukkenskab og Misviisning. Men vi lærte her at sande det gamle Ordsprog: „Hvo der graver en Grav for Andre, falder selv deri,“ skjøndt jeg snarere kunde fristes til at omskrive det med et andet: „Man skal ikke lægge sig om Aftenen, hvis man vil narre en Islænder“ — hvilket turde svare til: „Man skal staae tidlig op for at narre ɀc.“

Vel! Vi pakkede hurtigt op og ilede til Haukadalr, ¼ Times Ridt derfra, hvor vi leiede den bekjendte Kirke og gjorde os det komfortabelt. Oh! hvilken Nydelse var det ikke at faae gjort

Toilette og nyde ordentlig Mad igjen, og hvilken Sympathi imellem vore Heste og os, medens de badede sig i Vandet, der strømmer gjennem Engene, rullede sig velbehagelig i Græsset og lode sig det smage godt!

At vi fik vort Toilette ordnet og atter kom til at ligne civiliserede Mennesker, var foruden Behageligheden i og for sig ogsaa ret heldigt, eftersom vi ved Geysir, et Par Bøsseskud fra Haukadalr, traf Lord Milton med Følge. Han havde opslaaet sit Telt ved store Geysir og blev meget fornøiet over de uventede, saa langveis fra kommende »Telegraph-Explorers«. Lord Miltons Yacht havde vi seet ved Færøerne; han var landet Vest, vi Øst i Island, og nu mødtes vi her paa denne berømte Plads ved Geysir.

Geysir havde desværre havt en Eruption samme Dags Morgen tidlig, og vi turde ikke vente, indtil den igjen skulde behage at hæve sig. Lord Milton, en ung, behagelig Herre, indbød os til »Luncheon«, og medens denne blev arrangeret, benyttede vi Tiden til at exploitere Omgivelserne. Strokr, der jo lystrer Kommando, blev fyldt med den sædvanlige Ladning Græstørv; 4 Minuter efter begyndte den at koge op til Randen og viste nogle Sekunder senere sit storartede Skuespil. Vandsøilen gik næsten 150 Fod tilveirs, og Lord Milton sagde, at han ikke havde seet Geysir gaae halvt saa høit; han foretrak i det Hele taget Strokr. I Sandhed, det er et storartet Syn at see denne Kæmpestraale stige tilveirs, brede sig og i smukke Buer falde ned i sig selv igjen. En Krage, der netop fløi forbi og blev skudt i det Øieblik, Græstørvene bleve afstukne, havde vi med disse kastet ned i Strokr, for at see, hvorledes den vilde see ud, efterat være kogt i denne. Vi saae dens Vinger stige op med Vandsøilen, men selve Kragestegen kunde vi ikke opdage; den antoges at være bleven aldeles opløst, thi selv Fjedrene vare blevne ilde medtagne.

Disse Naturskjønheder ved Geysir og Strokr ere saa ofte og saa vel beskrevne*), at jeg ikkun skal tillade mig at anføre en af de

*) Mackenzie, Waltershausen, men navnlig Professor Bunzen.

Maalinger, vi foretoge af Geysir, nemlig Nørets Dybde, der varierer hos de forskjellige Reisende. Vi fandt 78 Fods Dybde efter gjentagne nøiagtige Maalinger.*)

Geysir lod, som sædvanlig, høre fra sig med nogle underjordiske Drøn, og Vandet hævede sig til Bækkenets Rand, der nu og da blev oversvømmet, men den steg ikke under vort 2 Timers Ophold. Geysir ligger 607 Fod over Havets Overflade, maalt med Barometer af Dr. Rae.

Efterat vi havde „luncheð" hos Lord Milton — Æggene vare blevne kogte i en af de hede Kilder, der ogsaa leverede kogende Vand til Kaffen — og ved Champagnen havde sagt hinanden Farvel, skiltes vi ad, idet vi begave os ad den sædvanlige Vei til Reikiavik.

Vi overnattede ved Laugarvatn. Denne Sø har i Udkanten flere Laugar (varme Kilder), der strømme ud i samme. Man kan her tage et koldt, lunkent eller varmt Bad efter Behag, ved i Søen at nærme eller fjerne sig fra de varme Kilder. Ved at skyde Ænder i Søen til Aftensmad gjorde jeg denne behagelige, iøvrigt meget bekjendte Opdagelse, da jeg selv maatte agere Jagthund.

Den 28de August rede vi videre og kastede mellem Laugarvatn og Bruer-Aaen længselsfulde Blikke over imod Hekla, der stolt hævede sig op i Morgenens solbeskinnede, sølvklare Taageskyer. Vi beklagede meget, at vor Tid ikke tillod os at aflægge denne „Nordeuropas rygende Skorsteen" et Besøg, hvorimod vi anvendte nogle Øieblikke paa Beskuelsen af de rigtignok kun smaa, men ret smukke Brúerás Vandfald, hvorover fører en temmelig

---

*) Jeg havde lovet en Herre, der noterer alle Reisendes Maalinger af Geysirs Rør, at bringe en saadan, men jeg har glemt Vedkommende, der var mig ubekjendt. I det Haab, at disse Blade mulig kunde falde i hans Haand, har jeg hovedsagelig anført denne Maaling, som jeg indestaaer for er korrekt; den blev tagen af Dr. Rae, Shaffner og mig i Overværelse af Lord Milton og hans Yacht-Kaptain.

mistænkelig. Brædbebro. Veien herfra til Reikiavik fører over Lavamarker, men der findes hele Veien et nogenlunde godt og passabelt Hestespor. Snart laa Thïngvallavatn for vore Fødder; vi passerede Hrafnagjá og naaede efter et skarpt Ridt Thingvellir Kirke, Nord for den berømte Sø, hvor vi bleve venlig modtagne af Præsten Sira Simon Bech, den Samme, der paadrog sig Prinds Napoleons Unaade og Folkesnak, fordi han forlangte Godtgjørelse, da Prindsen med Følge og ca. hundrede Heste havde holdt Rast her paa Veien til Geisir. 100 Heste kunne gjøre en temmelig ødelæggende Visit paa en Græsmark, der for Islænderen er det samme som en Havremark for vor Bonde. Sira Simon var, som saamange Andre i Island, ikke at formaae til at modtage nogen Godtgjørelse af os, skjøndt vi sandelig vilde have fundet det ganske i sin Orden, om han havde, og alligevel have følt os forbundne for hans Venlighed, thi det vilde jo dog være et urimeligt Forlangende, om denne Mand skulde holde gratis Kro for de Reisende, fordi han tilfældigvis boer paa det mest passende Sted for en Mellemstation til Geysir.

Vi gjorde naturligvis vor Opvartning paa „Althinget", og Sira Simon selv var vor Cicerone. Det mægtige, storartede Almannagjá beundrede vi ogsaa. Det staaer over Hrafnagjá (Ravnekløften) i Henseende til det Indtryk, det gjør paa Beskueren. Jorden er her paa begge Steder sprængt, og derved ere disse uhyre Klippespalter fremkomne, der løbe i en Strækning af 1 Miil i Retning fra S.V. til N.O. c. 2 Miil fra og parallelt med hinanden.*) I de Vægge, der begrændse Spalterne, og som paa enkelte Steder hæve sig indtil 155 Fod lodret iveiret, antoge Klipperne de mest forunderlige, barokke Former, der hist og her ligne tilhugne Klippesøiler, som uvilkaarligt ere kastede over og imellem hinanden, hvorved nu og da fremkommer naturlige Trapper med regelmæssige Trin, op og ned ad hvilke

*) G. G. Winkler, Island 1861, Pag. 179, giver en anden end den hidtil antagne Forklaring over dette Landskabs Tilblivelsesmaade.

den islandske Hest spadserer med den største Lethed. Det er et imponerende Skue, naar man fra den sydlige Deel af Almannagjá kaster Blikket ud over denne historisk-interessante Slette, der i en Omkreds af c. 5 Miil udbreder sig for Øiet, og som forskjønnes ved den smukke Sø, Thingvallavatn med dens maleriske Klippebredder i Sydost, og det ærværdige Althing, der staaer for Islænderen som Delphi for Grækeren, eller Kapitolium for Romeren, og hvorom, ligesom om disse, klassiske Værker bringe Underretning til Efterslægten. Thi ligesom Mythen og Historien fortælle os om disse de Gamles navnkundige Steder, saaledes tale Sagaerne ogsaa levende til Efterverdenen om hiint Sted, hvor i Republikens Dage Folkets Udvalgte vedtoge Landets Love, besluttede over alle vigtige Regerings-Anliggender og selv holdt Lov og Dom under aaben Himmel, medens Folket, leiret i Telte, laa udenfor Dommerstedet paa Sletten, afskaaret fra selve Thinget ved de Fæstningsværker, Naturen selv har frembragt, idet Jorden ogsaa her er bristet og har dannet en dyb, noverstigelig Grav med lodrette Klippevægge, fyldt med skjønt, blaaligt, gjennemsigtigt Vand, hvori de steile Klippesider speile sig, der under Sprængningen ere blevne forsynede med de mest storartede og maleriske Ornamenter. Det Hele afgiver herved en saa uindtagelig befæstet Plads, at Althinget, ifølge hine Dages Krigsfærd, som et andet Thermofylæ kunde forsvares af enkelte Tappre imod Tusinder, der kun fra een Side kunde angribe Stedet over en smal, af Naturen dannet Passage.

I Sandhed! skjøndt vi alle, Shaffner, Rae og jeg, havde seet adskillige af Naturens store Underværker, saasom Niagara, Mammuthshulen o. a., maatte vi dog her mægtigt gribes af Beundring over det interessante Naturmaleri, der nu laa udbredt for vort Øie, og skjøndt Island, — navnlig da i Indrelandets Jökelpartier og i Nordlandets Vulkaner og uforlignelige Landskaber, saasom Myvatn f. Ex., — frembyder mange andre og større Undere, er dette Sted dog alene nok til, som en værdig Introduktion til det Øvrige, at

drage den Reisende hid, for da at friste ham videre og videre, dybere og dybere ind i dette eventyrlige Land. — Vi turde desværre kun anvende en kort Stund paa Betragtningen af dette Sted, ligesom vor Reise i det Hele taget kun var en vild Fart henover Overfladen. Vi havde vort Arbeide, der ikke turde forsømmes; — det var os ikke forundt her at hengive os til en roligere Betragtning, saa at Indtrykket kun kunde blive flygtigt. Derfor er det mig heller ikke muligt at give et fyldigt Udtryk af det modtagne Indtryk, men mine Billeder gjøre heller ikke Fordring paa at blive betragtede som Malerier. Den gunstige Læser vil alt for længe siden have opdaget, at de ikkun udgive sig for hvad de virkelig ere: løse, hurtig henkastede Skizzer, tagne med i Forbifarten under det travle Ridt, men som et velvilligt Øie dog stundom finder Behag i at glide over.

Ved Thingvalla havde vi det Uheld at faae vort smukke Bjergbarometer beskadiget. Det var opstillet udenfor Præstens Bolig for at temporeres, medens vi besøgte Althinget. Da vi kom tilbage, fandt vi det væltet om paa Jorden, og Glasset i Stumper og Stykker, saa at vore Høidemaalinger havde en Ende, hvilket iøvrigt nu var mindre væsentligt, saasom Landexpeditionens Arbeide snart var tilendebragt, men dette Uheld ærgrede dog vor gode Doktor paa hele Reisen, og da vi omsider landede i England, sagde han endnu engang: „Ja, det kan være meget godt Altsammen, men det Barometer gik dog Pokker i Vold."

Fra Thingvallavatn ilede vi da videre og naaede Midal, hvor vi mødte en Stafet fra Reikiavik, der var udsendt for at indhente Oplysninger om Landexpeditionen, som „Fox" længtes efter. I Midal overnattede vi og begave os næste Morgen tidlig til Reikiavik, hvor vi holdt vort Indtog den 29de August 1860, Kl. 8 Formiddag. Skjøndt vore prægtige Smaaheste viste tydelige Spor af den nu overstaaede besværlige Tour, dandsede de dog muntert med os gjennem Reikiaviks Gader.

Islandsk Bondehuus.

Her ventede vor lille „Fox" i Havnen. Lad os nu see, hvad „Fox" havde foretaget sig, medens Landexpeditionen drog igjennem Landet.

Kapt. Allen Young havde anvendt 5 Dage paa Undersøgelsen af Berufjord. Han mener, at Telegraftraaden ikke bør landes ved Djupivógrs lille Havn, paa Grund af Ankerpladsens Nærhed, men anbefaler en lille Bugt ¼ Miil længere inde i Fjorden, Gjutavik, paa den nordlige Kyst. 30 Favne Vands Dybde fører ind gjennem Fjorden indtil godt og vel 1000 Fod fra Land, medens selve Bugten afgiver en god Ankerplads for større Skibe, der maatte benyttes ved Foretagendet. Ved Djupivógr er det Høivande Kl. 3, og dets Stigning er 6 Fod; med østlige Storme kan det stige ½ Fod høiere. Paa samme Tid er det Flodtid mellem Papey-Øen og Fastlandet; den løber S. S. V. (sand.) og Ebben N. N. O. Den stærkeste Strøm er da 4 Miil i Vagten, men med dagligt Vande ikke mere end 2½ Miil. — Han opgiver ogsaa, at der i 1859—60 har været seet Drivis her, som kaldes „Grønlands Is" (?), almindelig ophugget Storis, der kommer fra N. V. — men at **Isbjerge derimod aldrig sees ved Kysten!?** Drivisen viser sig med nordlige og forsvinder med sydlige Vinde, og der kommer mindre Drivis i Berufjord end paa noget andet Sted ved Østkysten. Beboerne forklare dette Faktum ved Berufjords Retning, idet den nemlig er beskyttet ved de nordlige Pynter, der standse Isen, medens Strømningen holder denne drivende op og ned langs Kysten. Selve Fjorden fryser aldrig til; ikkun den lille Havn ved Handelsstedet bedækkes undertiden af Vinterisen, Tyndis. De største Vanskeligheder, som her møde Sømanden, stamme fra de vedvarende Taager i Sommermaanederne, navnlig med østlige Vinde, hvilket gjør det raadeligt at gaae ud fra Berufjord med Telegraftraaden imod Færøerne, fordi det paa den Tid er vanskeligt at naae til Landet paa den Deel af Islands Kyster.

Kapt. Allen Young mener, at det ikke vil være vanskeligt at udføre et Telegrafanlæg her.

Fra Berufjord gik „Fox“ den 17de August Syd om Island til Reikiavik, hvor den indtraf d. 21de, efterat have anløbet Vestmanna-Øerne, hvor Kapt. Young indhentede Oplysninger angaaende Portland. Portland var i Instruxen opgivet som et Punkt, hvis Undersøgelse var af særdeles Vigtighed. Kapt. Young havde dog ikke undersøgt denne Plads, men ladet sig nøie med de Oplysninger, han erholdt fra Vestmanna-Øerne, af hvilke det fremgik, at Portland var et farligt Punkt at nærme sig fra Havet. Dette var meget uheldigt, da Portland netop er et af den nordatlantiske Telegraflinies meget omdebatterede Brændpunkter. En senere Expedition agtes derfor af Selskabet for den nordatlantiske Telegraf udsendt til Undersøgelse af Portland og en Landroute herfra til Reikiavik.

I Faxebugten undersøgte Kapt. Young Hvalfjord saa langt op som til Mariahavn paa Fjordens Sydkyst, 1¾ Miil fra Mundingen. Den mindste Dybde i Hvalfjord fandtes at være 14 Favne, men den almindelige Dybde er 18—20 Favne, med Leerbund. Her mener han at have fundet det bedste Landingspunkt i Faxebugten for Telegraftraaden. Det er vanskeligt at indsee, hvorfor Faxebugtens sydlige Kyst ikke blev undersøgt. Med Hensyn til denne Deel af Islands Kyster anfører Kapt. Young Sir Leopold M'Clintocks Ord: „Faxebugten fryser aldrig til, og jeg kan ikke finde Optegnelse om Drivis indenfor denne Bugt siden Aaret 1683“. Koffardimænd løbe ind og ud hele Vinteren.

Efter nu saaledes at have fulgt de Expeditioner til Lands og til Søes, hvis Hverv var at undersøge Muligheden af at føre et Telegrafanlæg til, over og fra Island, kan jeg dog ikke forlade dette Land, uden først at kaste et Blik tilbage paa Landexpeditionens Togt.

Med Hensyn til Telegrafanlæget fandt vi os fuldkommen tilfredsstillede ved vore Undersøgelser, hvis Resultat nærmere skal blive belyst i et Overblik, som vi i Slutningen af denne Bog ville kaste over hele Expeditionens Udfald.

Een Ting paatrængte sig os imidlertid saa stærkt umiddelbart efter Landreisens Tilendebringelse, at et Par Ord derom nærmest turde have Plads her.

Naar vi dele Island i to Dele og, for at lette Oversigten, hertil vælge den 65de Bredegrad, uden dog derved at binde os til Enkeltheder, der maatte gjøre Undtagelser gjældende, — da er der en høist mærkelig Forskjel tilstede imellem de Partier, vi for Korthedꝺs Skyld ville kalde Nordlandet og Sydlandet.

Sydlandet, og da navnlig Islands sydvestlige Deel, har et overveiende mildere Klima end den øvrige Deel af Landet. Derfor findes ogsaa her den største By, Hovedstaden Reikiavik. Jordbunden yder her villigere og rigeligere sit Bidrag til Beboernes Underhold. Dette mildere Klima stammer, som bekjendt, nærmest fra Golfstrømmens Indvirkning, men er for en stor Deel ogsaa begrundet i den Omstændighed, at et Høidedrag af Fjeldpartier, der fra Vatnajökull over Landet med Hofs- og Lángjökull, sydlig for og imellem hvilke Hekla, Torfajökull o. s. fr. til Skaptarjökull, udsylde Terrainet og danne ligesom en Skillevæg mellem Nord og Syd, hvorved Kuldestrømningerne fra de arktiske Regioner standses og holdes borte fra Sydlandet. Alle Reisende og alle Beskrivelser over Island stemme overens deri, at denne sidstnævnte Deel af Landet er den af Naturen mest begunstigede. Heri staaer Sydlandet over Nordlandet, og dette har Sydboen forud for Nordboen. I alle andre Forhold derimod finder netop det Modsatte Sted. Nordlandet og Nordboen staae ellers langt over Sydlandet og Sydboen.

I Nord finde vi en Befolkning, der i Kraft og Anlæg, i Udvikling som Personlighed staaer langt over Sydlandets Beboere. Dette træder den Reisende tydeligt imøde ved selve Omgivelserne og Forholdene. Man behøver blot at aabne Øiet for strax at blive slaaet af denne Forskjel. I Norden seer man mere komfortable Boliger med bedre Huusindretninger, større Orden og Reenlighed. I Syden stødes Øiet af det Modsatte. Selv Dyrenes

Tilstand røber dette. Hesten, Kvæget og da navnlig Faaret vise de tydeligste Tegn paa en bedre, omhyggeligere Røgt, og Landbovæsenet, saaledes som det er, drives i Norden med langt mere Orden og Omhu end i Syden. I Syden bringes Faaret sjeldent under Tag, medens Norden er vel forsynet med Faarestalde. I Norden møder man Velstand og de Goder, der gjerne følge denne; i Syden fordetmeste kun Usselhed. Vi lode os det være magtpaaliggende navnlig at have vor Opmærksomhed specielt henvendt paa Faarets Røgt og Pleie. Faaret afgiver jo Islænderens Hovederhverv, og skjøndt jeg med Flid havde sat mig ind i Udviklingen af den Strid, der syntes at herske mellem Nord og Syd angaaende dette Dyrs Røgt, og skjøndt jeg i saa Henseende alt var forud indtagen imod Nordlandet, maatte jeg dog ganske forandre Anskuelse, efterat have seet med egne Øine og hørt med egne Øren. Her er ikke Stedet til udtømmende at behandle denne Gjenstand, kun skal jeg anføre den ene Omstændighed, som desuden tilstrækkelig belyser Sagen, at, medens Faaresygen har raset i Syd, har den slet ikke viist sig i Nord, ja, hvad mere er, Syden har endog maattet tye til Norden for af dennes sunde Faarebeholdning at komplettere sin egen ødelagte Besætning. Faarekjød fra Norden har ogsaa, ifølge derom nøiagtigt indsamlede Oplysninger for en længere Aarrække, været anseet for Landets bedste og har derfor staaet i høiere Priser, og med Ulden har det samme været Tilfældet. Og dog er vort Syd i og for sig og efter Alles Vidnesbyrd, ja selve Beboernes egne Udtalelser, Islands af Naturen mest begunstigede Deel, det vil sige, den Deel af Landet, hvor Klimaet bedst beskytter og Jordbunden villigst underholder Dyret. Hvorfra da den store Forskjel, at, medens Nordens Faareavl under de ugunstigste klimatiske Paavirkninger trives og udvikler sig sund og kraftig og er indbringende for Beboerne, netop det Modsatte paa samme Tid finder Sted i Syd? Ifølge vor Erfaring ligger dette, som saameget Andet, i Behandlingsmaaden. Norden anvender langt mere Orden og Omhu i alle sine Forhold, derfor holder

Racen sig, skjøndt under ugunstigere Forhold, god, sund og kraftig, yder rigelig Mælk, er en mere indbringende Handelsvare og forsyner Huusindustrien med mere Materiale, mere end nok til Behovet. I Syden finder det Modsatte Sted og desaarsag findes de modsatte Resultater. Og det er jo bekjendt, at af alle Islands fortrinlige Heste ere Nordlandets de allerfortrinligste. Saaledes som disse Dyreracer udvikle sig i Nordlandet fremfor i Sydlandet, saaledes synes Menneskeracen ogsaa at være en ganske forskjellig.

Ja, mon der ikke i Islands sydligere Befolkning findes noget fremmed Blod? Hvis saa er, da vilde dette lægge en dybere Betydning i mit næsten tilfældigt af Pennen udflydte Ord: Race-Forskjel. Findes ikke i Landammabogen Yttringer, der berettige til at tænke paa et irsk Elements forstyrrende Indvirkning paa det rene nordiske Blod, der kom fra Skandinavien? hvilket Element dog kun holdt sig Syd paa, og aldrig naaede over paa den anden Side af Skillevæggen, hvor endnu den ægte Nordbo bygger i sine Dale og tilbringer sit Liv paa Fjeldene og paa Havet.

Denne Omstændighed, den paapegede Forskjel nemlig, er — foruden i og for sig at være mindre heldig for Syden — en særdeles uheldig Omstændighed for Island som et Hele betragtet.

Den Dom, der udtales over Nationen, bliver nemlig derved uretfærdig, fordi fremmede Reisende, med meget faa Undtagelser, ene og alene see Landet i Syden ɔ: paa den bekjendte Tour fra Hovedstaden til Geysir og Hekla, der navnlig repræsenterer vort Syden. Det er vist neppe retfærdigt at bedømme en Nation, naar man ikke har seet alle dens Klasser, men Nord og Syd danne her, saa at sige, to meget forskjellige Klasser, — og man maa have seet dem begge for at bedømme hele Folket, Islænderen. Nu dømmes et Samfund af henved 70,000 Sjæle efter de færreste Tusinder, der uheldigvis netop afgive den laveste Maalestok for Bedømmelsen. Naar det da tilmed hænder, at en indbildsk, „mandhaftig" Dame, der ovenikjøbet troer sig forurettet ved ikke at være bleven tilstrækkelig feteret (den svenske Dronnings Artighed imod

hende i Stokholm havde nok egentlig forstyrret hendes Aands Ligevægt), naar en Mdm. Pfeiffer bliver Dommeren, der, i irriteret Gnavenhed over Forholdene paa den lille Plet, hun tilfældigvis jager hen over, sender sin Kritik ud i et Verdenssprog og læses vidt og bredt som en Autoritet, da træder Uretfærdigheden af saadan feilagtig Belysning af Islandske Forhold saameget stærkere frem. Man seer dog, hvor forskjelligt Folk og Forhold kunne blive bedømte, naar man sammenligner Mdm. Pfeiffers Udgydelser med en Amerikaners, Pliny Miles', Beskrivelse af „en og samme Gjenstand". Den Sidste gaaer til den modsatte Yderlighed, idet han farer over Geysir og Hekla paa et Par Dage og tilbage igjen, betragtende alle Forhold under Paavirkningen af Indtrykket af Reikiaviks gjæstfrie og oplyste Befolkning, hvilket jo maatte end mere forhøies, som den nok ovenikjøbet tog sig specielt af ham. Imellem disse to Yderligheder ligger en Middelvei, som jeg troer vil træffe omtrent det Rette. Jeg optræder imidlertid ikke som Dommer, og naar jeg har talt om denne Forskjel, forstaaes det af sig selv, at Hovedstaden staaer udenfor Sammenligningen, eller rettere over den, om man saa vil. Jeg har slet ikke talt om Reikiavik, jeg har kun talt om Island, kun havt det Hele for Øie, ingen enkelt lille Deel. Hvad vilde man vel sige om den Besøger af Kjøbenhavn f. Ex., der i en lukket Kareth kjørte fra Thorvaldsens Museum til det ethnographiske og fra Frue-Kirke til Observatoriet (nu endelig — takket være Professor d'Arrest — et af de bedste i Verden, Tycho Brahes og Ole Rømers Hjem værdig), — derpaa lod Vognen holde f. Ex. i Slippen og herefter bedømte Kjøbenhavn og dets Folkeliv? Men saaledes gaaer det som oftest med Fremmede i Island. Lad dem udbrede sig saameget de lyste om Geysir og Hekla m. m., om hvilke de ikke vilde være istand til at udbrede vrange Forestillinger, fordi Verden kjender disse Naturskjønheder fra udmærkede videnskabelige Autoriteter, men de bør afholde sig fra at bedømme Folket i det Hele taget, hvis de ikke have seet mere af dette end den Deel, der træffes paa Veien fra Hovedstaden til Hekla.

Landexpeditionen maatte finde sig i et 3 Dages Ophold i Reikiavik, paa Grund af uroligt Veir, der forhindrede „Fox" fra at staae til Søes. Det blæste heftigt med N. O., og den 30te August endog med O.N.O., en saa haard Storm (9), at „Fox's" Anker rippede og Skibet nær var drevet paa Land, hvis ikke Dampen itide var kommet op, og navnlig Assistance blevet ydet fra et dansk Fartøi, hvis Ankere holdt godt, og hvorfra „Fox" fik en Line til Hjælp.

Dette Ophold kom os ret tilpas, saasom vi trængte til lidt Rekreation efter vor Tour. Reikiaviks gjæstfrie, vakkre Borgere lode os saadan blive rigelig tildeel, og vi beklagede kun at kunne være saa kort en Tid iblandt dem. Vi gjorde naturligvis Øvrigheden vor Opvartning og bleve her som allevegne venligt modtagne.

„Fox's" Agent var Kjøbmand Tærgesen, hvis venlige Huus Skibets Officerer meget paaskjønnede. Der havde Shaffner den Glæde at træffe sin Frue og Søn, som havde fulgt ham paa hans første Togt i „Wyman." Blandt de Mange, vi besøgte, vare ogsaa den hæderlige Olding Gunnlaugson, Islands Geograf, og Hr. Gudmonson, Præsidenten for Islands Althing og Redakteur af Islands første Blad „Thjódóler", af hvilke Herrer vi erholdt værdifulde Oplysninger, navnlig af Sidstnævnte, angaaende Islands Sydkyst.

Det var allevegne en Glæde at bemærke det gode Indtryk, „Bulldogs" Chef, Sir Leopold M'Clintock, der altid og allevegne var forud for os, havde efterladt hos Autoriteterne saavelsom hos Indbyggerne. De vare Alle indtagne af ham, men Sir Leopold M'Clintock, hvis Bekjendtskab jeg har havt den Ære at gjøre, udmærker sig ogsaa ligemeget ved kavaleermæssig Optrædeu, personlig Elskværdighed og grundig Dygtighed baade som Sømand og som Videnskabsmand.

Den 31te August, Kl. 5 Eftermiddag, lettede „Fox" og stod fra Reikiaviks Rhed ud af Faxebugten, efterladende den tidligere

omtalte, ved Færøerne saarede Matros, og medtagende to nye danske Matroser, hvoraf den ene var en rask lille Gut fra Fanø. Vinden var N.N.O., og vor lille Dampmaskine hjalp os fortræffeligt i Strømmen udenfor det farlige Snefellsjökulls-Næs. Det var vor Kaptains Hensigt at holde Kours saaledes, at vi kunde gjøre Grønlands Østkyst paa samme Høide, for derfra at lodde langs ned mod Kysten af Cap Farvel. Paa Grønlands Østkyst findes en Strækning, der, som bekjendt, hedder „Ubekjendt Kyst", imellem Scoresbys Opdagelser i Nord og Kapt. Graahs Opdagelser i Syd, hvilken ubekjendte Kyst havde en ualmindelig Tiltrækningskraft for Kapt. Young. Han yttrede mange Gange, at han kunde have Lyst til at gjøre Opdagelser der, for at tage Landet i Besiddelse for den engelske Krone; men jeg protesterede naturligvis paa den danske Krones Vegne imod Tabet af denne værdifulde Landstrækning. Maaskee var det denne ubekjendte Kysts Tiltrækningskraft, der gav Skibet den høie nordlige Retning, thi paa vor Vei over til Grønlands Østkyst naaede vi næsten op til 65° N. Br., allerede kort udenfor Faxebugten, den 3die September. Men det var, som om Vinden syntes at ville paaminde os om, at vi Intet havde at bestille med „Ubekjendte Kysten", nok, en Storm sprang op, der tilsidst bragte os paa rette Vei. Vi lede noget i denne Storm. Søen gik meget høit, og d. 7de Septbr. brød en meget svær Sø ind forude og klarede Dækket, idet Bolværk og Støtter med flere andre Sager vaskedes i Søen paa begge Sider, ved hvilken Leilighed Baadsmanden og en Matros bleve saarede. I den høie Sø, hvor Skibet duvede stærkt, strømmede Vandet ind over Dækket gjennem Aabningerne i Bolværket og fyldte Folkenes Lukaf, saa at Mandskabet i nogle Dage maatte søge agterud, hvor de tilbragte Natten i vor Messe.

I en sydvestlig Retning gik vi nu over imod Øst-Grønland, medens Brooks Instrument nu og da blev givet ud, nærmest under Oberst Shaffners Ledelse. Der fandtes i en Afstand af 15 til 40 Miil Syd, 57° Vest fra Snefells-Næs, fra 175 til 1100 Favne

Vands Dybde til Bunden, mest Leer. De Bestanddele, der bleve optagne fra Havets Bund, bleve strax opbevarede i forseglede Flasker og behørigt beskrevne ligesom det Søvand, der blev optaget med Six's Thermometer, hvoraf fra Fox-Expeditionen blev tilstillet Hr. Konferentsraad Forchhammer 59 Flasker; andre ere sendte til Professor Ehrenberg i Berlin.

Da vi nærmede os Grønlands Østkyst, blev Lodbet atter givet ud 32½ Miil Nord, 75° Øst for Cap Bille, hvor Bund fandtes paa 1135 Favnes Dybde, og senere, 16 Miil fra Land, 1052 Favne med gode Exemplarer af Leer fra Bunden, hvorefter Opmaalingen fortsattes, indtil 170 Favnes Dybde naaedes 2½ Miil fra Land, Cap Bille Nord, 40° Vest. Kapt. Young gjorde sig megen Umage for at observere Spitzbergen-Strømmen, men vi bleve ikke paavirkede af den. Han følte sig meget opløftet ved den Tanke, at han her førte Skib i et Farvand, til hvilket intet Skib havde vovet sig siden hiin Hollænderflaade i Aaret 1777.

Alt forinden vi naaede saa nær ind til Land, havde vi passeret gjennem tynde Strimler af Spitsbergen-Is (Storis). Den laa meget adspredt, og vi beundrede disse vidunderlig maleriske Former, der saa smukt ere beskrevne og tegnede af Scoresby. Da de fleste Isstykker i Afstand sortone sig som Gibs eller Marmor, troer man hvert Øieblik at see Statuer eller Figurer fra Kunstnerens Haand. Snart seer man en Herkules og Hebe, snart en Jason, derpaa ligesom hæver en Løve sig ud af Vandet, Manen hængende i vaade Totter om Halsen paa den, saa sees to Brydende, der synes endmere livagtige, fordi Vandets Bevægelser bringe dem i alle to Kæmpendes Stillinger; hist i det Fjerne staaer et Slot med de skjønneste Søiler og Buegange, og her svømme to gamle Svaner med en Flok Unger, eller see der, heelt ovre tilhøire, om det ikke grangivelig seer ud som et stort Bord paa eet Been, med Kong Arthur og de 11 Riddere til Bords; der dandse nogle af Shakespears vildeste Hexe, og hist jages Mazeppa af Ulvene, — ja, Fantasien kan slet ikke følge med, thi under Forbiseilingen

løber Konturen ud og Billederne vexle, saaledes at Herkules og Hebe pludselig ere forvandlede til et Dyr, der nærmest ligner et Rhinoceros, og det smukke Slot med Søilerne er blevet til en uhyre stor hvælvet Port, medens Kong Arthur og Ridderne ere formede til en mægtig Døbefond. Isstykkernes mest almindelige Form er som et Bord med en bred, kolossal Fod og en rund eller oval Flade paa eet Been, enten glat cylindrisk, eller som om det var nydelig dreiet med ophævede Ringe. Saadanne Borde seer man næsten i hundredvis, og paa saadanne smukke Dage som dem, vi tilbragte langs Østkysten, har man her nok at gjøre med at beundre Isens virkelig fortryllende, mærkelig troe og skuffende Former. Vi skrev d. 11te Sept. og Veiret var smukt, klart Solskinsveir, enten stille eller ikkun liden Vind, der blot krusede Søens Overflade og lod Isstykkerne lege med hinanden. Temperaturen af Søens Overflade og Luften var mere end 15° Fahrenheit over Frysepunktet, og Vandets Vægtfylde fra 1.0266, 1.0240 til 1.0227.*)

Dagen efter lagde vi paa 61° 54′ 45″ N. Br., 40° 37, 30″ V. L. til en større Isflade, paa hvilken vi fastgjorde vore Isankere. Isen naaede næsten Reilingen, og ved Hjælp af en Pumpe og Slange fyldte vi vore Vandbeholdere. Vi fik meget godt, klart, fersk Vand fra denne Isflade. Det er dog altid et Gode i disse Farvande, at man ikke let kommer i Vandmangel. Isen laa tæt pakket til Land, og da der var endeel af den, stod „Fox" til Søes for Natten. Næste Dag, d. 13de Septbr., dampede vi stille ind mod Kysten, ¾ Miil nær Land.

Kaptainen spurgte mig spøgende, om jeg havde Lyst til at begynde Land-Expeditionen. Jeg svarede bekræftende, med Tilføiende, at hvis han vilde give mig Hvalfangerbaaden, god Besætning, Udrustning og Instrumenter, skulde jeg forsøge paa at gaae igjennem Prinds Christians Sund, og haabede at være i Julianehaab før „Fox". Jeg var nemlig temmelig godt kjendt

*) vide Tabellerne.

med Eguen, idetmindste troede jeg det, da jeg stadig havde Kapt. Graahs interessante Reise i Lommen og næsten kunde den udenad.

Isen laa imidlertid for tæt, til at Skibet kunde naae ind til Kysten. Landemærker og Positioner bleve aflagte af vor Næstkommanderende, skjøndt jeg ikke troer, at nogen Forbedring derved er udført paa Kapt. Graahs Kort over Kysten. Østkystens Klippeformationer lignede i Afstand ganske det øvrige Klippeland i Syd-Grønland. Vi vare $\frac{3}{4}$ Miil fra Omenarsuk. Det var endnu smukt Veir, men Himlen begyndte at samle Skyer, hvilket gav vore Figurer i Havet en ganske anden Belysning og Karakteer. Vi saae næsten ingen Statuer mere, ingen menneskelige Figurer; derimod var Dyreverdenen rigelig repræsenteret. Et Sted lignede et Stykke Is en liggende Ko, et andet Sted stod et Kobbel Hunde; — der ligger en Ulv, og der sidder en Isbjørn, — — den rører sig endog, see! nu reiser den sig — — men det **er** jo en virkelig Isbjørn, der sidder og stirrer paa det mærkelige Fænomen med den rygende Skorsteen, et den aldeles ubekjendt Uhyre, der forskrækker den og foranlediger den til hurtig at begive sig til den modsatte Side af Isstykket, hvor den strax gaaer til Søes og svømmer bort, medens den bestandig seer sig tilbage efter det store, sorte Uhyre; — men Kaptainen og Dr. Rae ere allerede i Giggen med ladte Bøsser og efter den. Der falder to Skud, men Bjørnen, der kun har en lille Part af Hovedet over Vandet, slap for de første Skud, indtil Kapt. Young sendte den en Kugle, der knækkede dens Kjæbebeen. Endnu engang vendte den Hovedet og kastede et underligt, forbauset og ynkeligt Blik tilbage til den sorte Masse, der stille arbeidede sig gjennem Isen — Baaden bag efter den havde den nemlig ikke opdaget —, indtil en anden Kugle fra Kaptainens Bøsse kort efter gik gjennem dens Hjerne. Den var meget vel ved Magt og havde et Fedtlag af 4—5 Tommers Tykkelse under Skindet, der var besat med en deilig Pels. Det ynkelige Tilbageblik efter det første Skud, der traf den, glemmer jeg aldrig. Skjøndt selv Jæger gik det mig dog dybt til Hjertet; beskrive det

formaaer jeg ikke, men jeg var saa optaget af dette Blik, der hele Dagen stirrede mig ind i Sjælen, at jeg skød forbi paa alle de Sælhunde, jeg tog Sigte paa, og endte Dagens Jagt med af Vanvare at sende en Kugle gjennem en Dør fra Messeværelset til Kammeret, hvor netop Styrmanden sov i det Øieblik, idet jeg for første Gang i mit Liv havde glemt at tage Knaldhætterne af min Doublet, hvis ene Skud gik af, da jeg stak den i Overtrækket. Heldigvis skete ingen Ulykke; men det Blik og det Skud og den Dag ville desværre aldrig lade af med at spøge i min Erindring.

I Anledning af denne vor første Isbjørnejagt drak vi Champagne til Middag, (foruden vore daglige Vine, Rødvin, Sherry og Portvin), ved hvilken Leilighed Oberst Shaffner i en Tale, — der meget talentfuldt blev passet ind under Forholdene, — først udbragte en smuk Skaal for Hs. Excellence, Finantsminister Fenger og dernæst en Skaal for Hr. Telegrafdirekteur Faber, hvilke modtoges med great cheering, og standsmæssig bleve besvarede.

Af denne Fart langs Grønlands Østkyst sees det altsaa, at man kan tilbringe virkelig behagelige Dage paa dette, i et Tidsrum af henimod et Aarhundrede ingensinde befarede og som saa rædselsfuldt skildrede Farvand.

En mørk Vandsky over Lindenows Fjord gav Kaptainen Formodning om, at det vilde kunne lykkes at finde Indpas til, og mulig en Ankerplads ved Kysten, men om Aftenen d. 13de Septbr. friskede Vinden op fra Syd, og det saae ud til Storm, hvisaarsag vi kunde vente stærk Isgang fra Cap Farvel, og da vi desuden vare omringede af Storisen uden Udsigt til før Nattens Frembrud at kunne finde noget Sted, der lignede en Ankerplads, saa holdt Kaptainen til Søes i sydøstlig Retning. Det er ikke saa farligt, som det udbredes, at befinde sig midt inde i Storisen. Det erindres maaskee, at „Fox“ befandt sig meget komfortabelt paa den berømte Franklin-Expedition, hvor den blev stikkende midt inde i Vesterisen og med denne drev høit oppe fra Baffins-Bugten flere Bredegrader ned i Davis-Strædet, og først slap ud omtrent ved

Frederikshaab. Hvalfangerne søge ofte Havn i Isflagerne ved at skjære sig „i Dok" i samme. Derimod er det meget farligt og nær den visse Undergang at blive overrasket af en Storm, naar Skibet befinder sig i Nærheden af og noget indenfor Udkanten af den ophuggede Storis. Midt inde i Isen befinder man sig nemlig ligesom i sikker Havn, thi der gaaer ingen Sø, selv i den stærkeste Storm, men i Udkanten af Isen, hvor denne ligger adspredt i store Blokke (Skodser), med tilstrækkelig Vand imellem til Søgang og endog høi Søgang, der er det farligt for et Skib i Storm, thi Isblokkene og Isbjergene, der mest findes langs Storisfladens Udkant, men sjeldent inde i Midten af den, blive da bevægelige Skjær, imod hvilke Skibet tørner eller hugger i Søgangen, ligesom paa et Rev. — Allerede Scoresby fortæller, at Isfarten ikke er forbunden med videre Fare, naar man blot sørger for ikke at blive overrasket af en Storm i Isens Udkant. Derfor kan man sørge ved aldrig at begive sig ind i Storisen om Natten og aldrig ved Dag at trænge ind i samme, med mindre man kan see eller sikkert beregne at kunne komme igjennem den og naae til aabent Farvand. Vore Grønlandsfarere, nogle af den hæderlige danske Sømandsstands mest hæderlige Medlemmer, vide ogsaa god Besked hermed, og det er den strenge Overholdelse af denne Regel, der har givet den danske Seilads paa Grønland saa glimrende Resultater, at man i hele Aarhundredet ikkun kjender meget faa Forlis, og dette skjøndt Farten har været drevet i ganske almindelige, ikke for Isnavigation specielt byggede Skibe, der endog indtil for kort Tid tilbage gjorde Reiserne uden Kronometre og med ufuldstændige Navigations-Instrumenter. Det kan bevises, at ethvert af de faa Forlis, hvis Gang man kjender, maa henføres til Feil hos vedkommende Fører, der enten har udviist Uforsigtighed, Ligegyldighed eller har manglet de sædvanlige Egenskaber, som udfordres af en god Skibsfører.

Det var derfor en fuldkommen rigtig Manøvre af Kaptain Young, at han om Aftenen den 13de September søgte rum Sø. Stormen udeblev imidlertid. Nogle Dage senere fandt netop det modsatte Sted, hvilket Læseren strax vil erfare.

Dagen efter vare vi paa 60° N. B., 40° 10′ V. L., 15 Miil af Kysten fra Indløbet til Prinds Christians Sund. Her opdagede vi for første Gang Storisen i miilstore Flader, der gave os den første Formodning om en betydelig Samling af Storis omkring Cap Farvel. Vi kastede Lodbet, fandt 1120 Favnes Dybde med Skaller og Sandbund og fortsatte Seiladsen langs Udkanten af Storisen, der laa 15—20 Miil til Søes rundt om Cap Farvel. Den 16de September fandt vi 1230 Favnes Dybde med leret Sandbund, Cap Farvel Nord, 56° Vest, 18¾ Miil af.

Paa denne Dag begyndte en Række Storme, der pidskede os omkring udenfor Udkanten af Isen og varede flere Dage; navnlig havde vi den 17de en haard Storm (10), rebede Underseil og svær Sø, men den blæste heldigvis fra Øst, altsaa fra Isen, og vi vare desuden i rum Sø. Vi havde nu klaret Cap Farvel og befandt os i Davis-Strædet, Syd af Julianehaab. Flere Forsøg bleve gjorte paa at trænge igjennem Isen, uden dog at gjennemføres*).

Den 21de September begyndte vi endelig for Alvor at trænge ind i Storisen. Vi kunde see Land i en Afstand af hvad Flere af os dengang antoge for 4—5 Miil, men som jeg seer i Kaptain Youngs Rapport senere er opgivet til 9 Miil Syd, 29° Vest af Cap Thorvaldsen, Den Nunarsoit; Afstanden fra Søen til Kysterne ved Grønland kan være meget skuffende for Øiet. Vi befandt os Kl. 6 Eftermiddag noget indenfor Udkanten af Storisen, der laa temmelig adspredt i store Isblokke, Isfjelde og mindre Storisflager. Kaptainen lod „Fox" lægge an mod et Isbjerg og ankrede op til samme for Natten. Om Aftenen forsøgtes en Dybdemaaling; Kuglen stødte Bund paa 1550 Favne, men ved at hale Linen ind, sprang denne, der syntes at være kommet uklar agter om Skibet, ved 300 Favne, saa at vi bleve narrede for Exemplarer fra Bunden og forliste Sænkeren med 1250 Favne Line. Rime-

*) 8 Dage senere var det, at Sir Leopold M'Clintock her gjorde sit omtalte dristige, vellykkede Forsøg med Hjuldamperen.

ligvis var Skibet i stærkere Fart, end vi kunde føle, thi vi dreve med Isbjerget, hvilket maa have foranlediget, at Linen sprang.

Det var Kaptainens Hensigt, næste Morgen at søge ind til Torsukatek-Løbet, for derigjennem at gaae indenskjærs til Juliane-haabs Kolonien*).

Aftenen var meget smuk, Horizonten dunkelt belyst af et yndigt, vemodigt Skjær, der kun sees heroppe i Isen. Det stemmer Sindet sørgmodigt, hvilket jeg troer er værd at lægge nøie Mærke til, eftersom jeg under mit Ophold heroppe i Isen troer at have observeret, at dette skjønne, ligesom vemodige Skjær, der kan lignes ved et melankolsk, tilsløret og sympathetisk gribende Blik, er bedragerisk og ikke bebuder noget Godt.

Natten satte deiligt ind med Aurora borealis. Det var næsten blikstille, og vi hørte kun Vandets Bevægelse, naar det sagte skvulpede mod Isbjerget, der flød en stille Fart paa den rolige Vandflade, som krusedes let af Isbjergets Tryk, eftersom dette drev fremad og trak Skibet ligesaa stille med sig for Isankerne. Det var ret en deilig Nat, imponerende og høitidelig. Den pragtfulde Himmel, den stille, blanke Vandflade, med de adspredte Isblokke og Isbjerge, der i Nordlys-ningen vare forunderlige og høitidelige at see til; den smukke Horizont i Havet og den matte mørke Kontur af de grønlandske Fjelde, der i det Fjerne hævede sig mod Himlen; Nattens vidunderlig gribende Ro, ... ak! gid man var Maler i et saadant Dieblik! —

Vi glædede os naturligvis Alle til den rolige Nat efter det urolige Veir, som det syntes, at vi ikkun havde været befriede for saa Dage paa hele Reisen, — oh! hvilken Nydelse, under saadanne Omstændigheder at søge Køien, og hvilken Søvn vi sov! da vi pludselig midt om Natten bleve vækkede paa den mindre behagelige Maade, at væltes ud af Køierne. — Hvilken Støi paa Dækket! hvilken Hujen og Piben, det er jo en forfærdelig Larm, og det i

*) See Kapt. Graahs og Dr. Rinks bekjendte Kort over Grønland.

en saa yndig Nat. — Men det var ikke længere nogen yndig Nat. Det var en gyselig Morgen.

En voldsom Storm fra S. S. O. var pludselig sprunget op; i et Nu var den kommet paa os*). Vinden rev Skibet bort fra Isbjerget, paa hvilket netop nogle Mand befandt sig for at klare Ankerne. Ved endeel Anstrengelse lykkedes det dog Kaptainen at faae dem bjergede ombord igjen. Stormen blev imidlertid mere og mere heftig; — Kl. 8 var Vindens Styrke taget til (11); rygende Storm og meget høi Sø. Den blev bestandig mere og mere rasende, og Kl. 12 var det en fuldstændig Orkan (12). Vinden var saa furiøs og blæste med en saa intensiv Styrke, at Ord kunne ikke beskrive det. Dampen havde itide været rede, saa at der dog var nogenlunde Styr paa Skuden, men Skibet fløi afsted med dobbelt saa stærk en Fart, som Skruen formaaede at give det, pidsket af Vinden og dundrende den ene Gang stærkere end den anden imod Isstykkerne, hvoraf vi paa alle Sider vare omringede. Vi befandt os netop i det af Scoresby beskrevne Tilfælde, i hvilket enhver god Isnavigatør bør undgaae at komme. — Himlen blev overtrukket og det begyndte at regne. Regnen frøs idet den faldt i Takkelagen, der begyndte at blive hvad Sømændene kalde overiset, det vil sige, alt staaende og hængende Gods bedækkes med et Isovertræk, som forhindrer al Manøvrering, da Tongene stoppes i Blokkene, alle Redskaber blive uhaandteerlige, og Dækket og alle Steder, hvor man skal bevæge sig, overtrækkes med Isslag, saaledes at Bevægelserne vanskeliggjøres, og man næsten ingen fast Støtte kan faae for Fødderne. Takkelagen tilveirs led endeel. Det blev forsøgt at heise et Stormseil, men i samme Nu det udvikledes, blev det ført bort af Vinden. Skruen gik imidlertid endnu flinkt rundt.

Omendskjøndt ikke en eneste Qvadrattomme Seil førtes, Sømanden kalder det „at gaae for Takkel og Toug", løb Skibet dog med en 10 Miils Fart imod Isblokkene. Men „Fox" er et stærkt lille Skib, maaskee det stærkeste, der nogensinde har hugget paa Isfjelde eller nogen-

*) Denne Storm findes omtalt i „Fædrelandet" Nr. 290, 11te Decbr. 1860.

finde kommer i Isen, takket være Sir Leopold M'Clintock, hvis Fortømring af „Fox" Læseren kjender; — det modstod tappert det ene Stød efter det andet. Vinden hylede saaledes som den ellers kun høres i en Orkan i Troperne. Den havde en saa vældig Kraft, at Søen neppe formaaede at hæve sig; Bølgerne, der forsøgte at hæve sig iveiret, bleve øieblikkeligen adspredte og forvandlede til Støv. Hvor Vandet mellem Isstykkerne var frit, lignede Havet bogstavelig et umaadeligt stort kogende Bassin, hvor Dampskyerne spredes vildt af Vinden, eller en Ørkenflade, henover hvilken Orkanen paa en hed Sommerdag hvirvlende ruller Støvet. Dette Havets Støv, om saa maa siges, pidskede os i Ansigtet, saa at Huden sprækkede og Synet blændedes, medens Isstumperne fløi os om Ørerne, eller faldt ned fra Takkelagen. Derved gjordes det meget vanskeligt at holde Udkig — og vi holdt Alle Udkig — for dog at gaae klar af de større Isfjelde, der fløde omkring os, medens de tumlede sig frygteligt i det til Raseri pidskede Hav, der hvinende brødes med disse gigantiske Kolosser.

Vor Kaptain opførte sig paa denne Dag, som det bør sig en uforfærdet Sømand. Han stod den ganske Dag forude og holdt Udkig og klarede os ogsaa fra de værste Stød, dem nemlig mod de største Isbjerge, hvilke „Fox", hvor stærk den endog var, dog vel havde maattet „neie" sig for. Et hvilketsomhelst andet Skib vilde sikkert være sønderslaaet og sunket, men intet andet Skib vilde vel heller have vovet at handle imod Scoresbys Advarsel og ankret op om Natten til et Isfjeld i Drift indenfor og i Nærheden af Udkanten af Storisen.

Henad Eftermiddagen, Klokken kunde vel være 1—2 (jeg glemte oprigtig talt under saadanne Omstændigheder at see paa Uhret), løb „Fox" med en saadan Force imod et Stykke Ferskvandsis (Ferskvandsisen fra Grønlands Isfjorde er meget haardere og solidere end Spitsbergendrivisen: Storisen), der ikke vilde give efter for dens spidse Meiselbov, og saa haardt var Stødet, at Skibet tørnede tilbage, medens Masterne rystede og dirrede fra

Toppen ned til Kjølen, og Klokken spillede lystigt op forude; — "Fox" neiede sig i Vandet og ligesom trak Veiret som en stærk Mand, der har faaet et vel haardt Stød for Brystet; den sank lidt under Vandet med Agterdelen og tog ogsaa lidt Vand ind, skjøndt Skandsen ligger høit. Roergængerne bleve kastede fra Rattet og saaredes, saaledes at En næsten fik Hovedet flækket, og ikke een Mand i Skibet beholdt den Plads, han havde inde. Men „Fox" holdt sig og efterat have ligesom sundet sig lidt, fortsatte den sin vante Fart imod Isstykkerne, der enten stode imod, og da langsomt maatte vige, trængte tilbage af vort gode Skib, som pressedes fremad af Orkanens Furier, eller og de splintredes som Glas, hvori man kiler en Meisel.

Lidt senere paa Dagen fik „Fox" atter en lignende haard „Skalle" — som Fanøgutten ved min Side kaldte det —, og i dette Dieblik fandtes der dem ombord, som troede, at nu maatte „Fox" dog nok „gi'e sig"; thi den kom efter Stødet ikke klar af Isen, hvori den huggede fast, saa at der indtraf en Standsning i vor 10 Miils Fart, under hvilken flere af de omgivende Isblokke og Flager bleve trængte imod Skibet, der snart omringedes af disse paa alle Sider. Nogle svære Isblokke, der pressede ind agter, omspændte Roret og standsede Skruen, og Mændene ved Rattet bleve atter slængte hen ad Skandsen.

Skjøndt vi, som sagt, vare komne med en 10 Miils Fart, stod „Fox" nu pludselig stille, og det syntes ikke, som om den kunde komme fri, da mere og mere Is samlede sig om dette Punkt, ligesom paa et Rev, paa hvilket „Fox" huggede.

Isen klemte — skruede — imod Siderne med en forfærdelig Støi. Alting knagede og bragede. Under Dækket lød det, som om Skibet blev knust. Det gjaldt om at faae Fart for at komme ud af denne Klemme, men Skruen var ikke til at rokke. Kaptainen ordrede Seil sat. Seil forovon hverken kunde eller turde man heise, derfor skulde Skonnertseilet paa Stormasten forsøges heiset lidt tilveirs. Vi toge Alle Haand med i dette Arbeide, og man kan forestille sig Vindens Magt, naar jeg fortæller, at det

„Fox" i Orcanen d. 22 Sept. 1860.

kostede Alles forenede Anstrengelser at faae Seilet blot lidt høiere end Reilingens Høide, samt at Vinden, da omtrent 4 Qvadratalen Seil med største Besvær var løftet op, tog saaledes fat i denne Lap, at vi øieblikkelig mærkede, at Skibet begyndte at presse paa og kort efter fik skubbet sig klar af Isen, skjøndt denne skruede saa voldsomt, at „Fox" bogstavelig blev hævet ganske føleligt iveiret. Netop denne Omstændighed var imidlertid et Vidnesbyrd om en af dens allerfortrinligste Egenskaber; den er nemlig bygget saa spids fra Vandgangen ned til Kjølen, at Isen ikke kan faae Klemme paa den, naar den skruer den. Dersom saadanne Isblokke som de „Fox" i det Dieblik blev skruet af, først faae rigtig Klemme paa et Skibsskrog, da kan i saadan Søgang intet Skib, ikke engang „Fox" staae sig; men dettes Skrogs triangulære Form forbyder Isen at faae fast Hold paa det, hvisaarsag Skroget løftes iveiret, ved at presses op imellem Isblokkene. — „Fox" slap altsaa fri igjen og gled med vanlig Fart gjennem Vandet.

Engang foer „Fox" ind imellem to mindre Isfjelde, og saa snever var Passagen, og saa godt styrede Folkene ved Roret, at Skibets Sider akkurat skurede mod Isvæggene, hvorved nogle Bolværksfiirkanter splintredes og nogle Støtter bleve rokkede.

Under saadanne truende Farer, medens Undergangen stirrede os ind i Dinene, troer jeg dog, der kun var een Følelse fremherskende, een Tanke, der gjorde sig gjældende fremfor alle andre: Beundring for vor lille „Fox"; — dette Skib have vi Alle meget kjært.

Barometret, der om Natten pludselig var faldet, dog først efter at Stormen var indtraadt, var nu gaaet $1\frac{1}{2}$ Tomme ned; Søen skyllede stærkt ind forude gjennem vort hullede Bolværk og tog end mere bort af dette. Det flød over Dækket ned i Maskineriet, hvor man imidlertid havde arbeidet flinkt og ufortrødent hele Dagen. Vandet i Maskineriet fordampede paa de ophedede Plader, og Dampen forhindrede Udsigten, saa at Fyrfolkene maatte rage efter Kul med Hænderne og kaste paa Fyrene paa Lykke og Fromme. Efterhaanden steg dog Vandet saa høit i Maskineriet,

og Skibet rullede saa voldsomt, at Maskinmesteren Kl. 3 Eftermiddag allerede havde meldt Kaptainen, at Panderne ikke længere kunde smøres. Kaptainen antog, at Skibets Frelse afhang af Maskinen, og Maskinmesteren holdt den derfor gaaende. Maskinmesteren var en Landsmand, og jeg var paa denne Dag stolt af mine tvende Landsmænd ombord, Fanødrengen og Hr. Kindler*). Maskinmester Kindler gjorde paa hiin Dag Heltegjerning i Maskineriet, thi saadan udføres paa mange andre Steder end paa Slagmarken alene. Posten i Maskineriet var paa denne Dag den uhyggeligste ombord. Vi andre oppe paa Dækket havde dog idetmindste et frit Blik paa Rædslerne, og den Fare, man har for Øie, kan man maale og træde imøde. Ikke saaledes i Maskineriet. Dernede lød Larmen mere frygtindjagende, fordi Anledningen ikke kunde sees; der vidste man ingen anden Besked, end at den yderste Fare omspændte Skibet; derfra lod Faren sig ikke beregne og overveie, og dog var der Stedet, hvor de glødende Kræfter arbeidede, af hvis Ledelse saa Meget, maaskee Alt, var afhængigt. Ingensinde har en Dampmaskines Leder havt en vanskeligere Post end Hr. Kindler paa denne Dag, og ingensinde var en saadan Post bedre besat. Kapt. Young fremhæver ogsaa specielt Hr. Kindler i sin Rapport.

Vandet steg høiere og høiere i Maskinen; snart stod det 2 Fod høit paa Fyrpladsen, Folkene gik i Vand til Knæene, og dette Vand blev varmere og varmere. Ved Skibets Rullen skyllede Vandet op paa de hede Fyrluger, og Alting indhylledes i Damptaage. Kl. 5 meldte Kindler, at nu kunde han ikke længere holde Damp nok til at bakke. Orkanen holdt ved med samme Raseri, og Vandet steg og steg. Kraften var reduceret til 20 Omdreininger i Minuten, men der var ingen Udsigt til at kunne vedligeholde denne Fart, og det blev atter Maskinmesterens sørgelige Pligt at afgive Melding til Kaptainen om Sagernes Tilstand. Han

*) Hr. Kindler er for Tiden 2den Maskinmester ombord i Dampkorvetten Heimdal, nu i Vestindien; jeg tillader mig i al Ærbødighed at lykønske den danske Marine til denne Akvisition.

gjorde dette saa nødigt, at det syntes, som om han ansaae sig selv for Skyld i Ulykken. Kaptainen overlod ham at handle saaledes som han som god Ingenieur meente at kunne forsvare det*). Maskinmesteren sendte Fyrfolkene op paa Dækket, — de Stakler havde faaet svolne Been i det varme Vand og vare i en saa ynkelig Forfatning, at Neglene faldt af Tæerne paa dem. Nu styrede Kindler alene Maskinen og holdt selv Fyrene gaaende indtil noget efter Kl. 7, da blev han løst fra den lange, uafbrudte og forfærdelig besværlige Vagt. — Vandet var nu steget saa høit, at Fyrene slukkedes! —

Mørkningen begyndte at indfinde sig; Himlen var overtrukket; ingen Nordlys viste sig denne Aften; Maskineriet var standset; ingen Skrue satte Fart paa Skibet, saaledes at det ikke mere lystrede Roret; endnu var Skibet omringet af Isblokke, Isbjerge og Isflager, spredte vildt omkring, og endnu rasede Orkanen med samme forfærdende Voldsomhed.

Da først kom Kaptainen ned i Kahytten og sagde: „Nu staaer Alt i Herrens Haand! — Man can do no more!"

Det var en kritisk Situation. Intet Styr paa Skuden, der stedse fløi den samme voldsomme Fart; Isbjerge, haarde som Norges Klippevægge, spredte omkring os allevegne, og for os Nattens Mulm og Mørke: det var Udsigterne. Det var derfor naturligt, om En og Anden var lidt høitidelig stemt og beredte sig paa hvad Udsigterne frembøde.

Da, ligesaa pludselig som den var sprunget op, ligesaa pludselig standsede denne S.O.t.S. Orkan henad Kl. 8 Aften; Vinden tog hurtigt af; pludselig — et eneste Dieblik, og det blev stille, derpaa kom, ligesaa pludselig, et Bramseilskulings Pust fra Nord, paafulgt af en let Vestenvind henad Natten.

Vi mødte høi Sø og samtidigt med denne rumt Vande, fri af Storisen, og vare nu kun omgivne af disse svømmende spredte

*) For dem, der mulig ikke forstaae Meningen af denne Sætning, turde det være tilladt at bemærke, at der risikeres en Sprængning ved Forcering af Maskinen.

Kolosser, Isbjergene, af hvilke der i dette Aar fandtes saamange i det sydlige Davis-Stræde. Dette var nemlig ikke saaledes som Aaret 1859, da Shaffner i „Wyman" havde gjort sit heldige, uforfærdede Togt, et „godt Isaar" paa Grønlands Vestkyst. Han havde nu gjort Bekjendtskab med Drivisen, og han havde forandret Mening om „denne Humbug".

Skjøndt vi vare ude af Isen, og Dagens Rædsler vare overstaaede, tabte dog Uhyggeligheden ombord sig først lidt efter lidt. I Nattens Mørke kunde man endnu let løbe mod et Isfjeld, hvilket i den høitgaaende Sø slet ikke vilde have været nogen Spøg. Under selve Faren, medens man endnu er istand til at sætte Panden imod, og Handling ikke giver Reflexionen Rum, existerer Uhyggeligheden ikke; det er først bagefter — efter Slaget — at den indfinder sig med den Slaphed, der følger efter Energiens Spænding. Vi begave os til vore Køier for at søge den Hvile, Legemet trængte til. Jeg takkede Gud i min Aftenbøn for vor Frelse og anbefalede mig fremdeles til Hans Varetægt, medens min Hr. Kollega, med den Islænderen egne, næsten indolente Ro, meente, at det dog nok ikke var vor Reises egentlige Formaal at ligge her og forlise midt i Davis-Strædets Is.

Da vi om Morgenen stode op efter en sund Søvn, fandt vi Vinden Syd, og det blæste atter op til Storm. Henad Aften Kl. 6 havde vi da ogsaa haard Storm (9) og meget høi Sø, men dette betragtede vi nu, efter Gaarsdagens Begivenheder næsten som smukt Veir.

Saaledes var Skibet blevet pidsket omkring under Orkanen d. 22de Septbr., at vore Navigatører fandt os 63 Miil (engelske) nordlig udenfor Beregning, og efter Kort og Instrumenter at dømme 16 Miil (engl.) i Land paa Sydgrønlands Vestkyst, hvisaarsag det blev foreslaaet Landexpeditionen strax at tiltræde Reisen, hvortil dog ingen Lysthavende meldte sig, eftersom vi befandt os omgivne af Davis-Strædets kolde Vover, uden engang at kunne see Land.

Kaptainen løb nu op til Fiskernæs, hvor vi stode tæt ind under Land for at søge Havn, men ingen saadan var til at finde, hvorfor vi atter stode til Søes. Efterat have famlet endeel omkring i Strædet, fik vi d. 2den Octbr. omsider Sigte paa Kaptain Graahs Vardø, udenfor Frederikshaab, hvorfra en Baad med Kaptain Ordrup, af den danske Skonnertbrig Baldur, kom ud til os og lodsede os ind, netop som vi være ifærd med atter at staae til Søes paa Grund af et tæt Sneefog, der begyndte at falde og borttog os Udsigten til Landet.

Den 2den October Kl. $1\frac{3}{4}$ faldt vort Anker i Frederikshaab, i hvis hyggelige og sikkre lille Havn „Fox" blev fortøiet. Der traf vi, foruden Baldur, ogsaa Briggen Immanuel, Kaptain Fotel, og den norske Bark Jeannette, Kaptain Olsen.

Kolonibestyreren paa Stedet, Hr. Tvede, kom os venligt imøde og assisterede os af al Evne, for at faae „Fox" sat i tjenlig Stand igjen efter dens forskjellige Beskadigelser under de forløbne Storme. De danske Kaptainer hjalp os ogsaa baade med Raad og Daad og overlode os deres Tømmermænd m. m. Kaptain Young berørte senere flere Gange den beredvillige Assistance, der var bleven ham tildeel i Frederikshaab, og tilstillede endog Hr. Tvede en skriftlig Taksigelse.

Vi indhentede nu Oplysninger om Landet og Isen. Det blev erklæret for et usædvanligt „slemt" Isaar, og Ingen paa Stedet mindedes et saa slemt Aar. Vi skulle senere, i Julianehaab, finde Leilighed til nærmere at belyse dette slemme Isaar.

Paa Stedet fandt vi et gjæstfrit Hjem hos Hr. Pastor Barfoed og Koloni-Bestyreren. Medens Reparationen af Skibet stod paa, dreve vi Tiden hen paa bedste Maade; vi nøde „die göttliche Faulheit", glædedes ved de vakkre Beboeres Selskab, og morede os over Eskimoerne, hvis Gastronomi navnlig forbausede os, medens vi dog selv svælgede i prægtige Rensdyrstege. Det friske Rensdyrkjød fandt jeg at være den mest velsmagende Kjødart, jeg endnu har truffet paa. Stegt Sælhundelever kan ogsaa passere — men Resten ville

vi lade Eskimoerne beholde. — Der er skrevet saa meget om dette Folkefærd, som forresten ikke holder af at kaldes Eskimoer, men Grønlændere, og navnlig ganske nylig i det af Vallø udgivne Skrift, at jeg ikke skal trætte Læseren med Gjentagelser.

Vi gik naturligvis hver Morgen til Fjelds for at holde Udkig med Isen, en Forretning, der i Grønland ganske svarer til den Forretning herhjemme, at rulle Gardinet op om Morgenen og see ud efter Veiret. Det lod ikke til, at vi havde Hastværk, thi skjøndt der tilbød sig flere gode Leiligheder til at komme ned til Julianehaab, forbleve vi dog her en 3 Ugers Tid. Paa samme Tid var den danske Bark, „Nordlyset" (Julianehaabsskibet), paa Veien derned. Under Orkanen den 22de havde vi været i hinandens Nærhed, men „Nordlyset" laa heldigvis dengang godt fortøiet i Torsukatek-Løbet, lunt bag Nunarsoits høie Fjelde. Vi hørte jevnlig fra det med Kajak-Posten.

I Frederikshaab festligholdt vi Hs. Majestæt, vor allernaadigste Konges Fødselsdag ved et Middagsgilde hos Pastor Barfoed; Talerne bleve akkompagnerede af Kanonsalut, Skibene i Havnen flagede, og om Aftenen overraskede Kaptain Young Befolkningen med et Fyrværkeri i Anledning af Dagens Høitid, hvilket frembragte stor Jubel blandt Grønlænderne.

Skjøndt Kaptain Young ikkun gav sine Officerer Advarsel fra Dag til Dag, syntes det dog, som om Touren til Julianehaab aldrig skulde gaae for sig. Det var den kjedeligste Periode paa hele vor Reise, thi skjøndt Tiden gik behageligt nok i Land, takket være Stedets venlige Familier, og vi fandt megen Fornøielse ved at betragte den grønlandske Natur, beundre Nordlysene, men navnlig ved at iagttage Grønlænderne og deres Liv, — saa turde man dog, paa Grund af den korte, fra Dag til Dag givne Frist, ikke indlade sig paa noget alvorligt, systematisk Arbeide, uden hvilket Mennesket tilbringer en kjedelig, tom og forspildt Tilværelse. Uhyggeligheden ved dette Liv formindskedes ikke ved den Omstændighed, at et Vinterophold i Grønland, om hvilket Kaptainen,

Fr. Woldikes Forlagsboghandel — Th Bergh's lith Inst

Frederikshaab,

Grønland

der har en Forkjærlighed for dette Land, lod falde nogle Yttringer, stillede sig for Tanken som en kommende, skyfuld Mulighed. Den første Halvdeel af October Maaned var allerede forløben, og hvis Vinteren skulde indfinde sig tidlig, og Vinterisen ved at bedække Fjordene og Kysterne stoppe Udgangene til Havet, da vilde vi ikke kunne undgaae at blive indefrosne i Frederikshaabs Havn. Den Eneste, der fik noget egenligt Udbytte af Opholdet her, var Mr. Woods, der tog en Mængde fotografiske Skizzer af Beboerne og Landskabet.

Det syntes, som sagt, som om Skibet ikke skulde videre, thi Kaptainen begyndte pludselig d. 16de Octbr. at udruste en Baad-Expedition, hvis Bestemmelse var at søge indenskjærs til Julianehaabs-Kolonien, for der at foretage de fornødne Undersøgelser om Muligheden af det tilsigtede Telegrafanlæg. Tre Baade bleve udrustede: to Seilslupper og en med Seil forsynet Hvalfangerbaad, over hvilke Kaptainen selv tog Kommandoen. Fordelingen af Besætningen var følgende: 1ste Baad, Kapt. Young og Mr. Woods; 2den Baad, Næstkommanderende og min Ringhed; 3die Baad, Dr. Rae og Oberst Shaffner, hver Baad med 1 Matros som Styrmand og 4 Roersker. Eskadren blev forsynet med Proviant for 3—4 Uger og vel udrustet af Kaptainen i alle Retninger. Skibet blev overladt til Dr. Slessers og Maskinmesterens Kommando, og ved dette forblev den ene af den Kgl. danske Regerings Delegerede, min ærede Kollega, Hr. Althingsmand Ólafsson.

Eskadren forlod Frederikshaab den 17de October, Formiddag Kl. 11, under Flagning og Hurraraab med alt videre Tilbehør. Med en N. N. O., der fyldte Seilene, gik vi indenskjærs til Ovanø, hvor vi supplerede det manglende Antal Roersker. Det er jo bekjendt, at man i Grønland altid bruger Fruentimmer til denne Forretning. Om Aftenen naaede vi Illuilarsuk, begge Steder beboede Grønlænderpladser.

Ved sidstnævnte Sted, hvor vi skulde søge et Stykke Vei til Søes, blev Udgangen til denne imidlertid stoppet for os ved Drivis,

der havde sat ind fra Strædet og aldeles fyldt Udpassagen til dette. Vi gik strax til Fjelds og opdagede da, at det var umuligt med Baade at trænge videre frem indenskjærs. Efterat have overnattet i vort Telt ved Illuilarsuk, gik vi næste Dag tilbage samme Vei, vi vare komne. Vi naaede ikkun til Ovanø, da det kostede megen Anstrengelse at arbeide op imod den stærke Strøm, der indfinder sig med Høivandet. Det var en haard Roetour den, i hvilken vi alle toge Haand i med, og det var svært at klare Baadene fri af Isen, der fra Strædet drev indenskjærs med Strømmen. Adskillige af de Isblokke, vi mødte, havde 25 — 40 Fods Høide over Vandfladen og kom os imøde med en 3—4 Miils Fart. Ved Ovanö overnattede vi, idet vi opsloge vort Telt paa Sneen, der ved at stampes fast giver et prægtigt fladt Gulv, hvilket undertiden er svært at finde paa Grønlands ujevne Fjeldbund. Veiret viste Tegn paa, at Vinteren var i Aumarch. Næste Dag, d. 10de Octbr., gik vi tilbage til Frederikshaab, hvor vi atter bleve modtagne med Hurraraab og øvrigt Tilbehør, og saaledes endte denne første Baad-Expedition, hvilket rigtignok var et stort Held, thi om den var lykkedes, vilde vi sikkerlig være indefrosne og have maattet tilbringe en Vinter i Grønland.

I Frederikshaab havde vi den Ærgrelse at erfare, at Barken Jeannette, et Skib, der var indkommet hertil under Havari, efterat have været paa Grund ved „Isblinken", og ikke var bygget for Isfart, (Jeannette er en gammel kasseret Vestindiefarer), — at dette Skib var gaaet til Søes, medens Damperen „Fox", det stærkeste Isskib i Verden og nu fuldstændig tjenstdygtig efter en omhyggelig Reparation, laa roligt i Frederikshaab Havn.

Jeannette var gaaet til Arsuk, hvor de ved Frederikshaab liggende Skibe vare bestemte til at hente Kryolith fra det bekjendte Kryolithbrud ved Ivigtok, hvor nu aarligt et betydeligt Antal Skibe løbe ind og ud, og end flere Aar for Aar ville følge efter, da det synes, som om den hermed i Forbindelse staaende Industrigreen har en god Fremtid for sig.

Baadexpeditionen tilbage fra Jllutdarsuk

Kaptain Young gjorde da endelig Forberedelser til med „Fox" at søge ned til Julianehaab. Efter et hjerteligt Farvel til vore gjæstfrie Venner i Frederikshaab afgik vi da endelig og dampede d. 20de October om Morgenen ud af Frederikshaabs fortræffelige lille Havn. Vi stode Syd paa med en frisk nordlig Vind. Lidt Syd for Frederikshaab praiede vi Barken Jeannette, der kom tilbage, efter Kaptain Olsens Sigende paa Grund af den megen Is, der fandtes samlet ved Arsut-Fjorden. Vi gave Olsen Underretning om den Vei, han skulde søge ind til Frederikshaab, nemlig gjennem den Rende i Isen, „Fox" havde dannet, og da Jeannette syntes at være en ypperlig Seiler, og Vinden saaledes, at den med Lethed kunde naae ind i Havnen, vare vi rolige for den.*)

Kl. 12 passerede vi Omanak, en Ø lidt Syd for Frederikshaab, i Nord 40°, 2 Miil af. Udenfor Isfjorden Narsalikfjord saae vi en Mængde Isfjelde. Narsalikfjorden sender aarlig mange Isfjelde ud i Davis-Strædet; disse ere dog, ligesom alle sydgrønlandske Isfjelde, meget mindre end de nordgrønlandske, der vel kunne være en Snees Gange saa store, og man seer de sydgrønlandske Isfjelde svømme omkring i Havet med ikkun en 60—90 Fods Høide over Vandfladen. Narsalik-Isen, der findes nøiere beskreven i Dr. Rinks interessante Bog „Om Grønland", udmærker sig ofte ved sin dybe, klare, mørkeblaa Farve. Vi saae flere saadanne mindre Isfjelde, som oftest staaende paa Grund ved Kysterne i Mundingen af Fjorden, af en saa reen, dyb og næsten indigoblaa Farve, at jeg vilde blive beskyldt for Overdrivelse, om jeg anlagde denne Farve paa Papiret. Det er, efter Dr. Rink,

*) Jeannette kom ogsaa lykkelig ind samme Dag, skjøndt der fandtes endeel Storis ved Havnens Indløb; den blev her Vinteren over tilligemed Immanuel og Baldur. I dette Foraar stode alle 3 Skibe ud i Strædet og gik ned til Arsut Fjord, hvor de to førstnævnte indtoge Kryolith-Ladning og lykkelig ere ankomne til Kjøbenhavn. Baldur løb derimod paa Grund og blev som Vrag efterladt i Frederikshaab, medens dog hele Besætningen blev reddet.

ved denne Isfjord, at Baadexpeditioner, selv i den bedste Aarstid, ofte maae vente Uger for at kunne passere sikkert paa Grund af den hyppige „Kalvning", der her finder Sted. Naar Indlandsisen paa Grund af Tyngden og Sprængningen, som foraarsages ved Modsætningen mellem Tø og Frost, søger at skaffe sig Luft ved at tvinge sig ud gjennem Isfjordene, hvor da disse store Kolosser, som kaldes Isbjerge, styrte i Vandet og drive ud i Havet, da siges Isbræen, Indlandsisens Yderrand mod Fjorden, „at kalve." Selve de i Havet svømmende eller paa Grund staaende Isbjerge kunne ogsaa „kalve", naar et større Stykke Is brækker af og styrter i Havet, eller en Omvæltning af Bjerget foregaaer efter de samme Love.

Om Natten fik vi en meget frisk Vind, og „Fox" var omgivet af endeel Storis, som man imidlertid ved en fornuftig Seilads let kan undgaae at komme i Berøring med, da den som oftest ligger saa spredt, at Skibet har frit Vande nok, for med Lethed at kunne avancere fremad og dog gaae klar af Isblokkene. Med vort gode Skib indlode vi os imidlertid ikke paa at gjøre Omveie, men huggede lige ind paa Isstykkerne, der maatte vige for „Fox's" gode Meiselbov, som kraftig dreves frem af Damp og Vind, til stor Forundring for de grønlandske Lodser, der med de almindelige Koffardimænd ikke ere vante til saaledes at byde Isen Braaden. De kunde ikke noksom udtale deres Beundring over dette deilige Skib, der saaledes i fuld Fart kunde løbe Boven mod Isblokkene „uden at synke".

Da vi ankom udenfor Arsut-Fjord, bleve vi meget forbausede over slet ingen Is at finde, saaledes som af Kapt. Olsen opgivet. Fjorden var fuldkommen isfri, og hvis Jeannette havde fulgt vor Indbydelse og havde ledsaget „Fox", vilde det, saavelsom begge de andre Skibe, Immanuel og Baldur, allerede forrige Aar have kunnet være herhjemme med Ladning fra Ivigtok.

Da Arsut-Fjorden og det derved liggende Ivigtok Kryolithbrud, hvor d'Hrr. T. Weber & Comp. i Kjøbenhavn have anlagt Etablissementer og udvikle megen Virksomhed i den herhenhørende In-

dustrigreen, synes at have en god Fremtid for sig og vistnok vil blive en meget besøgt Plads, troer jeg det ikke uhensigtsmæssigt at bidrage mit til at gjøre denne Plads bekjendt i en større Kreds.

Arsut-Fjorden udmunder i Davis-Strædet omtrent 3 Miil Vest for selve Ivigtok paa c. 61° 12(13)' N. B., 48° 40' V. L. Enten man søger denne Fjord ved at gaae direkte ind fra Strædet, eller man kommer Nord fra, efter først at have søgt ind til Frederikshaab for det Tilfælde, at Drivisen spærrer den direkte Indgang og nødsager Skibet til at søge indenom denne langs Kysten til Arsut, finder den Søfarende i begge Tilfælde et fortrinligt Sømærke i Kunnaksfjeldet, der hæver sig ca. 4,400 Fod over H. O. paa Arsutsfjordens nordre Bred. Udenfor en Omkreds af et Par Miil fra dette Punkt, hvis Tinde hæver sig omtrent 1 Miil fra Kysten til Davis-Strædet, haves aldeles reent Farvand af uhyre Dybder, men herfra begynder Havets Bund at hæve sig imod Land, og naar Fjorden selv kan gjøres, hæve sig Øer Nord saavelsom Syd for sammes Udløb, dog med saa betydelige Afstande, at et bredt Indløb haves heelt frit. Man behøver ikke at frygte for Noget her, naar man blot undgaaer at søge Fjorden gjennem Farvandet mellem Arsut-Øen og Stor-Øen Syd fra, thi her findes blinde Skjær. Den, der følger det for Seilads paa Grønlandskysten i Almindelighed eue rigtige Princip at lade staae til, men samtidig at holde godt Udkig fra Merset, vil altid være sikker paa en let Indseiling. At krydse forsigtig omkring, duer ikke ved de grønlandske Kyster. Havet har saa enorme Dybder tæt ved dette Lands Kyster, at Fjordene løbe ud i samme med de mest forbausende Dybder — Dybder af flere 100 Favne, og et Lodkast paa 100 Favne Vand endog langt inde i de sydgrønlandske Vestkystfjorde er ganske almindeligt. Man kan ved Kysterne løbe tæt op under de Smaaøer, som hæve sig langs med Landet i stor Mængde, og man vil som oftest umiddelbart op til samme finde betydelige Dybder. Steder af mindre Dybder, 15—30 Fv., saasom Torskebankerne, findes høiere Nord paa, ved Godthaab, Sukkertoppen ꝛc. Blinde Skjær opdages let fra Udkiget og bør ikke

vække Bekymring, da de let kunne klares ved omgaaende Bevægelser, eftersom Dybderne i deres umiddelbare Nærhed næsten uden Undtagelse ere meget betydelige, og blinde, urene Skjær, saaledes som Rev eller Banker, findes ikke ved Arsutfjordens almindelige Indseiling. Fjordens Munding aabner sig tydelig for det blotte Øie lige Syd under Kunnakfjeld og begrændses i Syd af Arsut-Øen, der ogsaa hæver sig til en betydelig Høide. Naar man befinder sig paa Bredehøide med Kunnaksfjeld, midtveis mellem Omanak og Arsut Stor-Ø, (see Kortet), da gjøres Fjorden bedst ved en Indseiling i S. V., idet man, ankommen paa Længde-Høide med Arsut-Øen, holder ind under dennes nordlige Kyst med Kours paa Snevringen mellem denne Ø og den i Nord lige overfor liggende Pynt, hvilken Snevring er Sundet Ikaresarsuk (Smalleløbet), 2 smaa Miils Seilads fra selve Ivigtok. Man kan ogsaa komme ind til Ivigtok ved at søge Syd om Arsut-Øen, nær hvis Sydpynt findes en beboet Plads: Isua, op ad Arsut-Fjordens sydlige Arm, men den nordre Arm er den almindelige Indseiling, hvor der findes mindst 12 Fv. Vands Dybde indtil ½ Kabellængde fra Kysten. I selve Snevringen, Ikaresarsuk, haves 6 Fv. Vand. Det vedføiede Kort og Tegning give nærmere Oplysninger for Søfarende. Det vilde være et meget fortjenstligt Arbeide, om vor Marine nøiagtigere kunde lade opmaale denne og andre Indseilinger ved Grønland; der findes jo allerede gode Forarbeider, navnlig af Kapt. Graah, med Forbedringer af Dr. Rink.

„Fox" løb d. 21de Octbr. ind i Torsukatek-Løbet, vel lodset af vore to flinke Grønlændere. Ved Indseilingen til dette Løb findes Nord fra tre blinde Skjær, over hvilke man dog tydelig seer Brændingen; de ligge parallelt med Fastlandet og undgaaes let ved at holde godt til Søes.

I Torsukatek-Løbet førte vore Lodser os med Næsen lige ind imellem to høie Klippevægge, hvilke de feilagtig antoge for „Bondes" Havn. Pladsen var saa smal, at „Fox" ikke kunde vende. Nær vare vi løbet mod Klipperne, der endog berørtes af Bougsprydet (saa nær var det), men ved at bringe en Line fast omkring en lille

Th. Berghs lith Inst

Ivigtok.

Klippeø i Løbet bagved og ved at bakke, kom vi dog ud af Kniben efter nogle Timers kjedelig Forhaling og ankrede op under Nordkysten i Torsukatek-Løbet. Næste Morgen stode vi ud af dette „Løb" og gik gjennem Ikaresarsuk (en Snevring, et smalt Løb) Nord om Pardleet-Øerne til Julianehaab, hvor vort Anker faldt Kl. 6 Eftermiddag d. 22de October, Side om Side med „Nordlyset".

Nu havde vi altsaa endelig naaet det saa længselsfuldt imødesete Maal, Kolonien Julianehaab, efter en meget besværlig Reise af 53 Dage fra Reikiavik, som vi havde forladt d. 31te August; men d. 31te August var ogsaa en Fredag, og „Sagde vi det ikke nok!" udbrøde Matroserne, „man bør aldrig forlade Havn paa en Fredag; Enden er ikke endda!"

I Julianehaab bleve vi som allevegne modtagne med en Gjæstfrihed og Imødekommen, for hvilken vi ikke noksom kunne takke d'Hrr. Kolonibestyrer Møller, Dr. Prosch, Hr. Balling, Pastor Nissen, Kapt. Andersen m. Fl., og jeg bør da navnlig ikke glemme at nævne Assistent, Lieutenant Høyer, i hvem jeg traf en gammel Krigskammerat fra 1848—49—50. Vi erholdt fortræffelige Underretninger om Landet, Isen og Forholdene og havde megen praktisk Assistance af den alt tidligere omtalte Hr. Motzfeldt, der havde modtaget Shaffner det foregaaende Aar i Kaksimint. Oberst Shaffner blev, som gammel Bekjendt, hilst med Jubel, og det var ret komisk at høre de Indfødte, Grønlænderne, modtage ham med de virginske Negersange, han i det foregaaende Aar havde lært dem, og hvilke deres skarpe musikalske Øre tro havde bevaret i Erindringen. For ved vor Hjemkomst at støtte vore Rapporter, samlede vi endeel skriftlige Erklæringer angaaende Forholdene, der nærmere skulle blive omtalte.

Stedets Beboere fortalte os om „Bulldog", der havde forladt Havnen d. 3die Octbr., og Alle vare de meget indtagne i Hædersmanden Sir Leopold Mc. Clintock.

Fra et Fjeld, ca. 1000 Fod over Havets Overflade, iagttoges daglig Davis-Strædet. Den 23de October var det ikke muligt at opdage nogensomhelst Storis i Strædet; der saaes kun endeel

Isfjelde enten til Søes i Drift, eller staaende paa Grund ved Kysterne.

Ifølge de Oplysninger, vi efterhaanden havde samlet ved Meddelelser fra paalidelige Autoriteter og egne Erfaringer, blev det opgivet som uudførligt at føre et Telegrafanlæg over Grønland fra Øst- til Vestkysten. Istedet derfor blev det vedtaget at lede Undersøgelserne under den Forudsætning, at Telegraftraaden fra Reikiavik skulde føres i Havet, Syd om Cap Farvel, og ind i en af Sydvest-Grønlands Fjorde, hvorfra den da atter skulde føres ud i Davis-Strædet og over til Labrador.

I en Skrivelse fra Dr. Rink til Sir Leopold Mc. Clintock angaaende denne Sag fremhæves ogsaa Umuligheden af et Anlæg over Grønlands „impraktikable" Indre, hvorimod den ovenanførte Plan ogsaa af ham ansees for udførlig.

Det blev da bestemt at undersøge Julianehaabs-Fjorden, Igalliko-fjord, og d. 25de Octbr. dampede „Fox" op i Fjorden, der blev opmaalt og aflagt af Næstkommanderende. Vi naaede samme Aften op i Fjordens Bund, hvor vi kastede Anker ved Irpsumiak.

Fjorden (see Skizzen af Igallikofjord) har en betydelig Dybde, mere end 150 Fv. Vand indtil over Midten af samme. Den strækker sig ca. 8 Miil op i Landet og er meget bred hele Veien med store Bugter baade i Nord og Syd og mange gode Ankerpladse.

Fra Irpsumiak udsendtes tvende Land-Expeditioner, en for under Kommando af Dr. Rae, med hvilken fulgte Shaffner og Forfatteren, at undersøge Indlandsisen og Indrelandets Natur; den anden, bestaaende af min ærede Hr. Kollega, Dr. Slesser og Mr. Woods, begav sig til Igalliko, de gamle Islænderes Brattelid. Fra Irpsumiak deler Fjorden sig i to Arme, en i nordlig og en i østlig Retning. Ved den nordlige Arm ligger Igalliko, hvor en Grønlænderfamilie boer, der holder Køer og Faar. Ved den sydligere Arm findes Kaksiarsuk, de Gamles Garde. Dog om alt dette vil jeg Intet fortælle, for ikke at foregribe min ærede lærde Hr. Kollega, der agter at skrive en dyberegaaende videnskabelig Afhandling

om de Ruiner, der her findes efter hans gamle berømmelige Forfædre, hvilket jeg gjør saameget hellere, som jeg maa tilstaae kun at være maadelig bevandret i Sagaliteraturen.

Derimod skal jeg i al Korthed give en Oversigt over den anden ikke mindre berømmelige Landexpedition, under Kommando af den berømte arktiske Reisende, Dr. Rae.

Hvad var egentlig Hensigten med denne Landgangstour? At undersøge Indlandsisen og Indrelandets Natur. Vel! Skulde det undersøges, om et Telegrafanlæg kunde udføres over denne Is? og i saa Fald af hvilken Grund da? Mon fordi man agtede at etablere en Telegrafstation paa Indlandsisen? Men at føre en Linie over denne til Østkysten, for derfra at bringes til Reikiavik, var jo opgivet som uudførligt, et Resultat, man kunde have læst sig til i Kapt. Graahs og Dr. Rinks fortræffelige Værker over Grønland. Der skeer saameget i denne Verden, hvis Hensigt ikke egentlig begribes; lad os derfor i denne Anledning afholde os fra alle videre Spørgsmaal; lad os afsee fra vor Expeditions Hovedopgave: Undersøgelsen af Muligheden af et nordatlantisk Telegrafanlæg over Færøerne, Island og Grønland til Labrador, og lad os erindre, at, om det under Forsøget paa at løse denne Opgave tillige, uden at forsømme Noget, kunde lykkes at indhente Oplysninger om Sager af hidtil mindre bekjendt Natur, saasom Grønlands mærkværdige Indlandsis f. Ex., da burde Leiligheden hertil vel neppe lades ubenyttet.

Saa lyt da nu opmærksomt, Læser! thi nu skal Du faae høre Noget om Indlandsisen, Du ikke før har hørt.

Expeditionen bestod af Dr. Rae, Shaffner og min Ringhed (der ikke havde havt stor Tilbøielighed til at deeltage, men dog omsider fulgte Invitationen); 1 Matros og 4 Grønlænderinder ledsagede os som Lastdragere. Det havde først været bestemt, at Hr. Motzfeldt skulde attacheres denne Expedition, da han nok er Grønlands bedste Fjeldgænger og har et ualmindeligt Kjendskab til dette besynderlige Lands mærkværdige Natur. At være ham for-

uden tiltalte mig ikke rigtig, men Kapt. Young betænkte sig og holdt Motzfeldt tilbage, fordi han var en altfor vigtig Lods ombord i „Fox", hvis Forandring i Veiret skulde indtræffe. Derimod kunde Intet indvendes, Skibet var noget nær det Vigtigste af Expeditionen, og jeg traskede da med.

Da „Fox" den 27de Octbr. skulde gaae tilbage til Julianehaab, fordi det saa seent paa Aaret ikke er raadeligt at opholde sig saa langt inde i en Fjord, der med en Nats Frost let kunde fryse saaledes til, at „Fox" blev afspærret fra Udgangen til Havet, saa blev af den Grund Hvalfangerbaaden halet i Land, udrustet og fortøiet og sat til Landgangsselskabets Disposition, for i den at kunne søge ned ad Fjorden til Havnen.

Kl. 3 Eftermiddag d. 26de Octbr. afmarcherede vi da, ledsagede af Kapt. Young og Motzfeldt, der agtede at følge os paa Vei den første Dag. Vi omgik det ved Irpsumiak liggende høie Fjeld i Nord, hvor Dr. Rae og jeg om Formiddagen havde skudt Ryper, og gik derpaa Øst parallelt med og nogle hundrede Favne Nord for Kaksiarsuk-Armens nordre Bred. Om Aftenen gjordes Holdt lidt Nord for den Elv, der fra Indlandsisen strømmer igjennem en Dal ud i Kaksiarsuk-Armen. Et usselt Telt blev opslaaet, og under dette gjorde vi os det bekvemt for Natten, der var temmelig kølig. Om Morgenen den 27de viste det sig ved nærmere Eftersyn, at Grønlænderinderne havde efterladt deres Proviant i Hvalfangerbaaden, skjøndt de, adspurgte derom, forinden Afgangen havde bekræftet at føre saadan med sig. Derfor vare vi nu alle Otte (uden at medregne Kapt. Young og Motzfeldt) reducerede til det Kvantum, vi Andre førte med til egen Brug. Vi udregnede, at dette ikkun vilde tilstede ¾ Beskøit og Resten i lignende Størrelser daglig pr. Mave i nogle faa Dage. Kapt. Young og Motzfeldt begave sig derfor strax tilbage for at sende Proviant til det Sted, hvor vi nu befandt os, og her skulde det da findes paa Tilbagetouren, men ved en Feiltagelse af Grønlænderbudet kom det ikke tilstede. Vi Andre gik derpaa videre, efterat jeg havde forpligtet

mig til endnu samme Dag at vende tilbage, saaledes at jeg kunde naae „Fox“ forinden den afgik, hvilket var ansat til Kl. 12 Middag, samt endvidere til ikke at forlange nogen Fortæring paa denne min Extratour. Skulde jeg ikke kunne indtræffe itide før „Fox's“ Afgang, da skulde jeg opslaae mit Paulun ved Hvalfangerbaaden, hvor jeg kunde søge Revanche ved den efterladte Proviant og oppebie Dr. Rae's og hans Selskabs Tilbagekomst. — Dette skulde jeg ikke have gjort. Det havde været meget bedre, om jeg havde fulgt Kapt. Youngs Opfordring, strax at gaae tilbage med ham og Motzfeldt; men da jeg nu engang var paa Veien til denne berømte Indlandsis, saa syntes jeg, at jeg dog gjerne vilde kaste et Blik paa den. Da jeg af Motzfeldt var bleven underrettet om, at ½ eller høist 1 Times March længere frem vilde opfylde dette mit Ønske, haabede jeg saa smaat ved en tilbagegaaende Ilmarch at kunne være istand til at naae „Fox“ itide.

Vi halede derfor godt ud, medens vi fulgte Elvens Løb op ad Dalen imod Indlandsisen. Denne Dal er omgiven af høie, steile Klippevægge paa de 3 Sider, hvilket blænder Øiet med Hensyn til Distancen. Vi havde marcheret skarpt vel et Par Timer, men Dalen syntes ingen Ende at faae, og endnu var ingen Indlandsis at opdage; min Mave begyndte at knurre, og Udsigterne til at naae „Fox“ fjernedes med hvert Skridt fremad, hvisaarsag jeg tog Afsked med mine Venner og i smaat Luntetrav satte hjemefter til Irpsumiak. Jeg passerede høit, vissent Græs, der gik mig over Knæene. I næsten alle Dalstrøgene deromkring findes en yppig Underskovvæxt af Dvergbirken, og jeg saae Stammer af 6—8 Tommer i Diameter og ca. 10 Fods Længde; de hævede sig dog ikke lige i Veiret, men snoede sig henover Jordsmonnet. Ved Sommertide maatte her være herligt at boe; lune Dale, en storartet Fjeldnatur, ypperlig Jagt og Fiskeri; hvad kan man ønske mere? Jeg naaede snart tilbage til vort sidste Nattekvarteer, og da jeg her saae de tydeligste Spor af Aftenens herlige Maaltid, begyndte min Mave at blive heel utaalmodig, men Levningerne

fandtes ikke at give noget Udbytte. Som jeg stod der og kastede Blikket omkring, faldt det ogsaa ud over Kaksiarsuk-Armen; den var ganske bedækket med Is, og en Idee faldt mig ind. Kaptainen havde et Forspring af 4 Timer, maaskee kan „Fox" dog naaes over Isen. Rigtignok var den tynd, men det var den eneste Maade, paa hvilken jeg turde gjøre mig Haab om endnu at naae Skibet itide, og imodsat Fald havde jeg jo altid Hvalfangerbaaden i Reserve. Jeg galopperede derfor ned over Fjeldene mod Isen, men pludselig blev jeg standset i min Fart af en dyb, rivende Elv, der styrtede ned fra Fjeldene og afskar mig Veien til Isen. Det var altsaa en daarlig Idee. Ved at passere op ad denne Elv for at finde et Vadested, stødte jeg paa nogle meget store Stene, Ruiner af de gamle Islænderes Bygninger; en af disse saae ud til at have været et Kloster eller en Kirke, skjøndt jeg for denne Antagelse ikke kan angive anden Grund end den, at Ruinerne i Øieblikket saae mig noget katholske ud.

Efter denne Standsning faldt det mig ind at forsøge en ny Vei, idet jeg fra Stedet, hvor jeg netop befandt mig, tog en snorlige Linie til Stedet, hvor „Fox" endnu maatte ligge skjult bag det høie Fjeld ved Irpsumiak. Denne Linie førte lige tværs over Fjeldene, altsaa et bestandigt Op og Ned, men ved en forceret March og let som jeg var, uden at have nydt det Ringeste hele Dagen, kunde jeg dog maaskee endnu naae Skibet. Jeg begyndte strax med at stige, dernæst gik det i Spring ned i en Dal, hvilket gjentog sig to Gange. I Førstningen gik det saa nogenlunde, thi jeg fandt et Spor, der meget lignede et affides islandsk Fjeldhestespor —(havde de grønlandske Islændere Heste?) — og skjøndt dette Spor snart forsvandt, naaede jeg dog op paa Toppen af den tredie Høiderbyg, hvor jeg troede at have den Glæde at see det Fjeld, bag hvilket „Fox" maatte ligge. Jeg saae paa Uhret, jo, det kunde endnu naaes, skjøndt Dalen nedenfor rigtignok var en Bugt af Kaksiarsuk-Armen, der skjærer sig temmelig langt ind med en ubehagelig stor omgaaende Bevægelse, men Bugten var ogsaa be-

lagt med Tyndis (ny Vinteris), og hvis den bar, var Spillet vundet. Rask gik det derfor nedefter. Paa Veien sprang to blaa Ræve op, men jeg havde ikke Tid til Jagt, derimod glædede jeg mig over at see disse to Kavalerer løbe foran mig ned paa Isen og over denne i fuld Fart. Ræven er som bekjendt meget forsigtig og vover sig ikke paa Glatis, naar den ikke kan bære; mulig kunde den bære mig, — men tænk min Ærgrelse, da jeg kommer nærmere og seer, at det netop er Lavvande, hvorved Isen er brækket af fra Land, hvisaarsag den kun kan naaes ved et 3—4 Alens Spring, og der var ovenikjøbet intet Tilløb. Et 3—4 Alens Spring er nu en let Sag, men et menneskeligt Legeme i et 4 Alens Spring er ingen Fjederboldt og har al rimelig Udsigt til at plumpe igjennem en Tyndis efter de første 24 Timers Vinterfrost. Da jeg ikke kunde øine Bund i Vandet, som var meget klart (thi der var vel en 90 Favne), og saae, at jeg, hvis jeg brød igjennem Isen, umuligt kunde komme i Land paa de steile Klippestene, hvoraf Kysterne dannes, faa forlod jeg dette Rævespor og ilede med at omgaae Bugten. Da jeg var naaet midt for Bunden af denne, trak Himlen sig sammen, og kort efter faldt en tæt Snee. Enhver, der kjender Grønland, veed, hvor farligt det er at vandre over Fjeldene der, navnlig naar man overfaldes af tæt Sneefog. Et eneste Feiltrin, en Glidenud, en Forvridning, kort, enhver Bagatel, som gjør Benene utjenstdygtige, bliver i dette Land let livsfarlig, og Enkeltmand risikerer let at blive liggende hvor han faldt, især da, naar man, som jeg, befinder sig paa en Vei, hvor man ikke vilde have søgt mig, i den Tro naturligvis, at jeg var fulgt den en Gang tilbagelagte og derfor bekjendte Vei. Hvad jeg her har nedskrevet, havde jeg ikke tænkt over dengang, — det blev mig først senere indlysende, da jeg engang spurgte om Grunden, hvorfor Grønlænderne aldrig gaae ene til Fjelds. Jeg havde hørt, at det havde sin Grund i den Overtro hos Grønlænderne, at naar man gaaer ene til Fjelds, bliver man tagen af Bjergaander; — det er dog engang en god Overtro, thi den forebygger mange Ulykkes-

tilfælde. Da gik det først op for mig, i hvilken Fare jeg havde svævet, dengang jeg, strax efter at Sneen var begyndt at falde, en Gang gled ud med den ene Fod, idet Sneen skjulte Klippestenens Overflade, og let lod formode Fodfæste, hvor intet var, — jeg tabte Balancen, faldt og rullede vel en halv Snees Alen, før jeg fik standset mig i Farten og kom paa Benene igjen, uden at feile andet, end at være bleven lidt øm i den høire Hofte, hvilken Ømhed jeg dog netop gjenfornemmer i dette Øieblik, fordi jeg ikke havde skjænket Sagen nogen Opmærksomhed itide. Langt om længe naaede jeg da til det, som jeg antog, sidste Fjeld, men da jeg var kommen op paa Toppen, laa der et endnu høiere foran, og dette maatte først tilbagelægges, forinden jeg efter utroligt Besvær endelig naaede det samme Fjeld, hvor Dr. Rae og jeg den foregaaende Dags Morgen havde skudt Ryper. Men da jeg endnu først skulde over dette, tvivlede jeg paa at naae „Fox" før Afgangen, fordi jeg antog, at Sneeveiret desuden ogsaa havde bevirket, at Skibet snarest muligt søgte Havn. Da det sidste Fjeld forekom mig altfor ublu høit, og jeg desuden vidste, at den modsatte Side, der vendte imod Irpsumiak, var meget steil og nu utilgængelig efter Sneefaldet, saa nødsagedes jeg til at omgaae det og valgte den korteste Vei langs Kysten. Der havde jeg mangt et spændt Øieblik. Undertiden mødte jeg en Klippespalte, jeg maatte springe over, hvis jeg ikke vilde gjøre den lange Tour tilbage og vælge den nordre Side, vi vare gaaede Dagen iforveien; undertiden hang jeg en henved 70—80 Fod høit over Isen lodret under mine Fødder; undertiden maatte jeg kaste mit Tæppe, Bøsse og Støvler tilveirs foran mig, da jeg ikke turde risikere at glide ud, hvilket vilde have bragt mig ned gjennem Isen i Fjorden. Med Hosesokker stod jeg godt fast i Sneen og paa de vaade Klippestene, saa at jeg i Tankerne sendte Færøernes og Islændernes bløde Hudesko min undskyldende Anerkjendelse. Jeg havde nu aldeles opgivet at træffe „Fox", hvisaarsag jeg, for at standse min Maves glubende Utaalmodighed, satte mig ned paa mit Tæppe og spiste nogle Enebær,

der vare svagt anslaaede af Frosten; de smagte lidt ramme og snærpede Læberne sammen, men da der fandtes et tilstrækkeligt Forraad, stoppede de dog. Tørsten efter denne Nydelse standsede jeg med Snee, hvorpaa jeg, herlig forfrisket, atter travede videre gjennem Sneen. Et uldent engelsk Tæppe, sammenrullet saaledes som vore militaire Kapper, og baaret om Skulderen, er den bekvemmeste Oppakning, man kan have. Kaster man det over venstre Skulder, haves høire Arm altid rede til Skud, og i selve Tæppet kan samtidigt oprulles Strømper, een til to Skjorter og de allernødvendigste Toilet- og andre Gjenstande, samt Ammunition. Saaledes beskytter Tæppet ogsaa ypperligt ved Fald, idet Hovedet næsten altid er dækket. Vil man ikke benytte Tæppet, men sove ubedækket, da har man paa den Maade tillige en prægtig Hovedpude.

Dog lad os ile for at naae til „Fox". — Det havde sneet uafbrudt siden det begyndte, og det snete endnu, hvisaarsag jeg ikke kunde see ud over Vandet, da jeg endelig Kl. 2½ Eftermiddag ankom til Irpsumiak. Jeg fandt dog snart den lille Bugt, i hvilken „Fox" havde kastet Anker. Da Skibet var fortøiet i Land ved nogle store Klippestene, fulgte jeg Kysten og fandt ogsaa snart Stenene, men ingen Touge. „Fox" var altsaa afgaaet, — men derpaa var jeg jo forberedt, hvisaarsag jeg søgte hen til Hvalfangerbaaden, hvor jeg agtede strax glubende at falde over Provianten. Da, syntes mig, hørte jeg pludselig Stemmer. Skulde „Fox" endnu være i Nærheden? Jeg kunde paa Grund af den tæt faldende Snee ikke see tre Skridt fremad. „Fox ohoii!" — Man tænke sig min Overraskelse ved at faae et tydeligt „ohoii" tilbage. Jeg kjendte imidlertid Fjeldenes bedrageriske Eccho for godt, til ganske at stole paa dette Svar, og da jeg vidste, at mit Raab maatte være trængt til ethvert Øre indenfor hørlig Afstand, agtede jeg ikke oftere at narre mig selv med mit eget Eccho, men fortsatte Vandringen til Baaden med spidsede Øren.

Da jeg fandt Baaden, mødte mig en ny Overraskelse; der stod en af „Fox's" Matroser og en af de Grønlændere, vi havde

havt med ombord fra Kolonien. Ho, ho! altsaa var „Fox“ dog ikke gaaet endnu; den havde blot forandret Plads for at være i friere Vande end i den indeklemte lille Irpfumiak-Bugt. — Jo! — „Fox“ var dog gaaet. Kaptain Young havde ventet paa mig i en Time, til Kl. 1; da turde han ikke vente længere paa Grund af Sneen, der faldt tættere og tættere. Dette læste jeg ud af en Billet, Kaptainen havde givet Matrosen til mig, og deri læste jeg endvidere, at Kaptainen havde efterladt Giggen, Matrosen og Grønlænderen til min Disposition, for at jeg ikke skulde behøve at vente paa den berømmelige Landexpedition. Dette var meget artigt. Giggen var fortrinligt udrustet med Alting: Proviant af bedste Slags for otte Dage, nødvendige Instrumenter, for at kunne navigere ned ad Fjorden, og fortræffelig Ekvipering fra Kaptainens egen Kahyt; dette var saa særdeles forekommende, at jeg altid vil føle mig taknemmelig for denne overordenlige Opmærksomhed.

Det var iøvrigt meget heldigt, at Kaptain Young ikke ventede længere efter mig.

At gaae til Søes i Giggen var imidlertid umuligt. Veiret var uroligt og Sneen faldt bestandig tættere og tættere, saaledes at Giggen snart var fyldt; det var nemlig kun en lille Baad til tre Personer, men rigtignok en udmærket lille Baad, en Patent-Redningsbaad.

Vi halede da Giggen paa Land, rensede den og vendte Bunden op paa den. Ved Hjælp af denne og Hvalfangerbaaden reiste vi af dennes Storseil et Tag over Hovedet og tilberedte os derefter først og fremmest et godt Maaltid med et Glas Sherry til, thi Kaptainen havde Intet glemt; — derpaa smøgede vi en Cigar til en Kop Kaffe og nøde i det Hele taget Livet paa bedste Maade. Sneen faldt og faldt og syntes aldrig at skulle faae Ende. „Hvorledes mon Rae og hans Selskab ere farne?“ Denne Tanke spøgte i mit Hoved. „Bah! Rae er vant til at leve i Sneen; den har været hans Hjem i to samfulde Vintre; de ere Flere i Selskab,

og han fører jo en aldrig feilende Bøsse, han klarer sig nok, — all right!"

Imidlertid traf jeg Forberedelser til at kunne sætte til Søes saafnart det holdt op at snee, hvisaarsag vi lavede Seil til vor lille Baad og jeg fabrikerede et Slags Roer af en kort Baadshage, med en Cigarkassebund, der fastgjordes til Hagerne, thi Giggen førte kun to Aarer. Aftenen stundede til, Sneen syntes slet ikke at skulle faae Ende, og det blev tilsidst ganske mørkt, hvorfor vi lagde os til Ro og haabede paa en bedre Morgen.

Efter en sund Søvn vaagnede jeg og purrede mine Kamerater. Mit Uhr var gaaet istaa, men jeg antog, at det maatte være tidlig Morgen, thi gjennem Skyerne fremkom en Lysning som lidt før Solopgang. Luften blev mere og mere klar, og vi riggede vor Baad til i en Fart med en Fjeldstok til Mast. Vi fandt Sneen 1½ Fod dyb, og da vi vilde sætte Baaden i Vandet, opdagede vi, at dette var belagt med et 5-6 Tommer tykt Lag Grødis. Efter Sneveirets Ophør havde en let Frost indfundet sig, og det var os ikke muligt at faae Baaden arbeidet igjennem det tykke Lag Grødis. Det blev ved at fryse, og da Dagen tittede frem og gav os fornøden Udsigt, opdagede vi, at vi nok saa net vare indefrosne indenfor et mindst ½ Miil bredt Isbælte, der omgav Kysten paa alle Punkter. Vi arbeidede voldsomt, men uden Nytte, og noget hen ad Formiddagen var Isen saa stærk, at den bar os i den lille Bugt, hvor „Fox" havde ligget fortøiet.

Det var derfor meget heldigt, at Kaptain Young ikke ventede længere med „Fox", der ellers vilde have befundet sig i en meget interessant og underholdende Vinterhavn.

Det var lidt ærgerligt saaledes at være indeklemt; blot den halve Miil ud, og der var frit Farvande. Vi anstrengte os troligt og arbeidede saaledes, at Blodet sprang gjennem Huden paa vore (mine) Hænder, men Kl. 12 Middag vare vi ikkun komne saavidt, at vi akkurat befandt os paa samme Sted, hvorfra vi vare gaaede ud.

En Snees Favne fra Land kunde Isen nemlig hverken briste eller bære; den var for svag til at bære os og Baaden, der iøvrigt var meget let og bekvemt vilde have ladet sig slæbe henover Isen, og den var for tyk, til at vi med Aarerne kunde arbeide os fremad. Der var ikke Andet at gjøre end at vente paa lidt Vind, som mulig kunde sprede denne Grødis og derved give os Leilighed til at slippe igjennem. Jeg gik da til Fjelds hver halve Time for at holde Udkig med Isens Yderrand. Om Eftermd. Kl. 3 begyndte til alt Held en skarp Nordenvind pludselig at blæse op, saa at Fjorden kom i Bevægelse og begyndte at bryde Isen. Vi gjorde atter et Forsøg, men maatte opgive det, da Vandet paa samme Tid faldt stærkt, hvorved Isen skruede os saaledes, at Baaden hvert Øieblik befandt sig paa Toppen af et blødt lille Grødisbjerg, om dette Udtryk maa tillades mig, hvisaarsag jeg fandt det raadeligst at bevare Taalmodigheden, indtil Vinden havde banet os Veien, hvilket maatte skee, dersom det holdt ved at blæse. — Endelig begyndte Vinden at skjære en Rende ind i Ismassen. Denne Rende vilde støde til Kysten omtrent 50 Favne fra det Sted, hvor vi befandt os, hvisaarsag vi, skjøndt med endeel Besvær, fik vor Baad slæbt hen til dette Sted, for at kunne benytte denne Retraitelinie i selvsamme Øieblik, den blev praktikabel. Det blev imidlertid seent paa Eftermiddagen, og da det var mig om at gjøre at naae over til den modsatte Kyst før Nattens Frembrud, saa indlode vi os paa endnu en Kamp med Isen, for at forkorte Veien ved om muligt at møde den Rende, som nærmede sig mere og mere. Det lykkedes os ogsaa at avancere lidt ved at bryde Isen med Forstavnen. Da jeg haabede at kunne slippe igjennem, efterlod jeg en Billet til Dr. Rae, der antoges at maatte ankomme samme Dags Aften til Hvalfangerbaaden, fordi den dybe Snee ogsaa maatte have tvunget ham til en hjemadsøgende Bevægelse. Jeg satte ham ind i Sagernes Sammenhæng og raadede ham til ikke at begive sig til Ro paa Stedet, men strax at følge mit Spor, hvilket jeg stak af med et Mærke ved Kysten, samt til at søge over til den modsatte Kyst

snarest mulig, hvor jeg vilde holde et Blus, dersom Veiret om Natten ikke skulde blive ualmindelig smukt, i hvilket Fald jeg strax vilde søge til Kolonien. Jeg betydede ham, at han i modsat Fald sikkert vilde blive indefrossen, og Hvalfangerbaaden var da tabt.

Kl. 5½ Eftermiddag naaede vi i Giggen den Rende, Vinden saa à propos havde dannet for os; den var opfyldt af Pladderis, der imidlertid let gav efter for Baadshagen. Omtrent Kl. 7 naaede vi frit Vande og gave et Hurra, da vi stak Aarerne ud. Det var ligesom om Vinden specielt havde interesseret sig for os, thi den holdt op at blæse, i det Øieblik vi befandt os i frit Vande. Da Igallikofjorden netop her, forinden den deler sig i de to anførte Arme, er meget bred, havde Vinden sat temmelig stærk Sø i Gang, men vor lille Gig dandsede herligt hen over Bølgerne og tog ikke meget Vand ind, og da det tegnede til at blive godt Veir, fortsatte vi Veien ned ad Fjorden. Henad Aften fik vi det skjønneste Veir. Jeg oplevede paa denne Roetour ned ad Igallikofjorden den smukkeste Vinternat, det nogensinde er faldet i min Lod at betragte. Det var Fuldmaane, og den reiste sig malerisk skjøn over de høie Fjeldtoppe, hvis rene hvide Sneetæppe frembragte en forunderlig høitidelig Skjønhed i Forbindelse med Fjordens speilblanke Overflade og den stille, rolige Nat. Og da Maanen havde hævet sig høit nok for at oplyse dette prægtige Nattemaleri, formede sig omkring Fuldmaanen den skjønneste Ring, hvis overordentlig skjære, rene Farver henledede mine Tanker paa det berømte Niagarafalds bekjendte skjønne Maaneringe, hvilke jeg imidlertid finder i Pragt at staae langt tilbage for Ringen om den Fuldmaane, der hiin Nat belyste min Nedfart ad Igallikofjorden.

Det frøs heel godt, men vi holdt Varme ved at roe. Aarerne stode ikke stille en Minut, thi da vi vare Tre, kunde vi skifte, og efter en skarp 5½ Timers Roening, 6 Miil i Vagten, naaede vi noget efter Midnat til Julianehaab og gik ombord i „Fox".

Barken „Nordlyset" var gaaet hjemefter til Danmark den foregaaende Eftermiddag d. 28de October.

Den 29de stod „Fox" Syd ud af Havnen og vi førte en Lodlinie fra Igallikofjorden ud i Havet, hvorved det viste sig, at denne Fjord med en tiltagende Dybde løber ud i Davis-Strædet, Syd om Pardleet-Øerne. Det sidste Lodkast viste 364 Favnes Dybde til Bund, førend Fjorden falder i det dybe Stræde. Paa begge Sider af denne flere Kabellængder brede, dybe Rende, der løber heelt op i Igallikofjorden og har Sand- og Leerbund, hæver Landet sig derimod hurtigt til 80—60—40 Favne Vand mod selve Kysterne paa begge Sider. Paa Bunden af denne Rende kan Telegraftraaden anbringes sikkert endog til høit op i Fjorden, og den kan landes paa et hvilketsomhelst Punkt, fri for al Paavirkning af Isbjergene, da disse aldrig kunne naae Bund i denne Rende. De komme ogsaa sjelden op i selve Fjorden, hvor de da ved Lavvande grunde tæt ved Julianehaabs Havn ved Kysterne. Med Høivande løftes de atter af Grund og drive da et Stykke Vei, indtil Lavvandet atter sætter dem paa Grund. Høi- og Lavvande vexle her mellem 12 og 20 Fod; Isfjelde sees meget sjeldent at passere Julianehaabs Havn, og op i selve Igalliko komme de aldrig. Ved saaledes at drive langs Kysten og ved at grunde saa ofte, slides de af, indtil de, ved ydermere at pidskes af Søgangen, ved Saltvandets Indflydelse, Solens Paavirkning samt Kalvninger, smelte af og forsvinde, for da at erstattes af nye fra Spitzbergen eller Østgrønland senere afgaaede Efterkommere, hvilket gjentager sig Aar ind og Aar ud.

Efterat have udført denne Undersøgelse, stod „Fox" igjen om Eftermiddagen Kl. 6 ind i Havnen ved Kolonien.

I Land havde man endnu Intet hørt om Dr. Rae og hans Selskab, skjøndt Kajakposter havde været sendte op ad Fjorden. Den 30te og 31te hengik ogsaa uden at bringe Nyt fra Landgængerne. Vi begyndte at blive lidt ængstelige for vore Venner, og med Grund, thi Frosten havde holdt ved siden jeg var sluppen igjennem.

Den 1ste Novbr. blev der atter sendt Kajakposter op ad Fjorden. De bragte Underretning om, at Isen laa tæt til Land i over 1 Miils Afstand fra Irpsumiak, men de havde ikke opdaget Landexpeditionen, skjøndt de høieste Fjelde vare blevne bestegne for at faae Udsigt til Stedet ved Irpsumiak, hvor Hvalfangerbaaden laa. Dog der syntes Alting roligt. Derimod bragtes Underretning om, at det i Bunden af Fjorden og i Land deromkring maatte have sneet stærkt siden den første Snee var faldet, thi Sneen laa over 1 Alen høi paa Fjeldene. Vi bleve nu for Alvor ængstelige for vore Venner, og Enhver tilbød sig at bringe dem Assistance, navnlig da jeg, der var bedst kjendt med Terrainet og ene vidste, hvor vi skulde finde Dr. Rae med Selskab, hvilket ikke vilde være let for Andre, dersom ny Snee havde tildækket Sporene. Kaptainen foretrak selv at gaae i et af vore større Fartøier med Mr. Woods og Hr. Motzfeldt samt nogle Grønlændere. Dagen efter kom de imidlertid tilbage med uforrettet Sag, da de ikke kunde trænge igjennem Isen. Vor Spænding for de Udeblevne blev nu meget uhyggelig. Vinteren meldte sig med Strenghed; vi havde 10° Frost Réaumur, og vore Venner vare altsaa bestemt afskaarne fra Søen, om ikke noget Værre var hændet. Den dybe Snee paa det ujevne Klippeterrain var endnu saa lidt frossen, at den hverken kunde briste eller bære, og dog for meget frossen, til at man kunde vade igjennem den, thi naar i dyb Snee det øverste Lag blot er haardt og frossent, træder man igjennem for hvert Skridt, og naar man knap har tilbagelagt ½ Miil, ere Beenklæder og Støvler slidte igjennem; det er da let at udregne, hvorlænge Skinnebenene kunne vare. Dog dette var det mindst Farlige; hvad værre er ved en Vintermarch i et saa ujevnt Klippeland som Grønlands Ydreland, det er den Fare, man er udsat for ved at styrte igjennem en sammenfyget Sneebunke, der antages at have fast Underlag, ned i en Klipperevle af, Gud veed hvilken, Dybde. Da er man redningsløs fortabt, hvis ikke snarlig Hjælp indtræffer med Toug o. s. v. Vore Venners Proviantbeholdning

kjende vi desuden. Var det ikke lykkedes dem at naae tilbage til Hvalfangerbaaden, hvor der var nok deraf, eller vare de ikke naaede til Grønlænderboligen ved Igalliko, kunde let Sulten gjøre det af med dem i Sneen og Kulden, hvis de ikke snart fik Forstærkning, thi det var høist besværligt for 7 Mennesker i Længden at forsynes med det Nødvendige ved Dr. Raes eneste Bøsse. Mulig vare de Alle velbeholdne enten hos Grønlænderne eller ved Hvalfangerbaaden, men derom kunde vi ingen Kundskab erholde, uden selv at opsøge dem. Det var ogsaa vigtigt, at „Fox" snarest forlod Davis-Strædet, hvis vi vilde undgaae at forblive heroppe i Vinterkvarteer.

Herom dreiede Debatten sig. Kaptain Young vilde have en Expedition udrustet med Grønlænderbesætning, men Grønlændere due ikke, hvor det rigtigt gjælder at tage fat. Vi havde jo de mest udmærkede Folk ombord i vor egen virkelig udsøgte, fortræffelige Matrosbesætning. Dem holdt jeg paa at benytte, saameget mere som jeg hader den Inhumanitet at bruge Fruentimmere, selv om de ere Eskimoer, til det værste Sjovarbeide; det er høist modbydeligt at see det svagere Kjøn forrette det haardeste Mandsarbeide, og at roe er nu engang i Grønland Fruentimmerarbeide.

Kaptain Young udrustede da et af Fartøierne til en længere Expedition. Besætningen bestod af en Kvarteermester og de 4 flinkeste Matroser ombord; Kaptainen bad mig følge med, hvilket jeg naturligvis gjorde med den største Fornøielse. Selv tog han Kommandoen. Denne Expedition var fuldstændig udrustet for alle beregnelige Eventualiteter, og da den sidste Kajakpost havde meldt, at nu var Fjorden belagt med Is indtil omtrent halvveis mellem Havnen og Irpsumiak, medtoge vi en Slæde. Det var den samme Slæde, Sir Leopold M'Clintock havde bygget og brugt paa sin mindeværdige Franklin-Expedition. Den gik nu ud med en af Sir Leopolds daværende Officerer i et lignende Ærinde: at opsøge Borteblevne, — og atter fulgte en Landsmand med Komman-

deuren, saa megen Lighed kan der ofte findes mellem store og smaa Forhold. — For det mulige Tilfælde, at vi kunde faae Brug for det grønlandske Sprog, medtoge vi Skolelæreren ved Kolonien, Hr. Bertelsen, en Indfødt, der talte meget godt Dansk.

Da Alle paa Stedet omfattede Shaffners og hans Selskabs Skjæbne med den største Interesse, havde Kolonibestyrer Møller og Assistent Høyer udrustet en anden Expedition i samme Øiemed som vor. Denne blev ledet af Motzfeldt og bestod af Grønlændere.

Den 4de November Kl. 11 Formiddag afgik vi. Allerede efter nogle Timers Seilads stødte vi paa Strimler af Tyndis, gjennem hvilke vi maatte bryde os Vei, men vi vare nu 8 Mand, der alle kunde tage Haand med i Arbeidet, derfor klarede vi snart denne Forhindring. Mørket faldt imidlertid saa tidligt paa, at Kaptain Young landede et Sted kort før midtveis til Bestemmelsesstedet. Her fastgjorde vi Baaden og teltede ved Strandkanten, hvor vi fandt en prægtig jevn Plads, bedækket med godt, dybt Snee-underlag. Hvo der kjender Grønlands Kyster, veed, hvor vanskeligt det ofte kan være at finde baade Landings- og Teltpladse paa denne barokke Klippekyst.

Den næste Morgen tidlig stege vi til Fjelds og saae Isen ganske rigtig bedække Fjorden 4 Miil fra Irpsumiak.

Vi roede til Udkanten af Isen. Den var ikke meget stærk og gyngede temmelig livlig under vore Fødder, men den var den eneste Vei til Irpsumiak. Vi satte derfor Slæden ud og efterlode to Mand ved Baaden. Den ene skulde stadig forblive ved Baaden, i Udkanten af Isen, den anden skulde holde Udkig fra Fjeldene, for at vi strax kunde finde Baaden ved Tilbagekomsten. Vi Andre begave os paa Vandring over Isen. Fire Mand trak Slæden i lange Liner og gik meget spredte, for at fordele Vægten; jeg styrede Slæden og skubbede bag paa, medens Kaptainen gik forud med en lang Fjeldstok for at undersøge Isen og angive Retningen til den sikkreste Vei for Slæden. Isen gyngede lystigt og var speil-blank, hvisaarsag vi havde Strømper og Strikker udenom Støv-

lerne for at staae fast, og for ikke at trykke for længe paa eet Punkt, holdt vi Slæden gaaende i et Luntetravs Fart.

Motzfeld og hans Parti vare gaaede i Land paa Fjordens Sydside, for landværts at forsøge paa at finde vore Venner, men da han saae, at vi med vor Fart maatte naae Hvalfanger-baadens Plads flere Dage, før han i Sneen kunde have foretaget denne uhyre vanskelige, omgaaende Bevægelse, forlod han snart Fjeldene og kom ned paa Isen, hvor han fulgte vort Spor.

Efter et Luntetrav paa c. 1 Time, brøde pludselig to af Matroserne foran Slæden igjennem Isen, men slap dog med at synke i indtil Hofterne og kom op forinden Slæden naaede dem. Det var mig trods al Anstrengelse ikke muligt at standse Slæden i Farten, og da den naaede Stedet, hvor Matroserne vare sunkne i, brød den igjennem tilligemed min Ringhed, der i min Iver for at redde glemte at slippe den. Det var et mindre behageligt Bad i henimod 10° Kulde Réaumur, men vi havde et saadant Arbeide med at faae Slæden op paa Isen igjen, at vi let holdt indvendig Varme; Solen skinnede desuden. Slæden brød igjennem tre Gange den Dag og først seent paa Eftermiddagen naaede vi Irpsumiak, hvor Isen var solid og stærk. — Her vilde „Fox" altsaa, om den var forbleven her blot een Nat længere, have ligget lunt i en interessant og høist livlig Vinterhavn!

Vi affyrede nogle Skud, der til vor store Glæde bleve besvarede, og kort efter ankom en af Grønlænderne fra Igalliko med den glædelige Efterretning, at vore Venner befandt sig velbeholdne i hans Hjem derstedts. Han var netop idag gaaet ud i den Hensigt at undersøge, hvor langt Isen vilde bære, for at bringe Dr. Rae Underretning herom.

Der blev strax sendt Bud efter vore Venner, som ankom henad Natten, medens vi sov under vort Telt.

Det er vistnok et slaaende Bevis paa den grønlandske Lufts saameget omtalte gode Egenskaber for det menneskelige Legeme, at jeg, skjøndt jeg var bleven gjennemblødt til Skindet i det kolde Bad og

ikke havde skiftet andet end mine Strømper, som jeg, staaende barfodet i Sneen, tørrede over en antændt Ild, og skjøndt jeg om Natten vaagnede op under det vaade, nu stivfrosne Telt, omgivet af Damptaager fra Kontakten mellem Klædernes Fugtighed og mit Legemes Varme, — at jeg desuagtet, siger jeg, næste Dag end ikke mærkede til saameget som en Smule Snue.

Om Morgenen den 5te Novbr. begave vi os Alle tilbage ad samme Vei som vi vare komne med Slæden. Hvalfangerbaaden og endeel Gods maatte naturligvis efterlades.

Paa Tilbagetouren brød Slæden atter tre Gange igjennem Isen, men kloge af Erfaring, lode vi den nu være ene om denne Spøg. Vi traf Baaden paa det samme Sted, hvor vi havde forladt den, og stode for en god Brise til Julianehaabs Havn, hvor vi indtraf henad Aften og bleve modtagne med rungende Hurraer og øvrigt Tilbehør fra „Fox"'s Besætning, da det opdagedes, at de Udeblevne vare i god Behold hos os i Fartøiet. — Og saaledes endte den nordatlantiske Telegrafs første Landexpedition i Grønland.

Men jeg staaer endnu tilbage med Indfrielsen af et Løfte om at fortælle Læseren Noget om Indlandsisen, som endnu aldrig har været hørt. — Ja, — hvad jeg fik seet af denne Indlandsis, veed jo den gunstige Læser; jeg har ikkun seet den fra det Fjerne. Dr. Rae og hans Selskab fik akkurat kastet et Blik op til den, da Sneen bedækkede den og gjorde den utilgjængelig for ham, ellers havde jeg vist kunnet fortælle en heel Deel om den. Da jeg afgav Løftet, vidste jeg ikke, at Proviantmangel vilde forhindre mig i at indfrie det, hvisaarsag jeg haaber at være lovlig undskyldt.

Til Gjengjæld skal jeg imidlertid tillade mig med nogle faa Ord at omtale et andet Slags Is, med hvilken vi gjorde Bekjendtskab: Isen i Havet, og da navnlig Storisen. Paa samme Tid ville vi kortelig omtale Sydgrønlands Vestkyst, med stadigt Hensyn til det tilsigtede Telegrafanlæg.

Ifølge alle de Erklæringer, vi under vort Ophold i Grønland indhentede om Havisen, viser Aaret 1860 sig som et ganske ualmin-

delig „slemt Isaar". Vi havde det Held ved Julianehaab-Kolonien tilfældig under vort Besøg at træffe Assistenter og andre Embedsmænd fra næsten alle Steder i Sydgrønland, og Alle stemmede uden Undtagelse overens i denne Anskuelse om Aaret 1860. Jeg talte med Folk, der havde været bosatte i over 40 Aar i Landet, og de erklærede ikke at kunne mindes nogensinde tidligere at have oplevet et Aar, i hvilket Storisen i saa store Masser kom rundt om Cap Farvel, og saalænge holdt sig landfast paa Kysten i Julianehaabs Distrikt. Motzfeldt, en bekjendt Autoritet i det Punkt, omtalt baade i Kaptain Graahs og i Dr. Rincks ypperlige Værker om Grønland, var af samme Mening. Julianehaab-Koloniens Bestyrer, Hr. Møller, yttrer i en skriftlig Meddelelse til mig, at Isen allerede viste sig ved Juletid i 1859, holdt sig til Slutningen af September langs Kysten og først forsvandt, efterat „Bulldog" havde været i Havnen der. Isen laa saa tæt pakket paa Landets Kyster i dette Aar, — siger Hr. Møller, — at Sælhundefangerne endog i hele Maaneder vare afskaarne fra at gaae ud paa Fangst, deres fornemste Erhverv, thi ikke engang en Kajak kunde finde Render i Isen til at smutte igjennem fra Kysten.

Blandt de Oplysninger, vi erholdt, var ogsaa den interessante, at der i dette Aar „Vesten om Hukken" (Statenhuk) havde været 4 Konebaade med en talrig Besætning af Beboere fra Grønlands Østkyst: Hedningene. Iblandt disse fandtes Folk, der boede Nord for Cap Bille, hvor vor hæderlige Landsmand, Kapt. Graah, gjorde sin berømte Opdagelsesreise, — ja, det blev endog af en paalidelig Autoritet*) paastaaet, at der fandtes Folk iblandt dem, som efter deres Beskrivelse af deres Hjem maatte antages at boe nordligere, end Kaptain Graah havde været, altsaa paa — „ubekjendte Kysten". Nogle af disse Østboere Nord for Cap Bille opgave at have været paa Reisen fra Aaret 1855, samt at de havde maattet vente lang Tid for at passere Cap Bille, fordi Isbræen

---

*) Hr. Assistent Schønheyder.

der havde været under stadig „Kalvning". Storisen havde paa Østkysten i disse Aar ligget uoverskuelig langt til Søes, seet fra de høieste Fjelde, men pludselig iaar — 1860 — havde Cap Bille i længere Tid standset sine „Kalvninger", og ligesaa pludselig var der kommet Fart paa Storisen, der hurtig gik Syd paa og forsvandt, saaledes at Østkysten meget ofte havde været fri for Is, hvisaarsag de iaar let vare slupne ned til „Hukken" og paa Veien vare blevne samlede i saa talrig Mængde, thi Flere vare alt standsede ved Aluk, Nord for Prinds Christians Sund paa Østsiden, eller vendte tilbage til deres Hjem.

Imellem den 13de September, Dagen for hiin Samtale mellem Kaptain Young og mig angaaende en Baadexpedition gjennem Prinds Christians Sund, og den 22de October, Dagen paa hvilken „Fox" indtraf i Julianehaabs Havn, ligge 39 Dage.

„Hedningenes" Beretninger bekræftes fuldkommen ved Iagttagelserne, baade fra „Fox" og „Bulldog", hvilke begge havde truffet meget lidt Is paa Østkysten. Det synes ogsaa efter denne Beretning, sammenholdt med vore egne Erfaringer, som om der i flere Aar havde fundet en „Opblokning" Sted af Storisen paa Østkysten, maaskee paa Grund af forandrede Strømsforhold (ombord i „Fox" blev der forgjæves forsket efter Spitzbergen-Strømmen). Al denne saaledes standsede Storis kan nu tænkes frigjort i 1860, og dette forklarer da Grunden til, at der netop i dette Aar drev en saa uhyre Masse Is omkring Cap Farvel, og holdt sig saalænge paa Vestkysten af Sydgrønland ogsaa af den Grund, at denne usædvanlige Masse naaede meget høiere op i Davis-Strædet end sædvanligt og ikke kunde undslippe saa tidligt som ellers. I Almindelighed naaer Storisen i store sammenhængende Masser ikkun indtil ca. 63° N. B. Vel driver den endnu høiere imod Nord, men den er da saa spredt, at Seiladsen ikke derved hindres, hvisaarsag Havnene Frederikshaab og navnlig de Nord for denne liggende, saasom Godthaab m. fl. ere lettere at komme ind til. Det er derfor, at vore Grønlandsfarere i Regelen

søge denne Vei, for at komme indenskjærs eller nær Kysten mellem denne og Drivisbæltet til Sydgrønlands Havne. Skibsførere, der i 1860 havde søgt sydlige Havne, fortalte mig, at Storisen skal have været seet „pakket" (ɔ: i store sammenhængende Flader) til i Høide med Sukkertoppen, ja endog med Holsteensborg, altsaa flere Grader nordligere end sædvanligt, og vi vide jo fra „Bulldogs" Togt, at Storisen lukkede sig strax efter at dette Skib gjennem en Rende i samme var naaet ind til Godthaab, allerede d. 7de August. Julianehaab=Skibet „Nordlyset" havde brugt ca. 5 Maaneder for at naae til Julianehaab, skjøndt dets med Isen fortrolige og dygtige Kaptain ikke havde ligget over et eneste Sted, undtagen han var nødsaget hertil.

Alle Efterretninger angaaende Aaret 1860 og vore egne Erfaringer godtgjøre derfor noksom, at dette Aar indtager en særdeles exceptionel Plads i Rækken af „slemme Isaar" —, og det er derfor ikke umuligt, at vi endnu ville komme til at høre interessant Nyt om Isen og dette mindeværdige Aar, af Folk der paa videnskabelig Maade iagttage den, saasom Hr. Dr. Rink, naar han faaer sit Materiale samlet og ordnet.

Der findes i Davis=Strædet tvende ganske forskjellige Slags Drivis. Den første er den Storis, vi her have omtalt. Den stammer fra Spitzbergen og Østgrønland, kommer med den af Navn velbekjendte, men ellers kun lidet undersøgte Spitzbergen=Strøm*) langs Grønlands Østkyst rundt om Cap Farvel og driver op i Davis=Strædet, som anført, langs Sydgrønlands Vestkyst. Denne Storis hæver sig gjennemsnitlig ikkun 3 til 7 Fod over Havets Overflade og flyder med en gjennemsnitlig Dybde under denne af 20—24 Fod. Den holder sig i lang Tid mellem Spitzbergen og Østgrønland i miilstore Flager, men brydes efterhaanden paa den lange Reise og ankommer rundt omkring Cap Farvel allerede i

*) See herom nogle meget interessante Oplysninger af Kammerherre Irminger, i Murrays »Sailing-Directions« for Aaret 1858 eller 59? samt Tidsskrift for Søvæsen, 6te Aargang, 1ste Hefte.

temmelig usammenhængende Masser, som dog af Vind og Sø og ved Tiltrækningskraften endnu paa Grønlands Vestkyst kan danne tæt sammenpakkede, uigjennemtrængelige Flader. Disse ere imidlertid ikke som ved Spitzbergen solid sammenhængende Flader (Flager), hvisaarsag Vinden ofte danner Render eller Passager i dem, hvilke Skibene da benytte til at smutte igjennem, saaledes som Sir Leopold M'Clintock i „Bulldog" den 29de August gjennem en saadan Rende smuttede ind til Julianehaab-Kolonien. Storisen forsvinder i Reglen i August, September og October, og da haves sædvanlig frit Farvand ved Sydgrønlands Vestkyst. I Følgeskab med denne Storis komme Isfjelde fra Spitzbergen og Østgrønland, men de ere meget mindre end de nordgrønlandske Isbjerge, hvis Volumen i Reglen, som tidligere bemærket, er vel 20 Gange større. Saadanne Isbjerge sees aldrig ved Sydgrønland. De her med Spitzbergen-Strømmen ankommende Isfjelde, saavelsom de, der kalve af fra de saa sydgrønlandske Isfjorde, saaledes som den forhen berørte Narsalikfjord f. Ex., ere meget mindre. De sydgrønlandske Isfjelde vides ikke at have hævet sig høiere end 60—90 Fod over Vandfladen, og de allerstørste af disse gaae høist ikkun 60 Favne under denne. Isen driver i Vandet, efter Beregning, med $\frac{7}{8}$ af hele Massen under og $\frac{1}{8}$ over Vandets Overflade.

Det andet Slags Is kommer fra Regionerne omkring Baffins Bugten og Polarhavene vestlig for Grønland. Denne Is kalde Grønlænderne „Vesterisen". Vesterisen opfylder hele Aaret igjennem den øvre Deel af Melvillebugten og stopper al Passage for Skibe. Om Vinteren indtil tidligt paa Foraaret driver denne Is bestandig Syd paa gjennem Davis-Strædet, ned i Atlanterhavet, langs Labrador-Kysten. Den berører meget sjeldent Grønlands Kyst Syd for Disko, og der findes altid mellem denne Vesteris og Grønlands Kyst aabent Vande hele Vinteren igjennem, saa høit Nord paa som til Holsteensborg, i hvilket Skibe kunne seile.

Disse to forskjellige Isbælter: Vesterisen og Storisen, drive bestandig, uafladelig Aar ind og Aar ud, blot med nogen Varia-

tion i Massesforholdene, hvilke vi nu kjende for Storisens Vedkommende, det ene fra Nord ned, det andet fra Syd op i Davis-Strædet, uden dog nogensinde at mødes, i den Forstand at disse to Masser støde mod hinanden.

Jeg vælger denne nærmere Bestemmelse af „uden nogensinde at mødes“ af den Grund, at dette Udtryk, som ikke er mit eget, altid benyttes af dem, der tale om Davis-Strædets Is. Jeg troer nemlig, at dette Udtryk har reist et Spørgsmaal, der unødvendigt bryder mange Lærdes og Ulærdes Hjerner. Vesterisen driver imod Syd og ender i Atlanterhavet. Forinden den ankommer dertil, er den bleven brudt saaledes, at det kun er undtagelsesvis, at større Masser naae til dettes varmere Vande, men selv om der nu og da naaer større Masser derned (Isbjerge mødes undertiden paa Bermuda's Brede), saa skal Varmen nok sørge for, at de opløses og blande sig med Atlanterhavets Vand, der da i opstigende Dampe af Luftens Strømninger i sin Tid igjen sendes gjennem Atmosfæren, maaskee tilbage til de Regioner, hvor de oprindelig kom fra, for der atter efter Nedslag at indlemmes i andre Ismasser, som da igjen ende paa samme Maade i Atlanterhavet, for maaskee ved Golfstrømmen næste Gang at føres ad Spitzbergen til i samme Erinde, og saa fremdeles under Udviklingen af de store Naturloves Vexelvirkning. Det gaaer altsaa meget naturligt til, hvad Vesterisen angaaer, men — Spitzbergen-Isen: Storisen, der gaaer mod Nord i Davis-Strædet, i samlet Masse i Reglen kun til ca. 63° N. B., „hvad bliver der af den?“ Det er Spørgsmaalet. Spitzbergen-Strømmen med Storisen mod Nord møder aldrig den arktiske Strøm, der bringer Vesterisen Syd paa. Men nu veed man, at Storisen forsvinder pludselig, regelmæssigt hvert Aar, sædvanlig i August, September eller October. Den driver ikke tilbage samme Vei (Syd), hvorfra den kom, det indrømmer man dog, thi den vilde da gaae imod Strømmen. Nord paa gaaer den den heller ikke høiere op end som nylig anført, det vides med afgjort Visshed, men den forsvinder dog, denne i Millioner Kubikfods Masser

hvert Aar paany ankommende Storis. „Hvor bliver den da af?" thi: **„Vesterisen og Storisen mødes ingensinde"**. Og da Storisen ofte i Frederikshaab eller i Almindelighed paa Sydgrønlands Vestkyst kan være seet om Aftenen i et langt, bredt Bælte langs Kysten, og næste Morgen være borte for aldrig mere at komme tilsyne, saa maa den jo naturligvis enten være forsvundet om Morgenen som Dug for Solen, eller den maa være sunket og gaaet tilbunds i Davis-Strædet. Hvor utroligt det end synes, have selv lærde Hoveder dog antaget det Sidste; en ikke lærd Skibsfører skal endog bestemt have paastaaet at have seet en Isblok synke under Havets Overflade og gaae tilbunds paa Siden af hans Skib, enten i eller i Nærheden af Godthaab. Det blev mig fortalt i Frederikshaab, at der i Godthaab anstilledes videnskabelige Forsøg i denne Retning, og der blev, skjøndt ikke ganske ligefrem, men lidt mystisk, draget en Parallel mellem Isen og et Stykke hvidt Sukker i Vand, hvor Vandet da vil sees at opløse Sukkeret, der synker tilbunds. — Det sees af det Foregaaende, at denne Storisens mysteriøse Forsvinden er et af Debattens Brændpunkter heroppe i det høie Norden.

Jeg troer, at dersom det slemme Udtryk: „Vesterisen og Storisen mødes aldrig" ikke havde været fastholdt saa udholdende, vilde man vistnok være bleven enig om at tænke sig den Maade, paa hvilken Storisen forsvinder.

At Storisen og Vesterisen aldrig mødes i den Forstand, at de to forskjellige Strømme, der drive denne Is, den ene Nord, den anden Syd, mødes saaledes, at disse tvende forskjellige Ismasser **tørne** mod hinanden, ja det kan let indrømmes; men hvad skulde der vel være til Hinder for, at Storisen ved at drive til Søes i Davis-Strædet, — og man veed, at den kan gaae 50 Miil **fra** Grønlands Kysten ud i dette, — kunde naae saa langt vestlig ud i Strædet, at den blev optagen af den fra Polarhavene og Baffinsbugten kommende arktiske Strøm, og at Storisen da forsvinder netop paa samme Maade som Vesterisen? At antage, at

en anden sydlig gaaende Strøm optager den og bringer den til Atlanterhavet, vilde heller ikke være grebet saa ganske ud af Luften, skjøndt det rigtignok taler derimod, at ingen andre end de to nævnte Strømninger hidtil ere blevne opdagede i det nu saa besærdede Davis-Stræde, hvor jeg ikke veed, at anden syddrivende Is er bleven seet end den, der kommer med Vesteris-Strømmen. Maaskee foregaaer dette dog naturligst paa den Maade, at Storisens efterhaanden indsvundue Masser successivt drive op med den i Hastighed mere og mere aftagende Spitzbergen-Strøm til en saa nordlig Høide, at de efterhaanden tiltrækkes af den i fuld Fart løbende Vesteris-Strøm og derefter føres Syd paa med denne. At observere dette vil have sine Vanskeligheder, fordi man da burde tilbringe længere Tid i Søen, thi leilighedsvis eller fra Land at observere det vil ikke kunne lede til noget Resultat, da det vil være meget vanskeligt at forfølge Storisens saa høit Nord paa enkeltvis spredte Bestanddele. En under Overfladen løbende varmere Strømning turde mulig ogsaa bidrage sit til Gaadens Løsning.

Men som sagt, vi skulle vel i Anledning af det mærkværdigt „slemme" Isaar 1860, navnlig hvis Sukkerforsøgene ere blevne energisk fortsatte, ogsaa i denne Retning høre Nyt fra mere kompetente Autoriteter.

Ligesom der i Davis-Strædet findes to forskjellige Slags Drivis, saaledes træffes, som allerede anført, ogsaa i dette Farvand to forskjellige Slags Isbjerge, nemlig de store Kæmpemasser, der komme fra Nordgrønland og som Dr. Rink saa interessant har beskrevet, samt de maaskee endnu større, men i Antal ringere, der komme fra Melville-Bugten. Disse uhyre Masser passere Syd paa med Vesterisen, hvilken de i Reglen seile agter ud. De komme kun meget undtagelsesvis over i Storisens Omraade, men kunne dog vise sig her, hvilket f. Ex. var Tilfældet i 1860, da vi saae nogle af disse Is-Øer paa Grund ved Tallert Banken Nord for Frederikshaab, hvor de vare kastede hen af dette usædvanlige Aars forrygende Storme. Kaptain Young, der paa Franklin-Expeditio-

nen med Sir Leopold Mc. Clintock har havt rig Leilighed til at stifte intimt Bekjendtskab med disse Kolosser og anvendt megen Tid paa at studere dem, paastod bestemt at kjende dem som Affødninger af Melville-Bugten. Men naar det herved er godtgjort, at Is fra **Kjernen** (hurtigste Fart) af den arktiske Strøm, Vesterisens kompakte **Hovedmasse**, kan drives over i **Halen** (langsomste Fart) af Spitsbergen-Strømmen, Storisens **sidste opløste Rester**, skulde det da ikke ligge meget nærmere, som ovenfor antydet, at antage — thi en stærkere Strøms store Indflydelse paa en i Nærheden løbende svagere Strøm er jo velbekjendt, — at disse sidste Rester kunne trækkes over i og bortføres med Vesterisens Hovedmasse? Jeg troer det, og for mig synes derved den store Gaade: hvor bliver Storisen af? at være løst. Jh nu, — den smelter som den anden Is i Varmen.

Det andet Slags Isbjerge ere de alt omtalte Spitsbergen- og Østgrønlands Isfjelde, samt de, som dannes i Fjordene i Sydgrønland, og hvoraf ingen findes med mere end 60 Favnes Dybgaaende, hvisaarsag de aldrig ville kunne forstyrre en Telegraftraad, der i Sydgrønlands Fjorde finder 2, 3, 4, ja mere end 5 Gange saa stor Dybde til Bund at hvile paa. Og der findes saadanne Fjorde i Sydgrønland. Vi fandt i Igallikofjordens Udløb til Havet 364 Favne, og oppe i Midten af samme maaltes 150 Favnes Dybde. Men endnu sydligere, det blev os meddeelt af paalidelige Autoriteter *), findes endnu meget dybere Fjorde. Tessermiut Fjord, Syd for Nennortalik, har saaledes fra 300 til 500 Favnes Dybde.

Sydgrønland er et forunderligt Land. Det er meget høit, gjennemsnitlig ikke under 1600 Fod, men ofte naae Fjeldene en Høide af 6000 Fod over Havets Overflade. Det synes at have hævet sig over Havet som selve dette Havs Bølger. Toppene ere

*) Mr. J. W. Tayler, der har tilbragt 7 Aar i Sydgrønland, Hr. Motzfeldt, Hr. Balling og m. Fl.

Bjergene, Løvningerne ere Fjordene, der løbe fra c. 2 til c. 16 Miil op i Landet med en Brede af fra c. ¼ til c. 2 Miil. Bunden eller Udspringet af Fjordene findes undertiden lige oppe under Indrelandets islagte Flade, Indlandsisen, hvis Plateau vel hæver sig mere end 4000 Fod over Havets Overflade, og fra de Fjorde, der støde heelt op til denne Indlandsis, stamme Isfjeldene, der gjennem Fjordene drive heelt ud i Havet; men i Sydgrønland findes, som anført, meget faa saadanne Isfjorde.

Landskabet i Sydgrønlands Fjorde er uforligneligt imponerende. De høie, steile Klipper, der undertiden ere belagte med en Hætte af Is, som har skudt sig frem fra Indlandsisen; — de oftest nøgne eller sneebedækkede Fjeldskrænter, hvis Snee ikke smeltes af Sommerens Sol, — de graa Steendale, hvorfra uhyre store pyramideformede Klippeblokke hæve sig lodret iveiret, nu ene og afsondrede fra Bjergmassen, efterat Modsætningen mellem Kulde og Varme har sprængt dem fra Hovedmassen, — Ensomheden og den totale Mangel paa Liv, animalsk og vegetabilsk — frembyder et Billede af den meest afsondrede Forladthed. Længere inde i Fjordene findes derimod venlige Dale, indesluttede af høie og steile Fjelde, der ere bedækkede af guult og grønt Mos. Her voxer Græs, Lyng, vilde Blomster og Enebærbuske, medens Dvergbirken snoer sig henover Klipperne op ad de lavere Skraaninger og glæder Øiet ved en rig Beklædning af grønne, straalende Blade. Jord maa man ellers i Grønland søge længe efter, forinden man finder en Haandfuld. Vi vide jo, at Grønlænderne derfor ikke kunne jorde deres Døde. Ja, det er en sørgelig Sandhed, men i Grønland kan man ikke engang komme i Jorden, om man døer deroppe; man maa nøies med at blive lagt paa Klippestenene, hvor man da tildækkes af et Gravkapel af mindre Stene. Dette er saa, fordi de beboede Pladser ligge ved Mundingen af Fjordene nær Havet. Længere inde i Fjordene derimod findes de oven omtalte venlige Dale, og man vil altid paa saadanne Steder finde Ruinerne efter de gamle Skandinaver, der her nedsatte sig og drede Kvæg-

Fr Woldikes Forlagsboghandel

Th.Berghs lith.Inst.

Julianehaab,

Grönland

avl m. m. Et Sommerophold inde i Bunden af en saadan Fjord vilde lønne sig for den, der holder af et frit Jægerliv. Dersom disse Fjorde vare mere bekjendte, vilde det ikke vare længe, førend vi saae en eller anden engelsk Lord søge herop i sin Yacht, for at tilbringe Sommeren med Jagt og Fiskeri.

Men vi maae nu forlade Grønland for ikke at fryse inde Vinteren over.

Paa Grund af den fremrykkede Aarstid blev den Deel af Undersøgelsen, der skulde omfatte Labrador, opgivet, fordi Fjordene paa den vestlige Side af Davis-Strædet fryse endnu tidligere til end de vestgrønlandske.

Den 8de Novbr. afgik „Fox" fra Julianehaab og stod ud i Strædet. Om Natten tørnede vi mod Storisen, Efternølermassen af den megen Is, der i dette usædvanlige Aar holdt sig saalænge deromkring, men da Vinden var god, slap vi godt igjennem. Efter en meget heldig Seilads over Atlanterhavet, i hvilket vi i flere Dage saae enkelte Isbjerge langt Syd og Øst af Grønland, ankrede vi den 23de Novbr. i Portland ved Kanalen. Dette var den eneste Gang, vi paa hele Togtet havde havt Medbør, og Matroserne meente, at det var fordi vi ikke havde forladt Julianehaab paa en Fredag.

Slutning.

Min gunstige Læser vil vistnok være kommet til den Overbeviisning, efterat have gjennemlæst de foran meddeelte Oplysninger om de Undersøgelser, som af de forskjellige Expeditioner ere foretagne for at undersøge Muligheden af et nordatlantisk Telegrafanlæg, at disse Expeditioner have havt adskillige Vanskeligheder at overvinde, og da navnlig saadanne, som de uheldige Veirforhold stillede i Veien, hvad et Eftersyn af Tabellerne end tydeligere vil paavise. Den samme Læser vil heller ikke have undladt at bemærke, at Undersøgelserne, som et Hele betragtet, tyde paa Mangel af Plan, System, navnlig i Gjennemførelsen. — Begge Dele indrømmes; — men det turde dog være ligesaa indlysende, at Udfaldet, trods Vanskelighederne og trods Manglerne, dog langt overgaaer de Forventninger, som i Almindelighed næredes med Hensyn til dette Projekt, — ja, jeg drister mig endog til at troe, at man ikke vil være utilbøielig til endog ganske at bortsee fra den paapegede Mangel af System, naar jeg tillader mig at erindre om, at det kun var en **Undersøgelse**, en Rekognoscering af hidtil lidet kjendte, og end mindre befærdede Regioner. Man bør nemlig ikke gaae ud fra det Kjendskab til de foreliggende Forhold, som deelvis haves her hjemme, hvor jo Vilandene ere Noget, vi allerede fra Skolen medtage en nogenlunde Forestilling om.

Enhver, der har Kjendskab til submarine Telegrafanlæg over Havets store Dybder, kan ikke, ved Gjennemlæsningen af det

Foranstaaende, jevnført med de hosfølgende Bilag af Kort og Tabeller, fremføre nogensomhelst antagelig Grund mod den Paastand, at et submarint Telegrafanlæg til Forbindelsen af Europa og Amerika, paa Routen over Færøerne, Island og Grønland til Labrador — **kan udføres.**

Alle Sagkyndige ere ogsaa, efter de nu foreliggende Oplysninger fra saadanne Navne som Sir Leopold Mc. Clintock, Kapt. Allen Young, Dr. Rae m. Fl., enige i at antage et saadant Foretagende for **udførligt** (»practicable«). Af samme Mening ere ogsaa uden Undtagelse alle Deeltagerne i de forskjellige Undersøgelses-Expeditioner.

Denne Triumf har altsaa Shaffner opnaaet, og det er en velfortjent Triumf. Han triumferer dog ikke. Han vil først da triumfere, naar Traaden ligger paa Havets Bund, og naar denne Traad arbeider godt; naar Amerika og Europa ere bragte i en stadig telegrafisk Forbindelse med hinanden, da først vil Shaffner holde sit Triumftog, — og da ville Alle være enige om at votere det.

Muligheden af et nordatlantisk Telegrafanlæg bliver end mere indlysende, naar vi foretage en Sammenligning mellem dette og det nu opgivne Projekt: den transatlantiske Linie, fra Irland til Newfoundland.

Forskjellen mellem de 2 Liniers virkelige Længde er ikke stor, men Forskjellen mellem deres telegrafiske Længder er uhyre stor. Naar vi tænke os begge Linier forlængede, saaledes at de mødes paa eet Punkt, og vi vælge et upartisk Midtpunkt, f. Ex. Quebec i Kanada, da vil Quebec ad den nordatlantisk-telegrafiske Vei ligge London c. 116 Miil nærmere end ad den transatlantisk-telegrafiske Vei. Den submarine Længde mellem Irland og Newfoundland er nemlig c. 400 Miil, men der udfordres over 500 Miil submarin Telegraftraad til at overspænde denne store, gjennemgaaende dybe, undersøiske Længde. Desuden maa det vel erindres, at den nordatlantiske Telegraflinie passerer meget kortere Længdegrader, end

den transatlantiske. Førstnævnte passerer disse i Totrediedeel af sin Længde mellem 64° og 60° N. B., og Centrediedeel mellem 60° og 55° N. B., medens den direkte, den transatlantiske Linie, passerer Længdegraderne mellem 52° og 48° N. B.

Den transatlantiske Linies hele submarine Længde er c. 500 Miil*), medens den nordatlantiske Linie deles i 4 submarine Sektioner, nemlig fra

Skotland til Færøerne . . . c. 58 Miil.
Færøerne til Island . . . . c. 63 —
Island til Grønland . . . . c. 175 —
Grønland til Labrador . . . c. 132 —

Naar vi nu afsee fra de paa den nordatlantiske Linie forefundne meget ringere Dybder, hvisaarsag der ikke indtræder den store Forskjel mellem virkelig Længde og den Længde, Traaden maa have for at overspænde Havbunden, og naar vi desuden afsee fra Indflydelsen af det elektriske Hastighedstab**), som ikke vil finde Sted

*) Til hurtigere Overblik anføres runde Tal, beregnede til Fordeel for den transatlantiske Linie.

**) Dette Hastighedstab (Retardation), først opdaget af Professor Faraday, sees af nedenstaaende Oversigt over den elektriske Strøms Hurtighed i en undersøisk Leder.

Kobbertraad Nr. 16; — 5 Pulsationer pr. Bogstav, 7 Bogstaver pr. Ord.

Længde. Miil.	Pulsation.		Bogstav.		Ord.	
	Min.	Sec.	Min.	Sec.	Min.	Sec.
500	0	0,33	0	1,66	0	11,62
1000	0	1,0	0	5,0	0	35,0
1100	0	1,24	0	6,20	0	43,40
1200	0	1,55	0	7,75	0	52,25
1300	0	1,93	0	9,65	1	7,55
1400	0	2,42	0	12,10	1	24,70
1500	0	3,0	0	15,0	1	45,0
1600	0	3,73	0	18,65	2	10,65
1700	0	4,65	0	23,25	2	42,75
1800	0	5,79	0	28,95	3	22,65
1900	0	7,22	0	36,10	4	12,70
2000	0	9,0	0	45,0	5	15,0
o. s. v.						

paa den nordatlantiske Linie, saa finde vi endda følgende interessante Længdeforskjel mellem de to Linier.

	Den nordatlantiske Linie kortere end den transatlantiske.
Fra Quebec til London . . .	c. 116 Miil.
„ Montreal til London . . .	0 —
„ New-York til Glasgow.	c. 101 —
„ — „ Berlin . .	c. 140 —
„ — „ Hamborg.	c. 148 —
„ — „ Kjøbenhavn	c. 238 —
„ — „ Stokholm	c. 345 —
„ — „ St. Petersb.	c. 450 —

Her viser sig altsaa en stor Forskjel til Fordeel for den nordatlantiske Linie.

Ved en Sammenligning mellem Dybderne, som findes nøiagtig angivne paa medfølgende Kort over begge Liniers Dybdemaalinger*), sees, at den nordatlantiske Linies Dybder ere flere hundrede Favne lavere end den transatlantiske Linies, gjennemgaaende i hele Længden. Den første har endog ikkun et eneste Lodkast paa 2000 Favnes Dybde (2032), medens den transatlantiske Linie paa c. 2 Længdegrader holder en Dybde af fra 2025 til 2424 Favne, og desuden flere andre Steder viser meget over 2000 Favnes Dybde. Hvad Havets Bund angaaer, turde det efter de indvundne Resultaler være godtgjort, at denne er langt gunstigere for det nordlige end for det sydlige Anlæg. Med Hensyn til Temperaturen i Havet (vide Tabellernes bageste Side) tør det ansees for afgjort, at den af os undersøgte Route er gunstigere stillet end den transatlantiske Linie i det meget varmere Vand gjennem Golfstrømmen.

*) Den nordatlantiske Linies Dybder efter Sir Leopold Mc. Clintocks, Kapt. Allen Youngs og Oberst Shaffners, den transatlantiske Linies efter Kommandeur Joseph Daymans Opmaalinger, resp. i Aarene 1860 og 1859 i „Bulldog", „Fox" og „Wyman" og i Aaret 1856 i „Cyclops".

Det Foregaaende er allerede tilstrækkeligt til at foretrække Shaffners nordatlantiske Linie fremfor en direkte Forbindelse over Atlanterhavet.

Hvorfor nød den transatlantiske Linie ikkun en saa kort, af stærke Krampetrækninger besværet Tilværelse?

Først og fremmest troer jeg, at Grunden til denne Linies saa korte og matte Existents ligger i det Princip, som fra først til sidst gjorde sig gjældende saavel under Forberedelserne til som ved Udførelsen af samme, et Princip, vi i det Foregaaende allerede have stiftet Bekjendtskab med, men som vi ere enige om ingensinde at ville følge, navnlig hvor det gjælder om store Foretagender: Going - ahead - Principet! Dette Princip, af amerikansk Oprindelse ogsaa hvad den transatlantiske Linie angaaer, anseer jeg for det Onde, som laa ved Roden af Foretagendet og kvalte det i Fødselen. Det var ene og alene et Spekulationsforetagende, derfor maatte det gaae rask for sig. Det led af Hurtighed i Arrangementet, — derfor var Alting slet arrangeret. Man kastede sig altfor uforberedt, næsten indtil Uvidenhed, over et Foretagende, som fordrede den største og grundigste videnskabelige Undersøgelse og den omhyggeligste og nøiagtigste Forberedelse.

Da i Aaret 1857 den transatlantiske Traad sprang 95 Miil fra den irske Kyst, fik man i en Hast lavet 100 Miil ny Linie. Fabrikationen af denne Traad var meget mangelfuld, og heri ligger hovedsagelig den fysiske Aarsag til den slette Virkning. Mod selve Traadens Sænkning i Havet lader sig ogsaa indvende en heel Deel, skjøndt det ikke bør glemmes, at man dengang ikke var vant til at haandtere saa store Masser. Maskineriet hertil er blevet meget forbedret nuomstunder, hvilket ogsaa er en Fordeel for den nordatlantiske Linie. Materialierne til Lederens Isolation vare dengang heller ikke saa gode som de nu ere. En fuldkommen isoleret Leder hører endnu til Fremtidens Opfindelser, men Isolationen er navnlig bleven særdeles forbedret ved et nyt Guttaperchа-Stof, jeg sidste Vinter saae hos DHrr. Glass & Elliott i London,

og som besad mærkværdig gode isolerende Egenskaber. Vi ville snart faae Leilighed til at erfare, om dette Stof vil svare til Forventningerne, thi en Traad med en Isolator deraf er netop i dette Efteraar nedsænket paa den saa ofte mislykkede Linie over Middelhavet fra Maltha til Alexandrien.

De meget store Afstande ere vanskelige at overkomme, navnlig for Fabrikationens Vedkommende. Af 12000 Miil sænkede submarine Telegraftraade arbeide ikkun 1200 Miil tilfredsstillende. De hidtil forsøgte store submarine Længder ere alle mislykkede. Den transatlantiske Linie; Røde-Havs-Linien fra Nilen til Indus; Linien fra Java til Singapore m. fl. — alle over 500 Miils submarin Længde, ere mislykkede. Linien fra Rangoon til Singapore, 1100 Miil, er opgivet; ogsaa alle de større Middelhavs-Linier ere hidtil mislykkede. Enhver Telegraf-Ingenieur veed, at den Feil i Traaden, som har en forholdsvis ringe Betydning for en Længde af 175 Miil (den nordatlantiske Telegrafs største submarine Længde), kan udøve en ødelæggende Virkning paa en Længde af 500 Miil (den transatlantiske).

Det er et Faktum, at medens den transatlantiske Linie endnu laa paa Land ved Keyham (Kanalen), viste Tabet sig, paa Grund af Isolationens Slethed, ved de anstillede Undersøgelser at variere imellem 60° og 70°. Dette Tab viste sig allerede, medens den endnu laa paa Land. Hvormeget større maatte det da ikke blive, naar Linien kom i Søen? Dette viste sig ogsaa strax, idet man i de første fire Dage efter Traadens Sænkning i Havet ikke engang kunde erholde læselige Signaler, og da Traaden var slet før Nedsænkningen, udfordredes der kun Arbeidet med de to store Dronning-Præsident-Depecher og alle Signalerne i denne Anledning, for ganske at slukke den Gnist af Liv, som fandtes i den.

Den transatlantiske Linie viste sig meget svær at behandle telegrafisk, og det var ofte yderst vanskeligt at skjelne mellem elektriske og terrestriske Strømninger.

Telegrafer arbeide bedre i Kulde end i Hede. Her har den nordatlantiske Linie ogsaa en Fordeel.

Det transatlantiske Telegraf-Kompagni bekjendtgjorde, at Dronningens Depeche, bestaaende af 99 Ord, var bleven oversendt i Løbet af 67 Minuter, altsaa mindre end $1\frac{1}{2}$ Ord i Minuten, men ifølge senere Oplysninger optog Sendelsen af denne Depeche nok 23 Timer, altsaa c. 4 Ord i Timen. Enhver kan indsee, at saadan Telegraferen aldrig vilde kunne have betalt sig. Men lad os antage, at den virkelig sendte $1\frac{1}{2}$ Ord i Minuten, ifølge Opgivelsen, da den sagdes at arbeide bedst.

Beregner man denne Telegraferen med 90 Ord i Timen, og tages 20 Arbeidstimer i Døgnet og 312 Arbeidsdage i Aaret, da giver dette følgende Resultat: 1800 Ord om Dagen, 28,080 Telegrammer paa 20 Ord om Aaret, Telegrammet 2 Pd. Sterl., giver 56,160 Pd. Sterl. Beregnes Administrationsomkostninger til 45,000 Pd. Sterl., haves Overskuddet, men dette kunde let gaae med til et Aars Reparation, og Underbalancen vilde da snart fremkomme. Men alligevel er dette meget for høit beregnet, thi en Linie, som kun formaaer at sende $1\frac{1}{2}$ Ord i Minuten, kan egentlig slet ikke siges at arbeide, fordi de Signaler, Forespørgsler og Repetitioner, som nødvendigvis forekomme under Manipulationen, selv paa de Linier, som arbeide godt — og en Linie paa Land, som sender 40 Ord i Minuten, kan antages som saadan — alene til saadanne Udenomsforretninger optage c. $1\frac{1}{2}$ Ord pr. Minut. En Linie, som kun formaaer at sende 5 Ord i Minuten, kan egentlig ikke give noget kommercielt Udbytte. En Linie, som kan sende 40 Ord i Minuten, maa afgive mindst 1 Ord til Udenomsarbeide, altsaa kunne kun 39 Ord komme i kommerciel Betragtning. En Linie, som kun sender 30 Ord, maa allerede afgive 2 Ord, en paa 20 maa afgive 3, en paa 10 — 4, og en Linie, som ikkun afgiver 5 Ord i Minuten, arbeider saa utydeligt, at næsten 5 Ord maae benyttes til Forespørgsler, Forklaringer og Repetitioner, hvilket alt-

saa bliver = 0. Men naar 5 er liig 0, hvad bliver saa $1\frac{1}{2}$? eller 99 Ord i 24 Timer, 4 i Timen, 1 i 15 Minuter?

Dersom den nordatlantiske Linie antages at kunne sende 10 Ord pr. Minut, da haves 6 Ord i reent Udbytte, hvilket giver 360 Ord i Timen, 7200 om Dagen, 360 Telegrammer à 20 Ord daglig. Dette giver à £ 2, aarlig £ 224,640; med Fradrag af £ 45,000 ligesom for den transatlantiske Linie, bliver tilbage i Overskud £ 179,640. Men nu føler Shaffner sig overbeviist om, at den nordatlantiske Linie, paa Grund af de kortere submarine Længder &c. &c., som allerede belyst, vil være istand til at bringe 20 Ord i Minuten mellem de to Hemisfærer. Deraf i reent Udbytte 17, hvilket giver 1020 Ord i Timen, 20,400 om Dagen, = 1020 Telegrammer à 20 Ord aarlig. Dette giver, à £ 2 = 636,480 Pd. St., med Fradrag af samme Udgiftspost, £ 45,000, et aarligt Udbytte af 591,480 Pd. St., fra hvilken Sum man gjerne, hvis man dog er bange for at have forregnet sig, kan drage et Par Millioner danske Dalere og endda beholde tilbage en net lille Sum, en 4 pCt. Rente, som repræsenterer en Kapital paa ca. hele Danmarks Statsgjæld.

Hvorledes man nu end vil behage at betragte dette Regnestykke — hvilket iøvrigt med langt større Flothed er opgjort af Shaffner, da han examineredes af »The Board of Trade«, — saa meget er afgjort, at den transatlantiske Linie ikke taaler nogen Sammenligning med den nordatlantiske i finantsiel Henseende. Paa hvilkesomhelst Maader man saa end sammenligner disse to Linier, fysisk, telegrafisk, økonomisk, den nordatlantiske Linie vinder altid Prisen.

Det er saaledes et stort Skridt fremad, at der nu foreligge Kjendsgjerninger for **Muligheden** af et nordatlantisk Telegrafanlæg over Færøerne, Island og Grønland til Labrador.

Havets Bund paa denne Route — det har Sir Leopold Mc. Clintock viist, — frembyder ingen Vanskeligheder.

Færøerne kunne let overkommes.

Over Island findes flere praktikable Veie. Over Nordlandet, over Hofsjökulls- og Langjökulls-Høilandet og over Sprengisandr. Mulig kunne endnu andre og bedre findes. Det var Skade, at Portland ikke blev undersøgt. Landlinien over Island vil maaskee kunne forkortes betydeligt, hvilket en senere Expedition skal undersøge. Med Hensyn til den af os undersøgte Route fra Berufjord til Reikiavik igjennem Landet, da haves i disse to Punkter og i Nord, ved Byen Akreyri, Ørefjord, 3 fortrinlige Havnepladser til Hoveddepoter for Materialet og til Udgangspunkter for Anlæget af Landlinien. Denne Linie frembyder ogsaa en stor Fordeel ved de mange Floder, som løbe Nord ud i Havet. Disse maa paa flere Steder kunne benyttes af Transportflaader og afgive da, navnlig ved de med samme følgende jevne Dalstrøg, ypperligt Terrain for Arbeidet. Paa næsten hele denne Linie findes ogsaa Arbeidskraft i ikkun faa Dagsreisers Afstand. At der findes Høidepunkter af indtil henimod 3000 Fod over Havets Overflade, kan ikke lægge uoverkommelige Hindringer i Veien. Det vil i den Anledning være nok at henvise til de piemontesiske Telegrafanlæg, navnlig til Genua, hvor man har beseiret ganske andre Høider og ganske andre bratte Overgange, eller til Ostindien og hele det nordlige Amerika, fra Kanada til New-Orleans, fra New-York til Kalifornien, hvor Hindringer ere mødte og beseirede, imod hvilke de, vi fandt paa den af os undersøgte Linie, ere for Intet at regne.

Ved Kysten af Østgrønland findes paa Havets Bund et Fald, ligesom og ved Labrador, af resp. fra 227 til 806, og fra 870 til 156—190 Favnes Dybde, men man har tidligere bekvemt kunnet lade en Telegraftraad løbe ud ved en Overgang langt fra Land fra 550 til 1750 Favnes Dybde, hvilket er en meget dyb, pludselig Sænkning af Havets Bund; Forskjellen er omtrent den dobbelte og saa stor, at den næsten repræsenterer Nordatlanter-Liniens hele gjennemsnitlige Dybde.

Dette udførtes ved den transatlantiske Linie ud for Irland, hvor ogsaa Traaden sprang ved det første Forsøg i 1857. Men da Faldet i begge de anførte Tilfælde neppe har den halve Dybde, er derved Intet at risikere.

Da Landrouten over Grønlands Indreland, fra Øst- til Vestkysten, er opgivet, skal, som vi vide, Telegraftraaden ledes Syd om Cap Farvel, Vest ind i en Fjord, derfra atter ud igjen og over Davis-Strædet til Labrador. At Traaden kan anbringes i fuldkommen Sikkerhed paa Grønlands Vestkyst, fremgaaer af Undersøgelserne. Traaden kan ligge saa sikker der som nogensteds i Verden, fri for al Paavirkning af Isbjerge og anden Is og andre Farer, sikrere end vor Traad over Øresund, hvor vi jo have en ganske frisk Erfaring for os. De Fjorde, som her skjære ind i Landet, afgive de sikkreste Steder dertil. Men det er ikke engang nødvendigt at føre Traaden ind i en Fjord. I Sydgrønlands Klipper findes jevnlig Traplag, som ere mere sprøde end Granitten. Disse Lag forvittre let, og man seer derfor ofte ved Kysterne, lige ud til Davis-Strædet, uhyre dybe Spalter, Revner, som løbe dybt ned i Vandet, indenfor Klippernes Yderrand mod Havet. Umiddelbart ved saadanne Spalter ved Kysten findes ofte flere hundrede Favne Vands Dybde. Ind igjennem en saadan Klipperevne kunde Traaden ledes i Land direkte fra Havet, eller bringes ud i dette fra Land, udenfor al Fare for Is eller Isbjerge, som, selv om de kom Stedet nær, ville støde an imod Klippevæggen, men ikke kunne naae Traaden, der da laa vel forvaret med Cement ꝛc. heelt inde bag Klippens Ydermuur. Ingen Isbjerge kunne naae Bund der, hvor flere hundrede Favnes reen Dybde findes til Havbunden.

Ved selve Anlæget af Telegraflinien paa Grønlands Vestkyst vil derimod den største, saa at sige den eneste Vanskelighed paa hele Linien vise sig. Denne Vanskelighed ligger ikke i Manglen paa Landgangs- eller Landingssteder ind fra Havet, hvilke ere fundne, og hvoraf mange flere, maaskee meget bedre, ville kunne findes. Den

foranlediges heller ikke ved Isbjergene, der, som vi have seet, kunne undgaaes (**under**-gaaes). Nei, denne Vanskelighed foraarsages ved Storisen.

Storisens ustadige Karakteer gjør, at selve Anlæget, naar det engang i Tiden skulde komme saavidt, maa forud være vel og planmæssigt beregnet og da strax udføres ved rask og energisk Handling. Storisen forsvinder vel ved Grønlands Vestkyst pludselig, og der vil altid i Aarets Løb findes nogle Maaneder, da Davis-Strædet i Juliane-haabs-Bugten er fri for Storis og har saa reent Farvand, at Skibe **kunde** løbe direkte ind, dersom det med Bestemthed vidstes forud, paa hvilken Tid dette Tilfælde indtræffer; men endskjøndt August, September og October ere de Maaneder, navnlig de to sidste, i hvilke Storisen derstedes er forsvundet og Farvandene ere seilbare, tør man dog aldrig gjøre sikker Regning herpaa. Ifjor, 1860, var det f. Ex. **ikke** Tilfældet. Her kan altsaa ingen sikker Forudberegning anlægges, og selv en saadan Autoritet i Is-Navigation som Sir Leopold Mc. Clintock, har for mig udtalt, at Storisen, hvis han nu ankom med Telegraftraaden fra Reikiavik rundt om Cap Farvel, meget let kunde narre ham; at den, netop paa den Tid, da han havde beregnet, at den maatte være borte og Farvandet frit, kunde findes drivende i et bredt uigjennemtrængeligt Bælte udenfor Sydgrønlands Vestkyst, og da pludselig standse ham i Farten med samt hans Telegraftraad. Sir Leopold er en altfor praktisk Mand til at ville bygge Beregninger paa det Haab, han jo rigtignok mere end nogen Anden turde nære, at Storisen ogsaa da velvillig vilde aabne ham en Rende til lykkeligt at udføre et Vovestykke, ligesom sidst med „Bulldog".

Den eneste Maade, paa hvilken selve Anlægsforetagendet kan udføres, er følgende:

To dertil indrettede Fuldkrafts Skruedampskibe, hvert forsynet med en Telegraftraad, resp. for Grønland-Labrador og Grønland-Island, maae gaae til Grønland i den gode Aarstid, ɔ: den samme, paa hvilken den Kongelig Grønlandske Handels Juliane-

haabs Skib søger til denne Koloni, og da søge til det Sted, hvor Telegraf-Landingsstedet: Igallikofjord, Tessermintfjord, eller hvilken anden Plads nu maatte blive valgt. Disse to Skibe bør være ledsagede af de fornødne Avisodampere, hurtigseilende Fuldkrafts-Skrueskibe, ifølge min ringe Mening mindst eet for hvert. Denne Eskadre bør tage Station paa det anførte Sted og forblive der, indtil Storisen forlader Kysten, hvilket tør ventes at finde Sted enten i August, September eller October. Skarpt og stadigt Udkig maa holdes fra de høieste Fjelde for at observere Storisen og Davis-Strædet. Naar det da viser sig, at Storisen en skjønne Dag er forsvunden, da sendes Aviso-Damperne ud, een Sydvest, den anden Sydost, for at eftersee, om Storisen ikke blot er gaaet til Søes udenfor Synskredsen, blot for Dagen eller et Par Dage derefter atter at komme tilbage. Findes imidlertid frit Farvand i c. 50 Miils Afstand fra Land, da maa Avisodamperen ile tilbage til Stationen, hvor de større Dampere maae ligge beredte til øieblikkelig at gaae til Søes for at kunne give Telegraftraaden ud fra Land, hvert Skib styrende Kours resp. paa Labrador og Island, med Avisodamperen rekognoscerende forude.

Paa denne Maade, og kun saaledes, troer jeg, at det, saavidt menneskelig Beregning strækker, tør forudsiges, at Foretagendet vil kunne lykkes. Den Modifikation, at een Deel af Foretagendet, Grønland-Island f. Ex., udføres i eet Aar, og den anden Deel, Grønland-Labrador, i et senere Aar, eller omvendt, gjør ingen Forandring med Hensyn til Maaden. Andre Vanskeligheder end de anførte frembyder Davis-Strædet, efter de foreliggende Oplysninger, ikke, uden forsaavidt maaskee hvad Hamilton-Fjorden paa Labradorkysten angaaer. Denne fandt Sir L. Mc. Clintock ikke aldeles tilfredsstillende, men han er af den Mening, at Labradorkysten ikke vil frembyde Vanskeligheder. Mange andre og bedre Punkter ville kunne findes der. Shaffner holder dog paa Hamiltonfjorden.

Labrador vil imidlertid ikke kunne standse Foretagendet. Dette er britisk Grund, og naar først Projektet vinder Anklang, og naar først Briterne sætte sig i Hovedet at **ville** have en nordatlantisk Telegrafforbindelse ad den omhandlede Vei, da vil Labrador, ligesaa lidt som Skotland, hvilket sidste slet ikke kom ind under Undersøgelsen, skjøndt ogsaa det har Klippekyster, da vil Labrador, siger jeg, ingen Hindringer kunne lægge i Veien, thi efter den engelske Opfattelse er **„Intet umuligt paa britisk Grund.“**

Men for at dette store Foretagende i det **Hele** taget skal kunne lykkes, om det kommer saa vidt, er **Eet** absolut nødvendigt, det er: at **Going-ahead-Principet ikke indrømmes nogensomhelst Indflydelse.**

Dette synes man ogsaa at have indseet; thi de nærværende Ledere af dette Foretagende agte grundigt at forberede Alt og at sikkre sig imod alle forudberegnelige Eventualiteter. Det er deres Hensigt at benytte sig af alle herhenhørende nyere Opfindelser og Forbedringer og at sikkre sig den kyndigste, mest paalidelige Assistance. De have allerede allieret sig med et udmærket, velbekjendt Navn, den transatlantiske Linies engelske Ingenieur, Sir Charles Bright.

Den engelske Regering har fra en Kommission, som var samlet til Drøftelse af Spørgsmaalet om Havets Opmaaling med Hensyn til Telegrafanlæg, faaet den Erklæring, at det ansees nødvendigt, for med Sikkerhed at lægge en Telegraftraad over det store Oceans Havbund, at Routen for et paatænkt Anlæg altid bør undersøges af 3 Skibe, som skulle opmaale den i 3 parallelt løbende Linier, i en Afstand af 15 engl. Miil fra hinanden, og saaledes, at hvert Skib gjør et Lodkast, det ene 15 engl. Miil forud for det andet, saaledes t. Ex.:

1800.		
1409.	1507.	
700.	1590.	1750.
1370.	1460.	1653.
	1240.	1435.
		1333.

Lederne af det nordatlantiske Anlæg bør lade foretage en saadan Opmaaling. Det vilde være smukt, om den danske, engelske og amerikanske Regering stillede hver et Skib til dette store Foretagende.

Den danske Regering har allerede viist sin Interesse for Foretagendet ved nylig at imødekomme Koncessionshaverens Ønske om at erholde Koncessionen forlænget. De Kompagnier, som nu agtes oprettede til Liniens Fuldførelse, have derfor god Tid til at forberede, indlede og tilendebringe dette store Foretagende, og det er at haabe, at Konjunkturerne maae hjælpe til at fremme det. Den danske Regering har endvidere overladt Koncessionshaveren den for Opfyldelsen af de i Koncessionen fastsatte Betingelser deponerede Sum af 100,000 Rdl. R. M. til fri Raadighed. Den engelske Presse, Times og flere andre Organer, har ikke undladt øieblikkelig at underrette Verden om dette Skridt, der

skyldes Hs. Excellence Finantsminister Fengers liberale og kloge Imødekommen.

Den engelske Regering har ogsaa viist sin Imødekommen ved at udsende „Bulldog". De Forenede — eller rettere uenige — nordamerikanske Stater ville vel heller ikke være utilbøielige til at overtage deres Trediepart, naar de faae udraset, hvilket da helst burde skee ret snart, skjøndt Udsigterne dertil rigtignok synes lange.

Dersom Oberst Tal. P. Shaffner bevarer den samme Ufortrødenhed og ærlige Stræben, som han hidtil har udviist, og dersom de, der i Forening med ham blive Lederne af dette store Foretagende, agte **tro** at følge den i det Foregaaende antydede Retning, da skal jeg i sin Tid maaskee have den store Glæde ogsaa at føie min ringe Lykønskning til et lykkeligt Udfald af den nordatlantiske Telegraf.

Maaskee, ja, thi det er ikke nok til Realiseringen af dette Projekt, at et saadant nu tør ansees for udførligt, at de forventede Forhindringer i de barske Isregioner have viist sig at kunne overvindes, at Projektets undersøiske Vanskeligheder, sammenlignet med den transatlantiske Linies, ere betydeligt ringere, nei, der bliver dog altid tilbage en Tvivl med Hensyn til denne undersøiske Deel af Foretagendet, fordi alle de hidtil anvendte uhyre Pengesummer paa større submarine Foretagender bogstavelig talt ere kastede i Vandet. Videnskaben famler endnu kun paa dette Gebeet, og dens Standpunkt for Tiden synes at være langt fra at løse det Problem: med telegrafisk Udbytte at kunne sende elektriske Strømninger under Vandet paa en større Længde end 500 engelske Miil, hvor det elektriske Hastighedstab begynder (Retardation). Men der er endnu en anden Omstændighed, som nærer Tvivlen om Shaffner skal forundes den Glæde „at see sit kjære Barn komme til Verden og til Ære." Det paa denne lille Bogs første Side omtalte 4de Projekt til en telegrafisk Forbindelse mellem Amerika og Europa „gjennem det nordlige Rusland, Sibirien,

over Aleuterne vestlig ind paa det amerikanske Kontinent, hvilket Foretagende af Sagkyndige antages at kunne fysisk (telegrafisk) lettere iværksættes end noget af de trende foranførte Projekter", synes nu at arbeide sig frem fra Forglemmelsen. Den Efterretning dukker pludselig op, at den russiske Regering hidtil i Stilhed har hjulpet dette Foretagende frem, langsomt men sikkert, saaledes at endog ca. 625 Miil (ifølge Efterretning fra en Ven i Rusland over 4400 Werster) af Landlinien ere fuldførte. Det er endnu ikke afgjort, om den submarine Deel af dette Foretagende skal udføres direkte over Beringsstrædet eller om de aleutiske Øer skulle benyttes, men det er sikkert, at Underhandlinger i den Anledning ere i Gang mellem Rusland og Amerika. Hvorvidt Vesteuropa, navnlig England, vil finde sig i at erholde sine Efterretninger gjennem Rusland, eller foretrække en mere direkte Vei, og da ligger jo vistnok den nu undersøgte nordatlantiske Linie nærmest, — det veed jeg ikke, men jeg veed, at det nordatlantiske Projekt vil faae en meget farlig Konkurrent i det russiske Projekt med Hensyn til Løsningen af den Opgave: telegrafisk at forene Amerika med Europa.

Udtog

af

Observationerne ombord i Damperen „Fox",

under Kommando af

Kaptain **Allen Young,**

paa

den nordatlantiske Telegraf-Undersøgelses-Expedition

i Aaret 1860,

over Færøerne, Island og Grønland.

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Juli 21	2	Dungeness Fyr.											
	4												
	6												
	8	South Foreland.	S. S. O.	3	Tykt.	29.96	61 5	59.2	56.7	65.	54.		
	10												
M.	12	Deal Rhed.	S.V.t.S.	2		92	65.	57.3	56.				
	2												
	4	North Foreland.	S.S.V.	5	St.Regn.	85	63.	58.	57.5				
	6			4		83	62.	59.	58.				
	8			3		88	62.	59.	56.				
	10	Orfordness.				85	63.						
	12												
22	2												
	4	Lowestoft.	S.S.O.	3	Skyet.			58.	54.5				
	6			3									
	8		S.O.	2	Regn.	80	60.	55.	54.				
	10		O. S. O.	3	M. stærk R.	80	60.5	55.	54.				
M.	12		S. S. O.	1	Tykt.	73	62.	55.5	54.	63.	52.	59.	1.026
	2			1		80	65.	58.				57.5	
	4		N.t.V.½ V.	1		82	66.	58.	56.			57.3	
	6		N. V. t. O.	1		82	62.	62.				56.5	
	8	New Dudgeon Fyrskib.	N.t.V.½ O.	1		77	60.	57.	55.			56.	
	10		N. N. V.	5		85	58.	55.				55.5	
	12			5		90	59.	54.5	54.5			54.	
23	2		V. N. V.	2	Skyet.	90	58.5	53.5				54.3	
	4		V. t. N.	2		87	59.	54.				54.3	
	6		V.	4		83	57.7	54.5	52.7			54.	
	8		V. N. V.	4		85	56.	56.				52.7	
	10		V.	1	Diset.	83	60.	54.2	53.	54.5	52.	53.	
M.	12	54° 20′ N. B. 40′ Ø. L.	V. N. V.	4	Taage.	70	58.	54.	53.5			55.	1.026
	2		S. V.	2		90	62.	56.5	55.			57.5	
	4			3		90	59.	57.	57.	57.	53.	58.	
	6		S. t. V.	3		90	59.	57.				57.3	
	8		S. t. O.	3		62	59.	57.	56.			58.	
	10		S. S. V.	2		90	60.	58.5	57.5			57.	
	12		N. O. t. N.	2		90	60.	58.	57.			57.	
24	2		N. N. O.	5	Regn.								
	4	Whetby Fyr i S. V. t. S. 4 M. af.		5		75	56.	56.	54.			56.	
	6			6		80	56.	56.	54.5			55.5	
	8			7	Skyer.	85	56.	56.	54.			55.	
	10			8		90	56.	56.	56.5			56.5	
M.	12	1)		8		90	56.5	56.5	55.			56.	
	2			9		90	62.	57.3	56.			56.	
	4			8		95	60.	55.	54.			56.3	
	6			9		95	58.	54.5	53.			57.	
	8			8		30.0	60.	55.	53.5			56.	
	10			9		29.95	60.	54.3	53.5			57.	
	12			8		30.0	59.5	54.5	53.5			58.7	

Anm. Temperatur efter Fahrenheit. Længden efter Greenwich.

1) Høi Sø f. N. N. O.

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. I Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. i Overfladen.	Søens Vægtfylde.
Juli													
25	2		N. N. O.	8	Skyet.	30.0	55.	54.	52.			54.	
	4						56.	54.	51.5			54.	
	6	[1]		7		05	57.	54.	53.			54.3	
	8					05	57.	55.	52.			55.	
	10					05	57.	54.	52.			54.5	
M.	12	55° 28′ N. B.			Klart.	29.88	56.	55.	50.5			54.	
	2	1° 4′ Ø. L.				30.05	57.	54 7	51.			54.	
	4			6		07	56.	54.5	52.			54.	
	6					10	55.	54.5	50.7			55.	
	8						54.	53.	51.			54.	
	10		N.	7	Regn.		52.	52.	51.			53.	
	12				Skyet.		52.	52.	50.			53.	
26	2			6		05	54.	53.	50.			55.	
	4					10	54.5	52.5	48.5			54.7	
	6		N. t. V.			10	54.	52.	48.5			52.5	
	8					10	55	52 7	49.	52.7	43.5	53.	
	10		N.			10	52.7	52.7	50.			52.	
M.	12	55° 27′ N. B.	N. t. V.	5		10	57.	52.5	49.			52.3	1.026
	2	Farn Fyr i	N. t. O.	3		10	59.	54.5	51.5			53.	
	4	N. V. ½ N.	N. O. t. N.			10	58.	55.	51.	55.	46.	53.	
	6		N. O.	1		0	56.5	53.5	51.			52.5	
	8		Stille.				53.5	53.5	50.			53.	
	10		V. S. V.	1			53.5	53.	51.			53.	
	12					29.90	53.	52.5	49.			53.	
27	2		V. N. V.	1		00	52.7	53.	50.			54.	
	4					00	53.	53.5	52.			54.	
	6		N. V. t. N.	2		85	55.	54.	52.			54.	
	8					85	56.	54.5	52 5	54.5	49.	54.	
	10		Stille.			85	61.	54.				55.	
M.	12	56° 22′ N.	S. V.	1		85	61.	58.5	56.5			55.	1.0255
	2	1° 29′ V.	V.	2		83	61.7	59.5	59.			55.	
	4		S. O.	2		83	61.5	58	55.	59.5	53.	52.5	
	6		S. V.	2		80	61.	56.	54.			53.	
	8			1		80	60.	56.	51.5			52.5	
	10					80	60.	54.	52.			52.	
	12					80	60.	54.	52.			52.	
28	2		O.			77	55.	53.	52.			51.	
	4		N. O.	3		77	56.	53.	52.			52.	
	6		N.	1		80	56.	53.	52.5			52.	
	8		N. O.	1		80	57.	54.	52.	55.	51.	52.	
	10					85	63.5	55.	52.5			53.	
M.	12	Aberdeen.				87	62.3	54.	54.			54.	1.026
	2	½ Miil af.				87	61.5	54.5	53.5			53.7	
	4		O.	2		90	60.	55.5	54.			53.5	
	6			1		95	60.	56.5	49.			54.	
	8	Fra Aberdeen.	O. N. O.	1		95	62.	53.0	52.7			53.8	
	10		N. N. O.	1		30.0	57.	53.5	52.5			52.5	
	12		N.	1		30.0	57.						

Anm. I Rubrikerne Sted, Vind, Styrke, Veir er det Opgivne fortløbende indtil Forandring indtræder.
[1]) Høi Sø.

1860. Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
						Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Juli 29	2		N.	2	Skyet.	30.0	57.5	52.	52.			51.7	
	4			3		0	58.	52.5	50.5			51.3	
	6		N. t. V.	2		07	55.3	52.5	51.7			53.	
	8	Petershead	N. N. O.	2		30	61.	55.3	54.	56.	51.	53.5	
	10	½ M. af.	N. ½ O.	2		50	59.	56.5	53.			53.3	
M.	12	57° 34′ 29″ N.		3		17	55.2	55.	51.7			53.3	1.0265
	2	1° 42′ V.	N.	2		0	57.5	52.	52.			52.	
	4			3		87	56.	56.5	53.	55.	49.	53.	
	6			3		20	58.5	55.	52.3			53.3	
	8		N. N. O.	4		10	56.	53.7	51.3			53.2	
	10			4		25	56.	53.7	51.			53.	
	12		N.	4		25	55.5	53.5	52.			53.	
30	2			3		25	56.	53.	51.			53.	
	4			3		25	56.5	56.	51.			53.	
	6		N. ½ O.	2		25	57.	53.3	51.5			53.3	
	8		N. V. t. N.	1	Klart.	25	58.	53.	51.5	54.6	48.	53.5	
	10			1		24	56.	55.5	53.5			55.	
M.	12	58° 19′ 29″ N.	V. N. V.	1		25	58.	57.7	54.			55.	1.0265
	2	48′ 15″ V.		1		23	60.	59.3	57.			53.3	
	4		V. S. V.	2		20	64.5	58.7	55.	60.	47.	55.	
	6			3		15	62.	58.	54.5			55.3	
	8					03	62.	56.	53.5			54.	
	10					10	57.5	54.7	53.7			53.5	
	12					07	56.5	54.	53.7			52.7	
31	2		S. S. V.	3	Skyet.	03	57.	53.	52.			53.	
	4		S. V.	3		0	56.5	52.7	52.			53.	
	6			2		0	57.5	53.5	52.			53.3	
	8					0	58.5	53.	53.	54.6	48.	53.5	
	10		N. V.	6		03	60.	55.	52.7			55.	
M.	12	59° 46′ N. [1])				03	60.5	55.7	54.7			55.	1.0265
	2	2° 3′ V.		3		05	61.5	56.	54.			53.3	
	4		N. V. t. N.	3		03	62.	58.7	55.	60.	47.	54.3	
	6		N. V. t. V.	3		0	61	58.	54.5			55.	
	8		V.	5		29.81	56.5	56.	53.5			55.3	
	10					95	56.	54.7	53.7			54.	
	12		V. N. V.	7		90	56.	54.	53.7			52.7	
August 1	2		N. V. t. N.	6		90	56.	52.	50.			53.	
	4		N. N. V.			90	55.	52.	49.			52.5	
	6			5	Klart.	90	55.	48.7	46.7			52.	
	8		N.	3		90	53.	49.	47.5			51.3	
	10	[2])	N. N. V.			93	60.	50.5	47.5	50.5	43.5	52.5	1.0267
M.	12	61° 28′ 3″ N.		6		95	60.	50.5	48.7			52.7	
	2	2° 21′ V	N. t. V.	3		95	59.	51.5	49.			53.	
	4					97	56.	50.5	49.5	51.	42.5	53.	
	6		N.	4	Skyet.	95	54.7	51.	49.7			52.5	
	8			3		97	53.3	50.	47.6			49.5	
	10	[3])	Stille.			95	53.	50.	47.5			51.5	
	12					95	53.3	50.5	47.			52.	

[1]) Fugl-Ø i Nord 5 M. af. [2]) 28 Favne under Havets Overflade 53°. [3]) 100 Favne under Havets Overflade 51.3.

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.			Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør	vaad.	tør	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
August 2	2		Stille.		Skyet.	29.95	53.	49.	47.			50.5	
	4					90	52.3	49.5	47.			50.7	
	6		S. t. V.	1		87	53.	50.	47.			51.	
	8		S. t. O.	1	Klart.	87	54.	50.3	49.	51.3	45.	51.	
	10		S. V. t. V.	2		85	54.5	51.	49.			50.	
M.	12	61° 39′ N.	S. V.	2		85	55.	52.5	51.			51.	1.070
	2	4° 19′ V.		3		83	57.	49.5	49.7			51.	
	4	1)	S. S. V.	3	Regn.	77	59.	50.	51.5	49.4	47.	51.	
	6	Kl. 7¾ Land				75	53.7	50 3	48.7			50.7	
	8	i Sigte.				75	54.	51.5	52.			50.	
	10		V.	2	Tykt.	70	53.7	51.	50.7			51.	
	12		N. V.			70	54.	51.	50.5			51.5	
3	2		N.	1		65	52.	48.3	48.7			48.	
	4					65	52	48.5	48.3			48.	
	6		N. t. V.	1	Diset.	65	52.	50.	47.			48.	
	8			2		65	55.	51.	49.	52.	45.	48.7	
	10	Ankrede Kl.		1		65	57.	54.	50.			53 7	
M.	12	10¾ ved				65	57 5	54.	50.5			54	1.070
	2	Thorshavn.	N.	4	Klart.	63	61.	54.7	50.			50.	
	4			7		60	60.	53.5	48.3	50.	41.5	50.	
	6	2)		9		60	59.	54.	50.5			49.	
	8			8		60	59.	52.	50.5			48.5	
	10		Stille.			57	60.	50	50.3			48.	
	12					55	55.	48.7	49.			48.3	
4	2					55	52.	45.	46.			47.	
	4					50	50.	43.	44.			47.	
	6					50	58.	43 7	43.7			47.5	
	8		N.	1		50	59.	53 5	50.5			48.5	
	10		N. O. t. O.	2		53	61.	53.3	48.			49.	
M.	12	Thorshavn.				53	63.	55.7	51.			49 7	
	2	Lettede Kl. 1.	O. N. O.	4		50	56.	52.5	50.			49.	
	4		N.		Regn.	53	56.	53.	49.			49.	
	6	Ankrede Kl. 6,	3)	7		53	55.	49.7	49.			48.6	
	8	40 m. i West-		9		53	55.	49.	48.3			48.	
	10	manhavn.				47	54.	48.	46.5			48.	
	12					45	55.	48.	46.5			48.	
5	2		N. t. V.	6	Tykt.	50	54.	47.	45.3			47.	
	4			5		55	52.	45 5	45.			47.5	
	6		N. V.	4		53	53.	45	44.			47.5	
	8			3		53	54.	45.	44.			47.5	
	10		N.			55	54.	44.5	43.			47.5	
M.	12	Westmanhavn.	N. N. V.			57	54.5	44.5	43.5			47.	
	2					65	55.	44 7	43.7			47.	
	4		S.	1		67	54.7	44.	42.7			47.3	
	6	Lettede Kl. 5.	S. t. V.			55	54.	44.5	44.			47.	
	8	Ankrede Kl.				50	50	45.	45.			47.	
	10	11¼ ved			Regn.	55	47.	45.7	45.			47.5	
	12	Haldersvig.				50	47.	45.7	45.			47.7	

1) Kl. 5¾ passerede flere røde Striber i Søoverfladen. 2) Lang Sø. 3) Høi Sø.

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Barometer: Høide.	Barometer: Temper.	Luftens Temperatur: Therm. tør.	Luftens Temperatur: Therm. vaad.	Luftens Temperatur: Hygrom. tør Kugle.	Luftens Temperatur: Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
August 6	2		S.	1	Klart.	29.53	49.	44.5	43.3			47.	
	4					55	49.	44.3	42.5			47.	
	6					55	49.	44.7	43.5			47.	
	8		S. t. V.			57	51.	47.	45.5			48.	
	10					57	53.7	48.7	47.			47.5	
M.	12	Haldersvig				60	55	52.7	50.			49.3	
	2		S. S. V.			60	57.	50.5	48.7			49.3	
	4		S. t. V.			60	57.	51.	48.5			49.7	
	6					65	56.5	51.	50.			49.5	
	8					73	55.	50.	49.			49.	
	10		S. S. V.			63	53.	49.	46.5			49.	
	12					63	51.	48.5	46.7			49.	
7	2		S. t. V.			60	51.5	47.5	46.			49.	
	4					67	51.	47.5	45.7			43.	
	6		S. V.			67	51.	49.7	47.			48.3	
	8		N. O.			67	55.7	55.	52.			49.	
	10					70	59.	54.	51.7			50.	
M.	12	Haldersvig	N. O. t. O			70	66.	54.3	50.5			50.	
	2		N. N. O.			65	62.	54.5	52.			50.5	
	4	Lettede	N. t. V.			67	56.5	52.	51.5			49.5	
	6		N. O.	2		65	54	55.5	50.5			49.	
	8		N. O. t. N.	2		65	54.	50.	50.			48.5	
	10					60	53.	50.	50.			49.	
	12					65	54.5	50.	50.			49.	
8	2		N. N. O.	4		63	53.	48.5	48.			48.	
	4					63	52.5	46.7	46.3			49.	
	6			6		60	52.	47.	46.			47.	
	8			7		60	51.	46.5	46.5			47.	
	10	[1]	N.	8	Regn.	60	50.	47.	46.5			48.	
M.	12	62° 31′ 30″ N.		10		60	49.5	47.5	46.			48.	
	2	9° 41′ V.	N. t. O.	9		60	49.	47.5	45.3			45.3	
	4			8	Diset.	60	49.	47.	46.3			45.	
	6					63	49.	47.	46.			45.	
	8					60	48.5	47.5	47.			45	
	10			7		60	49.	49.	48.			44.	
	12					60	50.5	49.	48.			45.	
9	2		N.			65	51.	49.	48.			45.	
	4			6		65	51.	49.3	48.3			45.	
	6			4		67	51.	51.	50.			46.	
	8		N. t. V.	2		67	53.	51.5	50.	51.6	47.5	46.5	
	10			1		67	57.5	53.	51.			47.	
M.	12	62° 10′ N.	Stille			67	57.5	54.	52.			47.	1.070
	2	11° 45′ V.	N. V. ½ V.	1		67	58.3	53.3	53.			47.	
	4		N. V.			65	56.3	52.3	51.	54.	46.	47.	
	6			3		65	55.	51.7	51.			47.	
	8					65	55.	50.7	50.			47.	
	10			2		63	54.	50.	49.5			47.	
	12			1		63	53.	50.	49.			46.5	

[1]) Høi, kort Sø.

1860. Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Ø Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
August 10	2		O. N. O.	1	Diset.	29.65	54.	50.5	49.			46.	
	4					63	54.	50.5	50.			46.	
	6					63	53.	49.7	49.			45.7	
	8					66	53.	50.5	49.3	51.	48.7	46.3	
	10		O.	1		70	55.5	50.3	50.			49.	
M.	12	63° 12′ N.		2		73	57.5	50.7	49.7			46.	1.070
	2	13° 8′ 27″ V.	O. t. N.			65	56.	49.5	49.5			45.	
	4					65	56.5	49.	49.	49 5	46.8	50.	
	6					67	54	49.	47.			49.	
	8		O.	1		67	52.	48.5	46.5			49.	
	10	[1])	Stille.			70	52.	48.	47.			48.5	
	12		N. t. V.	1		70	52.	48.	48.			48.5	
11	2		N. N. V.			75	52.5	49.	48.			48.	
	4					77	52.	48.5	47.5			48.3	
	6		Stille.			77	53.5	49.7	49.			45.3	
	8	Fik Sigte af	O. t. S.	1		80	52.	44.5	44.	41.	39.	46.	
	10	Island.			Taage.	80	53.	43.	43.			39.	
M.	12	Vesterhorn	'O. t. N.	3		80	54.5	43.	41.			39.	
	2	N. W. ½ N.	O. N. O.	2		80	54.3	41.3	40.			38.7	
	4	½ Miil af.				80	55.	41.3	39.7			38.7	
	6		O. t. N.			80	53.	40.5	40.5			38.5	
	8			1		80	52.	41.	42.			39.	
	10		Stille.			85	52.	41.	40.5			39.	
	12					75	51.5	41.	41.			38.5	
12	2		V.	1		65	50.	43.	42.5			38.	
	4		V. S. V.	2	Diset.	65	48.	42.5	42.			38.5	
	6		S. V.			65	48.	44.	43.5			38.	
	8					65	49.	45.	44.5	43.	39.	40.	
	10	Ankrede Kl. 11		1		65	49.	45.	44.7			40.5	
M.	12	ved Djupivógr	Stille.			65	49.	44.7	44.	45.	42.	40.	
	2	i Berufjord				67	53.	46.5	46.			40.	
	4					67	52.5	46.7	46.			38.7	
	6					70	53.5	50.	49.5			40.	
	8					70	49.7	44.	42			41.	
	10					70	49.	42.	41			38.5	
	12		S.O.t.S.	1		70	51.5	41.5	41.			38.5	
13	2		S. O.	1	Taage og	70	48.	42.5	42.5			40.	
	4		N.		Regn.	70	48.3	42.3	42.3			40.	
	6		S. S. O.			75	48.3	41.7	41.7			39.7	
	8				Stærk	73	50.	44.	44.			40.	
	10		S. t. V.	2	Regn.	70	52.	44.	44.			38.	
M.	12	Djupivógr.				55	50.	46.7	46.			39	1.0254
	2		S. S. O.	3		50	53.	44.	43.5			39.5	
	4		S. V.			47	51.5	45.	45.			39.5	
	6					45	51.7	47.	46.			41.7	
	8					45	49.	45.	44.			39.	
	10		S. t. O.	2		45	50.	45.	44			39.	
	12		S. V.	5	Taage.	45	49.5	45.	44.			39.3	

[1]) 63 Favne under Havets Overflade 47°. — Vandets giennemsnitlige Temperatur i Dybet findes angivet paa bageste Side.

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle	vaad Kugle		
August 14	2		S. O.	2	Diset.	29.45	48.	45.	44.			39.	
	4			1		43	48.3	45.	44.			39.5	
	6					50	50.	45.	44.			39.	
	8					50	51.	45.5	45.			39.	
	10		S. O. t. O.			50	51.5	49.5	48.			40.	
M.	12	Djupivógr.				50	51.	47.	45 5			40.5	1.0254
	2		S. O.			50	51.	47 5	47.			39.	
	4		Stille.			50	50.	46.	44.5			38.5	
	6					50	50.	46.	45.			38.5	
	8				Regn.	50	51.	45.	45.			40.	
	10					37	50.5	45.	44.5			36.	
	12					35	51.	45.5	45.			36.5	
15	2		S. O.	3		35	51.	44.	44.			37.	
	4			1		45	50.	43.5	43.5			37.	
	6					47	50.	43.5	43.5			40.	
	8					45	51.	46.	46.			42.	
	10		N. N. O.			45	50.5	45.5	43.			42.3	
M.	12	Lettede Kl. 1 og	· S. O.			45	52.	43.	42.5			39 5	1.0250
	2	gik til Gjutavik.		2		47	53.	43.	43.			39.5	
	4			1		47	53.	44.	44.			40.	
	6		S. O. t. S.	2		47	52.5	44.5	44.			44.	
	8		S. V.	1		50	48.5	42.5	42.5			40.5	
	10		S. O.			50	47.	42.	41.5			40.5	
	12		N. V.			50	48.	42.7	42.			40.5	
16	2		Stille.			50	48.5	42.	42.			40.5	
	4					53	48.	42.7	42.			40.3	
	6					57	48 7	43.5	43.3			41.	
	8					60	49.	44.5	44.3			42.3	
	10		S. O. t. S.	1		63	55.5	49 5	49.3			44.7	
M.	12	Gjutavik.				65	55.	45.3	45.7			43.	1.0250
	2				Tykt.	67	54.	45.5	44.			42.	
	4		S.	2		65	48.5	44.	44			43.	
	6		V. S. V.	1		67	51.	45.	47.7			43.	
	8		Stille.			70	50.	45.	45.			43.5	
	10					70	53.	44.5	44.5			43.5	
	12					70	52.5	44.	44.			43.	
17	2		S. V.	2	Tykt og	70	50.	46.	45.			43.7	
	4			3	Regn.	70	50.	47.	45.			41.	
	6		N. N. O.	2		76	50.	48.	45.5			40.	
	8					70	51.	47.7	46.7			41.	
	10		N. O. t. N.		Tykt.	70	52.	49.	47.			41.	
M.	12	Djupivógr.				70	53.	49.	47.			45.	1.0250
	2		V.		Tykt og	75	53.	49.	47.5			43.5	
	4	Lettede Kl. 5.	S. O.	2	Regn.	75	52.	44 5	44.			42.5	
	6	Ud af Beru	S. O. t. O.	1		77	52	43.	43.			38.	
	8	fjord og til	S. O. t. S.		Stærk	80	51.	42.5	42.			39.	
	10	Søes.	O. t. N.		Regn.	80	50.	42.	42.			39.5	
	12				Tykt.	80	49.	41.5	41.			40.	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade	Søens Vægtfylde.
August 18	2		N. O. t. O.	2	Tykt.	29.77	50.	42.	42.			44.	
	4					75	48.	43.3	43.3			47.	
	6			4		81	48.5	47.	47.			47.	
	8					80	51.	47.	47.			48.	
	10		N. O.	5		77	50.	48.5	48.5			49.3	
M.	12	63° 26′ N.				75	50.	48.5	47.5			49.5	
	2	15° 25′ V.	N O. t. O.	6		75	50.	49.	48.7			50.3	
	4		O.	5		70	53.	50.	49.5			50.5	
	6					70	52.	50.	50.5			50.3	
	8		O. S. O.			70	50.	50.3	50.3			50.5	
	10			4		70	52.	50.5	50.5			50.5	
	12					70	54.	51.	51.			50.3	
19	2		O. t. S.			70	54.	52.5	52.			52.	
	4					65	54.	52.	52			51.7	
	6		O. S. O.			70	54.	51.5	51.			51.3	
	8				Klart.	73	54.7	52.	52.	53.	50.	52.	
	10					75	59	52.5	52.5			52.	
M.	12					80	58.	52.3	52.			50.	1.0260
	2	Passerede		2	Skyet.	85	56.	52.5	52.			50.5	
	4	mellem West-	S.	3		85	57.	53.5	52.	53.	51.	51.	
	6	manna-Derne.	V. t. N.	2		65	56.5	51.5	51.5			51.3	
	8		N. V. t. N.	1		87	54.	50.	49.5			52.	
	10			3		90	54.	51	50.			51.	
	12			5		95	54.	50.	48.5			50.	
20	2		N. N. V.	4		95	52.5	50.	46.3			49.	
	4			3		97	52.5	50.5	47.5			50.	
	6			2		97	53.	50.	47.			50.	
	8		N. V.			95	54.5	50.5	46.5	51.7	45.3	49.7	
	10					95	56.	53.	50.5			52.	
M.	12	Passerede				95	57.	53.7	50.			51.	1.0260
	2	Cap Reikianes.	S. V.	3		97	54.5	52.	50			51.3	
	4	Kl. 5, 20 m.				95	54.7	50.7	48.5	51.8	45.8	50.	
	6	Skagen.	S. S. V.	4		83	54.	51.	49.			49.	
	8			5		80	53.5	51.5	51.			52.	
	10	Ankrede ved	S. V.	3		80	53.	52.7	50.			51.5	
	12	Reikiavik.	V.		Regn.	83	53.5	52.5	50.			51.	
21	2		S. V.	1		80	54.	47.	47.			51.	
	4		S. S. O.			83	48.	46.7	46.			51.	
	6		Stille.			85	52.	49.	47.			51.	
	8				Tykt.	85	50.5	50.5	47.5			52	
	10					85	70.	53.	49.			53.	
M.	12	Reikiavik.	N. O.	1	Klart.	85	74.	53.3	49.3			53	1.0263
	2		N. N. O.			80	64.	56.5	50.			52.5	
	4		N.			77	59.	55.	49.7			52.5	
	6					75	57.	54.	49.			53.	
	8		O. N. O.			70	54.	51.5	48.5			51.7	
	10					65	55.	51.5	48.7			52.	
	12					60	53.	51.	51.			52	

1860. Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
August 22	2		S. O. t. O.	2	Diset.	29.60	54.	52.	49.			51.	
	4					55	53.5	51.	50.			51.	
	6		S. O.			53	53.5	52.5	49.5			51.	
	8					53	56.	53.5	50 5	54.	52.	51.	
	10		S. O. t. S.		Regn.	50	56.	53.	50.5			51.	
M.	12	Reikiavik.		1		50	58.5	54.	51.			52.	
	2		S. t. O.			50	58.	54.	52.			52.	
	4		S.			50	59.	52.5	51.			52.	
	6		O. S. O.			50	57.	53.5	50.			50.	
	8		S. O. t. O.			50	55.	52.	49.			49.	
	10					50	57.	52.	49.			51.	
	12		Stille.			50	57.	52.	50.			51.	
23	2					50	54.	49.5	48.			50.5	
	4					50	52.	47.7	46.7			50.5	
	6					50	54.	52.	50.5			51.	
	8					53	56.	54.	51.5	54.	52.4	52.7	
	10					53	63.	58.	51.			54	
M.	12	Reikiavik.	O. N. O.	2	Diset.	55	65.	59.5	52.5			53.	
	2					55	65.	57.5	53.5			53.	
	4					55	64.5	58.	52.	57.	51.5	53.	
	6			3		55	60.5	56.5	53.			53.	
	8		S. O.	1		57	59.	55.	51.5			51.5	
	10		Stille.			60	56.5	51.	49.			51.	
	12					60	55.	51.	49.			48.	
24	2					50	54.	49.	48.			51.	
	4					53	54.	48.	47.			51.5	
	6		S. S. O.	2		63	54.	49.	47.			51.	
	8		O. S. O.	1		60	53.	50.5	48.	54.	45.	52.	
	10		Stille.			65	58.	57 5	55.			51.	
M.	12	Reikiavik.	N. N. O.	1		67	58.	56.5	53.5			52.5	
	2		N.			65	59.5	54.7	51.			52.	
	4					65	59.7	54.	51 5	53.7	45.2	52.5	
	6		Stille.			65	58	52.5	51.			52.	
	8					65	56.5	51.	49.			52.	
	10		V. S. V.	1		65	56.	49.	49.			52.	
	12		S. V. t. S.			60	58.	49.	48.			52.	
25	2		Stille.			65	54.	47.	46.			51.5	
	4					65	54 3	46.5	46.			51.	
	6		S.	1	Taage.	65	52.5	46.7	46.5			50.5	
	8		Stille.			65	54.5	49.	48 5	50.3	47.3	51.7	
	10		N O. t. O.	1	Diset.	63	55.	52.	49.			52.	
M.	12	Reikiavik.	N. O. t. N.			63	57.	52.5	49.			52.3	
	2		N. O. t. O.			60	57.	54.	51.			51.	
	4		O. N. O.	2		60	58.5	54.	48.5	53.5	47.3	51.5	
	6					60	56.	53.	49.5			51.5	
	8		S.	1		57	53.	50.	48.			52.	
	10		Stille.			60	50.	48.5	47.			50.	
	12					55	49.7	48.	47.			50.	

1860.		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned						Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
August 26	2		Stille.		Diset.	29.50	51.5	48.5	47.			49.	
	4					55	52.	48.	47.5			50.	
	6					55	52.	51.5	50.5			51.5	
	8		N. N. O.	3	Klart.	55	54.7	50.7	48.3	50.7	40.5	51.5	
	10					57	61.	52.5	48.			51.	
M.	12	Reikiavik.	N.	4		55	64.	54.	52.			51.5	1.0260
	2					55	57.	53.	49.			52.	
	4		N. t. O.	2		50	57.	52.7	48.5			52.	
	6		N. O. t. N.			50	55.	52.5	50.			51.	
	8			1		50	54.	51.	48.5			51.	
	10					47	52.5	49.5	48.			49.5	
	12					50	52.	49.	48.			49.	
27	2		Stille.		Diset.	47	52.	48.	47.			50.3	
	4					47	53.	47.5	46 7			50.7	
	6		S. V. t. S.	1		47	52.	48.	46.			50.5	
	8	Lettede	Stille.		Regn.	45	54.5	49.	47.5			51.	
	10		Urolig	1		45	55 3	49.	47.7			51.	
M.	12		Vestlig.			47	59.	51.7	50.			51.	1.0257
	2	Mariahavn i	N. V. t. V.	1	Klart.	47	62.	51.	49.			51.3	
	4	Hvalfjord.	V.			45	62.	50.7	48.5			51.	
	6					45	57.	48.5	48.			51.	
	8	Reikiavik.				50	53.	47.5	47.3			50.	
	10					47	54.	47	46			50.	
	12		S. V.			50	52.	45.	44.5			50.	
28	2		S. t. O.	1		47	51.5	44.	42.			49.	
	4					45	51.3	43.	42.			49.5	
	6		S. S. O.	2		47	48.5	47.3	45.			49.	
	8					47	54.	49.	46.	52 5	41.5	51.	
	10					50	56.	54.5	47.5			51.5	
M.	12	Reikiavik.		1		50	59.	55.5	49.			53.	1.0261
	2		Stille.			47	61.	57.5	53.			54.	
	4					45	63.	57	55.	57.	46.	52.5	
	6		V. S. V.	1		47	57.	55.	52.			51.	
	8					47	55	51 3	49			51.	
	10		Stille.			50	55.7	50.	48.5			50.	
	12		O. N. O.	3		50	55.3	49.7	48.			50.	
29	2		N. O.	2		45	51.	47.	44.			50.	
	4		S. O.	1		45	52.	49.5	43.5			50	
	6	[1]	N. O.	6		47	54.	50.	46.3			50.	
	8			7		47	53.	46.7	45.7			50	
	10		O. N. O.	6		50	57.	48.5	46.			50.	
M.	12	Reikiavik.	N. O. t. O.	7		50	55.	50.	46.			50 5	1.0260
	2			8		47	58.7	48.5	45.5			49.	
	4			8		47	53	46.7	44.			49.3	
	6		N. O.		Regn.	47	49.	46.3	44.			49.7	
	8		N. N. O.	7		50	49.	45.	45.			48.	
	10					50	49.	46.	43.			46.5	
	12					50	48.5	45.	43.			46 5	

[1] Lang Sø.

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
August 30	2		O. N. O.	8	Regn.	29 50	48.	44.	42.5			47.	
	4			9		53	47.	44.	42.5			47.	
	6					60	48.	44.5	42.3			47.	
	8			8		60	50.	48.5	44.	48.	41.	49.	
	10		N. O. t. O.			63	51.3	47.7	44.			48.	
M.	12	Reikiavik.	O. N. O.			65	54.3	48.7	45.5			48.5	
	2					63	54.	48.	45.			49.	
	4			7		65	53.	48.5	45.	49.5	41.	49.5	
	6					65	52.	48.5	47.			49.	
	8		N. O.			70	51.	47.5	45.			48.5	
	10			6		73	50.	46.	43.			48.	
	12		O.	2	Klart.	73	50.	46.	43.			49.	
31	2		Om-			75	50.3	42.	40			49 5	
	4		løbende og			80	51.	40.	40.			48.	
	6		Stille.			77	47.	44.5	42.			49.	
	8		N. O.	1		80	48.	47.	44.	50.	41.	49.7	
	10		N. N. O.	2		80	53.	50.	45.3			49.7	
M.	12	Reikiavik.		3		83	60.	50.5	47.			49.7	
	2		N.	2		80	56.	50.	47.			50.	
	4	Lettede Kl. 5.				80	55.	50.5	47.5	50.	41.5	50.	
	6		N. N. O.			83	52.	50.	48.			48.	
	8		N. ½ O.			85	52.	48.5	47.			48.7	
	10		N. t. V.			85	50.	49.	48.			48.	
	12		N. N. V.	1		83	48.7	49.	47.5			48.	
Septb. 1	2		N. V. t. N.	1		75	50.	48.	47.5			48.	
	4			2		80	51.5	47.5	47.			47.5	
	6		N. V. t. V.	1		83	52.	49.	47.3			48.7	
	8					83	54.	49.3	47.	49.6	42.8	49.	
	10		V.	2	Diset.	83	54.	49.5	48.			50.	
M.	12	64° 26′ N.	V. S. V.	4		80	53.	50.5	47.			50.	
	2	23° V.		5		77	52.	49.	47.5			49.	
	4			4		75	52.	50.	48.			48.5	
	6			5	Regn.	75	52	50.5	48.5			49.	
	8		S. V. t. V.			70	51.	50.	50.			49.	
	10		V. t. S.			65	52.	50.5	50.			50.	
	12					60	52.5	50.5	50.			50.5	
2	2		V. t. N.	2	Taage.	60	52.	48.	48.			50.	
	4		V. N. V.			60	52.	48.	48.			50.	
	6		N. V. t. V.			70	52.	48.5	48.5			49.5	
	8					70	53.	48.	48.	49.	47.5	50.	
	10				„ og Regn.	70	55.	49.	48.5			50.5	
M.	12	64° 16′ 11″ N.				73	55.5	49.5	48.7			51.3	
	2	24° 1′ 30″ V.	N. V. ½ V.	1		73	54.	50.7	49.5			50.3	
	4					73	54.	50.7	49.5	50.	47.3	50.3	
	6		V.			73	52.	49.	48.			50.	
	8			2		75	51.5	49.	49.			49.	
	10			1		75	54.	49.	49.			50.	
	12		V. t. S.	2		73	52.	49.	49.			49.7	

1860.		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Septb. 3	2		V.	2	Taage.	29.70	51.7	49.	49.			49.3	
	4		S. V.			73	52.	48.	48.			49.	
	6			3		70	52.	49.	49.			48.5	
	8		S. V. t. S.		Tykt.	67	53.	49.5	49.			48.5	
	10		V.			70	54.	49.7	49.5			48.5	
M.	12	64° 36′ N.	V. t. N.	2		70	54.	49.7	49.5			48.5	
	2	26° 24′ V.	V.	3		70	55.	48.5	48.			48.5	
	4					70	54.	48.	48.	52.2	49.5	48.5	
	6		V. t. N.	1		70	52.	48	46.7			48.	
	8		Stille.			70	51.	47.	47.			48.	
	10				Regn.	70	51.7	47.	47.			47.7	
	12					70	52.	47.3	46.7			47.	
4	2					65	56.	48.5	48.			48.7	
	4					65	57.	48.5	48.3			48.7	
	6		O. N. O.			55	54.	49.	49.			48.	
	8		S. t. V.	2		53	54.	49.	49.			48.	
	10		S. V. t. S.	3	Tykt.	50	55	50.5	50.			49.	
M.	12	64° 28′ 12″ N.	S. V.	5		50	57.	52.	52.			50.	
	2	28° 19′ 30″ V.	S. S. V.	6	Taage.	47	53.	51.3	51.			49.	
	4			7		47	53.	50.	49.7			49.	
	6	1)				47	52	48.5	48.5			49.	
	8			9		50	53.	50.5	48.			48.5	
	10					45	52.	50.	49.			48.5	
	12			8		45	52.	50.	49.5			49.	
5	2		V. t. S. ½ S.	9		45	53.	49.	48.5			49.	
	4					45	54.	48.	48.			49.	
	6				Klart.	47	54.	48.	47.			48.	
	8			8		53	53.5	48	47.3			49.	
	10					55	54.5	48.3	45.			47.	
M.	12	64° 46′ N.				57	53.5	49.5	49.5			47.5	
	2	28° 7′ V.		7		57	53.5	49.5	47.			48.	
	4		V. t N.		Regn.	57	52.	49.	47.			48 3	
	6	2)				57	52.	48.5	46.			48.	
	8		V.	8		55	51.	49.	47.			48.	
	10		V. t. S.			53	52.	48.5	47.			48.	
	12			7		50	53.	48.	47.			48.	
6	2					50	53.	47.3	45.			48.	
	4					50	53.	47.5	44.5			47.7	
	6					53	51.	47.	47.			47.3	
	8			8		45	50.	47.5	44.5			47.5	
	10		V. ½ N.		Taage.	60	52.	48.	43.3			47.7	
M.	12	64° 15′ N.		7	Regn.	63	54.	47.3	44.			47.5	
	2	27° 8′ V.	V.	3		65	57.	49.	45.3			48.5	
	4		V. N. V.	2		67	55.	48.5	46.5	48.5	46.6	48	
	6		Stille.		Diset.	70	52.	47.5	44.7			47.3	
	8					70	53.	46.	44.			47.3	
	10				Regn.	70	52.7	47.	44.			47.5	
	12					70	52.7	45.	43.			47.3	

1) Urolig, brydende Sø. 2) Usædvanlig høi Sø.

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Septb.													
7	2		Stille.		Klart.	29.75	51.	45.7	43.			46.	
	4		N. t. V.	1		77	50.	46.	43.5			46.	
	6			3		90	51.	45.5	44.5			47.	
	8					95	54.	47.5	46.	46.5	38.5	48.	
	10		N. N. V.	4		30.0	54.	47.	45.			49.	
M.	12	63° 34′ 30″ N.	N. V. t. N.			10	54.	46.5	44.			49.	
	2	27° 34′ 45″ V.	N.			20	54.	45	42.3			47.	
	4		N. O.			23	54.	45.	42.5	45.	45.	47.	
	6			3		30	49.	44.7	41.5			48.	
	8		N O. t. O.	4		30	48.7	44.	40.5			48.3	
	10		O. N. O.	2		35	49.	44.5	41.			43.	
	12					40	49.3	44.7	41.5			43.	
8	2			1		45	49.	44.5	41.5			47.	
	4		O. S. O.			40	49.	45.	42.			48.	
	6		O. t. S.			40	50.	44.5	43.			47.	
	8		S. V. t. V.			40	50.5	46.	44.	46.6	39.3	49.	
	10		S. V.	2		43	52.	46.	43.7			48.5	
M.	12	63° 20′ N.				43	53.	48.	45.			49.	1.0254
	2	29° 36′ 5″ V.			Taaget.	40	53.	48.	45.5			48.3	
	4		S. S. V.	3		37	52.	47.5	46.	48.	39.3	48.3	
	6		S. V.			37	52.	49.	48.5			49.	
	8			2		35	50.	49.	49.			49.	
	10			3		30	56.	49.	49.			48.5	
	12		S. V. ½ S.	4		30	55.	49.	48.5			48.	
9	2		S. V. t. S.	4	Klart.	27	54.7	49.5	49.			48.	
	4			5		27	54.5	49.	48.			47.7	
	6					17	53.	49.7	48.7			48.	
	8			6		17	52.5	49.7	48.7	49.9	47.5	48.5	
	10		S. V.			10	54.	50.5	48.3			48.5	
M.	12	63° 2′ 4″ N.				07	55.	50.5	48.3			49.	1.0258
	2	33° 22′ 45″ V.		7		0	55.	50.5	49.3			49.	
	4		S. V. t. S.			29.90	55.	49.5	48.	49.8	46.5	46.	
	6		S. S. O.			85	53.	48.	46.7			47.	
	8			9	St. Regn.	73	53.	47.5	47.			47.5	
	10		S. t. V.	8		70	53.	47.	47.			47.5	
	12			5		63	56.5	48.	47.			47.	
10	2		S. V. t. S.	5	Diset.	65	58.	48.	47.			47.	
	4		V. S. V.	4	Klart.	65	58.5	46.5	46.			46.5	
	6		V.	3		60	54.	46.5	45.			47.	
	8		V. t. S.	2		60	55.	45.7	44.7	46.1	42.2	47.	
	10		V. S. V.			63	53.	47.	45.3			47.	
M.	12	62° 47′ 12″ N.	V. t. S.			63	53.	47.	45.3			47.	1.0256
	2	37° 31′ 30″ V.	V.			63	52.	44.	43.5			46.	
	4		N. N. V.			63	51.5	43.5	42.7	43.2	41.	46.	
	6		V. N. V.	1		65	50.	42.3	41.7			46.	
	8		N. V. t. N.	2	Diset.	63	50.	42.	40.			46.	
	10		N. V.			70	52.	42.3	42.3			45.	
	12				Klart.	70	52.	42.3	42.3			45.	

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Septb. 11	2		N. V.	2	Skyet.	29.70	52.	42.	41.5			46.	
	4			1		70	52.	42.5	41.7			46.	
	6		V.	2		70	53.	44.5	44.			46.5	
	8		V. t. N.	3		70	52.	45.7	44.	45.5	42.2	46.5	
	10		N. N. V.	1	Klart.	75	55.	46.	46.			47.	
M.	12	62° 16′ 34″ N.				75	55.5	47.	46.			47.3	1.0266
	2	38° 18′ V.	Stille.			73	55.	50.5	48.5			47.5	
	4		V. t. S.	1		73	54.	49.	45.5	49.7	41.	47.5	
	6		S. V. t. S.			70	53.	46.5	43.7			47.	
	8		V. t. N.	2		67	52.	47.	45.			45.	
	10		S. V. t. V.			65	50.	45.	43.5			46.	
	12			3		60	49.	45.	43.			46.	
12	2					57	49.	44.	42.			45.	
	4			4		57	49.	42.	41.			45.	
	6		V. S. V.	3		55	49.	39.	39.			36.	
	8					55	49.	38.	37.	37.	35.	36.	
	10		S. V. t. S	2		57	46.	38.5	37.7			35.	
M.	12	61° 54′ 45″ N.	S. V.	1	Skyet.	57	47.	38.	36.5			34.	1.0240
	2	40° 47′ 30″ V.	S. S. V.			55	49.	40.	37.			33.	
	4					57	49.	40.	38.	42.	34.	33.	
	6		Stille.			60	44.	34.5	31.5			33.	
	8		N. V.	2		60	44.	31.5	31.5			33.	
	10		V. N. V.	3		67	44.3	35.	34.			35.	
	12			4		67	44.	35.	34.			34.7	
13	2		N.	1	Klart.	75	47.	35.7	35.			34.	
	4					80	50.	36.5	35.			34.5	
	6		Stille.			83	45.	33.	32.5			31.5	
	8		S. t. O.	1		85	45.	35.	34.	35.	31.2	31.	
	10		V. S. V.			90	44.	35.	33.5			32.	
M.	12	60° 48′ 45″ N.				96	42.5	33.3	31.7			30.	1.0227
	2	41° 48′ 45″ V.				90	50.	39.	38.			33.	
	4					90	47.	39.5	39.	39.	36.	35.5	
	6				Diset.	90	47.	43.	43.			42.	
	8		V. t. S.	3		90	49.	45.5	45			44.	
	10					90	50.	45.5	45.			45.3	
	12					90	50.	46.	45.			46.	
14	2		V. S. V.	2		90	50.	46.5	46.			45.	
	4			1		85	52.	46.5	46.			45.5	
	6		S. V. t. V.		Taaget.	80	49.5	46.5	47.			45.5	
	8		S. O.		Regn.	75	50.	46.5	46.5	47.	46.9	45.5	
	10		O. N. O.	3		67	51.	46.5	46.5			46.	
M.	12	59° 49′ N.		5		55	51.	44.	44.			44	1.0250
	2	40° 56′ V.	N. N. O.	7	Regntykt.	50	52.	38.5	38.			41.	
	4			8		47	49.	38.3	38.			40.	
	6		N. O.	9	Tykt.	50	50.	37.5	37.5			43.	
	8		O. N. O.			53	51.	39.	39			42.	
	10		O.			60	50.	38.7	38.5			40.	
	12			5	Klart.	60	50.	39.	39.			43.	

1860. Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Septb. 15	2		N. O. t. O.	4	Taaget.	29.60	50.	41.	41.			44.	
	4		N. V.	6		60	50.	41.	40.			44.	
	6			8		65	51.	42.	40.			44.	
	8	[1]		9	Klart.	67	52.5	42.	40.	42.	38.	43.	
	10			10		67	49.	42.	39.7			44.	
M.	12	59° 1′ N.				67	50.	42.	39.5			44.	1.0267
	2	42° 58′ V.	N. V. t. N.	9		63	50.	41.5	40.			45.	
	4					65	50.	41.	40.	41.	37.	45.	
	6		N. t. V.	5		65	47.5	41.	38.			42.5	
	8		N. N. V.			60	44.	40.	37.			42.5	
	10		N. V. t. V.	2		60	44.	39.	37.5			43.	
	12		N. V. t. N.	3		57	44.	40.	39.			42 7	
16	2					60	45.	41.	37.			43.	
	4			6		60	46.	40.	31.5			42.	
	6		N. N. V.	4	Diset.	60	45.	41.7	40.			44.	
	8			3	Regn.	55	45.	41.	40.	41.	38.	43.	
	10		N. V. t. N.		Taaget.	55	45.	42.	42.5			44.5	
M.	12	58° 59′ 30″ N.	V.	2		50	50.	44.5	42.5			45.	1.0265
	2	41° 42′ V.		1		47	50.	44.5	42.5			45.	
	4					40	49.	44.3	44.5	44.	43.	44.5	
	6		S. O. t. O.		Regn.	40	48.	44.	38.			44.5	
	8		O. t. S.	3		40	53.	44.	44.			44.	
	10					40	53.	44.	43.5			43.	
	12			5		30	50.	44.	39.5			42.	
17	2		O.	6		25	50.	41.5	41.5			43.5	
	4			7		23	49.	42.5	42.5			43.5	
	6			9		20	50.	44.	43.			44.	
	8	[2]		10		23	50.	42.5	42.			44.	
	10					25	50.	41.	40.			43.	
M.	12	58° 44′ N.				27	51.	39.7	39.			41.3	1.0267
	2	41° 26′ V.		9		40	50.	38.5	38.			42.5	
	4			8		50	49.	37.5	37.5			44.	
	6			5		60	49.	39.	39.			45.	
	8		S. V.	2	Diset.	67	49.	39.	39.			45.	
	10			1		70	49.	41.	41.			44.5	
	12		N. N. V.	2	Klart.	70	49.	40.	40.			44.	
18	2		N.	1		70	49.5	42.	40.			44.3	
	4					70	50.	41.	40.			44.	
	6			2		75	47.	41.	40.			44.	
	8		N. V. t. V.			75	47.	43.	40.	43.1	35.5	44.	
	10					70	51.	44.5	42.			45.	
M.	12	59° 8′ 55″ N.				67	53.	47.7	43.7			45.5	1.0267
	2	46° 3′ 15″ V.		4		60	49.	42.	41.			45.	
	4		N. V.	3		60	49.5	39.5	38.5	43.6	37.	44.7	
	6		O.		Diset.	57	49.	37.5	36.5			43.5	
	8		N. N. O.		Regn.	06	50.	37.5	36.5			42.	
	10		N. t. O.	5		60	49.5	38.	37.			43.	
	12			7		60	49.	37 5	36.			41.	

[1]) Høi Sø lig Brænding paa Grund af Isens Nærhed.

[2]) Meget urolig, høi, brydende Sø.

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Septb. 19	2		N. t. O.	1	Klart.	29.60	45.	35.5	34.5			40.5	
	4					63	47.	35.	34.			40.	
	6		N. N. V.	7		65	46.	33.3	32.5			36.	
	8			9		65	47.	38.	36	37.	31.	41.	
	10		N. t. V.	8		70	51.	38.	35.3			42.7	
M.	12	59° 42' 31" N.	N. N. V.	7		70	52.5	39.	36.5			42.5	
	2	46° 52' V.	N.	5		73	53.	40.5	38.			42.	
	4			4		75	51.	38.5	37.5	39.	31.	42.	
	6		N. N. V	1	Diset.	75	50.	39.5	36.			43.	
	8		N. V. t. V.	3		73	55.	39.	38.			43.	
	10					75	52.	38.	37.5			43.	
	12		N. N. V.			73	51.	38.	37.			43.5	
20	2		N. t. V.			05	52.	39.	38.			42.	
	4				Klart.	67	52.	38.5	37.5			42.	
	6		N. t. O.	2		70	47.	39.	38.5			43.5	
	8		N. N. O.	1		70	46.5	39.	38.	38.5	31.2	42.3	
	10					75	52.5	37.5	37.			41.5	
M.	12	59° 36' 21" N.				75	54.	38.	36.3			42.	1.0260
	2	47° 49' 25" V.		5		80	50.	37.5	34.5			42.	
	4			4		83	49.	37.7	35.7	37.	29.	42.	
	6					87	46.	38.	36.			42.5	
	8		N. t. O.			93	48.	38.	35.			42.	
	10			3		93	49.	37.5	35.3			40.5	
	12		N. t. O. ½ O.	4		93	50.	38.	36.			41.	
21	2		N. t. O.	6		95	50.	38.	36.			40.5	
	4		N. N. O.	2		95	50.	40.	38.			41.5	
	6			4		30.03	49.3	43.5	37.5			42.	
	8			5		05	48.5	38.	36.	38.5	30.	38.	
	10		N. ½ O.			05	54.	40.	37.7			42.	
M.	12	59° 53' 48" N.				05	50.	40.	38.			42.	1.0250
	2	48° 44' 30" V.				05	54.5	40.5	37.			42.5	
	4					03	52.	38.	37.	39.	32.	36.	
	6		N. N. O.			0	52.5	34.5	33.5			32.	
	8		N.	1		0	50.	32.5	31.			31.5	
	10					05	47.	32.	30.			32.	
	12		S. S. O.	2		29.90	44.	31.	30.			32.	
22	2			3		80	45.	31.5	30.			31.	
	4			5		75	47.	31.	30.			31.5	
	6			7	Diset.	60	46.	31.5	31.5				
	8			11	Tykt.	53	44.	32.	32.				
	10	[1]			„ og Regn.	45							
M.	12	60° 47' N.		12	Orkan og	30 20 11							
					Regn.	08 05							
	2		S. O. t. S.	12		04 03 02	Intet ført paa Grund af Orkanen.						
	4					28.98							
	6					29.0							
	8			11									
	10		N.	3	Klart.								
	12		V.	2									

1) Forrygende Sø.

1860.		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Septb.													
23	2		V. S. V.	1	Klart.	29.60	50.	48.	42.			42.	
	4		S. V.	2		60	50.	44.	43.			42.	
	6		S.	3		65	48.	41.	40.			39.	
	8			4		70	49.	40.5	40.	39.	37.	38.5	
	10			5		70	55.	39.5	37.5			37.5	
M.	12	62° 24′ 25″ N.				70	55.	39.7	38.			36.3	1.0263
	2	50° 47′ 15″ V.	S. V. t. S.	7	Diset.	65	51.	38.	37.			35.	
	4					63	49.	37.5	37.5	38.2	36.7	35.	
	6		S.	9	Regn.	55	47.	38.	37.			35.	
	8			8		50	49.	37.5	37.			37.5	
	10		S. S. V.	9		47	48.	38.	38.			38.	
	12			8		45	49.	39.5	39.5			38.	
24	2		S. t. V.	7		50	49.5	39.	37.			39.5	
	4		Stille.			45	49.	38.	37.			40.	
	6					45	46.	37.5	37.5			38.	
	8		N.	1	Diset.	43	46.	37.	36.5	37.1	34.	38.	
	10		N. N. V.			43	49.	38.	37.			34.5	
M.	12	63° 4′ 53″ N.	N. V. t. N.			45	48.	38.	37.3			34.5	1.0256
	2	51° 38′ 30″ V.				50	49.	38.	37.			34.	
	4					53	50.	36.7	37.	38.	34.	34.	
	6		N. V.		Klart.	60	47.5	36.	35.			34.	
	8					63	50.	36.5	35.5			34.	
	10		Stille.			70	50.	36.5	35.5			34.	
	12					70	51.	35.7	35.			34.	
25	2		Stille.			70	51.	36	35.			34.	
	4		S. V. t. V.			70	49.	35.	34.			34.	
	6		S. S. V.	2		70	45.	35.	34.3			34.5	
	8		SSV.½V.	3		73	46.	34.5	34.	35.	33.	34.	
	10		S. V. t. S.	4		73	46.	35.	34.			33.	
M.	12	63° 3′ N.	S. S. O.			70	47.	35.5	34.			33.	1.0256
	2	50° 48′ 15″ V.	S. t. V.	3		65	46.	35.3	34.			33.	
	4		S. S. O.	4		63	45.	35.	34.			33.5	
	6					60	45.	35.	34.			33.	
	8		S.	6		55	47.	35.	35.			35.	
	10		S. S. V.	7		57	47.	36.	36.			33.	
	12					60	49.	37.5	36.			33.5	
26	2			5		63	49.	37.	35.5			33.5	
	4			4		65	49.	36.5	35.5			34.	
	6		V. S. V.			70	45.	38.	37.			35.	
	8					70	47.	37.	37.	37.	36.5	34.	
	10					73	47.	37.5	37.			33.7	
M.	12	63° N.				75	49.	36.	35.			33.5	1.0260
	2	51° 3′ V.	S. S. O.		Diset.	75	49.	35.7	35.3			33.5	
	4					73	49.	36.3	35.3	35.	35.	33.5	
	6		S. t. V.			70	49.	36.5	36.			33.	
	8		S.	6		70	52.	36.5	34.			37.	
	10			5		70	50.	40.3	40.			37.	
	12					65	50.	40.3	40.			37.	

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Septb. 27	2		S.	6	Diset.	29.55	50.	40.5	40.			36.5	
	4			7		55	50.	41.	40.			37.	
	6		S. t. O.	6		47	47.	42.	41.3			41.	
	8			5		43	47.	42.7	41.5	42.	41.	41.7	
	10			7		43	48.	41.5	41.			42.	
M.	12	62° 30' N.	S. S. O.	8		37	48.	43	41.5			42.	
	2	52° 34' V.		9		27	48.	45.	42.			42.	
	4				Regn.	17	49.	42.	42.	43.5	40.	41.5	
	6			8		13	49.	43.	43.			42.	
	8			7	Diset.	07	49.	43.5	43.			42.	
	10			8		10	50.	45.	44.			42.	
	12			5		05	50.	44.	43.5			41.5	
28	2					05	52.	43.	42.			42.5	
	4			6		05	52.5	43.5	42.5			42.	
	6			7		05	52.	43.	42.5			42.	
	8			4		05	50.	43.	42.5	43.	42.	42.	
	10			3		0	50.	42.5	42.			42.	
M.	12	62° 3' N.	S. S. V.			03	52.	41.5	41.5			41.	
	2	53° 17' V.				05	53.	41.5	41.			41.	
	4		S.t.V.½V.	4		03	54.	42.	40.7	42.	40.5	41.	
	6		S.V. t. S.		Regn.	10	52.	41.	39.			40.5	
	8					15	55.	40.	39.			41.	
	10		S. S. V.			15	54.	39.5	39.			41.	
	12					20	53.	39.5	39.			39.5	
29	2		S. V.	5	Diset.	20	54.	41.5	40.5			42.	
	4		S. t. V.			23	53.	40.5	40.			41.5	
	6			6		25	52.	40.5	40.			41.	
	8		S. S. V.	7		27	50.	41.	39.5	40.	38.	41.5	
	10					37	50.	39.7	38.5			40.	
M.	12	62° 39' N.				37	51.	36.7	35.5			34.	1.0260
	2	51° 22' V.		6		40	49.	35.3	34.3			33.	
	4		S.	5		37	49.	35.5	35.	35.5	34.8	32.7	
	6			6		40	49.	36.	36.			34.	
	8			5		37	53.	36.5	35.			34.	
	10			4		35	52.	36.5	36.			35.	
	12			6		30	54.	38.	37.			35.	
30	2			4		30	53.5	37.7	37.			34.5	
	4		S. V.	3		27	53.5	37.5	36.			34.5	
	6			4		25	49.	38.	37.			40.5	
	8		S. S. O.	3		23	49.	35.7	34.7	35.6	33.	33.7	
	10		S. t. O.	2		23	51.	38.5	37.			40.5	
M.	12	62° 27' 28" N.		3		23	54.	40.	38.3			41.3	1.0260
	2	51° 9' V.		4		23	53.5	38.5	38.5			41.	
	4		S. S. O.	3	Regn.	20	52.	39.5	39.5	38.	36.5	41.	
	6			4		20	49.	38.	38.			38.5	
	8		N. N. V.		Snee	25	49.	38.5	38.			40.	
	10			5		30	50.	37.	37.			37.	
	12			6		40	51.	35.	35.			36.	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Soens Temperat. Overflade.	Soens Vægtfylde.
Octbr.													
1	2		N. N. V.	4	Hagl.	29.45	52.	36.	34.			37.	
	4			3	Klart.	47	52.	37.	33.7			39.	
	6		N. V.	2		50	50.	35.5	31.5			40.5	
	8		S. V. t. V.			53	48.	37.5	34.	38.5	30.	40.	
	10		S. V.	4		50	48.	37.	36.			40.	
M.	12	62° 11′ 30″ N.	[1])	3		53	43.	34.	33.			32.	1.0260
	2	50° 36′ 30″ V.	S. S. V.			57	46.5	33.	33.			33.	
	4			4	Hagl.	57	48.	34.	33.5			33.	
	6		S. V.	2		60	46.	32.5	32.			32.	
	8		S. V. t. V.			60	46.5	31.	31.			34.	
	10		S. V.		Klart.	65	53.	32.	31.			33.	
	12		S. t. V.			65	52.	32.	31.5			32.	
2	2		S. V.	3		65	50.	31.3	31.			32.	
	4		S. t. V.			63	51.	31.3	31.			32.	
	6		S.			57	48.	34.	31.			31.5	
	8					57	48.	31.	31.	35.	29.	33.	
	10		S. S. O.	4		55	48.5	33.5	33.			33.	
M.	12	Ankrede Kl. 1¾				57	49.	33.7	32.5			33.	
	2	ved	S. t. V.	3		55	49.	32.	32.			33.	
	4	Frederikshaab.				57	49.	32.	32.			33.	
	6			2		60	48.	32.	31.			33.	
	8					65	50.5	30.3	29.			32.	
	10		Stille.			70	48.	30.5	30.5			31.5	
	12		S.	1		70	49.	31.	31.			31.5	
3	2		S. V.		Skyet.	75	49.	31.5	31.			31.	
	4					80	50.	32.	31.5			30.5	
	6					85	45.	33.3	28.3			31.	
	8					85	44.	31.	28.			31.5	
	10		Stille.			85	47.	33.	30.			32.	
M.	12	Frederikshaab.				90	50.	35.	33.			34.	
	2		N. O.	1	Klart.	90	50.	36.	33.			34.5	
	4					93	50.	35.	33.			33.	
	6		Stille.			97	44.5	30.5	29.			32.5	
	8					95	49.	24.7	24.	27.	19.	31.	
	10					93	48.	21.5	21.			30.5	
	12					93	44.	22.	21.			28.	
4	2					93	42.	21.	19.			29.	
	4					93	41.	20.	18.5			28.5	
	6					90	38.	19.	19.			31.5	
	8					87	41.	27.	27.	27.	17.	32.	
	10					87	47.	28.	26.5			30.7	
M.	12	Frederikshaab.				87	47.	28.5	28.5			32	
	2					85	46.	29.5	28.5			32.5	
	4		N. O.	1		80	48.	31.5	28.			33.	
	6		Stille.			80	44.	27.	24 7			32.	
	8					77	44.	26.	23.5			31.5	
	10					73	44.	26.	24.			30.	
	12					70	43.	25.	23.			29.	

[1]) Frederikshaab 4 1/4 Miil S. 53° V.

1860.						Barometer.		Luftens Temperatur.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Octbr. 5	2		Stille.		Klart.	29.65	40.	24.	24.			30.5	
	4		O.	1		53	40.	23.5	22.			28.	
	6		Stille.			57	39.	24.	22.			28.5	
	8		N.O.t.O.	1		55	38.	28.	24.			30.5	
	10			2		55	43.	26.5	20.			31.	
M.	12	Frederikshaab.				55	49.5	27.	27.			33.	
	2			1		60	49.	30 5	29.			32.5	
	4					50	49.	30.	29.			32.5	
	6		N O.			60	46.	27.	25.			31.	
	8		Stille.			57	44.	25.	24.			30.	
	10					70	44.	22.	22.			29.3	
	12					70	43.5	22.5	22.			29.	
6	2					80	44.	22.	21.5			29.	
	4					83	44.5	22.	21.5			30.	
	6		S.	1		83	41.	23.5	23.5			29.5	
	8					83	40.	27.5	25.5	25.	23.	29.5	
	10					85	45.	29.5	29.			30.	
M.	12	Frederikshaab.	Stille.			87	47.	30.5	29.5			32.5	
	2		N.	1		90	46.5	32.	30.			32.5	
	4					93	46.5	32.	30.5			31.5	
	6		N. O.			95	45.	33.	29.			31.3	
	8					30.07	45.	29.7	29.5			31.3	
	10		N. N. O.			10	49.	27.	26.			30.5	
	12					10	48.	26.5	26.			30.5	
7	2		Stille.			10	43.5	27.5	26.			30.5	
	4					10	41.5	27.	26.			29.5	
	6		S.	1		10	45.	27.	25.			29.5	
	8		S. V.			13	42.	29.	27.			29.	
	10		N.			17	38.	34.	32.			30.	
M.	12	Frederikshaab.				20	38.	34.3	32.			30.5	
	2					17	39.	33.5	33.5			30.	
	4					15	41.5	33.	30			30.5	
	6		N. N. O.			20	45.	28.	26.			29.	
	8					20	46	25.	24.			28.5	
	10		Stille.			27	47.	22.	21.			27.	
	12					15	46.	21.5	20.			27.	
8	2		N.	1		10	45.	25.	25.			29.	
	4		N. O.			10	42.	26.	25.5			29.	
	6		Stille.			05	39.	23.5	23.5			30.	
	8					0	41.	22.	21.			31.	
	10		S. V.	1		0	43.5	32.7	30.5			31.	
M.	12	Frederikshaab.				0	43.	32.	32.			32.3	
	2		N. N. O.			29.90	45.	34.5	30.5			32.5	
	4		N.			85	45.	33.5	30.3			32.3	
	6		N. O.	2		80	38.	34.	32.			32.	
	8		Stille.			70	54.	34.	31.			32.	
	10		N. O.	1		63	51.	32.5	30.5			31.5	
	12		V.			53	50.	34.5	31.5			31.	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Octbr. 9	2		V.	1	Klart.	29 53	51.	34.	31.			34.	
	4		Stille.		Regn.	50	50.	35.	32.			34.5	
	6					50	47.5	35.	36.			32.	
	8					53	45.	35.	34.5			32.7	
	10					53	48.	35.3	35.3			33.	
M.	12	Frederikshaab.				60	49.	37.	36.5			33.	
	2					63	51.	37.5	37.			33.	
	4		N. t. O.	1		65	49.	38.	37.5			33.5	
	6		Stille.			70	48.5	37.3	36.5			34.	
	8		N. O.	1	Klart.	80	52.	36.	35.			34.5	
	10					80	52.	35.	34.			33.5	
	12					85	52.	34.	34.			33.	
10	2					85	49.	31.3	30.			32.	
	4		Stille.			87	45.	29.	28.			32.5	
	6		O.	1		90	45.	35.	33.			32.5	
	8	[1]	Stille.			90	49.	33.5	31.			31.7	
	10					85	50.	36.5	34.			33.	
M.	12	Frederikshaab.				80	51.	36.5	34.			33.	
	2		N. O.	2	Regn.	70	49.	38.	35.5			32.5	
	4					70	51.	36.3	35.			32.3	
	6			1		60	50.	36.	36.			32.5	
	8		Stille.			57	51.	36.	35.			36.5	
	10		O.	1		50	56.	39.	38.			33.5	
	12					43	51.	44.5	40.			33.	
11	2		N. O.	2		37	52.	39.	38.5			33.	
	4					30	53.	38.5	38.			33.	
	6		N. t. V.	1		25	52.	37.	36.5			33.5	
	8		N. O.			17	48.	37.	36.			36.	
	10					15	52.	38.	37.			37.	
M.	12	Frederikshaab.				13	51.	36.5	36.			36.	
	2		O.		Snee.	13	52.	34.5	34.			34.	
	4		S. V.			20	51.	33.5	33.5			33.5	
	6		S.		Regn.	25	52.	33.	33.			33.	
	8		S. V.			30	46.	35.	34.5			34.5	
	10		S.			37	47.	35.	35.			35.	
	12					45	53.	34.5	34.			34.	
12	2					47	53.	34.	34.			32.5	
	4		S. S. V.			50	51.	34.5	34.			32.5	
	6		S. V.		Diset.	50	46.	34.5	34.			32.	
	8		Stille.			55	47.	35.	34.5			32.3	
	10		S. V.	1		60	51.	35.5	35.			33.	
M.	12	Frederikshaab.	Stille.		Regn.	60	54.	36.5	36.			33.	
	2		N.	1	Diset.	60	51.	37.	37.			35.	
	4		Stille.			60	48.	35.	35.			33.	
	6					57	47.	33.	33.			32.5	
	8				Klart.	60	51.	30.	30.			31.3	
	10					55	50.	29.	29.			31.5	
	12					50	50.	28.5	28.5			32.	

[1] Vinden i Davis Strædet S.O.

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Octbr. 13	2		Stille.		Skyet.	29.37	48.5	31.5	30.			32.	
	4					30	46.	32.	31.			31.5	
	6		N.	1		17	44.	32.	31.5			31.	
	8		Stille.		Taage.	15	44.	32.	31.5			31.	
	10				Regn.	10	48.	34.	34.			33.	
M.	12	Frederikshaab.				10	48.	35.	34.5			33.	
	2		S. V.	3	Skyet.	07	58.	37.3	36.7			32.7	
	4					07	73.	36.7	36.			32.5	
	6		S.	2		10	66.	36.	36.			33.5	
	8		V. S. V.	3		10	56.	35.	35.			32.	
	10		S.	4		15	58.	35.5	34.5			32.	
	12					15	55.	35.	34.			32 5	
14	2			2		15	52.	34.	34.			32.5	
	4		S. O.	1		15	50.	33.5	33.5			32.	
	6		S. S. O.			15	47.	34.	33.			33.	
	8					15	47.	32.5	32.			32.	
	10		Stille.		Klart.	20	62.	39.5	32.5			33.	
M.	12	Frederikshaab.				25	67.	47.	41.			33.	
	2		N. O.	1		30	70.	40.7	39.			33.5	
	4					30	66.	45.	42.			33.5	
	6					33	50.	34.5	33.			32.	
	8		Stille.			37	54.	30.	29.			31.	
	10		S. V.	1	Isslag.	43	53.	32.7	32.			32.	
	12					47	50.	32.5	32.			32.	
15	2		S. S. V.	2		47	50.	32.	31.5			31.	
	4		S. V.		Snee.	45	50.	31.5	31.			31.	
	6			4		45	48.	30.5	29.			32.	
	8		S.			45	50.	32.	31.			31.5	
	10		O. S. O.	3		50	52.	32.5	32.			32.	
M.	12	Frederikshaab.	S. O.	2	Diset.	50	53.	33.3	33.			32.	
	2			1	Taage.	55	64.	34.5	34.			32.5	
	4		S. S. O.	3	Regn.	55	54.5	34.	33.5			32.	
	6					50	49.	34.5	34.			33.	
	8			2	Snee.	47	50.	34.5	34.			32.5	
	10					50	55.	34.	33.5			32.	
	12		S.	4		47	54.	34.	33.			31.5	
16	2		S. V.	5		37	46.5	34.	32.7			32.	
	4			4		35	46.5	33.5	32.5			32.	
	6			3		33	47.	33.5	33.			31.5	
	8			2		33	47.	34.5	34.			31.5	
	10		S. S. V.	1	Taage.	35	48.	35.	35.			32.	
M.	12	Frederikshaab.		2		35	50.	35.	35.			32.	
	2				Snee.	33	48.5	34.5	34.			32.	
	4					35	49.	34.	34.			32.	
	6					30	50.	33.5	33.5			32.	
	8			1	Diset.	25	50.	34.	33.			32.	
	10		Stille.			25	53.	34.	34.			32.	
	12					25	54.	34.	34.			32.	

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Octbr. 17	2		Stille.		Taage.	29.25	54.	33.5	33.			31.5	
	4		N. N. O.	1		20	54.	33.	33.			31.5	
	6		N. t. O.	4		20	50.	32.	32.			32.	
	8		N. N. O.	3	Skyet.	27	50.	32.5	32.			32.	
	10			2		20	47.	31.5	31.			32.	
M.	12	Frederikshaab.			Snee.	20	45.	31.5	31.			31.	
	2					23	45.	31.	31.			31.5	
	4			1		23	44.	31.	30.			31.5	
	6					20	43.	31.	30.			29.	
	8			2	Skyet.	23	46.	29.	28.5			31.5	
	10			3		23	50.	29.	28.5			31.	
	12			1		23	50.	29.	28.5			31.	
18	2					23	50.	28.5	27.			31.	
	4					17	50.	28.	27.			30.	
	6					17	49.	28.5	27.5			30.5	
	8		N. O. t. N.	4		17	43.5	28.5	28.			29.5	
	10			5		20	60.	29.	29.5			30.7	
M.	12	Frederikshaab.		6		25	65.	30.	30.			31.	
	2		N. O.			33	61.	30.	28.5			30.	
	4					35	66.	30.	27.5			30.	
	6					37	61.	30.	28.			30.5	
	8					37	62.	29.5	28.			30.	
	10			1	Klart.	40	62.	26.	25			28.	
	12		S.	2		40	54.	22.	21.			27.5	
19	2			1		37	44.	24.	23.5			28.	
	4					33	41.5	23.	22.			28.5	
	6		S. O.			25	40.	21.	19.5			28.	
	8					23	40.	21.	19.			28.	
	10		S. V.			13	40.	26.	24.5			28.5	
M.	12	Frederikshaab.	S. O.			07	41.	28.	27.5			28.5	
	2		N. O.		Diset.	0	41.	29.	28.			29.5	
	4		O.			28.95	41.	29	28.			30.	
	6					90	40.	30.	28.			30.5	
	8		N. O.			90	42.	34.	33			31.	
	10		Stille.			90	42.	32.5	31.5			30.5	
	12					90	44.	33.	32.			30.	
20	2		N.	1		97	43.	33.5	33.			31.	
	4		Stille.			29.03	44.	33.3	33.			31	
	6	Lettede Kl. 7.			Snee.	10	46.	35.	34.			31.	
	8		N. O.	1		20	41.	33.	32.			31	
	10		N. V.	3		23	43.	30.5	30.			31.	
M.	12	61° 43′ N.	N.		Diset.	25	45.	31.	29.5			31.	
	2	Omenak		4	Regn og	33	45.	31.	30.			30.7	
	4	Nord 34°		5	Diset.	30	44	30.	29.			30.3	
	6	2 Miil af.	N. V.	6		30	45.	30.	28.			30.	
	8			4	Klart.	30	44.	30.	26.			30.	
	10		N.	7		30	42.	29.	28.			30.	
	12			6		30	43.	28.5	28.5			30.	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Octbr.													
21	2		N. N. O.	5	Diset.	29.27	45	27.	28.			30.	
	4					25	45.	28.	27.			30.	
	6			4		20	44.	27.	27			30.	
	8			5		15	40.	27.7	27.7			29.	
	10		N. ½ O.		Skyet.	07	43.	28.	26.			30	
M.	12	60° 45′ 27″ N.				28.97	44.	28.5	27.5			31.5	
	2	I Torsukatek	N. N. V	7	Klart.	90	45.	28.5	28.			32.	
	4	Løb.		5		87	43.	28.5	27.5			31.	
	6					87	43.	28.5	27.5			31.	
	8		N.	4		87	45.	29.	29.			30.7	
	10		N. N. O.	3		83	45.	28.5	28.			30.	
	12			2		80	45.5	28.5	28.			30.5	
22	2		N. t. O.	4		77	47.	28.	25.			31.	
	4		N.	5		73	45.	27.	24.			30.	
	6		N. t. V.	4		70	44.	27.	26.			30.3	
	8		Omløbende	2		60	42.	26.5	25.			29.	
	10		S. O.	1		57	46.	28.5	26.5			31.	
M.	12	Nord for				50	46.	28.5	27.5			30.	
	2	Pardleet				50	45.	29.	27.			32.	
	4	Øerne.				40	43.	28.	26.			32.	
	6	Ankrede ved	Stille.			37	42.	24.	23.			30.	
	8	Julianehaab.	N. O.	1		37	42.	22.5	21.			30.	
	10					43	50.	21.5	20.			29.7	
	12					43	45.	21.	19.5			30.	
23	2		Stille.		Skyet.	47	43.	22.	21.5			29.7	
	4					50	43.	20.	19.			29.	
	6		N. O.	1		55	43.	21.	19.5			28.5	
	8		N. N. O.			80	44.	22	20.			23.	
	10		N. N. V.	2		83	46.	26.	26.			26.	
M.	12	Julianehaab.				65	44.5	26.	26.			29.5	
	2			1		65	43.5	27.5	27.			29.3	
	4		Stille.			67	43.	27.	25.			29.3	
	6		N. O.	1		67	43.	26.5	25			30.	
	8		Stille.		Klart.	67	40.5	26.	25.			30.	
	10					70	44.	19.5	18.5			29.5	
	12					70	38.	19.5	18.			29.5	
24	2		N. O.	1		67	40.	20.	18.5			30.	
	4		V. N. V.			65	41.5	20.5	19.5			29.	
	6		Stille.			70	37.	22.	20.			30.	
	8		N.	1		73	38.	21.	19.			29.	
	10			2		75	45.	21.	19.			29.5	
M.	12	Julianehaab.		1		75	40.	27.5	24.5			30.	
	2		Stille.			75	42.	26.	24.5			30.	
	4		S. V.	1		75	41.	27.	25.			31.	
	6		O. N. O.			77	42.	24.5	22.5			29.5	
	8					77	44.	21.	20.5			29.5	
	10		N. O.			77	46.	23.	22.			28.5	
	12					77	46.5	21.	19.			29.	

1860.		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned								Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Octbr. 25	2		O. N. O.	1	Klart.	28.77	47.	21.5	20.			26.	
	4					85	35.	20.	18.			26.5	
	6	Lettede Kl. 7½	O.	3		87	35.	21.	20.5			30.	
	8	og gik op i		2		93	35.	22.	21.5			30	
	10	Igalliko-	S. O.	1		29.02	44.	23.	22.			29.	
M.	12	Fjorden.				08	42.	26.5	25.5			30.	
	2					08	40.	29.5	27.			30.	
	4	Ankrede Kl. 5				10	41.	29.	27.5			30.	
	6	ved	N. O.			15	40.	25.5	25.5			29.5	
	8	Irpsumiak.	O.			20	50.	22.5	21.5			29.	
	10		S. S. O.			27	43.	22.5	21.5			28.5	
	12					30	42.5	22.	20.5			28.5	
26	2		Stille.			35	44.	20.	19.			29.	
	4		S.	2		35	43	20.	19.5			29.	
	6					37	39.	20.	18.			29.	
	8			1		40	39.	18.5	18.5			28.	
	10		S. S. O.			45	39.	25.	24.			26.	
M.	12	Irpsumiak,				47	40.	27.	24.			28.	
	2	Bunden af				47	40.	28.5	25.5			28.5	
	4	Igalliko-	N. O.			47	40.	27.5	26.			29.	
	6	Fjorden.				50	42.	25.	23.			28.5	
	8		Stille.			50	43.	23.	21.			29.	
	10		S. S. O.	1		50	43.	21.	20.			28.7	
	12		Stille.			50	42.	21.	20.			28.7	
27	2					50	41.	21.5	20.			29.	
	4		O.	1	Diset.	50	38.	19.5	18.			28.5	
	6		Stille.		Klart.	50	33.	21.	19.			29.	
	8		S.	1		47	37.	25	23.			28.	
	10		S. O.	2		50	67.	26.	26.			28	
M.	12	Lettede Kl. 12½.	O.			47	79.	27.	27.			29.	
	2		S. S. O.	4	Isslag.	40	68.	30.	29.			29.	
	4	Ankrede Kl. 5¼	O. N. O.	3		35	76.	31.	30.			29.5	
	6	ved	O.			30	70.	27.5	27.5			29.5	
	8	Julianehaab.	S. O.	5		30	73.	33.5	33.5			30.5	
	10		Stille.			25	61.	31.	30.			31.	
	12					27	55.	31.	30.5			31.5	
28	2					35	49.	32.5	31.5			31.	
	4					35	48.5	33.	31.5			31.	
	6					40	49	32.	31.5			31.	
	8		V. N. V.	1	Skyet.	45	55.	28.	28.			30.	
	10		O. N. O.	2		50	62.	26.5	25.			30.5	
M.	12	Julianehaab.	N.	1		50	51.	28.	26.			28.5	
	2			2		53	50.	28.5	28.			32.5	
	4			1		53	51.	27.5	28.5			32	
	6					53	52	25.	24.			29.	
	8			4		53	64.	26.	24.			30.	
	10			2		50	55.	25.	23.5			29.	
	12			1		47	47.	23.	20.5			29.	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Luftens Temperat. Hygrom. tør Kugle.	Luftens Temperat. Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Octbr.													
29	2		N.	1	Skyet.	29.40	40	17.	16.			29.	
	4			2		40	40.	20.	18.5			29.	
	6	Lettede Kl. 7½	Stille.			37	41.	19.	18.			29.	
	8	og opmaalte	N.	1		35	37.	22.	22.			32.5	
	10	Indløbet fra		2		30	32.	27.	23.5			28.5	
M.	12	Havet til Ju=		3		27	36.5	29.5	27.			31	
	2	lianehaab og		2		25	39.	29.	26.5			31.	
	4	Igalliko Fjord.	S. O.	1		23	39.	27.	27.			29.5	
	6	Julianehaab.	N.	2		20	41.	26.	25.5			29.5	
	8			1		23	42.	19.	19.			30.	
	10		Stille.		Klart.	20	38.	17.5	17.5			29.7	
	12					17	36.	17.	17.			29.5	
30	2					15	36.	17.	16.5			29.	
	4		S. O.	2	Skyet.	13	36.	17.	16.			29.	
	6		Stille.			10	36.	17.	16.			29.5	
	8		N. O.	1		13	34.	17.	16.			28.5	
	10		S. O.			15	36.	24.	24.			28.7	
M.	12	Julianehaab.				15	36.	27.	27.			29.	
	2		Stille.			25	40.	28.	26.			32.	
	4		N. t. V.	1		30	38.	27.	25.5			31.	
	6		Stille.			35	41.	22.	20.			30.5	
	8		S. O.	4		40	40.	22.5	21.			29.3	
	10		Stille.			47	42.	22.	21.			29.	
	12					47	43.	20.5	19.5			28.3	
31	2					50	36.	22.	19.			29.	
	4					50	35.	20.	19.			29.	
	6					53	34.	21.3	20.			29.5	
	8					55	35.	21.5	20.7			30.	
	10					60	38.	27.	26.			30.	
M.	12	Julianehaab.	N. t. V.	1		65	38.	29.5	28.5			31.	
	2		N. O.			60	44.	29.	21.5			30.5	
	4					70	61.	25.	23.7			30.5	
	6		N.			70	53.	23.	22.5			31.	
	8			2		73	50.	23.	22.			30.	
	10			1		77	47.5	21.	19.5			30.	
	12					75	47.	22.	19.			29.5	
Novbr.													
1	2		S. O.			75	43.	21.5	19.			29.5	
	4			4		75	40.	22.	19.			29.5	
	6		O.		Snee.	70	38.	25.	22.			30.	
	8		O. S. O.			67	50.	29.	29.			29.5	
	10		O. t. S.	6		60	57.	30.	29.5			31.	
M.	12	Julianehaab.				55	58.	30.5	29.5			30.5	
	2		O. S. O.			47	55.	32.	32.			31.	
	4		O. t. S.			43	56.	32.3	32.3			31.	
	6			2	Regn.	47	60.	34.	34.			31.5	
	8		O. S. O.	1		47	62.	35.5	35			32.	
	10					43	51.	34.	34.			31.5	
	12		V.	2	Skyet.	45	49.	33.	33.			31.5	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Luftens Temperat. Therm. vaad.	Luftens Temperat. Hygrom. tør Kugle.	Luftens Temperat. Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Novbr.													
2	2		V. N. V.	5	Skyet.	29.47	48.	33.	31.5			32.	
	4			2		50	45.	31.	28.5			31.	
	6		N. N. V.	1		50	43.	30.	30.			30.	
	8		N. V.	3		50	47.	29.7	27.7			30.	
	10		N.			53	52.	31.	30.			30.	
M.	12	Julianehaab.				53	58.	32.	31.			30.	
	2		N. V.	2		50	50.	32.	28 5			32.	
	4		N.	3		53	53.	26.7	26.7			30.5	
	6			5		57	68.	26.	24.			30.5	
	8					55	50.	25.	24.			30.5	
	10			4		55	50.	23.	21.			30.	
	12					50	45.	24.	22.5			30 5	
3	2		N. V. t. N.	6		50	40.	21.	19.5			30.	
	4		V. t. N.	4		53	38	20.	19.			30.	
	6		Stille.		Klart.	53	37.	19.	18.5			30.	
	8		N.	4		55	51.	17.	17.			29.5	
	10			6		57	52.	24.	23.			30.	
M.	12	Julianehaab.		7		55	54	22.	20.5			29.	
	2		N. N. O.	3		57	68.	28.5	22.			28 5	
	4			2		57	52.	20.	18.			29.	
	6					50	68	16.	15.			28.	
	8			1		60	72.	19.	18.			29.5	
	10		N. O.			55	60.	13 3	13.			28.	
	12					55	51.	12.5	12			28	
4	2		O.		Skyet.	55	42.	10.	10.			28.	
	4		Stille.		Klart.	53	40.	9.	9.			28.	
	6		N. O.	1		53	58.	9.5	8.			28.5	
	8		N.			60	48.	8.3	8.			28.	
	10					55	73.	11.	11.			28.5	
M.	12	Julianehaab.				63	63.	14.	14.			29.	
	2		O. t. N.			67	49.	13.	13.			29.	
	4					70	56.	12.	12.			29.	
	6		N. O. t. O.			70	65.	11.	11.			28.	
	8		N. O.			70	56.	10.	10.			28.5	
	10					70	54	10.	10.			28.5	
	12					73	45.	10 5	10.5			28	
5	2		N. N. O.			75	38.	11.	11.			28.	
	4		O.			50	38.	12.	12.			28.	
	6		O. t. S.			65	34.	15.	15.			28.5	
	8		O.			87	36.	17.	17.			28.5	
	10		N. N. O.			87	36.	18.	18.			28.5	
M.	12	Julianehaab.				95	55.	23.	23.			30.	
	2					97	57.	26.	24			30.	
	4		O. N. O.	2		30 0	60.	24.	24.			29.	
	6		O.	1		03	58.	21.	21.			29.	
	8		Stille.			05	51.	20.	20.			28.5	
	10		O. N. O.	1		05	48.	22.	22.			29.	
	12			4		05	42.	22.	22.			30.	

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Soens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.	Høide.	Temper.	Therm.		Hygrom.		Temperat. Overflade.	Vægt fylde.
Dag.	Kl.			Styrke				tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.		
Novbr. 6	2		Stille.		Klart.	30.03	38.	20.	20.			28.5	
	4		O.	2		05	37.	20.	20.			29.	
	6		O. t. N.	6		05	37.	20.	20.			28.	
	8			2		07	36.5	23.	23.			29.	
	10		S. O.	1		10	49.	24.	24.			30.	
M.	12	Julianehaab.	O. N. O.			07	52.	28.	28.			30.	
	2		O. t. S.	2		10	54.	27.	27.			31.	
	4		O.	3		13	55.	27.	27.			29.5	
	6			2		10	54.	28.	28.			31.	
	8		O. N. O.			10	52.	32.	32.			31.	
	10		Stille.			10	50.	28.	28.			31.	
	12					10	48.	28.	28.			31.	
7	2					10	48.	28.	28.			31.	
	4					10	48.	28.	28.			31.	
	6					10	45.	28.	28.			31.5	
	8					15	48.	27.	27.			31.	
	10					17	50.	30.	30.			30 7	
M.	12	Julianehaab.	S. O.	1		15	52.	32.	32.			31.5	
	2					15	33.3	33.3	33.3			32.	
	4					17	31.3	31.3	31.3			31.	
	6					15	52.	31.	31.			31.	
	8					17	60.	31.	31.			31.	
	10		Stille.			15	59.	29.5	29.5			30.5	
	12					15	54.	29.5	29.5			30.5	
8	2					10	45.	22.	22.			31.	
	4					10	45.	22.	22.			31.5	
	6					10	42.	22.5	22.5			31.	
	8	Lettede og stod				13	54.5	19.	19.			30.	
	10	hjemad.				10	48.	19	19.			30.	
M.	12					07	47.	24.	24.			30.5	
	2		N. V.	1		07	47.	26.	26.			31.	
	4			4		10	53.	29.	29			30.5	
	6		V. N. V.	3		10	48.	32.	32.			30.	
	8		N.	2		10	53	32.5	32.5			31.	
	10		N. N. V			10	52.	30.5	30.5			31	
	12					10	54.	31.	31.			31.	
9	2			6		13	57.	30.5	30.5			31.	
	4			7		15	56.	32.	32.			31.	
	6		N. t. V.			15	50.	32.	32.			32.	
	8					17	45.	34.5	33.			37.	
	10		N. V.			25	45.	35.	35.			36.5	
M.	12	59° 32′ N.		6		27	46.	36.	36.			37.	1.0259
	2	46° 59′ V.		7		30	52.	37.	36.			40.	
	4			8		33	58	36.	36.			39.5	
	6			7		40	57.	36.	36.			39.5	
	8		N. N. V.	6		40	53.	37.	36.			39.5	
	10		N. V.	5		43	70.	37.5	36.5			39.5	
	12		N. N. V.	3		40	68.	37.5	36.			40.	

1860. Maaned Dag.	Kl.	Sted.	Vind.	Styrke	Veir.	Baromet. Høide.	Baromet. Temper.	Luftens Temperat. Therm. tør.	Therm. vaad.	Hygrom. tør Kugle.	Hygrom. vaad Kugle.	Søens Temperat. Overflade.	Søens Vægtfylde.
Novbr. 10	2		N. N. V.	3	Skyet.	30.40	58.	37.5	37.			40.	
	4		N.	3		40	53.	37.	37.			40.	
	6					4.0	52.	37.	36.5			40.	
	8		N. N. O.	2		40	60.	38.	38.			38.5	
	10		N. O.	3		43	65.	37.3	37.3			39.5	
M.	12	57° 40′ 5″ N.		4		40	60.	40.	39.			40.	1.0260
	2	47° 17′ V.	N. O. t. O.	5		40	57.	39.3	38.5			40.	
	4			6		37	50.	39.3	38.5			40.5	
	6			5		33	50.	40.	38.5			40.	
	8		N. N. O.			35	57.	39.5	38.5			59.5	
	10					30	57.	38.	37.5			40.	
	12					2.5	56.	38.	37.5			40.	
11	2					20	50.	38.	37.3			40	
	4			6		20	48.	37.	36.5			40.	
	6		N.			13	50.	37.	35.5			40.	
	8			7		13	56.	37.5	36.5	40.	32.	40.	
	10					13	64.	38.5	37.3			41.	
M.	12	56° 38′ 2″ N.	N. t. V.			10	61.	39.3	38.3			41.5	1.0263
	2	42° 37′ V.		6		10	62.	40.	39.			41.	
	4		O.	5		10	65.	39.5	38.5			41.	
	6		O. t. S.			10	67.	41.	40.			41.	
	8					10	65.	40.	38.			41.	
	10			6		10	59.	40.	39.			41.	
	12					10	56.	40.	39.5			41.	
12	2		O. t. N.			05	49.	40.	39.5			41.	
	4			7		05	53.	41.	40.			41.	
	6			6		0	53.	41.5	40			41.5	
	8					03	52.	41.	39.5			43.5	
	10	[1]	O. t. S.	7		10	53.	41.	40.			42.	
M.	12	55° 7′ 20″ N.		6		15	63.	41.	40.			44.	1.0265
	2	39° V.	O.			13	58.5	40.	38.5			43.	
	4			7		0	63.	41.5	39.			43.5	
	6			6		- 0	58	41.	40.			44.	
	8					29 97	56.	43.	42.			45.	
	10					95	55.	43.	41.5			45.	
	12			5		95	53.	43.	42.			45.	
13	2			6	Regn.	90	53.	42.	42.			44.5	
	4					93	54.	42.5	42.			45.	
	6					90	53.5	43.	42.			44.5	
	8					90	55.	42.	42.	42.1	38.	43.	
	10					90	64.	44.	41.			45.3	
M.	12	53° 39′ 31″ N.		5		85	58.	49.	41.7			45.5	1.0265
	2	35° 14′ 45″ V.		6		85	54.	43.3	41.			47.	
	4			7		83	55.	43.	41.	42.5	36.	47.	
	6					80	55.	43.5	42.5			47.	
	8			6		60	52.	43.	41.			47.	
	10		O. N. O.	7		60	53.	43.	41.			47.	
	12			6		77	52.	42.	41.			47.	

[1]) Seet det sidste Isbjerg; temmelig stort.

1860.						Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned		Sted.	Vind.		Veir.			Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Novbr.													
14	2		O. t. N.	7	Skyet.	29.70	52.	42.5	41.5			47.	
	4		O. N. O.			70	53.	43.5	42.5			47.5	
	6			6		73	54.	43.	41.			46.5	
	8			7		73	59.	44.	39.7	44.5	39.	45.	
	10			6		73	68.	45.	43.			48.	
M.	12	52° 13′ 46″ N.				73	70.	47.	45.			49.	1.0265
	2	31° 10′ V.	N. O.	7		70	58.	48.	46.			50.	
	4					73	55.	48.	45.	48	39.	52.	
	6					77	56.	48.5	46.			49.	
	8			6		80	60.	48.	46.			51.	
	10					80	58.	48.	49.			51.5	
	12			5		80	55.	48.	47.5			51.5	
15	2					80	57.	48.	46.5			51.	
	4					80	56.	47.	46.			51.5	
	6			4		80	56.	47.	46.			51.	
	8			3	Regn.	80	58.	47.	44.5	47.4	35.	52.5	
	10					77	58	48.	43.			52.	
M.	12	51° 44′ 38″ N.				77	58.	47.5	42.			52.	1.0267
	2	27° 36′ V.	O. t. N.	4		70	77.	47.7	42.7			51.	
	4		O.			70	73.	46.	43.	48.1	37.	52.	
	6		O. S. O.		Skyet.	70	58.	46.5	45.			52.	
	8		O. t. S.	5		70	56.	46.5	46.			52.	
	10		O. S. O.	4		67	55.	47.	45			52.	
	12			5		65	56.	47.5	46.			52.5	
16	2			4		60	54.	47.5	46.			52.5	
	4		O. t. S.	5		60	54.	47.	46.			52.5	
	6			6		60	53.	47.	46.5			52.5	
	8		O.		Klart.	60	53.	47.	46.	48.8	40.	56.	
	10					65	56.	49.	45.5			56.	
M.	12	50° 15′ 41″ N.	O. N. O.			65	56.	47.3	46.			55.	1.0267
	2	26° 25′ V	O. t. N.			63	56.	49.5	47.			56.	
	4		O.	5		67	56.	46.	45.			56.	
	6					70	57.	48.	46.			55.	
	8			4		75	57.	49.	45.			55.	
	10			3		75	60.	48.3	46.			55.5	
	12			4		75	60.	48.5	47.			55.5	
17	2			3		75	59.	49.	48.			56.5	
	4			5		77	59.	49.	47.5			53.8	
	6		O. t. S.			80	58.	49.	46.			55.	
	8		O. S. O.			80	58.	50.	45.	50.	41.	55.	
	10					83	54	50.3	45.7			55.3	
M.	12	48° 51′ 13″ N.	S. O. t. O.			83	56.	51.5	47.			55.5	1.0267
	2	24° 37′ V.	S. O. t. S.	4		85	55.	53.5	53.			55.5	
	4			5		90	54.	52.	49.5	52.	40.	55.	
	6			7		93	56.	53.	47			55	
	8		S. O. ½ S.			87	56.	52.5	50.			55.	
	10		S. O. t. S.			90	54.	54.	53.			55.	
	12					30.0	58.	54.	52.5			55.	

1860.		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide.	I Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle.	vaad Kugle.	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Novbr.													
18	2		S. S. O.	6	Klart.	30.05	60.	58.	53.			55	
	4		S. t. O.	7		0	58.	55.	52.			55.	
	6		S.	7		0	60.	54.	52.			55.	
	8					0	58.	53.	50.			54.	
	10			6		0	56.	54.	52.5			53.	
M.	12	50° 6′ N.				0	56.	54.5	51.5			53.5	1.0265
	2	21° 12′ V.		8		29.97	55.	53.	52.			52.7	
	4					07	54.	52.	51.3			53.	
	6					95	54.	53.	52.			53.	
	8		S. ½ V.	7		90	54.	54.	54.			56.	
	10		S. t. V.			90	61.	55.	54.			55.5	
	12			6		87	62.	54.5	54.			55.	
19	2		SSV.½V.			83	58.	57.	56.			55.5	
	4			5		80	60.	56.	56.			56.	
	6		S. S. V.	4		75	59.	56.	55.5			56.	
	8					73	60.	55.5	55.			54.	
	10		S. V.			70	61.5	55.5	54.5			54.5	
M.	12	50° 22′ 31″ N.	V. S. V.			70	62.	56.	55.5			54.5	1.0267
	2	17° 43′ 45″ V	V. t. S.			67	60.	55.5	54.3			54.5	
	4		V.			67	60.	53.3	51.3			55.	
	6		V. t. S.	5		67	60.	54.5	53.			54.	
	8		V. t. N.	4		67	61.5	53.5	51.			55.	
	10			5		70	62.	53.	51			54	
	12					70	60.	53.5	51.			54.	
20	2			4		70	64.	53.	51.5			54.	
	4		V. N. V.	6		70	61.	53.	50.			54.	
	6			5		73	61.	53.	51.			54.	
	8		N. V. t. V.			73	58.	54	50.			54.	
	10					73	60.	54.	50.3			55.	
M.	12	49° 44′ 32″ N.				70	60.	54.5	51.			55.	1.0266
	2	14° 9′ 31″ V.	S. V. t. S.	7		67	57.	54.5	52.			54.5	
	4				Regn.	60	56.	54	52.			54.	
	6		S. t. V.	9		53	62.	54.	53			54.	
	8		S. V. t. S.			47	58.	54.	54			54.	
	10					43	60.	55.	54.5			53.	
	12		S. V.			40	60.	56.	55.			52.	
21	2			8		40	65.	57.	55.			53.	
	4		V. S. V.	7		35	63.	56.	55.			53	
	6		V. t. S.	6		37	60.	56.	55.			54.	
	8					37	60.	56.	55.			54	
	10		V. S. V.			37	63.	56.	56.			55.5	
M.	12	49° 17′ 4″ N.	N. N. V.			37	62.	54	53.			55.5	1.0265
	2	9° 53′ 15″ V.		5		40	51.	53	51.			54.	
	4					45	59	52.7	50.			53.	
	6		N. V.			47	60.	54.	50.			53	
	8					50	62.	54.	51.			53.5	
	10					50	60.	53.	50.			53.5	
	12					50	58.	53.	50.			53	

1860.		Sted.	Vind.		Veir.	Baromet.		Luftens Temperat.				Søens	
Maaned								Therm.		Hygrom.			
Dag.	Kl.			Styrke		Høide	Temper.	tør.	vaad.	tør Kugle	vaad Kugle	Temperat. Overflade.	Vægtfylde.
Novbr.													
22	2		N. V.	6	Klart.	29.50	58	52.	49.7			53	
	4		N. N. V.	5		50	58.	51.	49.			53.	
	6					55	57.	54.	51.			54.	
	8					55	55.	55.	49.5			51.5	
	10					57	57.	52.	51.			53 5	
M.	12	49° 38′ N.				55	58	52	49.			53	1.0264
	2	5° 46′ V.											
	4	Cap Lizard i O. t. S.; Cap Guettenbras i N. N. O. ½ O., og d. 23de November 1860 kastet Anker i Portland.											

Ifølge Sir Leopold Mc. Clintocks Observationer fra „Bulldog" var Vandets gjennemsnitlige Temperatur 100 Favne under Havets Overflade imellem:

Færøerne og Island . . . . 46° Fahrh.
Island og Østgrønland. . . . . fra 46° til 39° „
Grønland og Labrador . . . . 40° „

Undersøgelser fra „Fox" med Hensyn til Spitsbergen-Strømmen paa Grønlands Østkyst ledede ikke til at opklare noget om denne som ikke allerede er bekjendt.

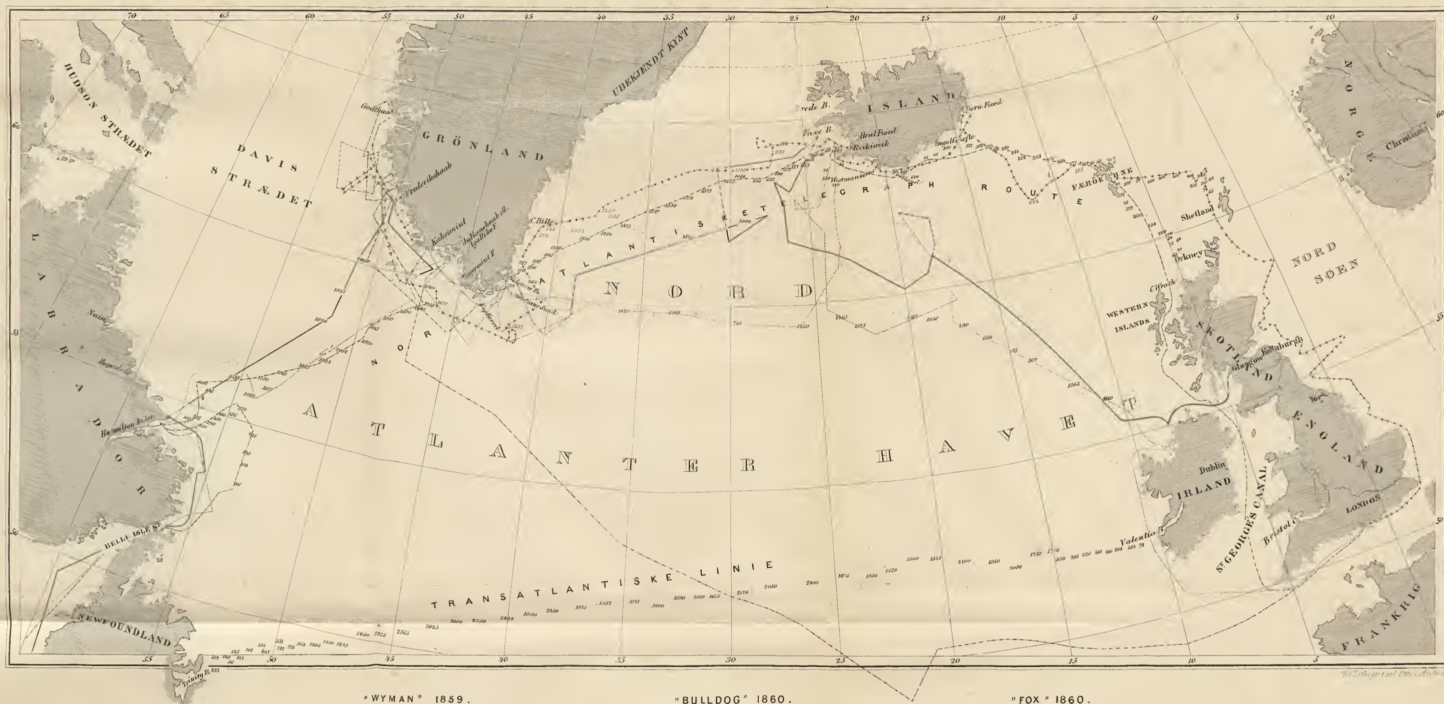
Rettelser og Trykfeil.

Pag. 1 Lin. 10 f. o. Hemisphærer læs: Hemisfærer
„ 2 „ 1 f. o. physisk læs: fysisk
„ 8 „ 12 f. n. Overbevisning læs: Overbeviisning
„ 9 „ 7 f. n. Massachusets læs: Massachusetts
„ 11 „ 2 f. o. Fromme, læs: Fromme.
„ 16 „ 14 f. o. Hydrografisk læs: Hydrograf
„ 21 „ 2 f. n. 95° læs: 95$\frac{0}{0}$
„ 23 „ 8 f. o. Connty læs: County
„ 25 „ 9 f. n. Philosofi læs: Filosofi
„ 30 „ 15 f. o. Bov læs: Boug
„ 32 „ 4 f. n. E. E. læs: J. E.
„ 33 „ 12 f. o. Fotografisk læs: Fotograf
„ 35 „ 3 f. n. 100 Fods læs: 100 Favnes.
„ 40 „ 14 f. n. megen læs: meget
„ 48 „ 12 f. n. Fotografisk læs: Fotograf
„ 52 „ 16 f. o. E finder Leie, bærer Kuglen. læs: E, som bærer Kuglen, finder Leie.
„ 55 „ 15 f. o. Jismasses læs: Ismasses
„ „ „ 9 f. n. Jisfjelde læs: Isfjelde
„ 56 „ 2 f. o. ubekjendte læs: ukjendte
„ 73 „ 3 f. o. enhversomhelst anden læs: ethvertsomhelst andet
„ 78 „ 7 f. n. Næseboer læs: Næsebor
„ 81 Anm. den læs: det
„ 82 „ 14 f. o. fik læs: vi havde
„ 87 „ 15 f. o. unddertiden læs: undertiden
„ 92 „ 11 f. o. Den læs: Det
„ 98 „ 2 f. n. inreressant læs: interessant
„ 99 „ 1 f. n. Redacteurer læs: Redakteurer
„ 102 „ 15 f. n. Landsphysikus læs: Landsfysikus
„ 107 „ 6 f. o. Zikzak læs: Zigzag
„ 121 „ 7 f. o. Delphi læs: Delfi
„ 139 „ 2 f. n. Meiselbov læs: Meiselboug
„ 150 „ 19 f. o. Meiselbov læs: Meiselboug
„ „ „ 23 f. o. Boven læs: Bougen
„ 168 Overskriften: Vi opsøgede læs: Vi opsøge de
„ 176 Lin. 2 og 3 f. n. den den læs: den
„ 189 „ 8 f. o. overbevist læs: overbeviist
„ 192 „ 11 f. o. Tilsælde læs: Tilfælde

I første Ark bedes isuleret, Isulator, som forekommer flere Gange, rettet til isolere, Isolator. Forf. gjør herved Undskyldning for dette hans første Korrekturarbeide, men navnlig specielt for den sidst anførte Feil, der er indløbet paa Grund af Forf.s tilvante Brug af insulere, Insulator, efter det Engelske to insulate, Insulator; det udeladte n er en fortrædelig Korrekturfeil.

Lithografier og Kort.

DE NORD ATLANTISKE TELEGRAFS EXPEDITIONER i 1859 OG 1860.

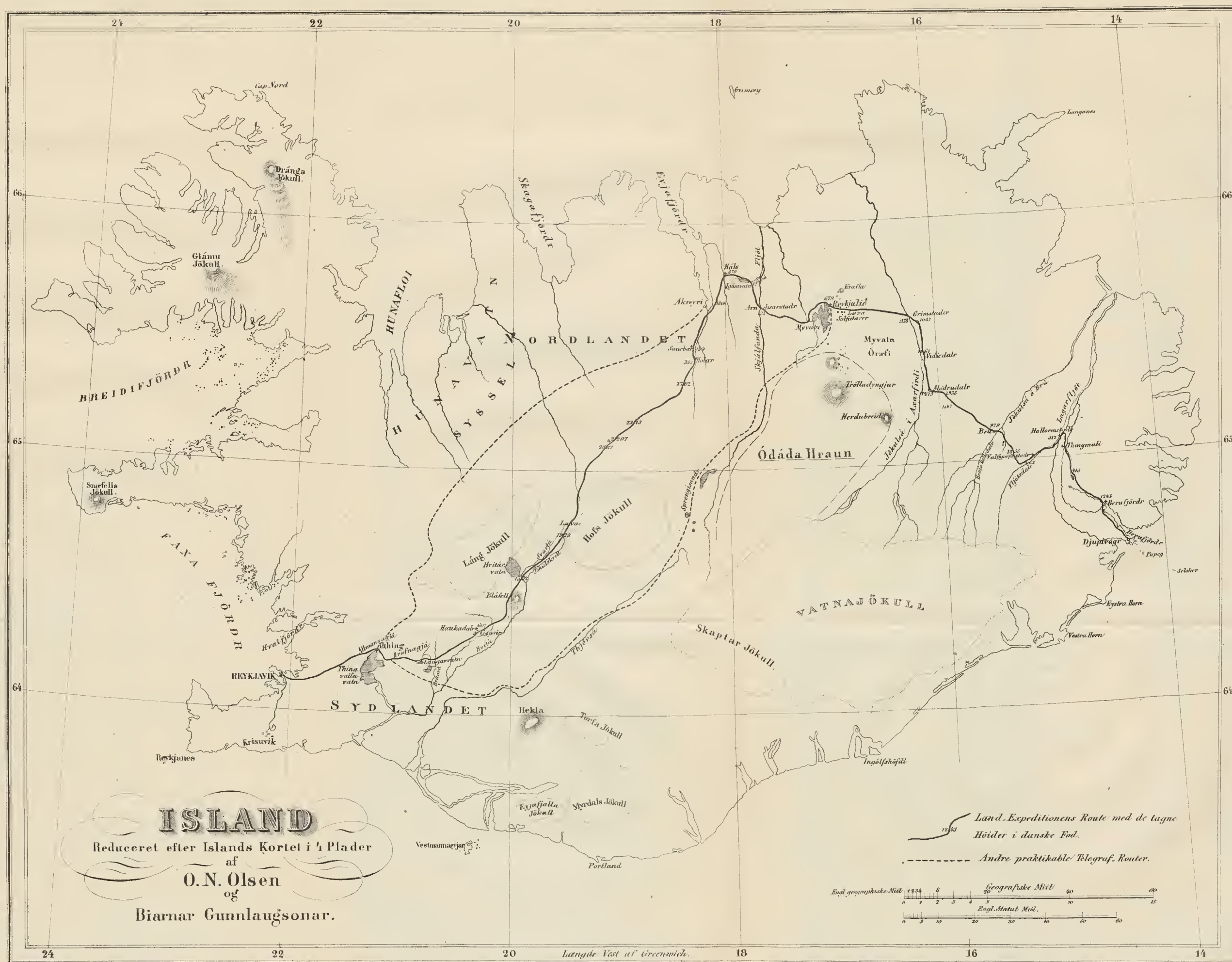

"WYMAN" 1859.

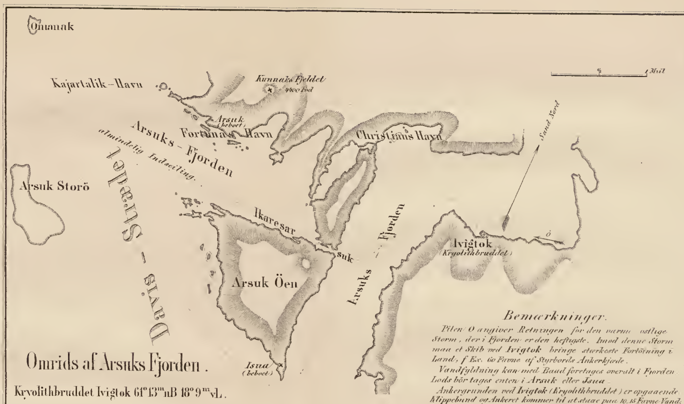
"BULLDOG" 1860.
Udgaaende
Hjemgaaende

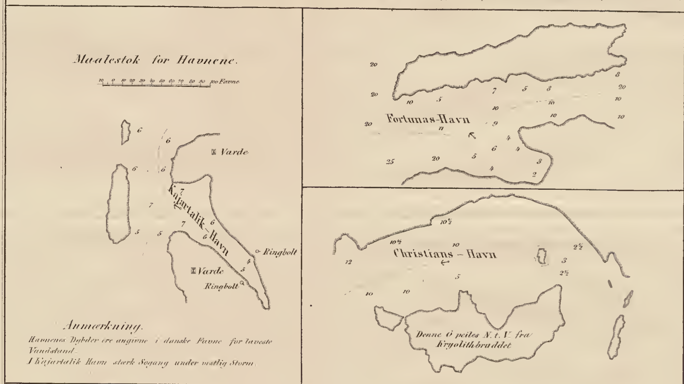
"FOX" 1860.
Udgaaende
Hjemgaaende

STRÖMÖE
efter
Kapt. Born.
ÖSTER
ÖE
STROM
ÖE
WAAG
ÖE
KOLTER
HESTÖE
NAALSÖE
Sand-Öe
Kalbaksfjord
Kollefjord
THORSHAVN
Sandegjær
Qvalvig
Haldervig
Land-Expeditionens Route
Telegraf-Linien.
Höieste Punkter paa Linien.
Andre Höider tagne paa Routen

ISLAND
Reduceret efter Islands Kortet i 4 Plader
af
O.N. Olsen
og
Biarnar Gunnlaugsonar.
Land-Expeditionens Route med de tagne Höider i danske Fod.
Andre praktikable Telegraf-Router.
Geografiske Miil
Engl. geographiske Miil
Engl. Statut Miil
Længde Vest af Greenwich
24
22
20
18
16
14
66
65
64
Cap Nord
Grimsey
Langanes
Dránga Jökull
Glámu Jökull
HUNAFLOI
Skagafjördr
Eyjafjördr
BREIDIFJÖRDR
HUNAVATN SYSSEL
NORDLANDET
Akreyri
Háls
Krafla
Reykjahlid
Myvatn
Myvatn Öræfi
Grimstadir
Trölladyngjur
Herdubreid
Ódáda Hraun
Jökulsá á Brú
Lagarfljót
Hallormsstadr
Thingmuli
Berufjördr
Djupivogr
Papey
Selsker
Snæfells Jökull
FAXA FJÖRDR
Hofs Jökull
Láng Jökull
Hvitár vatn
Bláfell
Haukadalr
Almannagjá
Althing
Thing valla vatn
REYKJAVIK
Hvalfjördr
VATNAJÖKULL
Skaptar Jökull
Eystra Horn
Vestra Horn
SYDLANDET
Hekla
Torfa Jökull
Krisuvik
Reykjanes
Eyjafjalla Jökull
Myrdals Jökull
Vestmannaeyjar
Portland
Ingólfshöfdi
Thjórsá
Sprengisandr

Cap Kunnak seet i S.O. til O efter Comp. Höilandet i Baggrunden indhyllet i Skyer.

PROFILER AF HAVBUNDEN

paa den

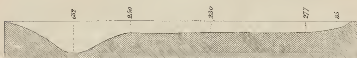
NORD - ATLANTISKE TELEGRAF - ROUTE.

Efter Opmaalingerne fra „Wyman", „Bulldog" og „Fox" Expeditionerne i 1859 og 1860.

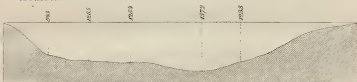
FÆRÖERNE. *ca 58 Miil.* SKOTLAND.

ISLAND. *ca 63 Miil.* FÆRÖERNE.

GRÖNLAND. ÖSTKYST. *ca 175 Miil.* ISLAND.

LABRADOR. *ca 132 Miil.* GRÖNLAND. VESTKYST.

